ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ - ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

(ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು
ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಕೆ.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಸಿದ್ಧಗಂಗಮ್ಮ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಎಸ್.ಎಮ್. ಶೈಲಜಾ
ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಭಾಗ
ಶ್ರೀಮತಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎ. ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಬಳ್ಳಾರಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೭೬
೨೦೨೧

1045

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ – ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

(ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು

ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಕೆ.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಸಿದ್ಧಗಂಗಮ್ಮ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಸ್.ಎಮ್. ಶೈಲಜಾ
ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಭಾಗ
ಶ್ರೀಮತಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎ. ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಬಳ್ಳಾರಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ೫೮೩೨೭೬

೨೦೨೦-೨೧

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಶ್ರೀ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಕೆ. ಇವರು ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ **"ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ – ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ"** ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಪದವಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ: 11/03/2021

ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಡಾ. ಸಿದ್ಧಗಂಗಮ್ಮ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ–೫೮೩೨೭೬

ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಶ್ರೀ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಕೆ. ಇವರು ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ **"ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ – ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ"** ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಪದವಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ: 11.03.2021

ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಡಾ. ಎಸ್.ಎಮ್.ಶೈಲಜಾ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎ. ಸರ್ಕಾರಿ

ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬಳ್ಳಾರಿ

ಸಂಶೋಧಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

"ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ - ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ ಡಾ.ಸಿದ್ಧಗಂಗಮ್ಮ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಡಾ.ಎಸ್.ಎಂ.ಶೈಲಜಾ ಅವರ ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಪದವಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ: 11/03/2021
ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಕೆ.
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೭೬

Kannada University, Hampi

Akshara Central Library

Anti-Plagiarism Cell

Certificate of Plagiarism Check Report

Jati Mattu Marukatte- Parishista Jati Mattu Parishista Pandagala Marukatte Vyavaharagala Adyayana.

Caste and Market- Study of Market Transaction of Schedule caste and Schedule Tribes.

By

Bommaiah K

Reg.No. 160111020189 dated: 21.11.2016

Research Guide

Dr.Siddagangamma

Professor

Department of Development Studies

Kannada University, vidyaranya, Hampi-583276

Research Co-Guide

Dr.Shailaja.S.M

Dept. of PG Studies in Commerce

Smt.SSAGFGC(A), Bellari

Urkund Analysis Result

Analyzed document: KUH-PhD-DDS-Bommaiah K.docx (D97049698)

Submitted: 3/3/2021 8:32:00 AM

Submitted by: Shankaragouda S G

Submitter email: shankargoudas.mailbox@gmail.com

Similarity: 8%

Analysis address: shankargoudas.mailbox.kanuni@analysis.urkund.com

02/03/2021

Seal and authorized sign

ಪರಿವಿಡಿ

ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಅಧ್ಯಾಯ : ಒಂದು

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಪೀಠಿಕೆ :

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ – ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಮಾರುವವರು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವವರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜಾತಿಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದ್ದು ಅದರ ಕಠಿಣ ಶ್ರೇಣಿಯ ಕ್ರಮ. ಕ್ರಮಾನುಗತ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು' ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, 'ಕ್ಷತ್ರಿಯರು' ಮುಂದಿನ ಹೆಚ್ಚಿನದ್ದನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಯೋಧರು, 'ವೈಶ್ಯರು' ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮೂರನೇ ಉನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿ ಮತ್ತು 'ಶೂದ್ರರು' ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ಥಾನ ಜೊತೆಗೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು. ಒಂದು ಜಾತಿಯು ಅದರ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಂದು ಗುಂಪು ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಸದಸ್ಯರು, ಅದರೊಳಗೆ ಜಾತಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರರ್ಥ, ಈ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವು ಸಮುದಾಯದ ಭಾವನೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದು ನಾಗರೀಕರು ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ನೈತಿಕ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೇಣೀಕರಿಸಲು ಬಳಸಿದ ಮಾನದಂಡ ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅಶುದ್ಧಗಳ ಕಲ್ಪನೆ. ಆಹಾರ, ಉದ್ಯೋಗ, ದೇವರು, ಉಡುಗೆ, ತೊಡುಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧತೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಇವೇ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಶುದ್ಧತೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಶುದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ನಡುವೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲೂ ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಗಳಿವೆ. ಈ ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ವಾದಗಳಿವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅಶುದ್ಧಗಳು ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ವಿವರಣೆ ಎಂದು ಡುಮೋ ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ.[೧]

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು ಅಂದರೆ ಮಾರಬಹುದು ಅಥವಾ ಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯ ಜನರು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಮೈಲಿಗೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯೆಂಬುವುದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಈ ಭಾಗದ ರೈತರು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಶೇಂಗಾ, ಈರುಳ್ಳಿ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ನವಣೆ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ, ಕಡಲೆ, ಆಲಸಂದಿ, ಹೆಸರುಕಾಳು, ತೊಗರಿ ಮತ್ತು ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ತರಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಹಣ್ಣಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಮಾಂಸದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಸಂತೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ದಿನಸಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಕುರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ದನದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಅಡಿಕೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಬಾಳೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಜವಳಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಶಾಪಿಂಗ್ ಮಾಲ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಷೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಭಾಗದ ರೈತರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಗಮನಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ವಿಶಾಲವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಮಾರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಜಾತಿ ಮುಕ್ತವಾದದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯವರು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರು ಸುಮಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಅನುಭಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಲು ನಿರ್ಬಂಧವಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ದೇವಾಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅ ತಲೆಮಾರಿನ ಜನರಿಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಎಂದೂ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಸಹ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಇಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರಿಗೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ ಕೆಲವೊಂದು ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿರುವುದು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅವರು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ :

ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಪದವು ಸ್ಪ್ಯಾನಿಷ್ ಭಾಷೆಯ 'ಕಾಸ್ಟಾ' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಾಸ್ಟಾ' ಎಂದರೆ 'ಜನಾಂಗ' 'ಬುಡಕಟ್ಟು' 'ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ತಳಿ'. ಅನುವಂಶಿಯತೆ ಅಂದರೆ, ವಂಶಾನುಗತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಗುಂಪು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಜಾತಿ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಅವರು 'ಕಾಸ್ಟಾ' ಎಂದು ಕರೆದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಾರತದ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಪದವು 'ಕಾಸ್ಟ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪಾಶಾತ್ಯದ ಶಬ್ದಕೋಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು.

ಗಾರ್ಸಿಯಾ ಡಿ.ಬರ್ಟ್ಟಾರವರು (೧೫೬೩) ಸುಮಾರಿಗೆ ಈ ಪದವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದರು. ಜಾತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಿಖರ ಮತ್ತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಬಹು ಸಂಕೀರ್ಣವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಅದರ ಅಯಮಗಳು ಹಲವಾರು, ಸ್ವತಃ ಘುರೆ ಅವರು ಜಾತಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅದು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯಿಂದ ವಿಫಲವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆಯೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳು ಒಡ್ಡಿದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಅದು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿದೆ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು :

ವಿಲ್ಸನ್ ರವರ ಪ್ರಕಾರ "ಜಾತಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ". ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಜಾತಿ ಎಂಬ ವಿಷಯವು ಎಲ್ಲ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಜಾತಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವಂತಹ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಇರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಬೇರೆ ಜಾತಿಯವರು ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಬ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.(ಮುಳಗುಂದ, ೨೦೧೦).

ಡಿ.ಎನ್. ಮುಜುಮದಾರ್ ಮತ್ತು ಟಿ.ಎನ್. ಮದನ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಜಾತಿಯು ಒಂದು ಮುಚ್ಚಿದ (ನಿರ್ಬಂಧಿತ) ಸಮೂಹಕ್ಕೆ" ಜಾತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜಾತಿಯು ಒಂದು ಸೃಷ್ಠಿಯ ಮೂಲವಾಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿರುವವರು ಈ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಸಂಕೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಡವರು ಮತ್ತು ಧೀನದಲಿತರನ್ನು ತಳ್ಳಿ ತಾವು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಕೇಳಬೇಕು ನಾವು ಬುದ್ಧಿವಂತರು ನೀವು ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದವರು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉನ್ನತ ಜಾತಿಯವರು ಕೆಳಜಾತಿಯವರ ನಡುವೆ ಅಂತರವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರೆ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜವು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.[೨]

ಸಿ.ಎಚ್.ಕೂಲೆರವರ ಪ್ರಕಾರ "ವರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅನುವಂಶೀಯವಾದರೆ ಅದನ್ನು ನಾವು ಜಾತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು".

ಎಸ್.ವಿ.ಕೇಲ್ಕರ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಜಾತಿ ಈ ಎರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಮೂಹವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಸದಸ್ಯತ್ವವು ಸಿಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಕಠೋರವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ".

ಎ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಗ್ರೀನ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಅಂತಸ್ತುಗಳ ಏಣಿ-ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಲಂಬ ಚಲನೆಯು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಂಬಂಧವಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರವಿನ್ಯಾಸದ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆ ಜಾತಿ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ಉಲ್ಲೇಖ, ಮುಳುಗುಂದ,೨೦೧೦)

ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು "ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದು ಶ್ರಮ ವಿಭಜನೆ ಎಂದು ಮತ್ತು ಅದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ವಾದಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಕೌರ್‍ಯಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿನ ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಜಿ.ಎನ್. ನಾಗರಾಜ್,೨೦೧೮).

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂಬ ಪದವು 'ಮಾರ್ಕಟಾಸ್' ಎಂಬ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. 'ಮಾರ್ಕಾಟಾಸ್' ಎಂಬುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಎಂಬುವುದು ಒಂದು ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸ್ಥಳ ಎಂಬುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು :

ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಎಸ್. ಜೆವನ್ಸ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಹಣವನ್ನು ಸರಕಿಗೆ ಅಥವಾ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಸರಕುಗಳಿಗೆ ವಿನಿಮಯಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾರುವವರು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವವರು ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ".

ಕೇರ್ನ್‌ಕ್ರಾಸ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ " ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳವಲ್ಲ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಉತ್ಪನ್ನ ಅಥವಾ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳ್ಳುವವರು ಮತ್ತು ಮಾರುವವರ ನಡುವಿನ

ವ್ಯವಹಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನಿರಂತರ ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿತವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ದರ್ಜೆಯ ಸರಕುಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವೂ ಆಗಿರಬಹುದು".

ಕಾರ್ನಾಟ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಮಾರುವ ಸ್ಥಳ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಅದು ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಬೆಲೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಮಾನತೆ ಸಾಧಿಸುವಂತೆ ಕೊಳ್ಳುವವರು ಮತ್ತು ಮಾರುವವರು ಪರಸ್ಪರರ ನಡುವೆ ಮುಕ್ತ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವ ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ".

ಜೆ.ಕೆ. ಮೆಹ್ತಾ ಅವರ "ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೆಂದರೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಇರುವ ಬೇಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ".

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಬಹಳ ಪುರಾತನವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳು, ಹಣ, ನೋಟು, ಕರೆನ್ಸಿ, ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಮಾರುವ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ರಾಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜೋಳವನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿದೆ.

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು ಎಂದರೆ ಊರಿನ ಮುಖ್ಯವಾದ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯ ಯಾವುದಾದರೂ, ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಟ್ಟೆಯ ಹತ್ತಿರ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಮಾರುವವರು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವವರು ಸೇರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಳ್ಳುವ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೀದಿ, ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ತರಕಾರಿ ಬೇಕಾ, ತರಕಾರಿ ಎಂದು ಕೂಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ಕೂಡ ನಾವು ಮಾರಾಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜ ಅಥವಾ ಅಜ್ಜಿಯರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಹ ಮನೆ, ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಹಾಲು, ಮೊಸರು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಸಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿದೆ.

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಮಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂತಹ ಜನರು ಮಾಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಖರೀದಿ ಮಾಡುವುದು ಸಹ ಅವರ ದುಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸಂತೆಯನ್ನು ನಡೆಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದಂತಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂದು ಇಡೀ ಪಟ್ಟಣದ ಜನರು ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ವಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ತರಕಾರಿ, ಹಣ್ಣು, ದಿನಸಿ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಡುವೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಕೃಷಿಯಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದರಿಂದ ರೈತರು ಸಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಾನು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬಹಳ ಆಶಾವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ದಲ್ಲಾಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ರಾಶಿ ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯು ದಲ್ಲಾಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಜೊತೆ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ನಂತರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬೆಳೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ತೂಕವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕ್ವಿಂಟಲ್‌ಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ದರವನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನೇ ನಾವು ಟೆಂಡರ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ರೈತರು ತನ್ನ ಬೆಳೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಬೆಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಏನು ಖರೀದಿ ದರವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾರೊ ಅದನ್ನು ರೈತರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅ ದರಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ರೈತರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಲೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೊ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಯಾವ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯ ಯಾವೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು ಬಂದು ರೈತನಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಸಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಕಾನೂನುಗಳು ಬಂದರೂ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಮಿತಿಗಳು ಅವರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರುಗಳು ಅವರವರ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಾಸ್ತವವಾದಂತಹ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸರಕು ಅಥವಾ ಹಣವಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ ಜಾತಿಯವರಾದರೂ ಸಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ ಹಣವು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಎಂ. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ ಅವರ ಸಂಶೋಧನ ಪರಿಭಾಷೆ (೨೦೧೪) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಚರ್ಮದ ಬಣ್ಣದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವುದು ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಬಣ್ಣ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಭಿನ್ನತೆಗಳಿದ್ದವು. ಮೆಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ತರಹ ತೋರುವ ಆದರೆ ಆಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಭಿನ್ನತೆ ಇರುವ ಜನರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಅವರು ಜನರನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಲುಕೆಲವೊಂದು ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ, ಊಟ ಉಪಚಾರ, ದೇವರು ದಿಂಡ್ರು, ಆಚಾರ ವಿಚಾರ, ಉದ್ಯೋಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಜಾತಿ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಈ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಜನರನ್ನು ವಿವಿಧ ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಜಾತಿ ಎನ್ನುವ ಪರಿಭಾಷೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕೊಡುಗೆ ಎನ್ನುವ ವಾದ ಇದೆ.

ಜಾತಿ ಪರಿಭಾಷೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕೊಡುಗೆಯಲ್ಲ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ನಮ್ಮದೇ ಸಮಾಜದ ಕೊಡುಗೆ ಎನ್ನುವ ವಾದವೂ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ವರ್ಣಪದ್ಧತಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲ ಕಾಲ ಕ್ರಮೇಣ, ಅದು ಜಾತಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಯಿತೆಂದು ವಾದಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿ ಪರಿಭಾಷೆ ಯಾರ ಸೃಷ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಚರ್ಚೆಗಿಂತ ಇಂದು ಜಾತಿ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಬಹುದೆನ್ನುವ ಚರ್ಚೆ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ್ದು, ಪರಿಭಾಷೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವುದಲ್ಲ, ವರ್ಗೀಕೃತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಏಣಿಶ್ರೇಣಿ ರೂಪದಲ್ಲಿಡಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ ಪರಿಭಾಷೆ ಕೆಲವೊಂದು ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಜನರನ್ನು ಹಲವು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೆಲವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೇಣಿಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೇಣೀಕರಿಸಲು ಬಳಸಿದ ಮಾನದಂಡ ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅಶುದ್ಧಗಳ ಕಲ್ಪನೆ. ಆಹಾರ, ಉದ್ಯೋಗ, ದೇವರು, ಉಡುಗೆ, ತೊಡುಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧತೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಇವೇ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಶುದ್ಧತೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಶುಧ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ನಡುವೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲೂ ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಗಳಿವೆ.

ಜಾತಿಯನ್ನು ಶ್ರೇಣಿಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಬಳಸಿದ ಮಾನದಂಡ ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ಐಡಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಆಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಓಂದೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರಭಾವ ಇರಲೇಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ

ಎನ್ನುವುದು ಆತನ ವಾದವಾಗಿದೆ. ಆದುದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏನೇನೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲ್ಲದ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಇಲ್ಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಇರುವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಒಡೆತನ ಇರುವ ರಾಜರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ ಕೆಳಗೆ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಲಾಯಿತು.

ಇಂದು ಜಾತಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮೇಲಿನ ವಾದವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಇಂದು ಕೂಡ ಜಾತಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅಡಿಮೇಲು ಮಾಡುವ ಆಧುನೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬಳಕೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಇವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನಲ್ಲಿ, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಏಣಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿರುವವರು ಇಂದು ಕೂಡ ಏಣಿಯ ಬುಡದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಇವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.[೩]

ಎಂ ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿಯವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು (೨೦೧೮) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಕಂಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ನಿಯೋಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿಯೋಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಕನಾಮಿಸ್ಟ್‌ಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ, ಉತ್ಪಾದನಾ ಪರಿಕರಗಳ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ವಿತರಣೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೂಲಕ ನಡೆದರೆ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ತುಂಬಾ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವೈಫಲ್ಯದ ಮೂಲಕ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ ಬೆಲೆ ಅಥವಾ ಮೌಲ್ಯ ತೀರ್ಮಾನದಲ್ಲೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಇರುವಿಕೆಯೇ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ ಅಥವಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಆಧುನಿಕ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುವುದಲ್ಲ. ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಅಂದರೆ ಜೀತ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇತ್ತು, ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇತ್ತು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಉತ್ಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಒಂದು ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ನೇರ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳು ದಾಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದೊಂದು

ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸಿದ ಹಾಗೇ ತಾಯಿ ಬಡಿಸುವ ಊಟಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳು ದುಡ್ಡು ಸಂದಾಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾಯಿ ಹೇಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಯಜಮಾನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಇನ್ನ್ಯಾವುದೋ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ದುಡ್ಡು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ಮನೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅಥವಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಕೇವಲ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದೇ ರೀತಿ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬಂದ ನಂತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಬಂದ ದುಡ್ಡನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸರಕುಸೇವೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ ಕ್ರಮ ಬಂತು. ಈ ಕ್ರಮ ಜೀತ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲೂ ಇತ್ತು. ಜೀತದಾಳುಗಳು ತಮ್ಮ ಅವಶ್ಯ ದುಡಿಮೆಗಿಂತ (ಜೀತದಾಳುಗಳ ಊಟ, ವಸತಿಗಳನ್ನು ಭರಿಸುವ ದುಡಿಮೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವ ವಿಂಗತೆ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಜೀತ ಮಾಲೀಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದ. ಆದೇ ರೀತಿ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭೂಮಾಲೀಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಗೇಣಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ತನ್ನ ಊಟಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದ. ಇವೆಲ್ಲ ದುಡಿಸುವವರ ಮತ್ತು ದುಡಿಯುವವರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾರುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಸರಕುಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ತಮಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಸರಕುಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಖರೀದಿಸುವ ಕ್ರಮ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವ್ಯಾಪಕ ಬೆಳೆದು ಇಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಅನುಭೋಗಿ ಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಕೃಷಿಕರೊಬ್ಬರು ಬೆಳೆದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಯನ್ನು (ಕಾಫಿ, ಅಡಿಕೆ) ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಆಹಾರ ಬಟ್ಟೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇರುವುದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಇವಿಷ್ಟೇ ನಿಯೋಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಎಕನಾಮಿಸ್ಟ್‌ಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಲ್ಲ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ ಬೆಲೆ ಅಥವಾ ಮೌಲ್ಯ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವುದರ ಕುರಿತು ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ನಿಯೋಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಕನಾಮಿಸ್ಟ್‌ಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಲದ ಬೇಡಿಕೆ ಪೂರೈಕೆಗಳು ಬಡ್ಡಿದರವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿರಬೇಕು. ಸಾಲದ ಬೆಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಬಡ್ಡಿದರ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಾಲದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸಾಲದ ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಸರಕಾರದ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಲದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ದಿಮೆ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ

ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಸಣ್ಣ ಭಾಗ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. (ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ೨೦೦೭). ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ಇಲ್ಲದ ತಳಸ್ತರದ ಜನರನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿಯಮನುಸಾರ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವರ ಸಾಲದ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ಸರಕಾರೇತರ ಮೂಲಗಳ ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿದರಗಳು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಹೊಂದಿರುವ ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಹೆಚ್ಚು ಸರಕಾರಿ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪಡೆದ ಸಾಲವನ್ನು ಸಂದಾಯ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲೂ ಹಿಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಕಠಿಣ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡು ಇವರ ಸಾಲ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಸಾಲವನ್ನು ಮನ್ನಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿಕರ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಸಾಲವನ್ನು ಸರಕಾರ ಮನ್ನಾ ಮಾಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೆಡುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಕಿರುಚಾಡುವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ಮಾಡಿರುವ ಲಕ್ಷಕೋಟೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಲವನ್ನು ಮನ್ನಾಮಾಡುವಾಗ ಮಾತೇ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.[೪]

ಸಮಸ್ಯೀಕರಣ :

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ, ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಗೆ ಒಂದು ಹಂತ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಇದು ಅವಶ್ಯ ಕೂಡ. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡುವುದು, ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು, ಮದುವೆ ಅಥವಾ ಇತರ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ನೀಡುವುದು, ಗೌರವದಿಂದ ಸಂಭೋದಿಸುವುದು, ದಲಿತರ ದೇವರಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬರುವ ಅಂಶಗಳು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ದಲಿತರ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಬದುಕನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪುನರ್ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ವಿತರಣೆ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿತರಣೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಜೋತುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆರ್ಥಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಗುರುತಿನ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿದ್ದರೂ ಅದು ಒಟ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭಾಗವನ್ನು ದಲಿತರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಕೃಷಿ, ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ

ಮೀಸಲಾತಿಗಳು ಇವೆ. ಆದರೆ ಇವು ದಲಿತರನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸುವ ಬದಲು ದಲಿತರಲ್ಲೊಂದು ಸಣ್ಣ, ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎನ್ನುವುದು ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ನಿಷೇಧಿಸಲಾದ ಪದ್ಧತಿ. ಅದರೆ ಕಾನೂನಿನ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲೇ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಂದ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸೌಲತ್ತುಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ವಂಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸ್ಥಿತಿ ಋಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೇ ಇದೆ. ದಲಿತರು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಭಾಗವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೀನತೆ ಒಟ್ಟು ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೀನತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ. (೨೦೧೬).[೫]

ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಏರ್ಪಡದೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಹೋರಾಟ, ಚಳುವಳಿ ಗೆಲುವನ್ನು ಪಡೆಯದು. ಆದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗವನ್ನು ಒಂದಾಗುದಂತೆ ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಶೋಷಕವರ್ಗ ಹೂಡಿದ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸದೆ ನಿಜವಾದ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಐಕ್ಯತೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕವರ್ಗದ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಮೊದಲು ನಿಜಕ್ಕೂ ಕಾರ್ಮಿಕರೆಂದರೆ ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೯೯ ರಷ್ಟು ಗಿರಿಜನರು ಕಾರ್ಮಿಕರೇ. ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ, ಇನ್ನು ಇತರೆ ಗಿರಿಜನ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ರೈತರಾಗಿ ಇರಬಹುದಾಗಲಿ ಉಳಿದ ಗಿರಿಜನರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಮಂತರು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಗಳೆಂದು ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಹೊಲೆ-ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಶೇ.೯೫ರಷ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರೆ. ಮೀಸಲಾತಿಯ ಮೂಲಕವೋ, ಮೀಸಲು ಸೀಟುಗಳ ಮೂಲಕವೋ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅವರ ಹಿಡಿತ ಈ ಸರಕಾರದ ಯಂತ್ರಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಗೂ ಕೂಡ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಜನರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿ ಅಥವಾ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಜಾತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯು ತನ್ನ ಹಳೆಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೊಸ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಸರಕಾರಗಳು ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ (೨೦೧೬).[೬]

ಬಹುಪಾಲು ಶೂದ್ರ ಜನರನ್ನು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಗೃಹಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಇದೆ ಎಂದು ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವ್ಯವಸಾಯದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತೆಂಬ ಪುರಾವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಏಕೈಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲೇಖಕನೆಂದರೆ ಕೌಟಿಲ್ಯ.

ಸಾಗುವಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅದಿ ಪಾಲಿ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೂರು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮೌರ್ಯರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಅನೇಕಾನೇಕ ಜಮೀನುಗಳಿದ್ದವು. ಸೀತಾಧ್ಯಕ್ಷನೆಂಬ ರಾಜಾಧಿಕಾರಿ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಕೂಲಿಯಾಳಗಳನ್ನು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನೇರವಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಉಳುಮೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಕರಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅವನೇ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಡಗಿ, ಕಮ್ಮಾರ ಮುಂತಾದವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅವನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವಷ್ಟು ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಅವರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಸರ್ವ, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉಳ್ಳವರು ದರ್ಬಾರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶರ್ಮ.ಆರ್.ಎಸ್. (೨೦೧೨).[೭]

ವೆಸ್ಟೆನ್‌ರ ವಾದವು ಎರಡು ಪೂರ್ವಕಲ್ಪನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಒಂದನೆಯದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೊತ್ತವು ಒಂದು ನಿಗದಿತ ಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಗಿದೆ. ಗಣಿತಿಕಾರರು ಹೇಳುವಂತೆ ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಅಥವಾ ಅಳತೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು, ನೈಜ ಕೂಲಿಯ ಮೊತ್ತವು ಅಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಸರಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಅಳೆದರೆ ಸಿಗುವ ಕೂಲಿಯ ಮೊತ್ತವು ನಿಗದಿತವಾಗಿದೆ, ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಪರಿಮಾಣದ್ದಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಬಂಡವಾಳಗಾರರಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಮಿಗುತಾಯ ಮೌಲ್ಯ ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅದು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳಗಾರರ ನಡುವಿನ ತಕರಾರಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಬಂಡವಾಳದ ಪರವಾಗಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಾರುತಿ ವಾಹನ ತಯಾರಿಕೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ತಕರಾರಿನ ಸಂದರ್ಭ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಮಾಲೀಕರ ಪರವಾಗಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಉದಾಹರಣೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ದುಡಿಯುವ ಜನರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲು ಪ್ರಭುತ್ವ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮುಷ್ಕರಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ನೀಡದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯಗಳು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಪ್ರಭುತ್ವವು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಹಣಕಾಸು ಉತ್ತೇಜನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ದಲಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ಸಿಗದಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ (೨೦೧೩).[೮]

ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನವು, ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧನಗಳು, ಸತತವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹೇಗೆ ಒಂದು ಶ್ರಮ ವಿಭಜನೆಯು ಮತ್ತೊಂದು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರಮ ವಿಭಜನೆಗೆ ವಿಸ್ತೃತ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೆಲಸವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತೃತ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೇ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಏರಿಳಿತಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಸರಕೊಂದರ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಅದರ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೇ ಸಮಗೊಳಿಸುವ ನಿಯಮವಲ್ಲದೇ ಇದು ಬೇರಾವುದೂ ಅಲ್ಲ. ಬಂಡವಾಳಗಾರನೊಬ್ಬ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತರುವ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧನಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರಲಿ, ಸ್ಪರ್ಧೆಯು ಈ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಘಳಿಗೆಯಿಂದ ಅವನ ಬಂಡವಾಳವು ನೀಡುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಫಲದ ಏಕೈಕ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ, ಅವನೀಗ ತನ್ನ ಸರಕನ್ನು ದರ ಹಿಂದಿನ ಬೆಲೆಗೆ ಹಿಂದಿಗಿಂತ ಹತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತು, ನೂರು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಮ್ಮಿ ಮಾರಾಟದ ಬೆಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಗುವ ನಷ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಅವನೀಗ ಬಹುಶಃ ಹಿಂದಿಗಿಂತ ಸಾವಿರ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಮಾರಬೇಕಾದುದರಿಂದ ದಲಿತರ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ಆದರೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಅಥವಾ ಸಂಬಳವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ದಲಿತರಿಗೆ ಕೂಲಿ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಶೋಷಣೆಯ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸುರೇಂದ್ರ ಜೋಧ್ಕಾ ಅವರ ಇತ್ತೀಚಿನ ಪ್ರಕಟಿತ, 'ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಕಾಂಟೆಂಪರರಿ ಇಂಡಿಯಾ' (೨೦೧೫) ಮೂಲಕ ಹೇಳುವಾಗ ಈ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ದಲಿತರಿಗೆ ಈ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪುಸ್ತಕ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಇದು ಹೊಸ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲ್ಪಡುವ ಇದು ನಿಖರವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಅದರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಓದಬಲ್ಲದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ದಲಿತ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಾಗ ಈ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ಜೋಧ್ಕಾ ಅವರ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುವುದರ ಮೂಲಕ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಆರ್ಥಿಕ ತಾರತಮ್ಯ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ರೂಪಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ. ದೀರ್ಘ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ದಲಿತರನ್ನು ಸಮಾನ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾನವೀಯತೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು

ಸಂವಿಧಾನವು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೋಧಾ ಸುಂದರ್ ಎಸ್ (೨೦೧೫).[೯]

ಭಾರತೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಆಧಾರಿತ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವಿನ ವೇತನದ ಅಂತರವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ. ವೇತನ ವಿತರಣೆಯ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದೆ.

೧೯೮೩ ರಿಂದ ೨೦೧೧-೧೨ರ ಅವಧಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತುಗಳ ಘಟಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಮಾಜ ವಿಕಸನಗೊಂಡ ಗುಂಪುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ವೇತನದ ಅಂತರ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೋಲಿಕೆಯು ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಅನಾನುಕೂಲಕರ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ & ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ವಿರುದ್ಧ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವಿನ ವೇತನ ಅಸಮಾನತೆಯು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಯ ನಂತರದ ಅವಧಿಯ (೧೯೯೪-೨೦೧೨) ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಸ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಎಸ್ಸಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ ಮತ್ತು ಎಸ್ಸಿಗಳು, ಎಸ್ಟಿಗಳ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿರುದ್ಧ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತಿನ ಆಧಾರಿತ ವೇತನ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯವು ಸಮರ್ಥನೀಯ ಕ್ರಮಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಒಂದು ಬಲವಾದ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ. ಪಿ. ದ್ರಾಯಿಸ್ವಾಮಿ (೨೦೧೭).[೧೦]

ಈ ಕಾಗದವು ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ನಡುವೆ ಗಮನಿಸಿದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಲಿಂಗ ವೇತನ ಅಂತರಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುಂಪುಗಳಾದ್ಯಂತ ಲಿಂಗ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ, ಕೆಲವು ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹೊರಗಿಡುವಿಕೆಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಮೊದಲ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವಿನ ಲಿಂಗ ವೇತನದ ಅಂತರವು ಹೇಗೆ ಬದಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಭಾರತೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಡುವಿನ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ವೇತನದ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯು ಮಾನವ ಬಂಡವಾಳದ ಲಿಂಗ ಅಂತರದಿಂದ ಸರಳವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದುಳಿದ ಜನಾಂಗೀಯ

ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಇತರೆ ಮಹಿಳಾ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ತಾರತಮ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರವಾಗಿದೆ. ಅನಿತಿತ ಸೆನ್ಗುಪ್ತ, ಪಂಚನಾನ್‌ದಾಸ್ (೨೦೧೪).[೧೧]

ಕೃಷಿಕರ ಮನೆತನದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಂದಾಜು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಈ ಲೇಖನವು ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಜಾತಿ–ಬಗೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿವಿಧ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಡಿಮೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪ್ರವೇಶ, ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪಾದಕತೆ, ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಕಡಿಮೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಶಂಕರರಾವ್ (೨೦೧೭).[೧೨]

ದೆಹಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಧಾನಿ ಪ್ರದೇಶದ ಐದು ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅನುಭವಿಸಿದ ತಾರತಮ್ಯದ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಸತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ದಲಿತ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಬಾಡಿಗೆದಾರರಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಮೂರು ವಿಭಿನ್ನ ವಿಧಾನಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ, ಟೆಲಿಫೋನಿಕ್ ಆಡಿಟ್, ವ್ಯಕ್ತಿ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಮುಖಾಮುಖಿ ಆಡಿಟ್ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಮನೆ ಮಾಲೀಕ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹವು ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮ್‌ರಿಗೆ ವಸತಿ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೆಚ್ಚಿನ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅನ್ಯಾಯದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಮೂಲಕ ಹಾಗೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಧ್ಯಯನವು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದೆ. ಅನುರಾಧಾ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ (೨೦೧೫).[೧೩]

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಉದ್ಯಮಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ಅನ್ವಯಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯದ ಹರಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಲೇಖನವು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಆಧರಿಸಿತ್ತು, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಪ್ರತಿ ಕಲೆಗೆ ಮೂರು ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಹಿಂದೂ ಅರ್ಜಿದಾರರಾಗಿ, ದಲಿ ಮತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನರಂತೆ, ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಡೇಟಾವನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ವಿವೇಚನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪರಿಲ್ ಅಟೆವೆಲ್, ಸುಖದೇವ್ ಥೋರಟ್ (೨೦೧೭).[೧೪]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾವಿನವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದೇ ಜಾತಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಜನನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಧಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜಾತಿಯಿಂದ ಜಾತಿಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಣಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲೂ ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ಜಾತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿರದೆ ಕಾನೂನಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ, ನಡವಳಿಯಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಇಡೀ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನವನ್ನು ವಿಷಮಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಎತ್ತ ತಿರುಗಿದರೂ ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿಕೃತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯೆಂಬ ಕುರೂಪಿ ಮುಖವೇ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯು ಪ್ರಬಲವಾದ ಪೈಪೋಟಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅಂದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿಯೇ ಇರಲು ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ವಿ.ಆರ್.ನಾರ್ಲ-೨೦೧೭).[೧೫]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಗೌರವ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಾವು ನೋಡುವುದು ಶ್ರಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರಮವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಶ್ರಮವೇ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಬದುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನೇ ನಾವು 'ದುಡಿಮೆ' ಅಥವಾ ಶ್ರಮ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಶ್ರಮವೇ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಈ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳ ನಡುವೆ ವಿಭಜಿಸುವುದು ನಡೆಯಿತು. ಪ್ರತಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗವೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಧರ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಈ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಎಟುಕುವ ಭೌತಿಕ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಹವಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಸುಮಾರು ೩೦೦೦(ಸಾವಿರ) ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಎಂತಹ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮವನ್ನೂ ಮಾಡದ ಕೆಲವು ವರ್ಗದವರು ಸೇರಿ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದರು. ನಿಜವಾದ ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳೆಂದರೆ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ರಾಮ್ ಮುನಿಯಾಪ್ಪ-(೨೦೧೬).[೧೬]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಹ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಎರಡನೇಯದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ನೇಮಕಗಳು, ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಮೀಸಲಾತಿ, ಐದನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆರನೆಯದಾಗಿ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಅಜೆಂಡ. ಈ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಷಯವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ಫಿಲ್ಮ್ ಸ್ಟುಡಿಯೋಗಳು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಬಿಲ್ಡರ್ಸ್‌ಗಳು, ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಟಿ.ವಿ.ಚಾನಲ್ಸ್‌ಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ನಾಯಕತ್ವ, ಎಸ್.ಇ.ಜೆಡ್ ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯ, ಸಿನಿಮಾ ಹೀರೊಗಳು, ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ಮಾಪಕರು, ಫೈವ್ ಸ್ಟಾರ್ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು, ಟ್ರಾವೆಲ್ಸ್‌ಗಳು, ನವರತ್ನ ಕಂಪನಿಗಳು, ಜೂಬ್ಲಿ ಹಿಲ್ಸ್ ಸೊಸೈಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಾತಿಗಳೆಂದರೆ ರೆಡ್ಡಿ, ರಾಜು, ಕಮ್ಮ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆಸ್ತಿ, ಅಂತಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಎಸ್.ಸಿಂಹಾದ್ರಿ (೨೦೧೮).[೧೭]

ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಭಾರತದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಜನಾಂಗೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ವಿಭಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಗೂ ಇತರ ದೇಶಗಳ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಭಜನೆಗಳಿಗೂ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಜಾತಿ ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಭಜನೆಯ ತತ್ವ ಅಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವಿವಾಹ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಪೂಜಾ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದಂತೆ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಚತುರ್ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಲ್ಲ. ಮೂಲ ವಿಭಜನೆಯಿಂದ ಕಂಡುಬರುವುದು ದ್ವಿಜರು ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಆರ್ಯರು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರ ನಡುವೆ ಆರ್ಯನಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಅವಕಾಶ ಇರುವುದು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯದ ಮೂಲ ಭೂಮಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಜಾತಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದಲಿತರಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಬಹಳ ವಿರಳವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆ.ಎಂ.ಪಣ್ಣಿಕರ್ (೨೦೧೭).[೧೮]

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಶೋಷಿತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳ ತಳವರ್ಗಗಳದ್ದು ಅದರಲ್ಲೂ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೊರಗಿಡಲ್ಪಟ್ಟ "ಪಂಚಮ" ದಲಿತರದ್ದು ಈಗ ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳು, ಉತ್ಪಾದಕ-ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಮೀಕರಣಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ, ಚುನಾವಣೆ, ಹೋರಾಟದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ರೂಪಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಯುವ ಅವಕಾಶವು ದೊರಕಿದೆ. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಇವತ್ತಿಗೂ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ, ಜಾತಿಯಿಂದ ಬಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೆಲಸ-ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರು ದಲಿತರಿಂದ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗಿಷ್ಟ ಬಂದಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡುವುದು ಪ್ರತಿದಿನ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದ್ದರೂ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ಸವಾಲು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಜೀವನ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಜಿಯಾಲಾಲ ಆರ್ಯ (೨೦೧೪).[೧೯]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ, ಜಾತಿ-ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ-ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಗಳು-ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಹುಪಾಲು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಂತರ್ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇದು ಏಣಿ-ಶ್ರೇಣಿಯ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಜನರನ್ನು ಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಸೇವಕರನ್ನಾಗಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಇದು ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಶೋಷಣೆಗೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಹಲವು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ "ಆಳುವ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಗಳು" ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿ, ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಪೋಷಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಾಶವಾದರೂ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ಕೊನೆಗೊಂಡರೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ "ಜಾತಿ ಶೋಷಣೆ" ವಿವಿಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿದೆ ಎಂದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆ.ಮುರಳಿ ಮನೋಹರ್ (೨೦೧೭).[೨೦]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು, ಜಾತಿಯ ಹುಟ್ಟು, ಜಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ, ಜಾತಿ-ತಾತ್ವಿಕತೆ, ಶೂದ್ರ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳು ಬೆಳೆದ ರೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ ಚಳುವಳಿಗಳು ಜಾತಿ ಸಮಸ್ಯೆ, ಜಾತಿ-ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಐಕ್ಯತೆ, ಜಾತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮೇಲೆ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಡಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿ, ಪಟ್ಟಣಗಳ ಪ್ರಜೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕೊನೆಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ನಡುವೆಯೂ ಈ ಜಾತಿ ವಿಭಜನೆ ಅಂತರಗಳ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಶೋಷಕ ಆಳುವ ವರ್ಗವೂ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಜಡಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅವರ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ ಹೂಡಿ ಇಂಥ ಕಟ್ಟೆಚ್ಚರದ

ಬಿಗಿಯಾದ ಯೋಜನೆಯೇ ಈ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇರುವ ಈ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ವಿಶೇಷ ಸೃಷ್ಟಿ ದೇವರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಶ್ರೇಷ್ಠರು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು, ಮಲಿನವನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಮೃದುಗೊಳಿಸಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬೆವರು ಹರಿಸಿ ಈ ದೊರೆಗಳ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿ ಏತಕ್ಕೆ ಪರಿಗಣಿತರಾದರು? ಎಂಬುದು ನಂಬಲಾಗದಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ದಲಿತರನ್ನು ಇನ್ನು ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ (೨೦೧೬).[೨೧]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು, ದಲಿತತತ್ವ, ದಲಿತ ಚರಿತ್ರೆ ತತ್ವ, ದಲಿತ ಆಸ್ತಿ ತತ್ವ, ದಲಿತ ರಾಜ್ಯ ತತ್ವ, ದಲಿತ ನ್ಯಾಯ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗಮನಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಲಿತ ಬಹುಜನ ಆದಿವಾಸಿ ಜೀವನದಿಂದ ದಲಿತ ಬಹುಜನ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಜೀವನದವರೆಗೂ ಶ್ರಮ ಬುನಾದಿಯಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ದಲಿತ ಬಹುಜನ ಮಾನವ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾದಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಶ್ರಮದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಾ ಬಂದೆವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಹಿಗಳನ್ನು ದಲಿತೀಕರಿಸುವುದಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಶೋಷಣೆ ಮೌಲ್ಯ ಕೊಂಚ ಬದಲಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಮಾಜದ ಕಡೆ ಪಯಣಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸ-ಕಾರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದನಾ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಲಯ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಮರಳಿಸಿ ಅವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದಲಿತ ಬಹುಜನರ ಅಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಬೇಕು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಬೆಳೆಸಬಾರದೆಂದಲ್ಲ. ಮಾನವನ ಅಗತ್ಯಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ, ರಫ್ತು ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಅಗತ್ಯಗಳು ಅಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ (೨೦೧೬).[೨೨]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಶ್ರಮಗೌರವ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ, ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಪಶುಪಾಲಕರು, ಚಮ್ಮಾರರು, ರೈತರು, ಕುಂಬಾರರು, ನೇಕಾರರು, ಅಗಸರು, ಕ್ಷೌರಿಕರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಗಳ ಸೇವೆ ದೇಶಕ್ಕಿದೆ ನಾವು ಕುಡಿಯುವ, ತಿನ್ನುವ, ಉಡುವ ಮತ್ತು ಬಳಸುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಂತ್ರಗಳು ಬರುವ ಮೊದಲು ದೇಹದ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಯೇ ಇವನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಲಾಗುತಿತ್ತು. ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಪಶುಪಾಲಕರು, ಚಮ್ಮಾರರು, ಕುಂಬಾರರು, ನೇಕಾರರು, ಅಗಸರು, ಕ್ಷೌರಿಕರು ರೈತರು ಮುಂತಾದವರು ವಿವಿಧ ದುಡಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಶ್ರಮವನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿತ್ತು ಈ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳು ಸಮಾಜದ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ, ಶ್ರಮದ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅ ಶ್ರಮಿಕರಿಗೆ ಗೌರವ ಇತ್ತು. ಇದು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಜದ ಮೌಲ್ಯವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಯಂತ್ರಗಳು ಬಂದನಂತರ ಶ್ರಮದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ನಯಪೈಸೆಯ ಗೌರವ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ (೨೦೧೬).[೨೩]

ಭಾರತದಂತಹ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಈ ಎರಡೂ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಾಪಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಂಗಗೊಳಿಸದೆ ಔದ್ಯಮಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಆಳ್ವಿಕರ ಆಸೆ ಹಿನ್ನೆಯಲ್ಲೇ ಔದಾರ್ಯದ ನೆರಳು, ಉಪಕಾರದ ಉರುಳು ದೇಶದ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ತಾವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಬಂಡವಾಳ ಪುನಃ ತಮ್ಮ ಬತ್ತಳಿಕೆಗೆ ಲಾಭಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಬೇಕು ಎಂಬ ಆಸೆ ಬಂಡವಾಳಿಗರಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಇದು ಮಾನವನ ಸಹಜ ಗುಣ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೂಲಿ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಶ್ರಮಿಕರ ಹತಾಶ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಬಂಡವಾಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಔದ್ಯಮಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸದಾ ಉತ್ಸುಕವಾಗಿರುವ ಪ್ರಭುತ್ವ ಷೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕುಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೈದಡವಿ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಬೆವರಿನ ಫಲ ಪಡೆಯದೆಯೇ ಸಾವಿಗೆ ಶರಣಾಗುವ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೈತರ ಬವಣೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಖಾಸಗೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಬೀದಿ ಪಾಲಾದ ಕೊಟ್ಯಾಂತರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಗೋಚರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ನಾ ದಿವಾಕರ (೨೦೧೭).[೨೪]

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಳದ ನಗರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ನಡುವಿನ ವೇತನ ಅಂತರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಈ ಲೇಖನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಎಳೆಯುವ ಮುಖ್ಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳು.

(ಎ) ತಾರತಮ್ಯವು ಸಮಾನವಾಗಿ ಅರ್ಹವಾದ ಇತರರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎಸ್ಸಿ ಮತ್ತು ಎಸ್ಟಿಗಳಿಗೆ ೧೫ ಪ್ರತಿಶತ ಕಡಿಮೆ ವೇತನವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದೆ.

(ಬಿ)) ಎಸ್ಸಿ ಮತ್ತು ಎಸ್ಟಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ತಾರತಮ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ.

(ಸಿ) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಳದ ನಗರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಎರಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವೆ ಸಮಗ್ರ ಗಳಿಕೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ

ಅಸಮಾನ ಪ್ರವೇಶ-ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನ ವೇತನ, ಮತ್ತು (ಡಿ) ಎಂಡೋಮೆಂಟ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ತಾರತಮ್ಯದ ಅಂಶಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಪಾಲ್ ಅಟೆವೆಲ್, ಎಸ್. ಮಾಧೇಶ್ವರನ್ (೨೦೦೭).[೨೫]

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ಇಂದು ಕೂಡ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಥೋರಟ್, ಮತ್ತು ನ್ಯೂಮನ್, ಕ್ಯಾಥರೀನ್ ಎಸ್, (೨೦೧೦).[೨೬]

ಪರಿಶಿಷ್ಟರು ಅಥವಾ ದಲಿತರು ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ತಾರತಮ್ಯವು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಫಸಲಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೈತರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಸೂಚನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಾರಣ ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಜಾತಿಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿರುವ ಉನ್ನತಸ್ತರ, ಮಧ್ಯಮಸ್ತರದ ರೈತರಿಗೆ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಳಸ್ತರದ ರೈತರ ಬದುಕನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಥೋರಟಂ (೨೦೦೯).[೨೭]

ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದಲಿತರು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ, ಕಾಗದದ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರಾದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದರು ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಅವರು ಮಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಯಾಕೆಂದರೆ ಬಡತನ, ಅನಕ್ಷರತೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ಸಹ ಶೋಷಣೆಯಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೋಹನ್ (೨೦೦೬).[೨೮]

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತಕ ವಿದ್ಯಮಾನ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅಥವಾ ಆದಾಗ್ಯೂ ಇದು ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದೆ. ಕೃಷಿಕ ಎರಡನೆಯ ಕ್ರೈಸಿಸ್ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಕರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಧಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಂಡವಾಳದ ಕ್ರೋಢಿಕರಣವನ್ನು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಬಳವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡದೇ ಇರುವುದು, ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡುವುದು. ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ತೊಚುತ್ತೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ವೇತನ ಕೊಡುವುದು ಇವೆಲ್ಲವು ಸಹ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಜಾಫರ್ ಅಸ್ಸಂದಿ (೨೦೦೬).[೨೯]

ದಲಿತರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಇತರರೊಂದಿಗೆ, ಇನ್ನೂ ವಿವಿಧ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ಕೆಲವು ಲೇಖಕರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ದುಃಖ ರಾಜ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕೆಳಜಾತಿಯ ಜನರು ಇನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವರ್ಗ ಜನರು ಕೂಡ ವಿವಿಧ ಕಾನೂನುಗಳು ದಲಿತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡರು ಸಹ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಜೋಶಿ ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ (೨೦೦೬).[೩೦]

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ದುರ್ಬಲ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಭಾಗಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಗೆ ದಲಿತರು ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಜಾತಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಂಬುವುದು ತಪ್ಪಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ರೈತರು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡದಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾನತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯವನ್ನು ನಂಬಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಬಹಳ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರಗಳು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದರ್ಶನ್ ಸಿಂಗ್ (೨೦೦೯).[೩೧]

ಜಾತಿ ಎಂಬುದು ಭಾರತದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಅದು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂದೂ ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಡಿ. ಡಿ. ಕೊಸಾಂಬಿಯವರು ಬಹಳ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಸಾಂಬಿಯವರು ಮಾನವ ವಿಕಾಸಶಾಸ್ತ್ರ

ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸ, ಎರಡನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಈವರೆಗೂ ಈ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಹರಿದುಬಂದಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ, ಒಂದು ಜಾತಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಜಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಸಹ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇರ್ಫಾನ್ ಹಬೀಬ್ (೨೦೧೫).[೨]

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಮಸ್ಯೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಗಾರ್ಸಿಯಾ ಡಿ. ಬರ್ವಾ ಅವರು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇದೆ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾತಿ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಹಮಾಲಿಗಳಾಗಿ ದುಡಿಯುವುದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಡುವೆ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನ ಕೆಲಸ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ, ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮಾಲೀಕರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರು ನಮಗೆ ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆಯವರು ನಮಗೆ ಕೆಸವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಆಳವಾಗಿದೆಯೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಮಾಲರು ಮತ್ತು ರೈತರ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಅದರೆ ಇಲ್ಲಿ ರೈತರು ಹಮಾಲಿಗೆ ಒಂದು ಚೀಲಕ್ಕೆ ೫ ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ ಹಮಾಲಿ ಚಾರ್ಜನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ರೈತರು ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆ ಒಂದಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹಮಾಲರು ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಹಸನು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡುವುದು, ಅಸಂಘಟಿತ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವುದು, ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ಇವೆಲ್ಲವೂಗಳು ಕೂಡ ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿದೆಯೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರೈತರು ಮಳೆ ಬಂದ ನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿ ಆದರೆ ರೈತನ ಹತ್ತಿರ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಲು ಅ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಹಣದ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ ಆದರೆ ರೈತರು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಜಮೀನನ್ನು ಅಡವಿಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಜೊತೆಗೆ ದಲ್ಲಾಳಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಹಣದ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಕೈ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ ಕೇವಲ ಬೀಜಗಳಿಗೆ, ಉಳುಮೆಗೆ, ಬಿತ್ತುವುದಕ್ಕೆ, ಕಳೆ ತೆಗೆಸುವುದಕ್ಕೆ, ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕಟಾವು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಬೆಳೆಯು ಕೈಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ರೈತನಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ಸಿಗದೇ ರೈತರು ಸಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅನೇಕ ರೈತರು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ನಂಬಿ ಬದುಕುವವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಅಂಗಡಿಗಳು, ಪರಿಶಿಷ್ಟರಿಗೂ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ರೈತರಿಗೂ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಾಲ ಬಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ಆಗಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೂಲಕ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ತಾರತಮ್ಯಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನು? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು :

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು

ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಇವೆ.

೧. ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

೨. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಧ್ಯಯನ.

೩. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ.

೪. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಧ್ಯಯನ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ :

ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವವು ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಚಾರಿತ್ರಿವಾಗಿ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹೆಸರು ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಭಾಗದ ರೈತರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರು ಕೂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತಾ ಇದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಆದರೆ ಕೆಳಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿರುವುದು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಹವು ಬೆರಳೆಣಿಯಷ್ಟಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ – ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ :

ಪ್ರಸ್ತುತ ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನವು ಎಂಪೆರಿಕಲ್ ಮಾದರಿಯ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಅನುಷಂಗಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಿಂದ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಮೂಲಕ ಮನೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಿಸ್ಟಮ್ಯಾಟಿಕ್ ರ್‍ಯಾಂಡಮ್ ಸ್ಯಾಂಪ್ಲಿಂಗ್ ಮೆಥೆಡ್‌ನ್ನು ಅನುಸರಿಲಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶನ, ಚರ್ಚೆಯ ಮತ್ತು ಅವಲೋಕನದ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕಟಿತ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಟಿತ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಅನುಷಂಗಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಗಳು, ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ವರದಿಗಳು, ಸೆನ್ಸೆಕ್ಸ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ೨೦೧೧, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಸರ್ಕಾರದ ವರದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಮೂಲಗಳಿಂದ ಅನುಷಂಗಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ – ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಈ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ – ೨೦೧೦ರ ಪ್ರಕಾರ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಯಲು ಸೀಮೆ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ–೨೦೧೪ರ ಪ್ರಕಾರ ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ವಾಸಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೇಯೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಳ್ಳಕೆರೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಾದರಿ ಆಯ್ಕೆ ವಿಧಾನ:

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ನಂಜುಡಪ್ಪ ವರದಿ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ–೨೦೧೪ರ ಪ್ರಕಾರ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ರೈತರನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಿಂದ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಿಂದ ೧೦೦ ಜನರಂತೆ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ೧೬೦ ಜನ ಹಮಾಲರನ್ನು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಒಟ್ಟು ಆರು ಹಳ್ಳಿಗಳೆಂದರೆ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ, ಹೀರೆಕೆರೆ ಕಾವಲು, ಸರಜವ್ವನಹಳ್ಳಿ, ಗೊಲ್ಲಹಳ್ಳಿ, ಎನ್.ಉಪ್ಪಾರಹಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ರಾಮದುರ್ಗ ಹಳ್ಳಿಗಳಾಗಿವೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಒಟ್ಟು ಆರು ಹಳ್ಳಿಗಳೆಂದರೆ ನೇರಲಗುಂಟೆ, ನೇರಲಗುಂಟೆ ಕುರುಬರಹಟ್ಟಿ, ಕಾಟವ್ವನಹಳ್ಳಿ, ಕಾರ್ತಿಕೇನಹಟ್ಟಿ, ದಾಸರಗಿಡ್ಡಯ್ಯನಹಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಭತ್ತಯ್ಯನಹಟ್ಟಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಒಟ್ಟು ೭ ಹಳ್ಳಿಗಳೆಂದರೆ ಕೂನಬೇವು, ಕರಿಯಮ್ಮನಹಟ್ಟಿ, ಕೂನಬೇವು ಗೊಲ್ಲರಹಟ್ಟಿ, ಬಾಗೇನಾಳ್, ಬೊಮ್ಮಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ಮನ್ನೇಬೋರಯ್ಯನಹಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಹುಣಸೇಕಟ್ಟೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಾಗಿವೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಒಟ್ಟು ೮ ಹಳ್ಳಿಗಳಾಗಿವೆ. ತುರುವನೂರು, ಕಡಬನಕಟ್ಟೆ, ಬೊಗಳೇರಹಟ್ಟಿ, ಮ್ಯಾಸರಹಟ್ಟಿ, ಬಂಗಾರಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಘಟ್ಟ, ಹವಳೇನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಟಿ.ಉಪ್ಪಾರಹಟ್ಟಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ವಿಧಾನ:

ಗಣಿತೀಯ ಹಾಗೂ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಶೇಕಡಾವಾರು, ಅನುಪಾತ, ಸೂಚ್ಯಂಕ, ಕೋಷ್ಟಕಗಳಿಂದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ್ ಎರಡನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಲ ಆಧಾರವೇ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮಿತಿ ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅದೇ ಮಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಗಳು :

ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಕೆಲವು ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳೆಂದರೆ ಮೊದನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು ಕೇವಲ ಈ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ೨೦೧೮ ರಿಂದ ೨೦೨೦ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅವಧಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧಕರ ಸೀಮಿತ ಅವಧಿ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದ ೨೦೦ ಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರನ್ನು ಭೂಮಿ ಹೊದಿರುವ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂದರ್ಶ ಮತ್ತು ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ಬಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ನಿಖರತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯದ ಫಲಿತಗಳು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯದ ಮತ್ತು ಮುಂತಾದ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುವಾಗ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದರ ವಿಷಯಗಳು ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ :

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ೧ – ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಪೀಠಿಕೆ, ಸಮಸ್ಯೀಕರಣ, ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ, ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ, ಅಧ್ಯಾಯನದ ಮಿತಿಗಳು, ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೨ – ಈ ಅಧ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಡುವೆ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರು ಯಾವ ಯಾವ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಹಿಂದೆ ಆದಂತಹ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೩ – ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗುವುದು. ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಲಿಂಗಾನುಪಾತ, ರಾಜಕೀಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೪ – ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಅದರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೫ – ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ರೈತರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ರೈತರಿ ಆಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೬ – ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ರೈತರು ಬೆಳೆಯುವಂತಹ ಬೆಳೆಗಳ ವಿವರಗಳು, ಕೃಷಿ ಇನ್‌ಪುಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಔಟ್‌ಪುಟ್‌ಗಳು, ವಿವಿಧ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ನಡುವೆ ರೈತರು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೭ – ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ರೈತರ ಸಾಲಗಳು, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಹಾರ, ಉಳಿತಾಯ, ಬೆಳೆ ವಿಮೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೮ – ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು, ಅಧ್ಯಯನದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾರೋಪ ಮತ್ತು ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದ ಆಕರ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇನೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕ

೧. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ, ಸಂಶೋಧನಾ ಪರಿಭಾಷೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೪.

೨. ಮುಳಗುಂದ ಈ.ಚ, ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆ. ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ. ೨೦೧೦.

೩. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪರಿಭಾಷಾ ಕೋಶ, ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫.

೪. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೮.

೫. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ, ದಲಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಚಿಂತನ ರಂಗ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ೨೦೧೬.

೬. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ, ಜಾತಿ ವಿನಾಶ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೭. ಶರ್ಮ.ಆರ್.ಎಸ್, ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರರು, ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨.

೮. ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಶೋಷಣೆಯ ಮೂಲ ಮೌಲ್ಯ, ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಲಾಭ, ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೯. ಜೋಧಾ ಸುಂದರ್ ಎಸ್, ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಕಾಂಟೆಂಪರರಿ ಇಂಡಿಯಾ, ನವದೆಹಲಿ, ರೌಟ್ಲೆಡ್ಜ್, ಪುಟಗಳು; ೨೫೨, ೨೦೧೫.

೧೦. ದ್ರಾಯಿಸ್ವಾಮಿ. ಪಿ, ಮಾಲಾತಿ ದುರಾಸಾಯಿ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಭಾರತೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತು ಮತ್ತು ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ, ಸಂಪುಟ.೫೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ ೪, ೨೮, ಜನವರಿ, ೨೦೧೭.

೧೧. ಅನಿತಿತ ಸೆನ್ಗುಪ್ತಾ, ಪಂಚಾನಾನ್ ದಾಸ್, ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುಂಪುಗಳಾದ್ಯಂತ ಲಿಂಗ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮೋಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ. ೪೯, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೨೧, ೨೪ ಮೇ, ೨೦೦೪.

೧೨. ಶಂಕರರಾವ್, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಾಧನೆ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೨೫-೨೬, ೨೪ ಜೂನ್, ೨೦೧೭.

೧೩. ಅನುರಾಧಾ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ಎಕನಾಮಿಕ್ & ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ನಗರ ಬಾಡಿಗೆ ವಸತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಸಂಪುಟ.೫೦, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ : ೨೬-೨೭, ೨೭ ಜೂನ್, ೨೦೧೫.

೧೪. ಪರಿಲ್ ಅಟೆವೆಲ್, ಸುಖದೇವ್ ಥೋರಟ್, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ತಾರತಮ್ಯ : ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಸಂಪುಟ.೪೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ–೪೧, ೧೨ ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೨೦೦೭.

೧೫. ನಾರ್ಲ. ವಿ.ಆರ್, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜಾತಿ ಲಕ್ಷಣ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ.

೧೬. ರಾಮ್ ಪುನಿಯಾನಿ, ದಲಿತ ರಾಜಕೀಯ ಒಂದು ಸಚಿತ್ರ ದರ್ಶ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೧೭. ಸಿಂಹಾದ್ರಿ ಎಸ್. ಜಾತಿಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಜಕೀಯ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೮.

೧೮. ಪಣ್ಣಿಕರ್.ಕೆ.ಎಂ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೭.

೧೯. ಜಿಯಾಲಾಲ ಆರ್ಯ, ದಲಿತ ಸಮಾಜ : ಇಂದಿನ ಸವಾಲುಗಳು, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೪.

೨೦. ಮುರಳಿ ಮನೋಹರ್.ಕೆ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೭.

೨೧. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ, ದಲಿತತ್ವ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೨೨. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ, ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೇಗಿಲು ಉಳು, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೨೩. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ, ಜಾತಿ ವಿನಾಶ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೨೪. ನಾ ದಿವಾಕರ, ನೋಟು ರದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ನವ ಉದಾರವಾದಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೭.

೨೫. ಪೌಲ್ ಅಟೆವೆಲ್, ಎಸ್. ಮಾಧೇಶ್ವರನ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಅರ್ಬನ್ ಲೇಬರ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಎವಿಡೆನ್, ಸಂಪುಟ.೪೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ,೪೧, ೧೩ ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೨೦೦೭.

೨೬. ಥೋರಟ್ ಮತ್ತು ನ್ಯೂಮನ್, ಕ್ಯಾಥರೀನ್ ಎಸ್, ದಿ ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಮಾರ್ಡ್ರನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆಕ್ಸಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪೆಸ್ ದೆಹಲಿ, ೨೦೧೦.

೨೭. ಥೋರಟಂ, ಭಾರತದ ದಲಿತರು : ಎ ಕಾಮನ್ ಡೆಸ್ಟಿನಿ, ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್ ಇಂಡಿಯಾ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ನವದೆಹಲಿ, ೨೦೦೯.

೨೮. ಮೋಹನ್, ಮಾರ್ಡ್ರನ್ ಆಂಧ್ರ ದಲಿತ್ ಎಜ್ಯುಕೇಶನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ : ಸೋಷಿಯಲ್ ಇನ್ ಇಕ್ವಾಲಿಟಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ಚೇಂಜ್ ಪಾಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪ್ರಸೆಂಟ್ ಧಾರವಾಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ, ನವದೆಹಲಿ, ೨೦೦೬.

೨೯. ಮುಜಾಫರ್ ಅಸ್ಸಂದಿ, ಅಗ್ರೆರಿಯನ್ ಕ್ರೈಸಿಸ್ ಮತ್ತು ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಯಾಮ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ, ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಜರ್ನಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪುಟ-೪೯,೨೦೦೬.

೩೦. ಜೋಶಿ ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್; ದಲಿತ: ಇಂಟರ್ ಕೇಸ್ ದಲಿತರ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸಮಾನತೆಯ ನಡುವೆ ಅಸಮತೋಲನದ ಅರೆ ಬೆಂದ , ಧಾರಾವಾಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ದೆಹಲಿ, ಪು.೧-೧೪, ೨೦೦೬.

೩೧. ದರ್ಶನ್ ಸಿಂಗ್, ಶೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆವಲಪ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ : ಎ ರಿವಿವ್ಯೂ, ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ರೋರಲ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್ ಸಂಪುಟ-೨೮, ೨೦೦೯.

೩೨ ಇರ್ಫಾನ್ ಹಬೀನ್, ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳ ಉಗಮ, ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಎರಡು

ಅಧ್ಯಯನ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ – ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೀರಣ :

'ಜಾತಿ, ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ– ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ, ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣ ರಾಮಣ್ಣ ಚನ್ನಕ್ಕಿ ಅವರು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಾಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರಕಾರವು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಾಮಾಜಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆಹಾರ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯದ ಅನುಭೋಗಿಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ, ಸರಕಾರದ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಈಗಿರುವ ಸರಕಾರದ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಜನರನ್ನು ತಲುಪಿ, ಅವರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ತೌಲನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಆಗಿರುವುರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ – ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಂಕೊನಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಮುಂಬೈ–ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಿಗದಿ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಂಕೊನಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೧೬ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಿಗದಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೧೦ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.(ಹನುಮಂತಣ್ಣ ರಾಮಣ್ಣ ಚನ್ನಕ್ಕಿ).[೧]

'ಗ್ರಾಮೀಣ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಅವರು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಾಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡುವುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸರ್ಕಾರಿ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರದಿರಲು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದು. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು, ಶಿಪಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಳ್ಳಾರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೊನ್ನಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಡೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ೬೦ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ರೈತನ ಹೊಲಗಳಿಂದ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಂದ, ದಲ್ಲಾಳಿಗಳಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಬಳಕೆದಾರನಿಗೆ ಅಧಿಕ ದರದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೨]

'ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ದಲಿತರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಒಂದು ಒಳನೋಟ' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಿ. ನಾಗಣ್ಣ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಂ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಮರತೂರ ಅವರು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮೂಲಕ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರ ಬಂದಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಉತ್ತಮ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳೆಂದರೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ಹಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ನಿಂದನೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ದಲಿತರಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ.

ದಲಿತರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಹಾಗೂ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾದಗಿರಿ, ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ, ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಯಾದಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ

ಗುರಮಿಠಕಲ್ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿನ ತಲಾ ೩೦ ಯುವಕರನ್ನು ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಹಳ್ಳಿಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ತಾರತಮ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೩]

ಬೀದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು : ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ, ೨೦೧೫, ಎ.ಆರ್. ವಾಸವಿ ಅವರ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು, ಹೆಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಶಾಂತ್, ಅವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಕಾರ' ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಬೋದರ್ ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೯೭ ರಿಂದ ಮೇ ೧೯೯೮ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ನಾಶದಿಂದ ೨೩ ರೈತರು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೩ ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯು ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳ ವರದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿದ್ದರೂ ವಾಸ್ತವ ಘಟನೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧ. ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಲೇಖಕರು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಬಳಲಿಕೆಯ ಕೊನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೪]

ಸಂಕುಚಿತ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಹೊಂದಿರುವ ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪೂರೈಕೆ ಇರುವ ಭೂಮಿ, ಹಣಕಾಸು, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಭರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬೇಡಿಕೆಗಿಂತ ಪೂರೈಕೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ದುಡಿಯುವ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಬರಿದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನುಕೂಲಸ್ಥರು ಸರಕಾರದ ಕೃಪೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದರೆ ಅನಾನುಕೂಲಸ್ಥರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಡುಗಟ್ಟಿರುವ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ.

ವ್ಯಕ್ತಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ – ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಮಾಜ, ಸರಕಾರ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ದೇಶಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ದೇಶಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೇ ಸಮಾಜವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ, ಸಮಾಜದ

ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಸಮುದಾಯ, ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳನ್ನು ಇವು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಕು–ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಭೂಮಿ, ಬಂಡವಾಳ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಖಾಸಗಿ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿರುವುದೇ ಉತ್ತಮವೆಂದು ಇವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದರೆ ಮಾರಬಹುದು ಅಥವಾ ಖರೀದಿಸಬಹುದು. ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಮಾರುವ ಅಥವಾ ಖರೀದಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಒತ್ತಾಯವಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಲಿಂಗಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯದಿರುವುದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯೂ ಇದೆ ಎನ್ನುವ ಚಿತ್ರಣವು ಕೂಡ ಇದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರುವ ಅಥವಾ ಖರೀದಿಸುವ ಸರಕು ಅಥವಾ ಸೇವೆಗಳಿರುವುದು ಮುಖ್ಯವೇ ಹೊರತು, ಅವರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಬಂಧನಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸೋಲು ಗೆಲುವಿಗೆ, ಲಾಭನಷ್ಟಕ್ಕೆ, ಸುಖದುಃಖಕ್ಕೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಜವಾಬ್ದಾರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದಂತೆ, ಸರಕು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಂದ ಕಿತ್ತು, ಕೇವಲ ಸರಕನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ. (೨೦೧೭). ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೫]

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬದುಕು ಬವಣೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದರೆ ನನಗೆ ನೆನಪಾಗುವುದು ಬಲ್ಲಾಳರ 'ಬಂಡಾಯ' ಕಾದಂಬರಿ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ನಗರ ಸಮಾಜದ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿ, ಅದರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣದಿಂದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಹೋಯಿತು. ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನುಂಗುತ್ತಿವೆ. ಇದರ ಭಯಾನಕ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪನ್ನದ ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವೇತನದ ಪಾಲು ೩೦% ಇದ್ದದ್ದು, ಈಗ ೯.೫% ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಲೀಕರ ಲಂಚವು ೧೬% ರಿಂದ ೫೫%ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಠಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗ ಇಂದು, ತನ್ನ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಬೀದಿಗಿಳಿಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಎದುರಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಈ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರಗಳು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅವರ ಶ್ರಮದ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮತ್ತು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತವೆ. ವರಲಕ್ಷ್ಮೀ. ಎಸ್.(೨೦೧೭).[೬]

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಗೆ ಒಂದು ಹಂತದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಇದು ಅವಶ್ಯ ಕೂಡ. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡುವುದು, ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು, ಮದುವೆ ಅಥವಾ ಇತರ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವ ನೀಡುವುದು, ಗೌರವದಿಂದ ಸಂಭೋದಿಸುವುದು, ದಲಿತರ ದೇವರಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬರುವ ಅಂಶಗಳು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ದಲಿತರ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಬದುಕನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪುನರ್ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ವಿತರಣೆ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿತರಣೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಜೋತುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆರ್ಥಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಗುರುತಿನ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿದ್ದರೂ ಅದು ಒಟ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭಾಗವನ್ನು ದಲಿತರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಕೃಷಿ, ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮೀಸಲಾತಿಗಳು ಇವೆ. ಆದರೆ ಇವು ದಲಿತರನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸುವ ಬದಲು ದಲಿತರಲ್ಲೊಂದು ಸಣ್ಣ, ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎನ್ನುವುದು ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ನಿಷೇಧಿಸಲಾದ ಪದ್ಧತಿ. ಅದರೆ ಕಾನೂನಿನ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲೇ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಂದ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸೌಲತ್ತುಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ವಂಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸ್ಥಿತಿ ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ದಲಿತರು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಭಾಗವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೀನತೆ ಒಟ್ಟು ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೀನತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ.(೨೦೧೬).[೨]

ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಏರ್ಪಡದೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಹೋರಾಟ, ಚಳುವಳಿ ಗೆಲುವನ್ನು ಪಡೆಯದು. ಆದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗವನ್ನು ಒಂದಾಗುದಂತೆ ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಶೋಷಕ ವರ್ಗ ಹೂಡಿದ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸದೆ ನಿಜವಾದ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಐಕ್ಯತೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಮೊದಲು ನಿಜಕ್ಕೂ ಕಾರ್ಮಿಕರೆಂದರೆ ಯಾರು? ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.೯೯ ರಷ್ಟು ಗಿರಿಜನರು ಕಾರ್ಮಿಕರಿದ್ದಾರೆ.

ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ, ಇನ್ನು ಇತರೆ ಗಿರಿಜನ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ರೈತರಾಗಿ ಇರಬಹುದಾಗಲಿ, ಉಳಿದ ಗಿರಿಜನರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಮಂತರು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಗಳೆಂದು ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಹೊಲೆ–ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಶೇ.೯೫ರಷ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರೆ. ಮೀಸಲಾತಿಯ ಮೂಲಕವೋ, ಮೀಸಲು ಸೀಟುಗಳ ಮೂಲಕವೋ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ–ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅವರ ಹಿಡಿತ, ಈ ಸರಕಾರದ ಯಂತ್ರಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಗೂ ಕೂಡ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಜನರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿ ಅಥವಾ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಜಾತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯು ತನ್ನ ಹಳೆಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೊಸ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಸರಕಾರಗಳು ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ (೨೦೧೬).[೮]

ಬಹುಪಾಲು ಶೂದ್ರ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ, ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಗೃಹಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗುಲಾಮಗಿರಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವ್ಯವಸಾಯದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತೆಂಬ ಪುರಾವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಏಕೈಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲೇಖಕನೆಂದರೆ ಕೌಟಿಲ್ಯ.

ಸಾಗುವಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾದಿ ಪಾದಿಗಳ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೂರು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮೌರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಅನೇಕಾನೇಕ ಜಮೀನುಗಳಿದ್ದವು. ಸೀತಾಧ್ಯಕ್ಷನೆಂಬ ರಾಜಾಧಿಕಾರಿ, ಗುಲಾಮರನ್ನು ಕೂಲಿಯಾಳುಗಳನ್ನು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನೇರವಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಉಳುಮೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಕರಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅವನೇ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಡಗಿ, ಕಮ್ಮಾರ ಮುಂತಾದವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅವನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧಾರಿಸುವಷ್ಟು ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಅವರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಸರ್ವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉಳ್ಳವರು ದರ್ಬಾರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶರ್ಮ.ಆರ್.ಎಸ್. (೨೦೧೨).[೯]

ಇಂದಿಗೂ ದಲಿತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇತರ ವಾದಗಳಿಗಿಂತ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಉತ್ತಮ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಈಗಲೂ ದಲಿತರ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು

ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿರುವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಹಿಡಿದಿರುವ ತುಕ್ಕನ್ನು ತೊಳೆದು ಹರಿತಗೊಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಬದಲಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಪರಾಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಬುದ್ಧನ ರೀತಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸಹ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಪುನರ್ ನಿರ್ವಚನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಲೂಟಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದರೋಡೆಕೋರರ ಬಳಿ ಬಂದು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡದೆ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ತಮ್ಮದೆಂದು ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತೆ ಜನತೆಯನ್ನು ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರನ್ನು ಜಾನಪದ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎದುರಿಗಿರುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಈ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ನಿರ್ವಚನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ದೇವಶಿಲೆಯಾಗಬಹುದೇ ವಿನಃ ವಿಮೋಚನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ಮತ, ಕುಲ, ದೇಶದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವಲ್ಲ. ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದು ಅತಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಶಕ್ತಿಯಿರುವವರು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನೀತಿಯ ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅಸಮಾನತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆನಂದ್ ತೇಲ್ತುಂಬ್ಡೆ (೨೦೧೬).[೧೦]

ಜಲಂಧರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ತಲ್ಹಾನ್ ೨೦೦೩ನೇ ಇಸವಿ, ಜೂನ್ ೫ನೇ ತಾರೀಖು ಪಂಜಾಬ್ ಜಾಟ್ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಘರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಹಿಂಸೆ ವೇಗವಾಗಿ ಜಲಂಧರ್ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ ಊರುಗಳಿಗೂ ಹಬ್ಬಿತು. ರಾಜಕೀಯ ಷಡ್ಯಂತರಗಳಿಂದ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದಲಿತರನ್ನು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದಲಿತರು ಕೈ-ಕಸುಬುಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಬೆಲೆ ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ-ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಶೂದ್ರರು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಕಾಸಿನ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಆರ್ಥಿಕ ಹಿಂಜರಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದರೆ, ದಲಿತರು ಸಬಲರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರು, ಉದಾರೀಕರಣದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರನ್ನು ಸ್ಥಬ್ಧ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯವರು ದಲಿತರನ್ನು ಕಂಡ ಬಗೆ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ದಲಿತರು ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನಿಲುವುಗಳು ಒಂದು ಪ್ರತಿ-ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲವು. ಇದನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ದಲಿತರು ಅಥವಾ ಕೆಳಜಾತಿಯವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುತ್ವಾದಿಗಳು ಸಿಖ್ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಗುಂಪುಗಳ ಜೊತೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸುವುದು ಪಂಜಾಬಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸತೇನು ಅಲ್ಲ. ಆನಂದ್ ತೇಲ್ತುಂಬ್ಡೆ (೨೦೧೬).[೧೧]

ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ತಂದ ನೋಟು ರದ್ಧತಿ, ಪ್ರಕಟಿತ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಫಲವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದು ದೇಶದ ೮೫% ಜನಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ, ದೇಶದ ೪೫% ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ.ಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಿರು ಉತ್ಪಾದನೆ. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರ ವಲಯಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ 'ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯ'ಕ್ಕೆ ಭಾರಿ ಹೊಡೆತ ನೀಡಿದೆ.

ಕೆಲವು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ತಂದ ಜಿ.ಎಸ್.ಟಿ. ಪುಟ್ಟ ಉತ್ಪಾದಕರ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೆರಿಗೆ ಹೊರಿಸಿ, ಅದೇ 'ಅಔಪಚಾರಿಕ ವಲಯ'ವನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿದೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಶೋಷಣೆ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಕಂಡುಬಂದ ಆದಿಯ ಬಂಡವಾಳದ ಬಲವಂತದ ಶೇಖರಣೆ ಈಗ ಮತ್ತೆ ನವ-ಉದಾರವಾದದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದು ಈ ಹಿಂದಿನ ನಿಯಂತ್ರಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಿರು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕುಲ-ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ, ಬಡವರ, ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ದಲಿತ, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಕಾಸಿನ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲದಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳ ಮೂಲಕ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದರೆ, ಇಲ್ಲದವರು ಅಂದರೆ ಮೂರು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ಕುಲ-ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ಬದುಕುವ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಜಾತಿ-ತಾರತಮ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಮೂಲಕ ದಲಿತರನ್ನು ಕೈಕಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಭಾತ್ ಪಟ್ನಾಯಕ್ (೨೦೧೭).[೧೨]

ವೆಸ್ಟೆನ್‌ರ ವಾದವು ಎರಡು ಪೂರ್ವಕಲ್ಪನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಒಂದನೆಯದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೊತ್ತವು ಒಂದು ನಿಗದಿತ ಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಗಿದೆ. ಗಣಿತಿಕಾರರು ಹೇಳುವಂತೆ ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಅಥವಾ ಅಳತೆಯದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು, ನೈಜ ಕೂಲಿಯ ಮೊತ್ತವು ಅಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಸರಕುಗಳ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಅಳೆದರೆ ಸಿಗುವ ಕೂಲಿಯ ಮೊತ್ತವು ನಿಗದಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಪರಿಮಾಣದ್ದಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ : ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಬಂಡವಾಳಗಾರರಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಮಿಗುತಾಯ ಮೌಲ್ಯ ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅದು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳಗಾರರ ನಡುವಿನ ತಕರಾರಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಬಂಡವಾಳದ ಪರವಾಗಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಾರುತಿ ವಾಹನ ತಯಾರಿಕೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ತಕರಾರಿನ ಸಂದರ್ಭ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಮಾಲೀಕರ ಪರವಾಗಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಉದಾಹರಣೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ದುಡಿಯುವ ಜನರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಿಬಂಧಿಸಲು ಪ್ರಭುತ್ವ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮುಷ್ಕರಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ನೀಡದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯಗಳು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಪ್ರಭುತ್ವವು, ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಹಣಕಾಸು ಉತ್ತೇಜನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ದಲಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ, ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ಸಿಗದಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ (೨೦೧೩).[೧೩]

ಸುರೇಂದ್ರ ಜೋಧ್ಕಾ ಅವರ ಇತ್ತೀಚಿನ ಪ್ರಕಟಿತ, 'ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಕಾಂಟೆಂಪರರಿ ಇಂಡಿಯಾ' ಮೂಲಕ ಹೇಳಿದಾಗ, ಈ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ದಲಿತರಿಗೆ ಈ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪುಸ್ತಕ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಇದು ಹೊಸ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲ್ಪಡುವ, ಇದು ನಿಖರವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಅದರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಓದಬಲ್ಲದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ದಲಿತ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಾಗ, ಈ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ಜೋಧ್ಕಾ ಅವರ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುವುದರ ಮೂಲಕ, ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಆರ್ಥಿಕ ತಾರತಮ್ಯ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ರೂಪಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ. ದೀರ್ಘ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ದಲಿತರನ್ನು ಸಮಾನ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾನವೀಯತೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನವು ಜಾರಿಗೆ

ತಂದಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಆಧಾರಿತ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವಿನ ವೇತನದ ಅಂತರವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ. ವೇತನ ವಿತರಣೆಯ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದೆ.

೧೯೮೩ ರಿಂದ ೨೦೧೧-೧೨ರ ಅವಧಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತುಗಳ ಘಟಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಮಾಜ ವಿಕಸನಗೊಂಡ ಗುಂಪುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ವೇತನದ ಅಂತರ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಅನಾನುಕೂಲಕರ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ವಿರುದ್ಧ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವಿನ ವೇತನ ಅಸಮಾನತೆಯು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಯ ನಂತರದ (೧೯೯೪-೨೦೧೨) ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಸ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಎಸ್ಸಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ ಮತ್ತು ಎಸ್ಸಿಗಳು, ಎಸ್ಟಿಗಳ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿರುದ್ಧ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತಿನ ಆಧಾರಿತ ವೇತನ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯವು ಸಮರ್ಥನೀಯ ಕ್ರಮಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಒಂದು ಬಲವಾದ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೋಧಾ ಸುಂದರ್ ಎಸ್. (೨೦೧೫).[೧೪]

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಉದ್ಯಮಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ಅನ್ವಯಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯದ ಹರಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಲೇಖನವು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಆಧರಿಸಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಪ್ರತಿ ಕಲೆಗೆ ಮೂರು ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಹಿಂದೂ ಅರ್ಜಿದಾರರಾಗಿ, ದಲಿತ ಮತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನರಂತೆ, ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಅವರು ಡೇಟಾವನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವಿವೇಚಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಲ್ ಅಟಿವೆಲ್, ಸುಖದೇವ್ ಥೋರಟ್ (೨೦೧೭).[೧೫]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾವಿನವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದೇ ಜಾತಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಜನನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ

ವಿಧಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜಾತಿಯಿಂದ ಜಾತಿಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಣಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲೂ ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ಜಾತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿರದೆ ಕಾನೂನಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ, ನಡವಳಿಯಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಇಡೀ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನವನ್ನು ವಿಷಮಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಎತ್ತ ತಿರುಗಿದರೂ ನೋಡಿದರೂ ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿಕೃತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯೆಂಬ ಕುರೂಪಿ ಮುಖವೇ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯು ಪ್ರಬಲವಾದ ಪೈಪೋಟಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅಂದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿಯೇ ಇರಲು ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿ.ಆರ್.ನಾರ್ಲ (೨೦೧೭).[೧೬]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಗೌರವ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಾವು ಶ್ರಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ನೋಡಿ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಶ್ರಮವೇ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಬದುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನೇ ನಾವು 'ದುಡಿಮೆ' ಅಥವಾ ಶ್ರಮ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಶ್ರಮವೇ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಈ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳ ನಡುವೆ ವಿಭಜಿಸುವುದು ನಡೆಯಿತು. ಪ್ರತಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗವೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಧರ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಈ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಎಟುಕುವ ಭೌತಿಕ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಹವಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಸುಮಾರು ೩೦೦೦ (ಸಾವಿರ) ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಎಂತಹ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮವನ್ನೂ ಮಾಡದ ಕೆಲವು ವರ್ಗದವರು ಸೇರಿ, ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದರು. ನಿಜವಾದ ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳೆಂದರೆ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ರಾಮ್ ಮುನಿಯಾನಿ (೨೦೧೬).[೧೭]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಹ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ, ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ನೇಮಕಗಳು, ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಮೀಸಲಾತಿ, ಐದನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆರನೆಯದಾಗಿ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಅಜೆಂಡ. ಈ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಷಯವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಕಾರ್ಪೋರೇಟ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ಫಿಲ್ಮ್ ಸ್ಟುಡಿಯೋಗಳು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಬಿಲ್ಡರ್ಸ್‌ಗಳು, ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಟಿ.ವಿ.ಚಾನಲ್ಸ್‌ಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ನಾಯಕತ್ವ, ಎಸ್.ಇ.ಜೆಡ್ ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯ, ಸಿನಿಮಾ ಹೀರೋಗಳು, ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ಮಾಪಕರು, ಫೈವ್ ಸ್ಟಾರ್ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು, ಟ್ರಾವೆಲ್ಸ್‌ಗಳು, ನವರತ್ನ ಕಂಪನಿಗಳು, ಜೂಬ್ಲಿ ಹಿಲ್ಸ್ ಸೊಸೈಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಾತಿಗಳೆಂದರೆ ರೆಡ್ಡಿ, ರಾಜು, ಕಮ್ಮ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆಸ್ತಿ, ಅಂತಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಎಸ್.ಸಿಂಹಾದ್ರಿ (೨೦೧೮).[೧೮]

ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಭಾರತದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಜನಾಂಗೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ವಿಭಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಗೂ ಇತರ ದೇಶಗಳ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಭಜನೆಗಳಿಗೂ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಜಾತಿ ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಭಜನೆಯ ತತ್ವ ಅಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವಿವಾಹ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಪೂಜಾ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದಂತೆ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಚತುರ್ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಲ್ಲ. ಮೂಲ ವಿಭಜನೆ ಕಂಡುಬರುವುದು ದ್ವಿಜರು ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಆರ್ಯರು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರ ನಡುವೆ ಆರ್ಯನಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಅವಕಾಶ ಇರುವುದು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯದ ಮೂಲ ಭೂಮಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಜಾತಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದಲಿತರಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಬಹಳ ವಿರಳವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆ.ಎಂ.ಪಣ್ಣಿಕರ್ (೨೦೧೭).[೧೯]

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಶೋಷಿತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳ ತಳವರ್ಗಗಳದ್ದು, ಅದರಲ್ಲೂ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೊರಗಿಡಲ್ಪಟ್ಟ "ಪಂಚಮ" ದಲಿತರದು ಈಗ ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳು, ಉತ್ಪಾದಕ-ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಮೀಕರಣಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ, ಚುನಾವಣೆ, ಹೋರಾಟದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ರೂಪಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಯುವ ಅವಕಾಶವು ದೊರಕಿದೆ. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇವತ್ತಿಗೂ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ, ಜಾತಿಯಿಂದ ಬಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೆಲಸ-ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು

ಶ್ರೀಮಂತರು ದಲಿತರಿಂದ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಗಿಷ್ಟ ಬಂದಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡುವುದು ಪ್ರತಿದಿನ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದ್ದರೂ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ಸವಾಲು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಜೀವನ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಜಿಯಾಲಾಲ ಆರ್ಯ (೨೦೧೪).[೨೦]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ, ಜಾತಿ–ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ–ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಗಳು–ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಹುಪಾಲು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಂತರ್ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇದು ಏಣಿ–ಶ್ರೇಣಿಯ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಜನರನ್ನು ಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಸೇವಕರನ್ನಾಗಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಇದು ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಶೋಷಣೆಗೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಹಲವು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ "ಆಳುವ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಗಳು" ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿ, ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಪೋಷಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಾಶವಾದರೂ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ಕೊನೆಗೊಂಡರೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ "ಜಾತಿ ಶೋಷಣೆ" ವಿವಿಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿದೆ ಎಂದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆ.ಮುರಳಿ ಮನೋಹರ್ (೨೦೧೭).[೨೧]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು, ಜಾತಿಯ ಹುಟ್ಟು, ಜಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ, ಜಾತಿ–ತಾತ್ವಿಕತೆ, ಶೂದ್ರ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳು ಬೆಳೆದ ಬಗೆ, ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ ಚಳುವಳಿಗಳು ಜಾತಿ ಸಮಸ್ಯೆ, ಜಾತಿ–ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗ ಐಕ್ಯತೆ, ಜಾತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮೇಲೆ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿಡಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿ, ಪಟ್ಟಣಗಳ ಪ್ರಜೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕೊನೆಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ನಡುವೆಯೂ ಈ ಜಾತಿ ವಿಭಜನೆ ಅಂತರಗಳ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನುಸುಳಿದೆ.

ಶೋಷಕ ಆಳುವ ವರ್ಗವೂ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಜಡಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅವರ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ ಹೂಡಿ ಇಂಥ ಕಟ್ಟೆಚ್ಚರದ ಬಿಗಿಯಾದ ಯೋಜನೆಯೇ ಈ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇರುವ ಈ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ವಿಶೇಷ ಸೃಷ್ಟಿ, ದೇವರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು, ಮಲಿನವನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಮೃದುಗೊಳಿಸಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬೆವರು ಹರಿಸಿ ಈ ದೊರೆಗಳ ಪಾದಗಳಿಗೆ

ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿ ಏತಕ್ಕೆ ಪರಿಗಣಿತರಾದರು? ಎಂಬುದು ನಂಬಲಾಗದಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ದಲಿತರನ್ನು ಇನ್ನು ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ (೨೦೧೬).[೨೨]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು, ದಲಿತತ್ವ, ದಲಿತ ಚರಿತ್ರೆ ತತ್ವ, ದಲಿತ ಆಸ್ತಿ ತತ್ವ, ದಲಿತ ರಾಜ್ಯ ತತ್ವ, ದಲಿತ ನ್ಯಾಯ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಗಮನಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಲಿತ ಬಹುಜನ ಆದಿವಾಸಿ ಜೀವನದಿಂದ ದಲಿತ ಬಹುಜನ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಜೀವನದವರೆಗೂ ಶ್ರಮ ಬುನಾದಿಯಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ದಲಿತ ಬಹುಜನ ಮಾನವ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ ಮುದುಕ, ರೋಗಿಷ್ಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾದಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಶ್ರಮದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಾ ಬಂದೆವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಹಿಗಳನ್ನು ದಲಿತೀಕರಿಸುವುದಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಶೋಷಣೆ ಮೌಲ್ಯ ಕೊಂಚ ಬದಲಾಗಿ, ಒಂದು ಹೊಸ ಸಮಾಜದ ಕಡೆ ಪಯಣಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸ-ಕಾರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದನಾ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಲಯ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಮರಳಿಸಿ ಅವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದಲಿತ ಬಹುಜನರ ಅಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಬೇಕು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಬೆಳೆಸಬಾರದೆಂದಲ್ಲ. ಮಾನವನ ಅಗತ್ಯಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ, ರಫ್ತು ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಅಗತ್ಯಗಳು ಅಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ (೨೦೧೬).[೨೩]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಶ್ರಮಗೌರವ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ, ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಪಶುಪಾಲಕರು, ಚಮ್ಮಾರರು, ರೈತರು, ಕುಂಬಾರರು, ನೇಕಾರರು, ಅಗಸರು, ಕ್ಷೌರಿಕರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಗಳ ಸೇವೆ ದೇಶಕ್ಕಿದೆ. ನಾವು ಕುಡಿಯುವ, ತಿನ್ನುವ, ಉಡುವ ಮತ್ತು ಬಳಸುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಂತ್ರಗಳು ಬರುವ ಮೊದಲು ದೇಹದ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಯೇ ಇವುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಪಶುಪಾಲಕರು, ಚಮ್ಮಾರರು, ಕುಂಬಾರರು, ನೇಕಾರರು, ಅಗಸರು, ಕ್ಷೌರಿಕರು ರೈತರು ಮುಂತಾದವರು ವಿವಿಧ ದುಡಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಶ್ರಮವನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿತ್ತು. ಈ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳು ಸಮಾಜದ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ, ಶ್ರಮದ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅ ಶ್ರಮಿಕರಿಗೆ ಗೌರವ ಇತ್ತು. ಇದು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಜದ ಮೌಲ್ಯವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಯಂತ್ರಗಳು

ಬಂದನಂತರ ಶ್ರಮದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ನಯಪೈಸೆಯ ಗೌರವ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ (೨೦೧೬).[೨೪]

ಭಾರತದಂತಹ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಈ ಎರಡೂ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಾಪಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಂಗಗೊಳಿಸದೆ, ಔದ್ಯಮಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಆಳ್ವಿಕರ ಆಸೆ ಹಿನ್ನೆಯಲ್ಲೇ ಔದಾರ್ಯದ ನೆರಳು, ಉಪಕಾರದ ಉರುಳು ದೇಶದ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ತಾವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಬಂಡವಾಳ ಪುನಃ ತಮ್ಮ ಬತ್ತಳಿಕೆಗೆ ಲಾಭಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಬೇಕು ಎಂಬ ಆಸೆ ಬಂಡವಾಳಿಗರಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಇದು ಮಾನವ ಸಹಜ ಗುಣ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೂಲಿ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಶ್ರಮಿಕರ ಹತಾಶ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಬಂಡವಾಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಔದ್ಯಮಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸದಾ ಉತ್ಸುಕವಾಗಿರುವ ಪ್ರಭುತ್ವ, ಷೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕುಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೈದಡವಿ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಬೆವರಿನ ಫಲ ಪಡೆಯದೆಯೇ ಸಾವಿಗೆ ಶರಣಾಗುವ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೈತರ ಬವಣೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಖಾಸಗೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಬೀದಿ ಪಾಲಾದ ಕೊಟ್ಯಾಂತರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಗೋಚರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ನಾ ದಿವಾಕರ (೨೦೧೭).[೨೫]

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಳದ ನಗರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ನಡುವಿನ ವೇತನ ಅಂತರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಈ ಲೇಖನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಬಂದಿರುವ ಬಹುಮುಖ್ಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳು

(ಎ) ತಾರತಮ್ಯವು ಸಮಾನವಾಗಿ ಅರ್ಹವಾದ ಇತರರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎಸ್ಸಿ ಮತ್ತು ಎಸ್ಟಿಗಳಿಗೆ ೧೫ ಪ್ರತಿಶತ ಕಡಿಮೆ ವೇತನವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

(ಬಿ)) ಎಸ್ಸಿ ಮತ್ತು ಎಸ್ಟಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ತಾರತಮ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ.

(ಸಿ) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಳದ ನಗರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಎರಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವೆ ಸಮಗ್ರ ಗಳಿಕೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಅಸಮಾನ ಪ್ರವೇಶ-ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನ ವೇತನ, ಮತ್ತು (ಡಿ) ಎಂಡೋಮೆಂಟ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ತಾರತಮ್ಯದ ಅಂಶಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಲ್ ಅಟಿವೆಲ್, ಎಸ್. ಮಾಧೇಶ್ವರನ್ (೨೦೦೭).[೨೬]

ಜಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಸಮಸ್ಯೀಕರಣ :

ಪರಿಶಿಷ್ಟರು ಮತ್ತು ದಲಿತರು ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ತಾರತಮ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಫಸಲಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೈತರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಸೂಚನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಾರಣ ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಜಾತಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿರುವ ಉನ್ನತಸ್ತರ, ಮಧ್ಯಮಸ್ತರದ ರೈತರಿಗೆ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಳಸ್ತರದ ರೈತರ ಬದುಕನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಥೋರಟಂ (೨೦೦೯).[೨೭]

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಭಾರತದ ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತಕ ವಿದ್ಯಮಾನ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅಥವಾ ಆದಾಗ್ಯೂ ಇದು ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದೆ ಎಂದು ಕೃಷಿಕ ಎರಡನೆಯ ಕ್ರೈಸಿಸ್ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಕರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಧಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಂಡವಾಳದ ಕ್ರೋಢಿಕರಣವನ್ನು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಬಳವನ್ನು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡದೇ ಇರುವುದು, ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡುವುದು. ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ತೋಚುತ್ತೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ವೇತನ ಕೊಡುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವು ಸಹ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮುಜಾಫರ್ ಅಸ್ಸಂದಿ (೨೦೦೬).[೨೮]

ದಲಿತರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಇತರರೊಂದಿಗೆ, ಇನ್ನೂ ವಿವಿಧ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ಕೆಲವು ಲೇಖಕರು ನೀಡದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ದುಃಖ ರಾಜ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಕೆಳಜಾತಿಯ ಜನರು ಇನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವರ್ಗ ಜನರು ಕೂಡ ವಿವಿಧ ಕಾನೂನುಗಳು ದಲಿತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಜೋಶಿ ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ (೨೦೦೬).[೨೯]

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ದುರ್ಬಲ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಭಾಗಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಗೆ ದಲಿತರು ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದೆ, ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಜಾತಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಂಬುವುದು ತಪ್ಪಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ಸಮುದಾಯದ ರೈತರು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾನತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯವನ್ನು ನಂಬಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಬಹಳ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರಗಳು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದರ್ಶನ್ ಸಿಂಗ್ (೨೦೦೯).[೩೦]

ಜಾತಿ ಎಂಬುದು ಭಾರತದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಅದು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂದೂ ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಡಿ. ಡಿ. ಕೊಸಾಂಬಿಯವರು ಬಹಳ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಸಾಂಬಿಯವರು ಮಾನವ ವಿಕಾಸಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸ, ಎರಡನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಈವರೆಗೂ ಈ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಹರಿದುಬಂದಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ, ಒಂದು ಜಾತಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಜಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಸಹ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇರ್ಫಾನ್ ಹಬೀಬ್ (೨೦೧೫).[೩೧]

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ವಾದ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ, ಹಲವು ವಿಭಿನ್ನ ಎಳೆಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಒಂದು ಸುಸಂಬದ್ಧ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿ ಮಂಡಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಮನಗಾಣಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ ಮತ್ತು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿದೆ. ಶೋಷಿತ ಮತ್ತು ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದವರ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುವುದು. ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಐಜಾಜ಼್ ಅಹಮದ್ (೨೦೧೭).[೩೨]

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಮೂಲತಃ ಯಾರು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಉಳಿದ ಜನರ ಧೋರಣೆ ಏನಿತ್ತು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ವಾಸ, ಉಡುಪು, ಆಹಾರ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೊರಕಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಸ್ಥೂಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮೇಲೆ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಮಡಿಮೈಲಿಗೆಗಳ ಕಲ್ಪನೆ, ಮೇಲುಕೀಳುಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ. ಎಂ. (೨೦೧೪).[೩೩]

ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಭಾರತವನ್ನು ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ದಾಸ್ಯದೆಡೆಗೆ ಆದ ಪರಿವರ್ತನೆಯೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನಗಳ ಮಹಾ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತು ಆ ಕಾರಣದಿಂದ, ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯತ್ತ ಹೊರಳುವ ಮಹಾ ಕಥನದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ವಸಾಹತು ರಾಷ್ಟಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಾರಂಭವೆಂದೂ ಕಾಣಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಗಳ ಇತಿಹಾಸದೊಡನೆ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ (೨೦೧೩).[೩೪]

ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ ಎಂದರೇನು? ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸರಕುಗಳ ವಿನಿಮಯವು ಉತ್ಪಾದಕರ ನಡುವೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಏರ್ಪಡುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಣ, ಈ ಸಂಬಂಧ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ನಿಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಮಸ್ತ ಆರ್ಥಿಕ ಬದುಕುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗದಂತೆ ಒಂದು ಸಮಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬಂಡವಾಳ ಈ ಸಂಬಧದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಉನ್ನತ ಮಜಲು ಇಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಶ್ರಮಶಕ್ತಿಯೂ ಒಂದು ಸರಕಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಕೂಲಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಕಾರ್ಮಿಕ ಭೂಮಿ. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಮಾಲೀಕನಿಗೆ ತನ್ನ ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲೆನಿನ್.ವಿ.ಐ.(೨೦೧೩).[೩೫]

ಜಾತಿ ವಿನಾಶ ಮತ್ತು ವರ್ಗ ವಿನಾಶ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವರು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲದವರು ಎಂಬ ವಿಭಜನೆಯಿದೆ. ಭಾರತದ ಜನರಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಮತ್ತು ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ಎಂಬ ವಿಭಜನೆಯಿದೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾರ್ಮಿಕರು

ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಶೋಷಣೆಯಾಗುವುದು ಕಂಡರು ಕೂಡ, ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನೆಯಿಲ್ಲದಂತಾದ ಶೋಷಣೆಯು ಕಾರ್ಮಿಕರದ್ದಾಗಿದೆ. ಬೆಲೆ, ತಾರತಮ್ಯ, ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ, ಕೂಲಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಂದ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಜನರು ಮನನೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಬೊಜ್ಜಾ ತಾರಕಂ (೨೦೧೨).[೩೬]

ಪೆರಿಯಾರ್ ಕ್ರಾಂತಿ ಕಿಡಿ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ವರ್ಣಗಳು ಇವೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಮೇಲಿನವರು, ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಅಂತ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರನ್ನು ಹೀನರು ಮತ್ತು ಕೆಳಸ್ತರದವರೆಂದು ಅವಹೇಳನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಜನ ಸಮುದಾಯ ಯಾವ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಆನಂದವಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅವರು ದೈಹಿಕ, ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಸೌಕರ್ಯ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ವರ್ಗದ ಜನ ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿಯಬೇಕು. ಅವರ ಶ್ರಮ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಲಪಟಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮದ ಮೂಲಭೂತ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನೂ ವಿಶೇಷ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಮಾಯಿಗೌಡ.ಕೆ. (೨೦೧೪).[೩೭]

ಜಾತಿ ಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮತ್ತು ವರ್ಣಭೇದವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಂತೆಯೇ ಅವೆರಡರ ತಳಹದಿಯಗಿರುವ ಜಾತಿವಾದ ಹಾಗೂ ಜನಾಂಗ ವಾದಗಳ ನೆಲೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಇನ್ನಷ್ಟು ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು. ಜಗತ್ತಿನ ಶೋಷಣೆಯ ಎಲ್ಲ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೂ, ಜಾತಿಗಿರುವ ಗುಣ ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೂ ಬರಲಾರದು. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಳಜಾತಿಗಳು ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವುದು ಕೂಡ ಉಳಿದ ಜಾತಿಗಳ ಅಂಕುಶದಿಂದಲೇ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಕೆಳವರ್ಗದವರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ್ (೨೦೧೫).[೩೮]

ಎಸ್ಸಿ ಮತ್ತು ಎಸ್ಟಿ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೌಶಲ್ಯ ಲಾಭ ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೌಶಲ್ಯ ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟದ ಇದೇ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದ ನಂತರ ಬಂದಿದೆ. ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಲಿಂಗ, ವಯಸ್ಸು, ಉದ್ಯೋಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಲಾಭ ಹಿಂಜರಿತ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಪಂಜಾಬ್‌ನ ೧೨೫ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅಸಂಘಟಿತರು ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಿರತೆ, ಇನ್ನು ಮುಂತಾದ ನುರಿತ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ

ಕಡಿಮೆ ವಿವಿಧ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಭದ್ರತೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವೇತನವನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಲಸೆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಲೇಖಕರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಾಯನದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಂದರ್ ಜೈನಂ (೨೦೧೨).[೩೯]

ಜನಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಗಿಂತ, ಪೇಟೆ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರುವ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಮಾಲರಾಗಿ ದುಡಿಮೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ಅಷ್ಟೋ ಇಷ್ಟೋ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಮರ್ ಕುಮಾರ್‌ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ (೧೯೯೩).[೪೦]

ಇರಾನಿನ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಒತ್ತು ಸಮಾಜದ ಆಳವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಗದದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಹುದ್ದೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹುದ್ದೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವು ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಡುವಿನ ಅಂತರವು ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಜಾತಿ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಡದೇಶಗಳ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಭೂಮಾಲೀಕರು ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಇದೇ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಿಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಅಮೀರ್ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಅಜಾಮಿ (೨೦೦೫).[೪೧]

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣ ಮಾಡುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ ಅವರ ಆಸ್ತಿಗಳ ಲೆಕ್ಕಚಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಯತರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಹೆಸರಿಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಳವರ್ಗದ ದಲಿತ ಆಸ್ತಿಗಳು ಒಂದರಿಂದ

ಐದು ಎಕರೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಜಾತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಜಮೀನಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಳು ದೇಶವೊಂದರ ಆಂತರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ದೇಶದ ಹೊರಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕೂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವಲಂಬನಾ ಥಿಯರಿ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಅವರು ಬಳಸಿದ ಸೆಂಟರ್ ಪೆರಿಫೆರಿ ಎರಡು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಿಂಗ್.ಎ.ಪಿ. ಮನೋಜ್ ಅಹುಜಾ (೨೦೦೬).[೪೨]

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದಂತೆ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಂದ ಕಿತ್ತು ಕೇವಲ ಸರಕನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೇಲು ಕೀಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಬಂದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸರಕುಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮೌಲ್ಯ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದರೆ ಮಾರಾಟಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಖರೀದಿಸಬಹುದು. ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬಹುದು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಯಾರನ್ನೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡು ಅಥವಾ ಖರೀದಿಸೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಲಿಂಗ, ಭಾಷೆ ಇವು ಯಾವುವು ಕೂಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅನಾನುಕೂಲಸ್ಥರನ್ನು ಶೋಷಿಸಿ ಸಂಪತ್ತು ಗಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಗಳನ್ನು ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಬಳಸಿ ಸಂಪತ್ತು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಅವರವರ ಮಾಡುವ ಆಯ್ಕೆಗಳಿಂದ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬರ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಬಡತನ ಅಡಗಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಇವರ ವಾದವಾಗಿದೆ. ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತರ ನಡುವಿನ ಹಣಕಾಸಿನ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಅದರ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಮೂಲತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೆರಾಲ್ಡ್ ಬತೌಡ್ (೨೦೦೦).[೪೩]

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಪ್ರಿಬಿಸ್ಕ್‌ನನು ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದ. ಆತ ಲ್ಯಾಟೀನ್ ಅಮೇರಿಕನ್ ದೇಶಗಳ ಅನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ, ನಿಯೋಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಏಕನಾಮಿಸ್ಟ್‌ಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಿಗೆ ವರದಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಬಡದೇಶಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ನಷ್ಟವೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವರ ಸ್ವಾಧೀನ ಭೂಮಿ ಇದ್ದು, ಬಹುತೇಕರು ಗೇಣಿಗೆ

ದುಡಿಯುವುದು ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಗೇಣಿಗೆ ದುಡಿಯುವವರು ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಶ್ರಮ ಹಾಕಿ ದುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ದುಡಿತದಿಂದ ಹೆಚ್ಚುವ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ ಭೂಮಾಲಿಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ದುಡಿಯುವ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಅಲ್ಪ ಭಾಗ ಮಾತ್ರ ದಕ್ಕುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್.ಪ್ರಿಬಿಸ್ಕ್ (೧೯೫೦).[೪೪]

ಬಡದೇಶಗಳ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಭೂಮಾಲೀಕರು ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಇದೇ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿನಿಮಯ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಯ ಸರಪಳಿ ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ದೇಶಗಳು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಬಂಧ ಕಡಿದುಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡಿವೆ. ಅಂದರೆ ಜಾತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎ.ಜೆ.ಫ್ರಾಂಕ್ (೧೯೭೧).[೫೫]

ಈ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಳು ದೇಶವೊಂದರ ಆಂತರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ದೇಶದ ಹೊರಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕೂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವಲಂಬನಾ ಥಿಯರಿ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಅವರು ಬಳಸಿದ ಸೆಂಟರ್ ಪೆರಿಫೆರಿ ಎರಡು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಸೆಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೆರಿಫೆರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾರೂ ಬಡವರಲ್ಲ. ಸೆಂಟರ್‌ಲ್ಲೂ ಬಡವರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪೆರಿಫೆರಿಯಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಅನಾನುಕೂಲಸ್ಥರ ನಡುವಿನ ಅಂತರವು ಸಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಮೇನ್ವಲ್ ಕಾಂಟ್, (೧೯೯೬).[೪೬]

ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರು, ಅನಾನುಕೂಲಸ್ಥರನ್ನು ಶೋಷಿಸಿ ಸಂಪತ್ತು ಗಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಗಳನ್ನು ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಬಳಸಿ ಸಂಪತ್ತು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಅವರವರು ಮಾಡುವ ಆಯ್ಕೆಗಳಿಂದ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬರ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಬಡತನ ಅಡಗಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಇವರ ವಾದವಾಗಿದೆ. ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತರ ನಡುವಿನ ಹಣಕಾಸಿನ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ. ಅದರ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಮೂಲತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮೂಲತತ್ವಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ಥಳದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದೂರವಾಣಿ.

ಮೊಬೈಲ್ ಮೂಲಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಮಸಿ ಬೇರೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇರೆ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಇದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ವೂಲ್ಫಾಂಗ್ ಸಾಸ್ (೨೦೦೦).[೪೭]

ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು ಜನತೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು, ಜನತೆಯೇ ತಯಾರಿಸಿರುವ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕವಲ್ಲದಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ, ಒಬ್ಬ ಬಂಡವಾಳಗಾರ ತನ್ನ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸರಕನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಎಷ್ಟು ಸಮಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ? ಮಾಲೀಕರು ಅವರ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ಸಿಗಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೆ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ (೨೦೧೩).[೪೮]

ದುಡಿಮೆ–ದುಡಿಮೆಗಾರರು ಎಂಬ ಸಮಿತಿಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪುರುಷಶಾಹಿ ಪರಿಭಾವನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರು, ಅದರಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಹಳಷ್ಟು ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದಿನಗೂಲಿ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಟ್ಟಹಾಕಲು ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಕಾರ್ಯಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಟಿ.ಆರ್.ಚಂದ್ರಶೇಖರ್. (೨೦೦೯).[೪೯]

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಸರಕುಗಳನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವಂತಿದೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಕರು ಮತ್ತು ದಲಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಲಾಭಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಂತ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರೆಗೊರಿ ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ (೧೯೮೨).[೫೦]

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಅದೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದಲಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ದಲಿತ ಕೃಷಿಕರು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಿ.ರಾಮರಾವ್ ಯು, ಮುರಳೀಧರ: ಜಗದೀಶ್ ಸಿ. ಕಲ್ಲಾ (೧೯೯೭).[೫೧]

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರಮಿಕರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವ ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಪೈಪೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಕರನ್ನು ಶೋಷಣೆಗೆ

ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೂಲಿಟೇಟ್–ಲಿಬ್ಬಿ (೨೦೧೧).[೫೨]

ಜಾತಿ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅನುಭವಿಸುವ ಶೋಷಣೆ, ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಭೇದಭಾವಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಸ್ತಿ, ಅಧಿಕಾರ, ಬಂಡವಾಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣವು ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಜಾತಿ ಏಣಿಶ್ರೇಣಿ ನಡುವೆ ಅಧಿಕಾರ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ, ಹಾಗೂ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ, ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ (೨೦೧೭).[೫೩]

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ದಲಿತರು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸದ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೂಲಿ ಕೇಳಿದರೆ, ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಹಕ್ಕು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಎಸಗಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗದವರು ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ಎಸಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಧ್ವನಿ ಎತ್ತದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ, ಮೂರು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧಗಂಗಮ್ಮ (೨೦೧೦).[೫೪]

ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಳುವಳಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ದಲಿತರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತವಾದ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ದಲಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಸಂಘಟನೆಗಳಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕು. ನಂದೂರಾಮ್ (೧೯೯೮).[೫೫]

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ನೌಕರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ನೋವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಈ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇದರ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಲೇಖನ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೬೦ ರಷ್ಟು ವಿಫಲವಾಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ ೪೦ ರಷ್ಟು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿರೂಪಮ ಪ್ರಕಾಶ್ (೨೦೧೬).[೫೬]

ಎಸ್ಸಿ ಮತ್ತು ಎಸ್ಟಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೌಕರರು ಅನೇಕ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಡತನ, ಅನಕ್ಷರತೆ, ಮತ್ತು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಮಾರು ೨೮% ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಉಳಿದ ೭೨% ರಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ನೌಕರರದ್ದು, ಇಷ್ಟು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ ಹೊರತು, ಇವರುಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕೈಜೊಡಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ವರದಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರವೀಣ.ಪಿ (೨೦೧೬).[೫೭]

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಒಂದು ಕ್ರಮಾನುಗತ ಅಂಶಗಳಾದ ಉಪಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ವೈಮನಸ್ಸುಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಬೇಕೆ ಹೊರತು ದೂರ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಉನ್ನತ ಜಾತಿಗಳು ಉನ್ನತವಾದ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗಗಳು ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಳವರ್ಗದವರು ಕೆಳಸ್ತರದ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾರ್ವತಮ್ಮ.ಸಿ (೨೦೧೩).[೫೮]

ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳು

೧. ಹನುಮಂತಪ್ಪಾ ರಾಮಣ್ಣ ಚನ್ನಕ್ಕಿ, ಜಾತಿ, ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ – ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಹಂಪಿ. ೨೦೧೮.

೨. ರಾಜೇಶ್ವರಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆ ಅಧ್ಯಯನ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೮.

೩. ವಿಶ್ವನಾಥ ಮರತೂರ, ಕೆ.ಎಂ. ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ದಲಿತರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಒಂದು ಒಳನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೯.

೪. ವಾಸವಿ, (ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೆಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಶಾಂತ್), ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಕಾರ, ಬೀದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು : ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ, ೨೦೧೫,

೫. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, ನಿಯೋಲಿಬರಲ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೭.

೬. ವರಲಕ್ಷ್ಮೀ. ಎಸ್, ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಂಡನೆ, ಮೈಸೂರು, ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೫ ನವೆಂಬರ್, ೨೦೧೭.

೭. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, ದಲಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಚಿಂತನ ರಂಗ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ೨೦೧೬.

೮. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ, ಜಾತಿ ವಿನಾಶ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೯. ಶರ್ಮ.ಆರ್.ಎಸ್, ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರರು, ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨.

೧೦. ಆನಂದ್ ತೇಲ್ತುಂಬ್ಡೆ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೧, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ ೪೭, ೧೯ ನವೆಂಬರ್, ೨೦೧೬.

೧೧. ಆನಂದ್ ತೇಲ್ತುಂಬ್ಡೆ, ದಲಿತರು ಭೂತ–ಭವಿಷ್ಯ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೧೨. ಪ್ರಭಾತ್ ಪಟ್ನಾಯಕ್, ನೋಟು ರದ್ಧಿತಿ ಮತ್ತು ಜಿ.ಎಸ್.ಟಿ. ಕ್ರಿಯಾ ಪುಸ್ತಕ, ಡಿಸೆಂಬರ್, ೨೦೧೭.

೧೩. ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಶೋಷಣೆಯ ಮೂಲ ಮೌಲ್ಯ, ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಲಾಭ, ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೧೪. ಜೋಧಾ ಸುಂದರ್ ಎಸ್, ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಕಾಂಟೆಂಪರರಿ ಇಂಡಿಯಾ, ನವದೆಹಲಿ, ರೌಟ್ಲೆಡ್ಜ್, ೨೫೨, ಪುಟಗಳು, ೨೦೧೫.

೧೫. ಪರಿಲ್ ಅಟಿವೆಲ್, ಸುಖದೇವ್ ಥೋರಟ್, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ತಾರತಮ್ಯ : ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಸಂಪುಟ.೪೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ-೪೧, ೧೨ ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೨೦೦೭.

೧೬. ನಾರ್ಲ. ವಿ.ಆರ್, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜಾತಿ ಲಕ್ಷಣ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ.

೧೭. ರಾಮ್ ಪುನಿಯಾನಿ, ದಲಿತ ರಾಜಕೀಯ ಒಂದು ಸಚಿತ್ರ ದಶ್ನ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೧೮. ಸಿಂಹಾದ್ರಿ ಎಸ್. ಜಾತಿಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಜಕೀಯ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೮.

೧೯. ಪಣ್ಣಿಕರ್.ಕೆ.ಎಂ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೭.

೨೦. ಜಿಯಾಲಾಲ ಆರ್ಯ, ದಲಿತ ಸಮಾಜ: ಇಂದಿನ ಸವಾಲುಗಳು, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೪.

೨೧. ಮುರಳಿ ಮನೋಹರ್.ಕೆ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೭.

೨೨. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ, ಜಾತಿ ವಿನಾಶ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೨೩. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ, ದಲಿತತ್ವ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೨೪. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ, ತಿಗುರಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೇಗಿಲು ಉಳು, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೨೫. ನಾ ದಿವಾಕರ, ನೋಟು ರದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ನವ ಉದಾರವಾದಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೭.

೨೬. ಪಾಲ್ ಅಟಿವೆಲ್, ಎಸ್. ಮಾಧೇಶ್ವರನ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಅರ್ಬನ್ ಲೇಬರ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಎವಿಡೆನ್, ಸಂಪುಟ.೪೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ,೪೧, ೧೩ ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೨೦೦೭.

೨೭. ಥೋರಟ್ ಮತ್ತು ನ್ಯೂಮನ್, ಕ್ಯಾಥರೀನ್ ಎಸ್, ದಿ ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಮಾರ್ಡ್ರನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆಕ್ಸಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪೆಸ್ ದೆಹಲಿ, ೨೦೧೦.

೨೮. ಥೋರಟಂ, ಭಾರತದ ದಲಿತರು : ಎ ಕಾಮನ್ ಡೆಸ್ಟಿನಿ, ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್ ಇಂಡಿಯಾ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ನವದೆಹಲಿ, ೨೦೦೯.

೨೯. ಮುಜಾಫರ್ ಅಸ್ಸಂದಿ, ಅಗ್ರೆರಿಯನ್ ಕ್ರೈಸಿಸ್ ಮತ್ತು ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಯಾಮ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ, ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಜರ್ನಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪುಟ-೪೯,೨೦೦೬.

೩೦. ಜೋಶಿ ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್; ದಲಿತ: ಇಂಟರ್ ಕೇಸ್ ದಲಿತರ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸಮಾನತೆಯ ನಡುವೆ ಅಸಮತೋಲನದ ಅರೆ ಬೆಂದ , ಧಾರಾವಾಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ದೆಹಲಿ, ಪು.೧–೧೪, ೨೦೦೬.

೩೧. ದರ್ಶನ್ ಸಿಂಗ್, ಶೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಡೆವಲಪ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ : ಎ ರಿವಿವ್ಯೂ, ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ರೋರಲ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್ ಸಂಪುಟ–೨೮, ೨೦೦೯.

೩೨. ಇರ್ಫಾನ್ ಹಬೀನ್, ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳ ಉಗಮ, ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫.

೩೩. ಐಜಾಜ಼್ ಅಹ್ಮದ್, ಆಧುನಿಕೋತ್ತರವಾದ, ಚಿಂತನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೭.

೩೪. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ ಎಂ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೩೫. ರಾಮಚಂದ್ರನ್.ಸಿ.ಎನ್, ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಚಿಂತರೆ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೩೬. ಲೆನಿನ್.ವಿ.ಐ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ ಎಂದರೇನು?, ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೩೭. ಬೊಜ್ಜಾ ತಾರಕಂ, ಜಾತಿ ವಿನಾಶ, ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ೨೦೧೨.

೩೮. ಮಾಯಿಗೌಡ.ಕೆ, ಪೆರಿಯರ್ ಕ್ರಾಂತಿ ಕಿಡಿ, ಸ್ವಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೩೯. ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ್, ಜಾತಿ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫.

೪೦. ಮಂದರ್ ಜೈನಂ, ಹ್ಯೂಮನ್ ರೈಟ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ವಾಂಟ್ಸ್ , ಆಕ್ಸಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೧೨.

೪೧. ಅಮರ್ ಕುಮಾರ್‌ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾರತ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ, ಸಂಪುಟ–೨೩,ಪು.೩–೧೮, ೧೯೯೩.

೪೨. ಅಮೀರ್ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಅಜಾಮಿ, ಪ್ರೆಸೆಂಟ್ ಟು ಫಾರ್ಮರ್ಸ್: ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಇರಾನಿನ ವಿಲೇಜ್, ೧೯೬೭–೨೦೦೨, ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ವ್ಯವಸಾಯ ಟ್ರಸ್ಫ್ಸಮೇಷನ್ ಕರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಿಡಲ್ ಈಸ್ಟ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ಸಂ.೩೭, ೨೦೦೫.

೪೩. ಜೆರಾಲ್ಡ್ ಬತೌಡ್, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಇನ್ ವೂಲ್ಫಾಂಗ್ ಸಾಸ್ (ಸಂ), ದಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಡಿಕ್ಷನರಿ ಎ ಗೈಡ್ ಟು ನಾಲೆಡ್ಜ್ ಎಸ್ ಪವರ್, ಹೈದರಾಬಾದ್: ಓರಿಯಂಟ್ ಲಾಂಗ್‌ಮೆನ್, ಪು.೧೩೨–೧೫೪, ೨೦೧೪.

೪೪. ಪ್ರಿಬಿಸ್ಕ್. ಆರ್, ದಿ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಲ್ಯಾಟೀನ್ ಅಮೇರಿಕಾ ಆ್ಯಂಡ್ ಇಟ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ಪ್ರೊಬ್ಲೆಮ್ಸ್, ೧೯೫೦.

೪೫. ಫ್ರಾಂಕ್.ಎ.ಜೆ, ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಂಡರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ, ಲಂಡನ್: ಫ್ಲುಟೋ, ೧೯೭೧.

೪೬. ಇಮೇನ್ವಲ್ ಕಾಂಟ್, 'ಆ್ಯನ್ ಆನ್ಸರ್ ಟು ದಿ ಸೆಕ್ಷನ್: ವಾಟ್ ಈಸ್ ಎನ್‌ಲೈಟನ್‌ಮೆಂಟ್' ಇನ್ ಲಾರೆನ್ಸ್ ಕಹೂನ್ (ಸಂ), ಫ್ರಮ್ ಮರ್ಡ್ರನಿಸಂ ಟು ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾರ್ಡ್ರನಿಸಂ: ಆ್ಯನ್ ಆ್ಯಂಥ್ರಾಪಲಾಜಿ, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಬ್ಲಾಕ್‌ವೆಲ್, ೧೯೯೬.

೪೭. ವೂಲ್ಫಾಂಗ್ ಸಾಸ್, "ಒನ್‌ವರ್ಲ್ಡ್", ಇನ್ ವೂಲ್ಫಾಂಗ್ ಸಾಸ್ (ಸಂ), ದಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಡಿಕ್ಸ್‌ನರಿ– ಎ ಗೈಡ್ ಟು ನೋಲೆಡ್ಜ್ ಎಸ್. ಪವರ್, ಹೈದರಾಬಾದ್: ಓರಿಯಂಟ್ ಲಾಂಗ್‌ಮೆನ್, ಪು.೧೩೭–೧೫೪, ೨೦೦೦.

೪೮. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್.ಜೆ.ಆರ್, ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು,೨೦೧೩.

೪೯. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್.ಟಿ.ಆರ್, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಹಂಪಿ, ಸಂಪುಟ–೭, ಸಂಚಿಕೆ.೧, ೨೦೦೯.

೫೦. ಗ್ರೆಗೋರಿ ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್, ಉಡುಗೊರೆಗಳು ಮತ್ತು ದಿನಸಿ, ಲಂಡನ್ : ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್, ಲಂಡನ್, ೧೯೮೨.

೫೧. ರಾಮರಾವ್.ಡಿ.ಯು, ಮುರಳೀಧರ: ಜಗದೀಶ್ ಸಿ. ಕಲ್ಲಾ, ಯೋಜನಾ ಭಾರತ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೃಷಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆ ಸಂಪುಟ–೪, ೧೯೯೭.

೫೨. ಜೋಲಿಟೇಟ್ ಲಿಬ್ಬಿ, ಎ ಲೀವಿಂಗ್ ಕಂಟ್ರಿಸೈಡ್? ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ರೂರಲ್ ಐಲೆಂಡ್, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮ್ಯಾನೇಜಮೆಂಟ್ ಸಸ್ಟೈನೇಬಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ಸಂಪುಟ–೩೨, ೨೦೧೧.

೫೩. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ, ಸಂಶೋಧನಾ ಪರಿಭಾಷೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೭.

೫೪. ಸಿದ್ಧಗಂಗಮ್ಮ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಹಂಪಿ, ಸಂಪುಟ–೮, ಸಂಖ್ಯೆ.೨, ೨೦೧೦.

೫೫. ನಂದೂರಾಮ್, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಗಳು: ಎ ಪರ್ಸ್ಪೆಕ್ಟಿವ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲ್‌ವರ್ಕ್, ಸಂಪುಟ.೫೯, ಪುರ್.೯–೧೨೩, ೦೧ ನವೆಂಬರ್, ೧೯೯೮.

೫೬. ನಿರೂಪಮ ಪ್ರಕಾಶ್, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ: ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಚುಗ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ಅಲಹಾಬಾದ್.

೫೭. ಪ್ರವೀಣ ಪಿ, ಮಾಪನ ಲಿಂಗ ಇಕ್ವೀಟಿ: ಜರ್ನಲ್ ಎ ಕಂಪರೇಟಿವ್ ಅನಾಲಿಸಿಸ್, ಎಸ್ಸಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಎಸ್ಟಿ, ಐಯುಪಿ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್.

೫೮. ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಸಿ, ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವಿಭಾಗಗಳು: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬುಲಿಟಿನ್, ಸಂಪುಟ.೩೦, ನಂ.೧, ಪು.೫೪ – ೭೨.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಮೂರು

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪರಿಚಯ

ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ :

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಅನಂತಪುರ, ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ತುಮಕೂರು, ನೈಋತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿದ್ದು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೮,೩೬,೦೮೧ ಚ.ಕಿ.ಮೀ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ೧೨.೬೦ ಯಿಂದ ೧೫.೩೦ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ೭೫೦ ಯಿಂದ ೭೭೦ ರೇಖಾಂಶದ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದು, ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ೨೦೦೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶ ಚಳ್ಳಕೆರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಎತ್ತರದ ಕಲ್ಲಿನ ಗುಡ್ಡಗಳ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು ೨೦೨ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯು ೬ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ೧. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ೨. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ೩. ಹಿರಿಯೂರು ೪. ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ೫. ಹೊಸದುರ್ಗ ೬. ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಪೂರ್ವ ವಲಯ, ಗುಡ್ಡಗಾಡು ವಲಯ ಮತ್ತು ಸಮತಟ್ಟಾದ ವಲಯಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಪೂರ್ವ ವಲಯವು ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಹಿರಿಯೂರು ಮತ್ತು ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ವೇದಾವತಿ ನದಿ ಬಯಲು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಏಕೈಕ ನದಿಯಾದ ವೇದಾವತಿ ನದಿಯು ಹೊಸದುರ್ಗ, ಹಿರಿಯೂರು ಮತ್ತು ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅದು ಕಡಿದಾದ ಗುಡ್ಡಗಳು ಮತ್ತು ಸಮತಟ್ಟಾದ ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಫಲವತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನಲೆ :

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರನ್ನು 'ಶೀತಲ ದರ್ಗ' ಅಥವಾ 'ಛತ್ರಕಲ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 'ಛತ್ರಕಲ್'

ಎಂದರೆ ಛತ್ರಿಯಂತಿರುವ ಬಂಡೆ ಎಂದರ್ಥ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಎತ್ತರದ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಇದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಛತ್ರಕಲ್ ದುರ್ಗ ಎಂಬುದು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಆಂಗ್ಲೀಕರಣಗೊಂಡ 'ಜಿಲಾಳ್ ದುರ್ಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸುಮಾರು ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದ ಹಿಂದಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ "ಛತ್ರಕಲ್ ದುರ್ಗ" ಎಂಬ ಪದದ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲ; ೧೬ ಮತ್ತು ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 'ಸೂಳ್‌ಗಲ್' ಅಥವಾ 'ಸೂಲುಂಗಲ್' ಮತ್ತು ಬೆಮ್ಮತ್ತನೂರು, ಬೆಮ್ಮತ್ತಕಲ್ಲು ಅಥವಾ ಬೆಮ್ಮತ್ತೂರು ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ೬ ರಿಂದ ೧೧ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಸೂಳ್‌ಗಲ್' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಸೂಳ್' ಅಥವಾ 'ಸುಳವು' ಎಂದರೆ ತಿರುವು ಮತ್ತು ತಿರುವು ಚಲನೆ ಎಂದರ್ಥ. ಅದೇ ತರಹ ಕೆತ್ತನೆ ಅಥವಾ ಬೊಂಬೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಚಿತ್ರಕಲ್‌ನಿಂದ ಸೂಳ್‌ಗಲ್ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಚಿತ್ರ' ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಅದು ಮುಂದೆ 'ಚಿತ್ರಕಲ್‌ದುರ್ಗ'ವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಗಮನದ ನಂತರ ಆಂಗ್ಲೀಕರಣಗೊಂಡು 'ಚೆತಾಲ್‌ದುರ್ಗ' ಆಯಿತು ಮುಂದೆ ಬರುಬರುತ್ತಾ ಜನರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ 'ಚಿತ್ರದುರ್ಗ'ವಾಗಿದೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನವೆನಿಸಿದ ಭೂಮಿಯೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪೀಠಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪ ಭಾಗದ ಅತಿ ಪುರಾತನ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ. ಇಂತಹ ಪೀಠಭೂಮಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಭೂಭಾಗವೆಂದರೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಸುಮಾರು ೨೭೦ ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಮುದ್ರದ ತಳಭಾಗವಾಗಿತ್ತೇಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ೧೯೨೯ರ ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿಯ ಭೂಶೋಧನೆಗಿಂತ ಮೊದಲು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ, ದಂತಕಥೆಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಹಿಡಿಂಬಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಡಿಂಬಿ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿಂಬೇಶ್ವರ ಹೆಸರಿನ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಉತ್ತರದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ೧೧ ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನವೊಂದು 'ಹಿಡಿಂಬಿ ವನ' ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಕುಂತಿಯ ರಾಜಕುಮಾರನಾದ ಭೀಮನಿಗೂ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಹಿಡಿಂಬ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೂ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತೆಂದೂ, ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೀಮನು ಹಿಡಿಂಬನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನ ತಂಗಿ ಹಿಡಿಂಬಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯದನೆಂದು ತರುವಾಯ ಇವರು ಘಟೋತ್ಕಜನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದನೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ.

ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿಯ ಅಂಕಲಿಮಠದ ಬಳಿಯ ಪಂಚಲಿಂಗ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಐದು ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಪಂಚಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರೆಂದು ಅದೇ ದೇವಾಲಯದ ಹೊಯ್ಸಳ

ಶಾಸನವೊಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಅ. ಸುಂದರ ಅವರು, ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ ಅವಶೇಷಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಂಬಿ ಪಟ್ಟಣವಿತ್ತೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ರಾಮಾಯಣ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಜಟಿಂಗರಾಮೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಆಧಾರವಾಗಿವೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಜಟಿಂಗರಾಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಜಟಾಯುವಿಗೆ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದು ಸ್ಥಳದ ಐತಿಹ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಟಾಯು, ರಾಮ ಮತ್ತು ಈಶ್ವರ– ಈ ಮೂವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ದೇವರಿಗೆ 'ಜಟಿಂಗರಾಮೇಶ್ವರ' ನೆಂದೂ ಈ ಗುಡ್ಡವು 'ಜಟಂಗಿರಾಮಗಿರಿ' ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೬೧ ರ ಶಾಸನವೊಂದು ರಾವಣ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಜಟಾಯು ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಡೆದು ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ತಿತೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯನ್ನು ಈ ಶಾಸನವು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಶಿಲಾಯುಗ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಾನವನಿಗೆ ಅಶ್ರಯ ತಾಣವಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಇದುವರೆಗೆ ಪತ್ತೆಯಾಗಿರುವ ಸುಮಾರು ೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೇಲೆ ಹೊಸಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದ ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳು ವಿಶ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿವೆ. ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಖನಿಜತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಅಭಿಯಂತರರು ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಕುಳಿಗಳನ್ನು ಅಗೆದಾಗ ಸೀಸದ ನಾಣ್ಯಗಳು ದೊರಕಿದವು. ತರುವಾಯ ಈ ನೆಲೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೦೯ ರಲ್ಲಿ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಮತ್ತು ಡಾ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನ ಸೆಳೆದರು. ನಂತರ ೧೯೨೮ರಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಲ್. ರೈಸ್‌ರವರು ಈ ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿ ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದರು.

೧೯೪೭ ಮಾರ್ಟಿಮರ್ ವ್ಹೀಲರ್‌ರವರು ಪುನಃ ಮೇಲಿರುವ ಎರಡೂ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಅವಶೇಷಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮೆಗಾಲಿಥಿಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ರೊಪ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗ, ಇತಿಹಾಸ ಆರಂಭಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಹ ಕಂಡು ಬಂದಿತು.

ಡಾ. ಅ. ಸುಂದರರವರು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗವನ್ನು ಅನೇಕ ರಾಜಮನೆತನಗಳು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇಯದಾಗಿ ಮೌರ್ಯರು, ಶಾತವಾಹನರು, ಕದಂಬರು,

ಚಾಲುಕ್ಯರು, ನೊಳಂಬರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ಹೊಯ್ಸಳರು ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅರಸರು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮಾಹಿತಿ :

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ವೇದಾವತಿ ನದಿಯ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ೨೦೨ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಡೆಕ್ಕನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಹೃದಯಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹಿರಿಯೂರು, ಹೊಸದುರ್ಗ, ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮತ್ತು ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ಒಟ್ಟು ೬ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ತಾಲ್ಲೂಕು, ಹೋಬಳಿ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೪ ಹೋಬಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸುಮಾರು ೧೯೦ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೪ ಹೋಬಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸುಮಾರು ೧೯೫ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೪ ಹೋಬಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸುಮಾರು ೧೫೯ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೪ ಹೋಬಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸುಮಾರು ೨೦೨ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೪ ಹೋಬಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ೨೨೫ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆರನೆಯದಾಗಿ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೨ ಹೋಬಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸುಮಾರು ೮೯ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಮಾಹಿತಿ :

೨೦೧೨-೧೩ ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಳೀಯ ಉತ್ಪನ್ನ (ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ ರೂ. ೫೨೨೬ ಕೋಟಿ, ೨೦೧೨-೧೩ ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವು ರೂ. ೪೭,೫೩೪ ಆಗಿತ್ತು.

ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ :

ಅಕ್ಷಯಾ ಫುಡ್ ಪಾರ್ಕ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ – ನಮ್ಮ $ ३.೪ ಮಿಲಿಯನ್ (ಐ. ಎನ್. ಆರ್. ೧೬ ಕೋಟಿ)ಬಂಡವಾಳದೊಂದಿಗೆ ಹಿರಿಯೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೦೬ ಎಕರೆಗಳ ಆಹಾರ ಉದ್ಯಾನ. ವಿ.ವಿ. ಸಾಗರ ಮೀನು ಬೀಜದ ಫಾರ್ಮ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮೀನು ಬೀಜವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಮತ್ತು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕೃಷಿ ಹವಾಮಾನಗಳು. ಪ್ರಾಣಿಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ೧೭ ನೇ ಜಾನುವಾರು ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಜಾನುವಾರು ಸಂಖ್ಯೆ ೧.೫ ಮಿಲಿಯನ್ ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಸಂಖ್ಯೆ ೦.೯ ಮಿಲಿಯನ್ ಆಗಿದೆ.

೨ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದರಿಗಳ ಸಾರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಜಾಲ ಹಾಗೆಯೇ ತೈಲ ಬೀಜ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಕೊಡುಗೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆ, ಬೀಜ ಪ್ರಭೇದಗಳ, ಮುಂದುವರಿದ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಯಾಂತ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ವರ್ಗಾವಣೆ ಉಪಕ್ರಮಗಳೆಂದರೆ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕೃಷಿ. ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಪೋಸ್ಟ್ – ಹಾರ್ವೆಸ್ಟ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಲಿಂಗ್ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಬರಗಾಲದ ಸಹಿಷ್ಣು ಕೃಷಿ.

ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ : ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕಾ (ಎಸ್ ಎಸ್ ಐ) ಘಟಕಗಳು ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿವೆ. ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಸ್ ಎಸ್ ಐ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ೨೦ ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನವೂ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿವೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಡಿಪಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ :

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ.ಗೆ ಕೊಡುಗೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಸಹ ತನ್ನದೇ ಆದಂತಹ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಒಟ್ಟು ರೂ. ೫೨೨೬ ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ನೀಡಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ೧.೭% ರಷ್ಟು. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅಲೈಡ್ ಅಂದರೆ ಕೃಷಿ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಸುಮಾರು ೧೫೦೬ ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ೩.೫% ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆ, ನಿರ್ಮಾಣ, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತು ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್, ಹೋಟೆಲ್ಗಳು, ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್‌ಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು ೧೧೯೫ ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ೧.೪% ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಸೇವೆಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು ೨೫೨೩ ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಅದಾಯವನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ೧.೪% ರಷ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕೊಡುಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳು :

ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅದರದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ತಾಪಮಾನವು ೩೭ ಗರಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ೧೫ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಸರಾಸರಿ ತೇವಾಂಶವು ೮೪ ಗರಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ೪೨ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಸರಾಸರಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ೫೦೭ ಮಿ.ಮೀ.ನಷ್ಟಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಏಕೈಕ ನದಿಯೆಂದರೆ ವೇದಾವತಿ ನದಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ನಗರಕ್ಕೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವು ಸುಮಾರು ೮೪೩೬ ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ

ಕೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಯಾಲಯವು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ನಗರದಲ್ಲಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೬,೫೯,೪೫೬ ರಷ್ಟಿದೆ. ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಚದರ ಕಿ.ಮೀ.ಗೆ ೧೯೭ ರಷ್ಟಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೧೩,೨೯,೯೨೩ ರಷ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೩,೨೯,೯೨೩ ರಷ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪರಷರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೮,೪೦,೮೪೩ ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೮,೧೮,೬೧೩ ರಷ್ಟಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ೨೨,೨೩೦ ರಷ್ಟು ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಅಂದರೆ ಕೃಷಿಕರು ಸುಮಾರು ೨,೭೭,೨೯೮ ಜನರು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸುಮಾರು ೨,೪೧,೪೪೪ ಜನರು ಕೃಷಿಯನ್ನು ನಂಬಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲದವರು ಸುಮಾರು ೭,೯೬,೦೬೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೩,೮೯,೧೧೭ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೩,೦೨,೫೫೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಂಗಾನುಪಾತ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಪುರುಷರಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ೯೭೪ ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರವು ಶೇ.೭೩.೭೧ ರಷ್ಟಿದೆ.

ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ವಿವರ :

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಆರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಇದರ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ ೧೩೮೩ ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೪,೨೩,೮೭೯ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಂಖ್ಯೆ ೨,೧೪,೫೬೩ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೭೯,೮೫೩ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಶೇಕಡಾ ೨೫.೫೪% ರಷ್ಟಿದೆ. ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕು ಇದಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಇದರ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ ೨೦೭೪ ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೩,೬೫,೭೮೪ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೮೫,೯೩೧ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೭೯,೮೫೩ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಶೇಕಡಾ ೨೨.೦೪% ರಷ್ಟಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕು ಇದಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಇದರ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ ೧೭೦೩ ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೨,೮೬,೧೩೩ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೪೪,೧೬೦ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೪೧,೯೭೩ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಶೇಕಡಾ ೧೭.೨೪% ರಷ್ಟಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಇದರ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ ೧೦೯೯ ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೨,೦೭,೨೬೦ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೦೪,೯೯೨ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೦೨,೨೬೮ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಶೇಕಡಾ ೧೨.೪೯% ರಷ್ಟಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಐದನೆಯದಾಗಿದೆ.

ಐದನೆಯದಾಗಿ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಇದರ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ ೧೪೩೮ ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೨,೩೫,೧೧೬ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೧೯,೧೪೮ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೧೫,೯೬೮ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಶೇಕಡಾ ೧೪.೧೭% ರಷ್ಟಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿದೆ.

ಆರನೆಯದಾಗಿ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಇದರ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ ೭೩೯ ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೧,೪೧,೨೮೪ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಂಖ್ಯೆ ೭೨,೦೪೯ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ೬೯,೨೩೫ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಶೇಕಡಾ ೮.೫೧% ರಷ್ಟಿದೆ. ಆರನೆಯ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ (ಚ.ಕಿ.ಮೀ) ೮೪೩೬ ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೬,೫೯,೪೫೬ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರ ಸಂಖ್ಯೆ ೮,೪೦,೮೪೩ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ೮,೧೮,೬೧೩ ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಶೇಕಡಾ ೨.೭೨% ರಷ್ಟಿದೆ.

ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ :

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಆರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರದ ವಿವರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೧.೯೬ ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೫.೮೬ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೪.೪೦ ರಷ್ಟಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೯೧.೪೫ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೪.೨೧ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೭.೮೩ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೫.೮೩ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೨.೫೩ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೯ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿಯು ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೬.೧೦ ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೫೭.೩೨ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೬.೮೮ ರಷ್ಟಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೭.೭೭ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೬.೭೭ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೨.೨೪ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೭.೮೪ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೦.೩೪ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೯.೨೨ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿಯು ಐದನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ದರ ಶೇ.೭೯.೫೮ ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೩.೨೯ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆ ದರ ಶೇ.೭೧.೫೧ ರಷ್ಟಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೮.೪೮ ರಷ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೮.೮೫ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೩.೬೩ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೧.೨೩ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೬.೪೫ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೩.೯೧ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿಯು ಮೂರನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೨.೨೫ ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೬.೨೦ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೪.೩೩ ರಷ್ಟಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೯೨.೨೦ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೩.೮೦ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೭.೯೯ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೩.೨೯ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೮.೧೦ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೫.೭೮ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿಯು ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಐದನೆಯದಾಗಿ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೯.೮೬ ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ

ಶೇ.೬೩.೫೮ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೧.೮೧ ರಷ್ಟಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೯೧.೪೭ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೪.೬೫ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೮.೧೪ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೧.೨೮ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೬.೧೧ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೩.೭೮ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿಯು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಆರನೆಯದಾಗಿ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೪.೪೧ ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೫೨.೬೦ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೩.೭೩ ರಷ್ಟಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೮.೦೭ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೩.೭೭ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೦.೯೭ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೫.೯೪ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೫೫.೦೪ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೫.೫೯ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿಯು ಆರನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಸರಾಸರಿ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೯.೧೯ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೧.೯೧ ರಷ್ಟಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಸರಾಸರಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೦.೬೮ ರಷ್ಟಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಸರಾಸರಿ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೯೦.೨೨ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೧.೫೫ ರಷ್ಟಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಸರಾಸರಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೫.೮೪ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೮೧.೩೭ ರಷ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೬೫.೮೮ ರಷ್ಟಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಸರಾಸರಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಶೇ.೭೩.೭೧ ರಷ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರೇಣಿಯು ಹದಿನಾರನೆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು :

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ದಖ್ಖನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಇದರ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೧೦,೮೫೨ ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ಆಗಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು 'ಮೈದಾನ' ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯು ೧೩.೩೪ ರಿಂದ ೧೫.೦೨ ಅಕ್ಷಾಂಶದಲ್ಲೂ ೭೬.೦೫ ರಿಂದ ೭೭.೦೦ ರೇಖಾಂಶದ ನಡುವೆ ಇದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತ ಒಂದು ಕಂದಾಯ ಉಪ ವಿಭಾಗ, ಆರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಮತ್ತು ೧೧೫೯ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ೧೧೫೯ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ (ಶೇ.೮೯.೩) ವಾಸವಿರುವಂತಹವು. ೧೧೩ (ಶೇ.೧೦.೭) ವಾಸವಿರುವಂತ ಗ್ರಾಮಗಳು. ಒಟ್ಟು ೨೨ ಹೋಬಳಿಗಳು ೧೮೫ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿವೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣ:

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ.

(ಅ) ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಇರುವಂಥ ಒಣ ಭೂಮಿ ಪ್ರದೇಶ.

(ಆ) ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಏರು ತಗ್ಗಿನ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ, ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮೂರು ವಲಯಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಅ) ವೇದಾವತಿ ನದಿಭಾಗ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾದ ಪೂರ್ವವಲಯ.

(ಆ) ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಹಿರಿಯೂರು ಹಾಗೂ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗ ಮತ್ತು

(ಇ) ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರಿನ ಉತ್ತರ ಭಾಗ ಮತ್ತು ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪೂರ್ವಭಾಗ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಹುತೇಕ ಭಾಗ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಈ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನೊಳಗೊಳ್ಳುವ ವಲಯವನ್ನು ನಡುವಿನ ಗುಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೇದಾವತಿ ನದಿ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಭೂಗರ್ಭ ರಚನೆ : ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂಗರ್ಭ ರಚನೆಯು (Crystalline Schists, granite gneeisses and the newer granites with a few later intrusive basic dykess) ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಂತಹ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಶಿಲಾರಚನೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿರುವಂತಹವಾಗಿವೆ.

ಪಡುವಣ ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿ Coarse grey ಮತ್ತು ಪಿಂಕ್ Porphyritic granite ಅನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. Dyke rock ಗಳಲ್ಲಿ Dolerites ತುಂಬ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜಗಳಾದಂತಹ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಹಾಗೂ ಕಬ್ಬಿಣ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಇತರ ಖನಿಜಗಳೆಂದರೆ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ Asbestos ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು Stibnite ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಾಕ್ಸೈಟ್, ಗುಡ್ಡದ ರಂಗವ್ವನಹಳ್ಳಿಯ ಸಮಿಪ Ochre ಹಳದಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಇಂಗಳದಾಳು ಮತ್ತು ಗೋನೂರು, ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಜವಗೊಂಡನ ಹಳ್ಳಿ, ಆನೇಸಿದ್ರಿ ಮತ್ತು ದಿಂಡಾವರದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ನಿಕ್ಷೇಪವಿದೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳಿವೆ. ಅದಿರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಂಶ ಶೇಕಡಾ ೬೨ ರಿಂದ ೬೪ ಭಾಗವಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದು ಉತ್ತಮವಾದುದೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಅದಿರಿನ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳಿವೆ.

ವಾಯುಗುಣ:

ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಯುಗುಣ ತುಂಬಾ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಣ ಹವೆ, ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಳೆ ಮತ್ತು ಹಿತಕರವಾದ ಮುಂಗಾರು ಹೊಂದಿದೆ. ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಿಂದ ಫೆಬ್ರವರಿವರೆಗಿನ ಕಾಲವನ್ನು ಚಳಿಗಾಲ ಎನ್ನಬಹುದು ಮತ್ತು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣ ತುಂಬ ಆರ್ದ್ರತೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೇಸಿಗೆ ಫೆಬ್ರವರಿ ಕೊನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಜೂನ್ ಮೊದಲ ವಾರದವರೆಗೂ ಇರುವುದು. ಆಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೈಋತ್ಯ ಮುಂಗಾರಿನ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ನೈಋತ್ಯ ಮುಂಗಾರು ಜೂನ್ ಮೊದಲ ವಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು. ಹಿಂಗಾರು ಕೊನೆಯಾಗುವುದು.

೨೦೦೯-೨೦೧೦ ರಿಂದ ೨೦೧೦-೨೦೧೧ ರವರೆಗೆ ಮಳೆಯ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ೨೦೧೦-೨೦೧೧ ರಲ್ಲಿ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಆ ಪ್ರಮಾಣ ೧೧೧೧.೬೦ ಮಿ.ಮೀ ಆಗಿತ್ತು. ೨೦೦೬ ರಲ್ಲಿ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ, ಅಂದರೆ ೩೩೭.೦೦ ಮಿ.ಮೀ. ರಷ್ಟು ಮಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ೨೦೦೬ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಯ ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಆ ವರ್ಷ ಎಲ್ಲ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲೂ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೨೦೧೦-೨೦೧೧ ರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆಯಾದರೆ (೧೧೧.೬೦. ಮಿ.ಮೀ), ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ (೭೩೭.೫೦. ಮಿ.ಮೀ) ಮಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಿಂದ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದು. ಮಳೆಯ ಹಂಚಿಕೆ ಪ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲೂ ವ್ಯತ್ಯಯ ಕಂಡುಬರುವುದು.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಹವಾಮಾನ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯವಿದೆ. ನವೆಂಬರ್ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಫೆಬ್ರವರಿ ಮಾಹೆಯವರೆಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ತಂಪು ಹವೆ ಇರುವುದು ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಚಳಿಯ ತಿಂಗಳು ಸರಾಸರಿ ಗರಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣಾಂಶ ೨೭.೯೦ ಇದ್ದರೆ ಸರಾಸರಿ ಕನಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣಾಂಶ ೧೬.೬೦ ಇರುವುದು. ಮಾರ್ಚಿನಿಂದ ಮೇ ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಏರುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ ತುಂಬಾ ಉಷ್ಣಾಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾಹೆ ಅ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಉಷ್ಣಾಂಶ ೩೬.೨೦ ವರೆಗೂ ಏರುತ್ತದೆ. ಈ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣಾಂಶ ೪೧ ಯನ್ನು

ಮುಟ್ಟಬಹುದು. ಜೂನ್‌ನಿಂದ ನವೆಂಬರ್‌ವರೆಗೂ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಆರ್ದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು. ವರ್ಷದ ಉಳಿದ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಶೇಕಡಾ ೩೦ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಾಳಿ ರಭಸವಾಗಿ ಬೀಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜೂನ್‌ನಿಂದ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ವರೆಗೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ ಮತ್ತು ಮೇ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡುಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ ನೈಋತ್ಯ ಮುಂಗಾರಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಅಷ್ಟು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ತಾಪಮಾನ ವ್ಯತ್ಯಯವಾಗುವುದು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಾಪಮಾನ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ತಾಪಮಾನ ಕಂಡುಬರುವುದು. ೨೦೦೬ ರಿಂದ ೨೦೧೦ ರವರೆಗೆ ತಾಪಮಾನದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಇಳಿಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಲಾಶಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು.

ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಜಲವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ವೇದಾವತಿ ನದಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦೮ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರ ಹರಿದು ಹೋಗುವುದು, ವೇದಾವತಿ ನದಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿರಿಗುಪ್ಪ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರೆಯನ್ನು ಸೇರಿದರೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕರ್ನೂಲ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರ, ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ವೇದಾವತಿ ಹಾಗೂ ತುಂಗಭದ್ರ ಎರಡೂ ನದಿಗಳು ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷ್ಣಾ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ವೇದಾವತಿ ನದಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೀವನದಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಮಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ:

ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಮಿಶ್ರ ಮಣ್ಣು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಂಥ ಕಡೆ ಇಂಥದೇ ಮಣ್ಣು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಇಂಗುತ್ತದೆ. ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚು ಆಳವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಸುಲಭವಾಗಿ ಗಾಳಿಯಾಡುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೆಳೆಗಳು ಈ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಂತೆಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಫಲವತ್ತಾಗಿರುವುದು.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಸ್ಯವರ್ಗ:

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಕಾಡುಗಳು ಎಲೆಯುದುರುವ ಹಾಗೂ ಕುರುಚಲು ಕಾಡುಗಳಾಗಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣ ಕಾಡಿನಂತೆ ಹಸಿರಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ೧೯೬೪-೬೫ ರಲ್ಲಿ ಕುರುಚಲು

ಗಿಡಗಳಿಂದ ಆವೃತ್ತವಾದ ಕಾಡು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨,೧೩,೧೮೩ ಎಕರೆಯಷ್ಟಿತ್ತು. ಕಾಡಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವುದು, ಮರ ಕಡಿಯುವುದು, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೊಡ್ಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣಗಳಿವೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶ ಶೇಕಡಾ ೯.೫೫ ಭಾಗವಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿ, ಅರಣ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಳಕೆ, ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬೀಳುವುದು ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬೀಳುವುದು ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಸಹ ಕುರುಚಲು ಗಿಡಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೮೦ ರಷ್ಟು ಭಾಗ ಸವಕಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ ಎಂಬುವುದಾಗಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಪಕ ಮಣ್ಣು ಸವಕಳಿ ಮತ್ತು ನದಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಸವಕಳಿ ಎರಡರಿಂದಲೂ ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಮರ, ಸೋಮೆ, ತರದ್, ದಿಂಡಿಗ, ಬೇವು, ಹೊಂಗೆ, ಹುಣಸೆ, ಕಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸುಜ್ಜಲು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಮರ ಮುಟ್ಟುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕೂಡ ಕಡಿಮೆಯೇ, ಆದರೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಮರಗಳ ತೋಪುಗಳಿವೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಂಥ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂ ಪ್ರದೇಶ ಹಿಂದೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಫಲವತ್ತಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಡಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಸೌದೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಗೃಹ ಉಪಯೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ವಿವೇಚನಾ ರಹಿತವಾಗಿ ಕಡಿದಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಕಾಡನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಂದ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದಿದೆ. ಜೋಗಿಮಟ್ಟಿ ಗುಡ್ಡಗಳ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ತೇಗದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಅಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವಂಥ ಗಿಡ ನೆಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಯಶಸ್ವಿಗೆ, ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ:

ಕೃಷಿಯು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದೆ. ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರೆತರೆ ಕೃಷಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಹುಭಾಗ ಒಣಪ್ರದೇಶ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಕೃಷಿ ಚುಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆಯತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮುಂಗಾರು ಅನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಯವಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೂ ಉಪಯೋಗ:

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಭೂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೭,೭೦,೭೦೨ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳು, ಇದರಲ್ಲಿ ೭೩,೭೮೯ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ, ಅಂದರೆ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶೇ.೬.೬೪, ೨೫,೪೦೩ ಹೆ. (ಶೇ.೩.೨೯) ಬಂಜರು ಭೂಮಿ, ೨೧,೬೧೫ ಹೆ. (ಶೇ.೨.೮೦) ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ, ೮೮,೭೪೦ ಹೆ. (ಶೇ.೧೧.೫೦) ಶಾಶ್ವತ ಗೋಮಾಳ. ೧೧,೩೧೭ ಹೆ. (ಶೇ.೧.೪೭) ಮರಗಳು ಹಾಗೂ ತೋಪುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ೨೪,೯೬೪ ಹೆ. (ಶೇ.೩.೧೨) ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿ ಪಾಳು ಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ. ೪೧,೧೮೨ ಹೆ. (ಶೇ.೫.೩೪) ಇತರ ಹಾಳು ಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ. ೪,೩೩,೩೯೨ ಹೆ. (ಶೇ.೫೬.೨೯) ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಯ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂಮಿಯ ಉಪಯೋಗ:

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಲವಾರು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅರಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲು ಇರುವ ಭೂಮಿಯು ಸುಮಾರು ೭೩,೭೮೯ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೯.೫೬ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅರಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯೇತರ ಭೂಮಿಯು ಸುಮಾರು ೫೧,೨೪೩ ಹೇಕ್ಟೆರ್‌ಗಳಷ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೬.೬೪ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸಾಯೇತರ ಭೂಮಿಯಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಬಂಜರು ಮತ್ತು ಸಾಗುವಳಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಭೂಮಿಯು ಸುಮಾರು ೨೫,೪೦೩ ಹೇಕ್ಟೆರ್‌ಗಳಷ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೩.೨೯ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯು ಬಂಜರು ಮತ್ತು ಸಾಗುವಳಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಭೂಮಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಗೋಮಾಳುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅವುಗಳು ಅ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ದನ ಕರುಗಳು, ಎಮ್ಮೆ, ಕುರಿ, ಮೇಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ. ಖಾಯಂ ಗೋಮಾಳು ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಭೂಮಿಯು ಸುಮಾರು ೮೮,೭೪೦ ಹೇಕ್ಟೆರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇವಿಗೋಸ್ಕರ(ಆಹಾರ) ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೧.೫೧ ರಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಐದನೆಯದಾಗಿ ವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ತೋಪುಗಳು ಸುಮಾರು

೧೧,೩೧೭ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವು ಹಲವಾರು ತೋಪುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ನರ್ಸರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದೆ. ಆರನೆಯದಾಗಿ ಸಾಗುವಳಿ ಯೋಗ್ಯ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಜನರಿಗೆ ಹಂಚಿದೆ. ಸುಮಾರು ೨೧,೬೧೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟದೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೨.೮೦ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಏಳನೆಯದಾಗಿ ಬೀಳು ಭೂಮಿಯು ಸುಮಾರು ೨೪,೯೪೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೀಳು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೩.೧೨ ರಷ್ಟು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಎಂಟನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೀಳು ಭೂಮಿಯು ಸುಮಾರು ೪೧,೧೮೨ ಹೇಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೫.೩೪ ರಷ್ಟನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಬೀಳು ಭೂಮಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂಭತ್ತನೆಯದಾಗಿ ನಿವ್ವಳ ಭಿತ್ತನೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶವು ೪,೩೩,೩೯೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೫೬.೨೯ ರಷ್ಟು ಎಂದು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ ಸುಮಾರು ೭,೭೦.೭೦೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦೦ ರಷ್ಟು ಎಂದು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಭೂ ಉಪಯೋಗ:

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೭೭೦.೭೦೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲುಕು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೫.೧೯ ರಷ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅನಂತರ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹಿರಿಯೂರು, ಹೊಸದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೧೬.೦೦, ಶೇ.೧೭.೯೪ ಶೇ. ೧೪.೫೯ ಮತ್ತು ೧೭.೬೦ ರಷ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಿರುವುದು ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೧೯,೦೭೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟನ್ನು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೫.೮೭ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ೧೫,೩೭೩ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟನ್ನು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೦.೮೫ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ೧೨,೦೪೯ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೬.೩೪ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅನಂತರ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ೧೧,೩೫೮ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೫.೪೦ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅನಂತರ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ೮,೮೭೮ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೨.೦೪ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತದ್ದು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿದೆ. ೯,೯೮೭ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟನ್ನು ಅಂದರೆ ಶೇ.೯.೫೦ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೭೬,೬೪೬ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ೨೨,೨೬೩ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಇದು ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಶೇ.೨೯.೦೫ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಅನಂತರ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ. ೨೧.೮೫ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ೧೨,೬೭೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೬.೫೪ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ೧೧,೪೦೮ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೪.೮೮ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ೮,೨೧೯ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦.೭೨ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ೫,೩೩೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೬.೯೫ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡದ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿಯೆಂದರೆ ೧,೨೧,೬೬೯ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನದು ೩೮,೩೯೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೧.೫೫ ರಷ್ಟು ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣವು ೩೫,೮೮೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೯.೪೯ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣವು ೨೨,೨೪೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೨೮ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ೧೨,೧೯೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦.೦೨ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ೭,೦೫೧ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೫.೭೯ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ೫,೯೦೮ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ. ೪.೮೫ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೬೫,೨೭೬ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಬೀಳುಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೮.೪೬ ರಷ್ಟು ಪಾಳು ಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ. ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ೧೫,೧೧೬ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಬೀಳುಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೩.೧೫ ರಷ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೀಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ೧೪,೫೨೮ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೧.೯೨ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ೧೦,೪೨೯ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೯.೯೮ ರಷ್ಟಿದೆ. ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ೯,೧೦೩ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೩.೯೪ ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪಾಳುಭೂಮಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ೧,೭೬೩ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೨.೭೫ ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೪,೩೩,೩೯೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦೦ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ

ಭಿತ್ತನೆಯನ್ನು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ೧,೧೨,೪೩೧ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೫.೮೮ ರೈತರು ಭಿತ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ೮೦,೭೧೬ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೫೮ ರಷ್ಟು ರೈತರು ಭಿತ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು, ೭೮,೮೧೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೧೪ ರಷ್ಟು ರೈತರು ಭಿತ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ೭೨,೫೩೫ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೬.೭೦ ರಷ್ಟು ರೈತರು ಭಿತ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲುಕು ೫೯,೮೦೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೩.೭೭ ರಷ್ಟು ರೈತರು ಭಿತ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ೩೦,೯೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೬.೯೩ ರೈತರು ಭಿತ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಗಳು:

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಗಳು ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಒಂದೇ ನದಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಾಂತ ನೀರಿನ ಅಭಾವವಿದೆ. ವೇದಾವತಿ ನದಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ನದಿಯಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೧,೦೩,೬೭೧ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦೦ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೯೭,೮೬೯ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೯೪.೪೦ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರಾವರಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಗೆ ವೇದಾವತಿ ನದಿ ನೀರು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೩೦,೭೯ ರಷ್ಟು ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಹೊಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೪,೯೧೩ ರಷ್ಟು ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದರ ಮೂಲಕ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫,೨೬೮ ಕಾಲುವೆಗಳು ಮತ್ತು ೨೨,೩೬೩ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಜೊತೆಗೆ ಮಾರಿಕಣಿವೆ ಅಣೆಕಟ್ಟು ವೇದಾವತಿ ನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ರೈತರಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೪,೩೭೮ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳು ಇರುವುದರಿಂದಾಗಿ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೮,೭೪೭ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳು ಇರುವುದರಿಂದಾಗಿ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಸಹ ಸುಮಾರು ೨೪ ಕಾಲುವೆಗಳು, ಸುಮಾರು ೫೧೦ ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ೬,೬೬೯ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೨೦೦೧-೨೦೧೧ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಕೃಷಿ ಜಮೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದಾಗಿ ನೀರಾವರಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಜಮೀನು ಶೇ. ೬೦ ರಷ್ಟು ಭಾಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ೬೪,೯೨೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು ೧,೦೩,೬೭೧ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ೩೮,೭೪೭ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ೨೦೦೧ ರಿಂದ ೨೦೧೧ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲುವೆಯಿಂದ ನೀರಾವರಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಜಮೀನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಂಡಿದೆ ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦೦.೦೪ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಅದು ೫೭,೦೫೮ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು ೯೭,೮೬೯ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೭೧.೫೩ ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ೨೦೦೧ ರಲ್ಲಿ ಬಾವಿ ಮೂಲದಿಂದ ಶೇ.೨.೯೪ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿ ನೀರಾವರಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ೨೦೧೧ ರಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಅಂತರ್ಜಲ ಕುಸಿತ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಕೆರೆಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕುಗ್ಗಿದೆ. ಶೇಕಡಾವಾರು ವ್ಯತ್ಯಯದ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೮೪.೬೦ರಷ್ಟು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇತರೆ ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಗಳು ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಳಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅಂತರ್ಜಲ ಸಂವರ್ಧನೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಂಥ ಒಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ "ಸಮಗ್ರ ಜಲಾನಯನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ" ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಬೇಕು, ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ರೂಪಗೊಂಡ ರಚನಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಅನಂತರವೂ ಮುಂದುವರೆಯುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಹಾಗು ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭೂ-ರಹಿತ ಹಾಗೂ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಂತರ್ಜಲ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು. ರೈತರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸುಜಲ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಎಸ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಿ.ಪಿ)ಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ನಂತರ ರೈತರು ಬೇಸಿಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ೨೦೧೦ ರಿಂದ ೨೦೧೧ ರವರೆಗೆ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೧.೫೩ ಉತ್ತಮವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಗಣನೀಯವಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ:

ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೃಷಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ ೫.೭೯.೧೩೩ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು

೧,೬೩,೬೨೭ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೮.೨೫ ರಷ್ಟು ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅರೆ-ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ೧,೬೦,೫೪೫ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೭.೭೩ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಸುಮಾರು ೧,೨೪,೭೯೫ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೧.೫೫ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರು ಸುಮಾರು ೫೫,೩೩೬ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೯.೫೫ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಸುಮಾರು ೭೪,೮೩೦ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೨.೯೨ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಅರೆ-ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಶೇ.೫೫.೯೮ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಶೇ.೧೨.೯೨ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೊಂದಿರುವ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೩೧.೧೦ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೩.೧೦ ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ರೈತರು ಶೇ.೫೯.೩೮ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೧೭.೫೨ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಶೇ.೭೦ ಭಾಗದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ, ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ ಶೇ.೩೦ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅತಿ ಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೪.೨೬ ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ರೈತರು ಶೇ.೫೪.೪೩ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೯.೫೯ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಶೇ.೬೪.೦೨ ಭಾಗದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ, ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ ಶೇ.೩೫.೯೮ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅತಿ ಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫.೮೪ ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ರೈತರು ಶೇ.೫೭.೫೫ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೧೬.೬೦ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಶೇ.೭೪.೧೫ ಭಾಗದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ, ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ ಶೇ.೨೫.೮೫ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅತಿ ಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೪.೮೭ ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ರೈತರು ಶೇ.೪೯.೯೪ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೫.೧೯ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಶೇ.೫೫.೧೩ ಭಾಗದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ, ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ ಶೇ.೪೪.೮೭ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅತಿ ಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೯.೦೪ ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ರೈತರು ಶೇ.೫೨.೯೩ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೮.೧೦ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಶೇ.೬೧.೦೩ ಭಾಗದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ, ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ ಶೇ.೩೮.೯೭ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅತಿ ಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫.೭೮ ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ರೈತರು ಶೇ.೫೮.೪೮ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೧೫.೭೩ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಶೇ.೭೪.೨೧ ಭಾಗದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ, ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ ಶೇ.೨೫.೭೯ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅತಿ ಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಳೆಯ ವಿಧಾನ:

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಬೆಳೆಗಳೆಂದರೆ ರಾಗಿ, ಭತ್ತ, ಜೋಳ, ಕಡ್ಲೇಕಯಿ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ ಮೊದಲಾದವು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬು, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸಹ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಗಳೆಂದರೆ. ಮಾವು, ಪರಂಗಿ, ನಿಂಬೆ, ಹಲಸು, ತೆಂಗು ಮತ್ತು ಅಡಕೆ. ತೋಟಗಾರಿಕ ಇಲಾಖೆ ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಆಲೂಗಡ್ಡೆ, ರೊಬಸ್ಟಾ ಬಾಳೆಯನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ರೈತರು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಜಮೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಒಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯುವ ಜಮೀನಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೪,೩೫,೦೨೭ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇ.೪೦.೩೮ ಭಾಗದ ಭೂಮಿ ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಬೆಳೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ. ಶೇ.೫೫.೮೦ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಶೇ.೩.೮೨ ಭಾಗದಷ್ಟು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಜಮೀನು ಶೇ.೨೬.೭೧ ಭಾಗದಷ್ಟು ಮೀಸಲಾಗಿದೆ. ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಶೇ.೨೨.೯೦, ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಶೇ.೨೦.೬೦, ಹಿರಿಯೂರು ಶೇ.೧೬.೫೨, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಶೇ.೧೦.೯೭ ಭಾಗದಷ್ಟು ಅತಿಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.೨.೨೬ ರಷ್ಟು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಬೆಳೆಯುವ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಂದರೆ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೨.೩೮, ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯುವ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಶೆ.೫೫.೧೪. ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ತಾಲ್ಲೂಕೆಂದರೆ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು. ಶೇ.೫೦.೦೬ ರಷ್ಟು ಭೂ ಭಾಗ ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಬೆಳೆಯುವ ತಾಲ್ಲೂಕೆಂದರೆ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ಶೇ.೧.೯೦ ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಸುಮಾರು ೨೬,೬೨೬ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦.೯೭ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು ಸುಮಾರು ೯೪,೯೬೩ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೫೦.೦೬ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು ಕೇವಲ ೩೯೫ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಅಂದರೆ ಶೇ.೨.೩೮ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು ೧,೨೧,೯೮೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೮.೦೪ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಸುಮಾರು ೬೪,೪೫೧ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೬.೭೧ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು ಸುಮಾರು ೧೧,೬೭೩ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೬.೬೪ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು ೩೭೧೬ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಅಂದರೆ ಶೇ.೨.೩೮ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು ೮೦,೨೪೦ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೪೪ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಸುಮಾರು ೪೦,೧೦೫ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೬.೫೨ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು ಸುಮಾರು ೩೪,೫೦೦ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೯.೬೪ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು ೯೧೪೯ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೫೫.೧೪ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು ೮೩,೭೫೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೯.೨೫ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಸುಮಾರು ೫೫,೫೮೧ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೨.೯೦ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು ಸುಮಾರು ೩,೩೪೩ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧.೯೦ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು ೨೩೬೦ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೪.೨೨ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು ೬೧,೨೮೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೪.೦೯ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಐದನೆಯದಾಗಿ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಸುಮಾರು ೫೦,೧೪೩ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೦.೬೬ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು ಸುಮಾರು ೬,೯೨೧ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩.೯೪ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು ಕೇವಲ ೧೬೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧ ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು ೫೭,೨೨೮ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೩.೫೫ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಆರನೆಯದಾಗಿ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಸುಮಾರು ೫,೪೫೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨.೨೬ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು ಸುಮಾರು ೨೪,೨೬೮ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೩.೮೨ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು ಕೇವಲ ೮೦೬ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಅಂದರೆ ಶೇ.೪.೯೦ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು ೩೦,೫೩೬ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ.೬.೦೨ ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ:

ಹಸು ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆಗಳು ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಮೂಲಗಳು, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೂ ಇವೇ ಅಧಾರ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ತಳಿಯ ಎತ್ತುಗಳು ಸಹ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಮೃತ್ ಮಹಲ್ ಎತ್ತುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವು ಹೆಚ್ಚು ಬಲಿಷ್ಠ ತಳಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಸರಕು ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ಎತ್ತಿನಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಜಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂಥ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ, ದೇಶದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಂತೆ ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಪಶುತಳಿಗಳ ವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಶುಗಳ ರೈತರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉಳುಮೆ, ಒಕ್ಕಣೆ, ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಶುಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಯೋಜಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅವು ಬೇಕಾಗಿರುವಂತೆ ಜನರ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಬೇಕಾಗಿವೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಳಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಳಿಗಳೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಇವು ಅಮೃತ್‌ಮಹಲ್ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಾಗಿವೆ. ಈ ತಳಿಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪಶುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಂಭಾಗ ಉದ್ದವಾಗಿ ಅಗಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಭಾಗ ಗುಂಡಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಹೆಗಲು ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳು ಬಹಳ ದೃಢವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಬಹಳ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ರಾಸುಗಳು ಬೇಗ ಬೇಗ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹಸುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ದನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಹಾರಕ್ಕೆ ರಾಗಿ ಹುಲ್ಲು, ಜೋಳದ ದಂಟು, ಮತ್ತು ಶೇಂಗಾ ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಹುಲ್ಲು ಹಾಗು ಜೋಳದ ಕಂತೆ ಸಿಕ್ಕುವುದರಿಂದ ಪಶು ಆಹಾರ ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ, ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಹುಲ್ಲು ಕೂಡ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ದನಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಒದಗಿಸುವ ಇತರ ಮೂಲಗಳೆಂದರೆ ಗೋಮಾಳಗಳು, ಹುಲ್ಲುಬನ್ನಿ, ಖರಾಬು ಭೂಮಿ, ಕಾವಲುಗಳಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ವರದಿಯ ಮೂಲ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ನೋಟ ೨೦೧೦-೧೧ರ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೮,೧೭,೯೪೫ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭೪,೫೧೮ ದನಕರುಗಳು, ೩೬,೧೮೩ ಎಮ್ಮೆಗಳು, ೨,೮೩,೬೮೬ ಕುರಿಗಳು, ೮೯,೨೯೬ ಮೇಕೆಗಳು, ೧,೯೨೯ ಹಂದಿಗಳು ಮತ್ತು ೩,೩೨,೩೩೨ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪,೦೮,೧೭೫ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬೦,೬೮೩ ದನಕರುಗಳು, ೩೧,೯೪೮ ಎಮ್ಮೆಗಳು, ೫೩,೮೯೦ ಕುರಿಗಳು, ೪೨,೮೭೨ ಮೇಕೆಗಳು, ೬೩೨ ಹಂದಿಗಳು ಮತ್ತು ೨,೧೮,೫೫೦ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೯,೩೮,೨೮೭ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೩,೩೯೯ ದನಕರುಗಳು, ೨೭,೮೨೦ ಎಮ್ಮೆಗಳು, ೩,೪೦,೧೪೦ ಕುರಿಗಳು, ೧,೦೩,೩೩೨ ಮೇಕೆಗಳು, ೧೨೬೨ ಹಂದಿಗಳು ಮತ್ತು ೪,೨೨,೩೩೪ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩,೭೨,೫೦೮ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೯,೪೧೫ ದನಕರುಗಳು, ೪೦,೭೫೪ ಎಮ್ಮೆಗಳು, ೬೦,೦೫೦ ಕುರಿಗಳು, ೨೭,೦೪೨ ಮೇಕೆಗಳು, ೦೨ ಹಂದಿಗಳು ಮತ್ತು ೧,೯೫,೨೪೫ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಐದನೆಯದಾಗಿ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೫,೦೬,೨೮೧ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭೮,೧೭೫ ದನಕರುಗಳು, ೪೩,೫೨೧ ಎಮ್ಮೆಗಳು, ೧,೩೧,೦೧೩ ಕುರಿಗಳು, ೫೯,೬೬೧ ಮೇಕೆಗಳು, ೩೪೯ ಹಂದಿಗಳು ಮತ್ತು ೧,೯೩,೫೬೨ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆರನೆಯದಾಗಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೫,೭೩,೫೭೯ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೪,೮೨೧ ದನಕರುಗಳು, ೧೩,೦೩೩ ಎಮ್ಮೆಗಳು, ೬೩,೫೦೫ ಕುರಿಗಳು, ೪೬,೫೨೭ ಮೇಕೆಗಳು, ೪೮೯ ಹಂದಿಗಳು ಮತ್ತು ೪,೧೨,೨೦೪ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು:

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಂದುವರಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜವಳಿ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದಂತ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಎಣ್ಣೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಕಡ್ಲೆ ಕಾಯಿ ಸಹ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿದೆ. ಇತರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳೆಂದರೆ ಹಿರಿಯೂರಿನಲ್ಲಿರುವಂಥ ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಸಹಕಾರ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ದೇಶೀ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಮಗ್ಗದ ನೇಯ್ಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವ ಕಂಬಳಿಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿವೆ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವಂತಹ ಇತರ ಕೌಶಲ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಕುಂಬಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಚಿನಿವಾರಿಕೆ. ಅಷ್ಟೇ ಹಳೆಯದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಎಂದರೆ ಗಾಣದಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವಂತಹ ಪದ್ಧತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಖಾದ್ಯ ತೈಲ ಹಾಗೂ ಖಾದ್ಯೇತರ ತೈಲ ಸೇರಿದೆ. ಗಾಣಿಗರ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರು ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವ ಕಸುಬನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಳೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಇಂಧನ ಸಿಕ್ಕದಿರುವುದು, ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣು ದುರ್ಬಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಜೊತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಳೆ ಆಮದಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಕಾರಣ ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಈಗ ಕುಂಠಿತವಾಗಿದೆ.

ಚರ್ಮ ಹದ ಮಾಡುವ, ಗುಂಡಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಭೂ ಉಪ್ಪಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂಥ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ, ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್, ತಾಮ್ರ, ಕಲ್ನಾರು ಪಿಂಗಾಣಿ ಮಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವುದಾದರೂ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿಲ್ಲ. ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದಿರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ರಫ್ತು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದರ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಖನಿಜಾಧಾರಿತ ಯಾವುದೇ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಧಾನವಾದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಯೆಂದರೆ ಶೇಂಗಾ, ಇದನ್ನು ಸುಮಾರು ೨೦,೦೦೦ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಶೇಂಗಾ ಎಣ್ಣೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶೇಂಗಾ ಸಿಪ್ಪೆ ಸುಲಿಯುವ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿವೆ. ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ನೂಲು ತೆಗೆಯುವುದೂ ಸಹ ಒಂದು ಋತುಮಾನದ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಿಂದ ಮೇ ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಇದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಡಲೆ ಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ ಸುಲಿಯುವ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಕ ಹೊಯ್ಯುವ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮತ್ತು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿರತವಾದಂಥ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು, ಚರ್ಮದ ಪಾದರಕ್ಷೆ

ತಯಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮುದ್ರಣ ಇವುಗಳ ಸಣ್ಣ ಗೃಹ ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಕೈಮಗ್ಗದ ನೇಯ್ಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹೊಸದುರ್ಗ ಹಾಗೂ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ನೇಯ್ಗೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ.

ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ:

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಉತ್ಪನ್ನಗಳೆಂದರೆ, ಯಂತ್ರದ ಬಿಡಿಭಾಗಗಳು, ಶೇಂಗಾ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಗೂ ವನಸ್ಪತಿ, ಮೆದು ಜವಳಿ ಬಟ್ಟೆ, ಕೈಮಗ್ಗದಿಂದ ನೇಯ್ದ ಸೀರೆಗಳು, ಅಗರಬತ್ತಿ ಮತ್ತು ಬೀಡಿ ತಯಾರಿಕೆ ಮೊದಲಾದವು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಂಬಳಿಗಳ, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರುವಿನ ರೇಷ್ಮೆ ಸೀರೆಗಳು, ರಾಜ್ಯಾದಾದ್ಯಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಶೇಂಗಾ ಎಣ್ಣೆ, ವನಸ್ಪತಿ ರಾಜ್ಯದ ಹೊರಗೂ ರಫ್ತಾಗುತ್ತವೆ. ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಎಲ್ಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದಂತಹ ನಾಲ್ಕು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹಿರಿಯೂರು ಮತ್ತು ಹೊಸದುರ್ಗದಲ್ಲಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ೧೧ ಉಪ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳು

೧. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ, ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೨. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೪-೧೫.

೩. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೬-೧೭.

೪. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೭-೧೮

೫. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ. ೨೦೧೧-೧೨.

೬. ಭಾರತೀಯ ಜನಗಣತಿ ವರದಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೧.

೭. ಸತ್ಯನ್ ಬಿ.ಎನ್.(ಸಂ.), ಮೈಸೂರು ಸ್ಟೇಟ್ ಗೆಜೆಟಿಯರ್ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೧, ಪು-೧.

ಅಧ್ಯಾಯ : ನಾಲ್ಕು

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಪೀಠಿಕೆ :

ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಪದವು ಸ್ಪ್ಯಾನಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಕಾಸ್ಟಾ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಸ್ಟಾ ಎಂದರೆ ಜನಾಂಗ, ಬುಡಕಟ್ಟು, ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ತಳಿ ಎಂದರ್ಥ. ಅನುವಂಶಿಯತೆ ಅಂದರೆ, ವಂಶಾನುಗತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಗುಂಪು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಜಾತಿ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಅವರು ಕಾಸ್ಟಾ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಾರತದ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಪದವು ಕಾಸ್ಟ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪಾಶಾತ್ಯದ ಶಬ್ದಕೋಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು.

ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳು ಒಡ್ಡಿದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಅದು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿದೆ.

ಜಾತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆನಗಳು :

ಇ.ಎಚ್. ಬ್ಲಂಟ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಜಾತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಅನುವಂಶಿಕ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿರುವ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಕುಲಕಸಬನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಒಳಬಾಂಧವ್ಯದ ವಿವಾಹ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಘಟಕವೇ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ.

ಎಂ.ಎನ್.ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಜಾತಿ ಅನುವಂಶಿಕ ಒಳಬಾಂಧವ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ ಸಮೂಹ. ಅನುವಂಶಿಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಈ ಸಮೂಹ, ಸ್ಥಾನಿಕ ಏಣಿ-ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಆರ್.ಎಂ. ಮೈಕೆ ಮತ್ತು ಪೇಜ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಜನನದ ಆದಾರದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತಸ್ತು ಪೂರ್ವನಿರ್ಧಾರಿತವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡು, ಬದಲಿಸುವ ಭರವಸೆ ಇರದಿದ್ದರೆ ವರ್ಗವೇ ಜಾತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ :

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಬಹಳ ಪುರಾತನವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳು/ಹಣ/ನೋಟು/ಕರೆನ್ಸಿ, ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಮಾರುವ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ರಾಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜೋಳವನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದರ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಊರಿನ ಮುಖ್ಯವಾದ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಟ್ಟೆಯ ಹತ್ತಿರ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಮಾರುವವರು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವವರು ಸೇರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂಬ ಪದವು 'ಮಾರ್ಕಟಾಸ್' ಎಂಬ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. 'ಮಾರ್ಕಾಟಾಸ್' ಎಂಬುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಎಂಬುವುದು ಒಂದು ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸ್ಥಳ ಎಂಬುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಳ್ಳುವ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೀದಿ, ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ತರಕಾರಿ ಬೇಕಾ, ತರಕಾರಿ ಎಂದು ಕೂಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ಕೂಡ ನಾವು ಮಾರಾಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜ ಅಥವಾ ಅಜ್ಜಿಯವರು ಪ್ರತಿದಿನಲೂ ಸಹ ಮನೆ, ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಹಾಲು, ಮೊಸರು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಸಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಮಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂತಹ ಜನರು ಮಾಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಖರೀದಿಸುವುದು ಸಹ ಅವರ ದುಡಿಮೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸಂತೆಯನ್ನು ನಡೆಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದಂತಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂದು ಇಡೀ ಪಟ್ಟಣದ ಜನರು ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ವಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ತರಕಾರಿ, ಹಣ್ಣು, ದಿನಸಿ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವುರ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಡುವೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ರೈತರು ಸಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಾನು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬಹಳ ಆಶಾವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ರೈತರು ತನ್ನ ಬೆಳೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಬೆಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಏನು ಖರೀದಿ ದರವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾರೊ ಅದನ್ನು ರೈತರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದರಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಹೊಸ, ಹೊಸ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಕಾನೂನುಗಳು ಬಂದರೂ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಮಿತಿಗಳು ಅವರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರುಗಳು ಅವರವರ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಾಸ್ತವವಾದಂತಹ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ರೈತರುಗಳು ಭೂಮಿ, ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸರಕು ಅಥವಾ ಹಣವಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ ಜಾತಿಯವರಾದರೂ ಸಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ ಹಣ ಇಲ್ಲವೇ ಕೃಷಿ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಗಮನಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ವಿಶಾಲವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸರಕುಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಮಾರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಜಾತಿ ಮುಕ್ತವಾದದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಜಾತಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ.

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಂಬಂಧ :

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನಡುವೆ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಂಬಂಧವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರ ನಡುವೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ, ವರ್ಗದವರು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವುದು ಮಾರುವವರು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೋ ಅವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಎಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದು ಭೇದಬಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಸರಕು ಮತ್ತು ಹಣ ಯಾರು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಮುಕ್ತವಾದ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದವರು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿವರ :

ಕೋಷ್ಟಕ : ೪.೧

ಜಾತಿ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	(%)
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%		
ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ	೫೦	೫೦	೫೦	೫೦	೫೦	೫೦	೫೦	೫೦	೨೦೦	೫೦
ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ	೫೦	೫೦	೫೦	೫೦	೫೦	೫೦	೫೦	೫೦	೨೦೦	೫೦
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ೨೦೧೯-೨೦

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೋಷ್ಟಕ. ೪.೧ರಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಮೊದಲನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕುಟುಂಬಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದವರು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶೇಕಡಾ ೫೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಶೇಕಡಾ ೫೦ರಷ್ಟು ಜನರನ್ನು

ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶೇಕಡಾ ೫೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಶೇಕಡಾ ೫೦ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶೇಕಡಾ ೫೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಶೇಕಡಾ ೫೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶೇಕಡಾ ೫೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಶೇಕಡಾ ೫೦ರಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಚಿಬ್ಬರ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ಎರಡು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿರುವ ಜಾತಿಗಳ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಒಂದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ, ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ, ಹೊಲೆಯರು ಮತ್ತು ವಡ್ಡರನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಡರು, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ತಳವಾರರು ಮತ್ತು ಬೇಡರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬರು, ಕಬ್ಬಲಿಗರು, ಅಂಬಿಗರು ಇನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆಯಾಯ ಜಾತಿಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಚರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹಲವಾರು ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಸರಕಾರವು ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಮೂರು– ಐದು ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಜಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೫೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ. ೫೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಶೇ.೧೦೦ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೪.೨

ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದವರು

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	(%)
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%		
ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೧೦೦	೨೫
ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೧೦೦	೨೫
ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೧೦೦	೨೫
ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೨೫	೧೦೦	೨೫
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ೨೦೧೯-೨೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨ರಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದವರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕುಟುಂಬದವರು ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಕುಟುಂಬದವರು ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕುಟುಂಬದವರು ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು

ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಕುಟುಂಬದವರು ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕುಟುಂಬದವರು ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಕುಟುಂಬದವರು ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕುಟುಂಬದವರು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಕುಟುಂಬದವರು ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೪.೩

ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ (%)
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%		
ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	೧೦	೨೦	೦೮	೧೬	೦೭	೧೪	೦೯	೧೮	೩೪	೧೭

ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ	೧೨	೨೪	೧೪	೨೮	೧೫	೩೦	೧೪	೨೮	೫೫	೨೭.೫
ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ	೧೦	೨೦	೧೧	೨೨	೧೩	೨೬	೧೩	೨೬	೪೭	೨೩.೫
ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ	೧೮	೩೬	೧೭	೩೪	೧೫	೩೦	೧೪	೨೮	೬೪	೩೨
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ೨೦೧೯-೨೦೨೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩ರಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೨೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೨೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೨೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೩೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೨೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೨೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೪.೪

ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	(%)
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%		
ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು	೧೨	೨೪	೦೮	೧೬	೦೯	೧೮	೧೧	೨೨	೪೦	೨೦
ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿ	೦೬	೧೨	೦೮	೧೬	೦೬	೧೨	೦೮	೧೬	೨೮	೧೪

ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು	೦೨	೦೪	೦೨	೦೪	೦೨	೦೪	೦೩	೦೬	೦೯	೪.೫
ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು	೦೫	೧೦	೦೭	೧೪	೦೮	೧೬	೦೩	೦೬	೨೩	೧೧.೫
ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು	೦೮	೧೬	೧೪	೨೮	೧೩	೨೬	೦೮	೧೬	೪೩	೨೧.೫
ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿ	೦೭	೧೪	೦೮	೧೬	೦೭	೧೪	೦೭	೧೪	೨೯	೧೪.೫
ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು	೦೨	೦೪	೦೧	೦೨	೦೧	೦೨	೦೪	೦೮	೦೮	೪
ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು	೦೮	೧೬	೦೨	೦೪	೦೪	೦೮	೦೬	೧೨	೨೦	೧೦
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ೨೦೧೯-೨೦೨೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೪ರಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳೆಂದರೆ. ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೇ.೩೪ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಶೇ.೦೪ರಷ್ಟು ಇರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಶೇ.೦೪ರಷ್ಟು ಇರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ.

ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಶೇ.೦೪ರಷ್ಟು ಇರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೇ.೨೮ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಶೇ.೦೨ರಷ್ಟು ಇರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಶೇ.೦೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ.

ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಶೇ.೦೪ರಷ್ಟು ಇರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಶೇ.೦೨ರಷ್ಟು ಇರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಶೇ.೦೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ.

ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೇ.೨೨ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಶೇ.೦೬ರಷ್ಟು ಇರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಶೇ.೦೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಶೇ.೦೮ರಷ್ಟು ಇರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೪.೫

ವಸತಿ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%		
ಸ್ವಂತ ಮನೆ	೯೫	೯೫	೮೨	೮೨	೭೪	೭೪	೬೮	೬೮	೩೧೯	೭೯.೭೫
ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ	೦೫	೦೫	೧೮	೧೮	೨೬	೨೬	೩೨	೩೨	೮೧	೨೦.೨೫
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ೨೦೧೯-೨೦

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೫ರಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರತಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಜಾಗ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವು ಏಣಿ-ಶ್ರೇಣಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸೂರು ಇದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಸೂರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆಗೊಳಿಸಿದರೂ ಸಹ ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ- ೨೦೧೪).

ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೯೫ರಷ್ಟು ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಕೇವಲ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ೦೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ಆಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಯವರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಇನ್ನು ಮನೆಗಳು ಬಂದಿಲ್ಲ ಬಂದಾಗ ಕೋಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೮೨ರಷ್ಟು ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಕೇವಲ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ೧೮ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೭೪ರಷ್ಟು ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಕೇವಲ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ೨೬ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೬೮ರಷ್ಟು ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಕೇವಲ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ೩೨ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ೨೦೧೧-೧೨ ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಸತಿರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ.೨೯.೩೩ರಷ್ಟು, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೩.೯೬ರಷ್ಟಿದೆ

ಕೋಷ್ಟಕ : ೪.೬

ಶೌಚಾಲಯ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%		
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಇದೆ	೩೫	೩೫	೪೩	೪೩	೩೮	೩೮	೪೬	೪೬	೧೬೨	೪೦.೫
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಇಲ್ಲ	೧೫	೧೫	೦೭	೦೭	೧೨	೧೨	೦೪	೦೪	೩೮	೯.೫
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಇದೆ	೪೨	೪೨	೪೫	೪೫	೪೦	೪೦	೪೮	೪೮	೧೭೫	೪೩.೭೫
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಇಲ್ಲ	೦೮	೦೮	೦೫	೦೫	೧೦	೧೦	೦೨	೦೨	೨೫	೬.೨೫
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ೨೦೧೯-೨೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೬ರಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೩೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೧೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೪೨ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೦೮ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೪೩ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೦೬ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೪೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೦೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ.

ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೧೨ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೪೬ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೦೪ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೪೮ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶೇ.೦೨ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ.

ವಿಜ್ಞಾನದ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ನೋಟಬೇಕು ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯ ಕಡೆಗೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರತಿ ಶಿಸ್ತು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನೋವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಕಿರಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಶಿಸ್ತು ವ್ಯಾಪಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ, ಅದರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನೋವುಗಳು ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಘರ್ಷದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಂದ ಒತ್ತಡಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಿವಾದಗಳಿವೆ, ಅವು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಿವಾದವಿದೆ, ಇದು ಶಿಸ್ತಿನ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದೆ.[1]

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿನ ಇತ್ತೀಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಆವರ್ತಕ ದಾಸ್ತಾನು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ನಿರ್ದೇಶನಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧನೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶಿಸ್ತಿನ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೋಷಗಳು ನಡೆದಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ನಂತರ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಂತವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು ಈ ಕಾಗದದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ನಂತರ ಚರ್ಚಿಸಿ ಈ ಕಾಗದದ ಮನು ಲಿಪಿಯನ್ನು ಓದಿದ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾಮೆಂಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ರಾಬರ್ಟ್ ಬಾರ್ಟೆಲ್ಸ್‌ಗೆ ನನ್ನ ಆಳವಾದ ಮೆಚ್ಚುಗೆ. ಎರಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತ್ವರಿತ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಹಲವಾರು ಅಡೆತಡೆಗಳು ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅನುಕೂಲಕರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾದ ಕೆಲವು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದೆ.[೨]

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು :

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಶಾಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸುತ್ತಲಿನ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ವಿವಾದಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವಿಶಾಲವಾದ ವಿವಾದ ಕೋಟ್ಲರ್ ಮತ್ತು ಲೆವಿಯ ಮೂಲ ೧೯೬೯ ರ ಲೇಖನದಿಂದ, ಹೊಸ ವೈನ್ ಶಿಸ್ತಿನ ಹಳೆಯ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಆಳವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವಾದದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಅರವತ್ತರ ದಶಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ಚಿಂತನೆಯ ಶಾಲೆಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿವೆ: ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಾಲೆಗಳು. ಮೊದಲಿನ ಚಂದಾದಾರರನ್ನು ವಿಸ್ತರಣಾವಾದಿಗಳು ಎಂದು ಲೇಬಲ್ ಮಾಡಬಹುದು. ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಶಿಸ್ತಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಲು ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮಿಗಳು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಅನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ.[೩]

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದಿಗಳು ಅವರು ಶಿಸ್ತಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು

ಆರ್ಥಿಕೇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದಾದರೂ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಸ್ತುವು ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಅನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರ ಚಟುವಟಿಕೆ. ವಿಶಾಲವಾದ ವಿವಾದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಎರಡನೇ ವಿವಾದ ಕೇಂದ್ರಗಳು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವಿವಾದ ಬಾರ್ಟೆಲ್ಸ್‌ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿವಾದ. ಬಾರ್ಟೆಲ್ಸ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ಗಾಗಿ ಏಕೀಕೃತ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ದಿ ಜನರಲ್ ಥಿಯರಿ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಎಂದು ಗುರುತು ಮಾಡಿದವರು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಏಳು ಉಪ ಥಿಯರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಂಟ್ ಬಾರ್ಟೆಲ್ಸ್‌ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಾನ್‌ಥಿಯೊರೆಟಿಕಲ್ ರಚನೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಿ ಏಳು ಘಟಕ ಸಬ್‌ಥಿಯರಿಗಳು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹ ಏಳು ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ಹಂಟ್‌ನ ಟೀಕೆ ಪಿನ್ಸನ್, ಏಂಜೆಲ್ಮಾರ್ ಮತ್ತು ರಾಬರ್ಟೊರನ್ನು ಹಂಟ್‌ಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲು ಆಹ್ವಾನಿಸಿತು. ಹಂಟ್ ಬಾರ್ಟೆಲ್ಸ್‌ನ ಟೀಕೆ ಅಸಮರ್ಪಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಲೇಖಕರು ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವು ಹಂಟ್‌ನ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣ ಮಾನದಂಡದ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತುತ್ತದೆ. ಇದು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸ್ಥಿರಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.[೪]

ಹಂಟ್ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ವಾದಿಸಿದರು ಕಾನೂನಿನಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಮತ್ತು ಅವರ ಟೀಕೆ ಮಾನ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಪಿನ್ಸನ್, ಏಂಜೆಲ್ಮಾರ್ ಮತ್ತು ರಾಬರ್ಟೊ ಅವರ ಕಾಮೆಂಟ್ ಲಾಲೈಕ್ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಥಿಯರಿ ಎಂಬ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಟ್ ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮರಳಿಸಿತು. ಬಾರ್ಟೆಲ್ಸ್‌ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಕಾನೂನಿನಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ವಾದಿಸಿದರು. ಬೌದ್ಧಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಬಹುಪಾಲು ಭಾಗವನ್ನು ಶಿಸ್ತಿನ ಗಡಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಅಥವಾ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ವಿವಾದದ ಕಡೆಗೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಂತವನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.[೫]

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಂತ :

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಂತವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು, ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಎ. ಕಾರ್ನೆಲಿಯಸ್ ಬೆಂಜಮಿನ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ, ಆನ್ ಇಂಟ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಟು ದಿ ಫಿಲಾಸಫಿ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್ (ಬೆಂಜಮಿನ್ ೧೯೩೭) ನಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವು ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆಯಬಹುದು: ಮೊದಲ ಹಂತವನ್ನು ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತಾ ಹಂತ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಇನ್ನೂ ಭ್ರೂಣೀಯವಾಗಿದೆ, ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹೊರಹೊಮ್ಮಬೇಕಾದ ವಿಜ್ಞಾನವು ಇನ್ನೂ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಒತ್ತಡವು ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದು. ಈ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಯಾವುದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಅಥವಾ ಊಹೆಗಳಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ರಚನೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಹಂತವು ಕೇವಲ ವಿವರಣೆಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಸಹ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಮೂರ್ತತೆ ಮತ್ತು ಕಾಂಕ್ರೀಷನ್‌ನ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಟೆಕ್‌ನಿಕ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಡೇಟಾದಿಂದ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಈಗಾಗಲೇ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದು, ತಿಳಿದಿರುವ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳ ಕಡಿತವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಘಟಕದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಮೂರನೇ ಹಂತವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲು ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಾಗ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತಿಳಿದಿರುವ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳ ಅನ್ವಯಿಕತೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಹಂತವು ಮೂರನೆಯದನ್ನು ವಿಲೀನವಾಗಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ, ಇದು ಇನ್ನೂ ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳ ಡಿಡಕ್ಷನ್ ಅನ್ನು ಅನುಮತಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಘಟಕದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಡೇಟಾದ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪಕ್ವವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಂತದ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅದರ ಮುನ್ಸೂಚಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ.[೬]

ಕೆಲವು ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಊಹಾತ್ಮಕ ಒಂದು ಏಕೆಂದರೆ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿನ ಮುನ್ನೋಟಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿನ ಅಸಮರ್ಪಕತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸದಿದ್ದರೆ ಅದು

ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ, ಅಸ್ಥಿರ ಅಥವಾ ಸಂಭಾವ್ಯ ಅಥವಾ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಡಿಪಾಯಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸುಸಂಬದ್ಧ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಭವಿಷ್ಯ, ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಪ್ರದೇಶದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈಗ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹೇಗೆ ಅಳೆಯುತ್ತದೆ? ಅಳತೆ ಈಗ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದಿಂದ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ, ಸರಕು, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಡೇಟಾವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ವರ್ಗೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮಿಗಳು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ನ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ, ಮಾರಾಟ, ಸಾರಿಗೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ, ವಿವರಿಸುವ ಮತ್ತು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರಕುಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರಕು ಅಥವಾ ಉತ್ಪನ್ನ ಗುಂಪಿನ ವಿತರಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಅನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು ಉತ್ಪನ್ನ ಹರಿವಿನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸರಕಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಅವರು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು.[೭]

ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾದಿಗಳು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಸುಗಮ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಯೋಜನೆ, ಸಂಘಟಿಸುವುದು, ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಮಸ್ಯೆ-ಪರಿಹಾರಕ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿವರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಮತ್ತು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮೊದಲ ಹಂತದ ಮೂಲಕ ಸಾಗಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಈಗ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ದತ್ತಾಂಶದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಉಪ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಎರಡನೇ ಹಂತದ ಮೂಲಕ ಸಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಹ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಕೇವಲ ವಿವರಣೆಯ ಕೊರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಪಾಲ್ ಡಿ. ಕಾನ್ವರ್ಸ್ ಅವರ ೧೯೪೫ ರ ಲೇಖನವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಚೆಂಡನ್ನು ಉರುಳಿಸಿತು (ಕಾನ್ವರ್ಸ್ ೧೯೪೫, ಪುಟಗಳು ೧೪–೨೩). ಅಂತಹ ಅರಿವಿನ ಅರಿವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಒಂದು ಬೆಳವಣಿಗೆಯೆಂದರೆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಜೂನ್, ೧೯೬೨ ರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸೈನ್ಸ್ ಇನ್ಸಿಟಿಟ್ಯೂಟ್ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಂಪನಿಗಳು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿವೆ. ಅಮೇರಿಕನ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ? ರಚನೆಗೆ ಒಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವುದು. ಕೇವಲ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ದತ್ತಾಂಶದಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ, ಕಡಿಮೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೊವಾರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಶೆತ್ ಅವರ ಖರೀದಿದಾರರ ವರ್ತನೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಸ್ಥಿರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಬಹುದು ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಪರಿಶೀಲನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕಡಿತಗಳನ್ನು ಅನುಮತಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕಲಿಕೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಗ್ರಾಹಕರ ವಿವರಣೆಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರ ನಡವಳಿಕೆಯ ಇತರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.[೮]

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ನಾಲ್ಕನೇ ಹಂತದ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಇನ್ನೂ ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳ ಕಡಿತವನ್ನು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೇ ಹಂತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ, ರೇಖಾತ್ಮಕವಲ್ಲದ, ಮಂದಗತಿಯ, ಸಂಭವನೀಯ, ಸಂವಾದಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಕೆಳಗಿರುವ ಬಲ ಕಷ್ಟ ಆ ವಿಷಯಕ್ಕಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಇತರ ವಿಭಾಗಗಳು ಅದೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ ತೊಂದರೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮೌಲ್ಯವು ಅದರ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತವು ವೈದ್ಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಪೈಕಿ, ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಡೇಟಾವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ; ಇದು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟು ಆಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಸಂಚಿತವಾಗಿರಲು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ; ಇದು ಹೆಚ್ಚಿನ ತನಿಖೆಗೆ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು

ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತದ ರೈಸನ್ ಡಿಟ್ರೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ದತ್ತಾಂಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ತಾರ್ಕಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ನಿಯಮ ಅಥವಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.[೯]

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಪಕ್ವತೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವಿಜ್ಞಾನವು ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಏಕರೂಪವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರಚೋದಕನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ, ಉತ್ತಮ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು, ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮೂಲಕ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳ ಅಸ್ಥಿರಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಅವನಿಗೆ ಶಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ಗೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಆಧಾರವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅನುಕೂಲಗಳೆಂದರೆ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವೇಗವಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚು ಸರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮೊದಲ ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಯಾಣವು ಪ್ರವರ್ತಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಗತಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಕೆಲವು ಅಡೆತಡೆಗಳು ನಿಜವಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಿಧಾನಗತಿಯ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ಕ್ರಮಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೋಷಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ನ್ಯಾಚುರಲಿಸ್ಟಿಕ್ ಫಾಲಸಿ, ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿವರಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾಡದೆಯೇ ಅದೇ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಇತರ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದು ಈ ತಪ್ಪಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಏನು ದಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕು ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳ ಚೀಲ, ಆದರೆ ವಿಜ್ಞಾನವಲ್ಲ. ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆರಂಭಿಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಒಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಬಳಲುತ್ತಿದೆ. ಅಂತಹ

ಯಾಂತ್ರಿಕ ವಿಧಾನದ ಅನ್ವಯಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಸರಕು ವಿಧಾನ. ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಾಗ, ಸರಕುಪಟ್ಟಿಗಳು ಕೆಲವು ಒಟ್ಟು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಅನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೦]

ಜನರಲ್ ಥಿಯರಿ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಿಕೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಏಕೆಂದರೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಶಕ್ತಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಕುರಿತು ಏನನ್ನಾದರೂ ವಿವರಿಸುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಆ ವಿಷಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುಖದ ಬಗ್ಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿತರಣಾ ಚಾನಲ್‌ಗಳು, ಗ್ರಾಹಕರ ನಡವಳಿಕೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತಹ ಮುನ್ಸೂಚಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ನಂತರ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಬಹುದು. ಮೇಲಿನ ಕ್ರಮಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಡೆತಡೆಗಳಲ್ಲದೆ, ಕೆಲವು ವರ್ತನೆ ಬ್ಲಾಕ್ಗಳಿವೆ. ಅಂತಹ ಒಂದು ವರ್ತನೆ ಪವರ್ ವಿರೋಧಾಭಾಸದ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತದೆ.

ಗೊಂದಲದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದ್ದಿದೆ, ನಾವು ಯಾಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಖರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸದೆ, ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಖರತೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ನೈಜದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಸ್ಥಿರಗಳಿವೆ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಪಂಚವು ಬಹುಶಃ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಊಹೆಯ ನಿಖರತೆಯ ಅಸಮರ್ಥತೆಯು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಆಶಯದಿಂದ ನಿರುತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಕರಿಗೆ ಕೋಲು ನೀಡಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಮುನ್ಸೂಚನೆಯ ಎರಡು ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಮೊದಲ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ, ಆದರೆ ಭಾಗಶಃ ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಕ್ಷೇತ್ರವು ಗುರುತಿನ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿನ ಹೊಸ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮವಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರಿಂದ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ನ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪವು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಶಿಸ್ತು ಅಸ್ಫಾಟಿಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ನಂತಹ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ

ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಇದ್ದಾಗ, ಅದು ಶಿಸ್ತಿನ ಗುರುತಿಗೆ ಬೆದರಿಕೆಯ ಬದಲು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಲಾರಮಿಸ್ಟ್‌ಗಳು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವತ್ತ ಪ್ರಾಂತೀಯತೆಯು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಇತರ ಸಂಬಂಧಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಅವಲಂಬನೆಯು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಗೆ ಕೀಳರಿಮೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಅನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆಯಲು ಬಾಸ್ಟರ್ಡ್ ಶಿಸ್ತು ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನದೇ ಆದ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಬದಲು. ಒಂದು ಶಿಸ್ತು ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದರೂ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕೋಮುವಾದದ ಸಲುವಾಗಿ ಇತರ ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ನಕಲು ವ್ಯರ್ಥ. ಲಾಚ್ಮನ್ ವಾದಿಸಿದಂತೆ, ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಗಡಿರೇಖೆಗಳಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ, ಅನೇಕ ಅನಿಯಂತ್ರಿತವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಿಸಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಕ್ರಮಣವಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಅಡೆತಡೆಗಳು ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗದಂತೆ ಹೇಗಾದರೂ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಆರೋಗ್ಯಕರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮೊದಲೇ ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಲು ಭವಿಷ್ಯವು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ.[೧೧]

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಗಳು :

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕೆಲವು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರಲು ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೆಂದರೆ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಊಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಿಜವಾದ, ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಬಾರದು. ಉತ್ತಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಕೊರತೆಯು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ; ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಕೆಟ್ಟದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಶ್ರಮವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಯಾವುದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬಳಸದೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿರಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಸರಳ ಊಹೆಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ನಿಖರವೆಂದು ಸಾಬೀತಾದರೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಒಳನೋಟಗಳು ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮೇಲೆ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸದೆ, ಮತ್ತೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಕಾರ್ಯಗಳ ತಪ್ಪಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪಾತ್ರವು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಲು ಒಂದು ಮುನ್ನಡೆ, ಆದರೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಹ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಒಬ್ಬರು

ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಅಂಶಗಳು. ಯಾವುದೂ ಉತ್ತಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದಂತೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಳಕೆಗೆ ಕೆಲವು ಅಪಾಯಗಳಿವೆ. ಕೆಲವು ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಕೆಲವು ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಚಾನಲ್ ಮಾಡುತ್ತದೆ; ಇದು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ತನಿಖೆಯನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪಕ್ಷಪಾತ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಒಲವು ತೋರುತ್ತದೆ; ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಊಹೆಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿವೆ, ಮತ್ತು ಈ ಮಿತಿ ಅವಲೋಕನವು ಯುವ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯಕ್ಕಿಂತ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೆಚ್ಚು. ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಬಳಕೆಯು ಈ ಮಾನವ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ, ಮುನ್ಸೂಚಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಮಾಡಲು ಮೂಲ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕತೆ ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಧಾನವು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಜ್ಞಾನದ ಬಿಟ್ಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ನಂತರ, ಮುಂದಿನ ರಾಜ್ಯವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಂಗತಿಗಳ ಸಂಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಏಕೀಕರಣದ ಅವಧಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಮತ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ವಿಶಾಲ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ರಚನೆ, ಎಡ್ಡಿಂಗ್ಟನ್ ಈ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ, ನಾವು ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದಾಗ ನಾವು ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಎರಡರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ನಾವು ಇನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುತ್ತೇವೆ.[೧೧]

ಕೆಲವು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಭೌತಿಕ, ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಫ್ರೇಮ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಫ್ರೇಮ್‌ನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಸಂಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜಿಸಲು. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದ ಅಮೂರ್ತತೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಗಿದೆ, ಆ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉಪಪಾರ್ಟ್‌ಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆಕಸ್ಮಿಕ ನೋಟ ಅಥವಾ ಉಪವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂರಚನೆಗಳ ಹುಡುಕಾಟ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಆಲ್ಡರ್‌ಸೋನಿಯನ್ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ನಡುವೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದರಿಂದ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಾಲ್ಕನೇ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪುವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ತಿಳಿದಿರುವ ಅಪರಿಚಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಅರ್ಹ ನಿಖರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.[೧೨]

ಉಪಸಂಹಾರ :

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತದ ಆವರ್ತಕ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿದೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಲ್ಲಿದೆ, ಅದು ಎಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅದು ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಟಾಕ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೊಸ ಆರಂಭವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿಸ್ತಿನ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ದಾಸ್ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮೊದಲ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತಾ ಹಂತದ ಮೂಲಕ ವಿಕಸನಗೊಂಡಿದೆ, ಆ ಮೂಲಕ ಸಂಬಂಧಿತ ಡೇಟಾವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಮತ್ತು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಎರಡನೇ ಹಂತವನ್ನು ಸಹ ಸಾಧಿಸಿದೆ, ಆ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮತ್ತು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ವಿವರಣೆಯ ಕೊರತೆಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಅರಿವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂರನೇ ಹಂತವನ್ನು ಬಹುಶಃ ಸಾಧಿಸಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ವಿಭಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ತಿಳಿದಿರುವ, ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವುದು. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಥವಾ ಉಪ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಈ ಮೂರನೇ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪಿರಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಈ ಮೂರನೇ ಹಂತದ ಪರಿಪಕ್ವತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ವಿಧಾನವನ್ನು ತಾರ್ಕಿಕ ಮತ್ತು ವರ್ತನೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮೂರನೇ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪಬಹುದು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಾಲ್ಕನೇ ಹಂತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಅಜ್ಞಾತ, ಪರಿಶೀಲಿಸದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತವು ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಪ್ರತಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗದಲ್ಲೂ ಇದು ಹೀಗಿದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ನ್ನು ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಾರದು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳು

೧. ಟಾಟನ್, ರೆನೆ. ಆವೃತ್ತಿ., ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್: ದಿ ಬಿಗಿನಿಂಗ್ಸ್ ಆಫ್ ಮಾಡರ್ನ್ ಸೈನ್ಸ್ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಬೇಸಿಕ್ ಬುಕ್ಸ್, ೧೯೫೮.

೨. ಜಾಲ್ಟ್‌ಮ್ಯಾನ್, ಜೆರಾಲ್ಡ್, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಆರ್. ಎ. ಪಿನ್ಸನ್, ಮತ್ತು ರೀನ್‌ಹಾರ್ಡ್ ಏಂಜೆಲ್ಮಾರ್, ಮೆಟಾಥಿಯರಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಕನ್ಸೂಮರ್ ರಿಸರ್ಚ್ (ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಹಾಲ್ಟ್, ರೈನ್ಹಾರ್ಟ್ ಮತ್ತು ವಿನ್‌ಸ್ಟನ್, ಇಂಕ್), ಪು. ೧೯, ೧೯೭೩.

೩. ಕೋಟ್ಲರ್, ಫಿಲಿಪ್ ಮತ್ತು ಸಿಡ್ನಿ ಜೆ. ಲೆವಿ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು, ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೩ ಪುಟಗಳು ೧೦–೧೫, ಜನವರಿ, ೧೯೬೯.

೪. ಎನಿಸ್, ಬೆನ್ ಎಮ್. ಡೀಪನಿಂಗ್ ದಿ ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್," ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೭ ಪುಟಗಳು ೫೭–೬೨, ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೧೯೭೩.

೫. ಲಾಚ್ಮನ್, ಶೆಲ್ಡನ್ ಜೆ. ದಿ ಫೌಂಡೇಶನ್ಸ್ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್ (ಡೆಟ್ರಾಯಿಟ್: ದಿ ಹ್ಯಾಮಿಲ್ಟನ್ ಪ್ರೆಸ್,) ಪು. ೬೦, ೧೯೫೬.

೬. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಟಿ. ಟಕರ್, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಥಿಯರಿಯಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯದ ನಿರ್ದೇಶನಗಳು, ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೮ ಪುಟಗಳು ೩೦–೩೫, ಏಪ್ರಿಲ್, ೧೯೭೪.

೭. ಬಾರ್ಟೆಲ್ಸ್, ರಾಬರ್ಟ್. "ದಿ ಜನರಲ್ ಥಿಯರಿ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್," ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೨, ಪುಟಗಳು ೨೯–೩೩, ಜನವರಿ, ೧೯೬೮.

೮. ಹಂಟ್, ಶೆಲ್ಬಿ ಡಿ. ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೭ ಪುಟಗಳು ೬೯–೭೦, ಜುಲೈ, ೧೯೭೩.

೯. ಪಿನ್ಸನ್, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಆರ್.ಎ., ರೀನ್ಹಾರ್ಡ್ ಏಂಜೆಲ್ಮಾರ್ ಮತ್ತು ಎಡ್ವರ್ಡೊ ಎಲ್. ರಾಬರ್ಟೊ, "ಆನ್ ಎವಲ್ಯೂಷನ್ ಆಫ್ ದಿ ಜನರಲ್ ಥಿಯರಿ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್," ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೬ ಪುಟಗಳು ೬೬–೬೯. ಜುಲೈ, ೧೯೭೨.

೧೦. ಬೆಂಜಮಿನ್, ಕಾರ್ನೆಲಿಯಸ್ ಎ. ಆನ್ ಇಂಟ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಟು ದಿ ಫಿಲಾಸಫಿ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ದಿ ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್ ಕಂ, ೧೯೩೭.

೧೧. ಕಾನ್ವರ್ಸ್, ಪಾಲ್ ಡಿ. ದಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ದಿ ಸೈನ್ಸ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಆನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲೋರೇಟರಿ ಸರ್ವೆ, ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೧೦, ಪುಟಗಳು ೧೪–೨೩, ಜುಲೈ, ೧೯೪೫.

೧೨. ಎಡ್ಡಿಂಗ್ಟನ್, ಸರ್ ಆರ್ಥರ್. ದಿ ನೇಚರ್ ಆಫ್ ದಿ ಫಿಸಿಕಲ್ ವರ್ಲ್ಡ್ (ಆನ್ ಅರ್ಬರ್, ಮಿಚ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಮಿಚಿಗನ್ ಪ್ರೆಸ್), ಪುಟಗಳು ೧೦೩–೧೦೪, ೧೯೫೮.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಐದು

ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ಪೀಠಿಕೆ:

ಭಾರತದ ತ್ವರಿತ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ. ೧೯೮೩ ಮತ್ತು ೨೦೧೨ರ ನಡುವೆ, ಸರಾಸರಿ ನೈಜ ವೇತನವು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ೩% ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ೨೦೩೦ರ ವೇಳೆಗೆ ವಿಶ್ವದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲು ಸಜ್ಜಾಗಿರುವ ಸುಮಾರು ೪೬೦ ಮಿಲಿಯನ್ ದುಡಿಯುವ ವಯಸ್ಸಿನ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ – ಭಾರಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕೊರತೆ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದೆ. ಅವರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿವೆ. ಉದ್ಯೋಗವಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಸುಮಾರು ೬೦% ಭಾರತೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಬಡವರು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕೆಲವು ಮುಂದುವರಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ನುರಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ನಿಯಮಿತ ಔಪಚಾರಿಕ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ, ಈ ಲಾಭಗಳ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಭಾರತೀಯರು ಮಾತ್ರ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಕ್ಷಣೆಯ ದುರ್ಬಲತೆ. ಭಾರತ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ೨೦೧೪ ರ ವರದಿಯು ಭಾರತದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಪ್ರಗತಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ತಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಆಳವಾದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕೇಂದ್ರ ಸಂದೇಶ ಸುಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಗತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಭಾರತವು ಸ್ಪಂದಿಸುವ, ನ್ಯಾಯಯುತ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ನೀತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಕಳೆದ ಐದು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದೃಢವಾಗಿದೆ – ಇದು ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇಕಡಾ ೫ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವು ೭–೮ ಶೇಕಡಾವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಉದ್ಯೋಗ ಅಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ. ಉದ್ಯೋಗ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವು ೧೯೮೩ ಮತ್ತು ೧೯೯೩–೯೪ರ ನಡುವೆ ವಾರ್ಷಿಕ ೨.೦೪ ರಿಂದ ೧೯೯೩–೯೪ ಮತ್ತು ೧೯೯೯–೨೦೦೦ರ ನಡುವೆ ವಾರ್ಷಿಕ ೦.೯೮ ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಸಂಘಟಿತ

ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗವು ೧೯೮೦ ಮತ್ತು ೧೯೯೦ ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡಾ ೧.೨೦ ಮತ್ತು ೦.೫೩ ರಷ್ಟಿದೆ. ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿನ ಕುಸಿತವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಇಳಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.[೧]

ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಉದ್ಯೋಗ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ೧೯೮೦ ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇಕಡಾ ೨.೧೯ ರಿಂದ ೧೯೯೦ ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೧ ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಬಡವರ ಪರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಬಡವರ ಪರವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಬಡವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವೇಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಉದ್ಯೋಗದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ನೈಜ ವೇತನದ ಏರಿಕೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಗ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ (೧೯೯೯- ೨೦೦೦, ೨೦೦೪-೦೫ ಮತ್ತು ೨೦೧೪- ೨೦೧೫ರ ನಡುವೆ), ಉದ್ಯೋಗ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ (ಎನ್.ಎಸ್.ಎಸ್.ಒ) ೬೧ ನೇ ಸುತ್ತಿನ ಪ್ರಕಾರ, ೧೯೯೯-೨೦೦೦ ರಿಂದ ೨೦೦೪-೦೫ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಏರಿದೆ. (ವಾರ್ಷಿಕ ಸುಮಾರು ೩ ಶೇಕಡಾ), ಆದರೂ ಬಡತನದ ಕುಸಿತದ ಪ್ರಮಾಣವು ನಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ೧೯೯೩ ರಿಂದ ೧೯೮೩ ರಿಂದ ೧೯೯೩-೯೪ರವರೆಗೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಎರಡೂ ಬಡವರಿಗಿಂತ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತ ಆದಾಯದ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾನವ ಬಂಡವಾಳದ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಬಡವರಿಗಿಂತ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು.[೨]

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಯಾವಾಗಲೂ ವೇತನ ಮತ್ತು ವೇತನ ರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಆಡಮ್ ಸ್ಮಿತ್ ಮತ್ತು ಡೇವಿಡ್ ರಿಕಾರ್ಡೊ ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆ್ಯಡಮ್ ಸ್ಮಿತ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಮೌಲ್ಯದ ಅಂತಿಮ ಅಳತೆಯೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಶ್ರಮದ ಪ್ರಮಾಣ ಉಳಿತಾಯದ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಬಂಡವಾಳದ ಕ್ರೋಢೀಕರಣದಿಂದ

ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ, ಅದರ ಮೂಲವು ಕಾರ್ಮಿಕ.

ಬಂಡವಾಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದಕರು ತಮ್ಮ ಬಂಡವಾಳದಿಂದ ಪಾವತಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ, ಹೀಗಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಜೀವನಾಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾದ (ಮಾರುಕಟ್ಟೆ) ವೇತನವು ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯ ನಡುವಿನ ಮುಖಾಮುಖಿಯಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಅದೇ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ. ವೇತನವು ಉದ್ಯೋಗದಾತರ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ, ವೇತನವು ಆದಾಯದ ಮೂಲವಾಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.[೩]

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು: ಕೆಲವು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಡಿಮೆ ವೇತನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೊಡುಗೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೇತನದ ಪ್ರಮಾಣವು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕನಿಷ್ಠ ಜೀವನಾಧಾರ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವೇತನದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಅವರಿಗೆ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ವೇತನವು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸದೆ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡದೆ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನೈಸರ್ಗಿಕ ವೇತನದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ವೇತನ ಖರೀದಿಸಬಹುದಾದ ಮೂಲ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸೋಣ.

ಅಂತಹ ಲೇಖನಗಳ ಬೆಲೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರಿಂದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವೇತನದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಸಹ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ರಚಿಸಲಾದ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಅವು ಎಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಲೇಖನವು ನವ-ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಕೀನ್ಸಿಯನ್ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಭಜನಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ದಕ್ಷತೆಯ ವೇತನ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಬಾಡಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಾಡಿಗೆ

ಹೊರತೆಗೆಯುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಉದ್ಯೋಗ ಹುಡುಕಾಟದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಹುಡುಕಾಟ ಮತ್ತು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಸಮಕಾಲೀನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.[೪]

ಕೋಷ್ಟಕ : ೫.೧

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಮಾಲರು

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಒಟ್ಟು	%
	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ	ಒಟ್ಟು	%	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ	ಒಟ್ಟು	%		
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಖ್ಯೆ			ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಖ್ಯೆ				
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	೩೨	–	೩೨	೪೦	೪೩	–	೪೩	೫೩.೭೫	೭೫	೪೬.೮೭
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ	–	೪೮	೪೮	೬೦	–	೩೭	೩೭	೪೬.೨೫	೮೫	೫೩.೧೩
ಒಟ್ಟು	೩೨	೪೮	೮೦	೧೦೦	೪೩	೩೭	೮೦	೧೦೦	೧೬೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧ರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಮಾಲರ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ೩೨ ಜನರು ಚಳ್ಳಕರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೩೨ರಷ್ಟು ಜನರು ಹಮಾಲಿಗಳಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಇಳಿಸುವುದು, ರಾಶಿಗೆ ಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯುವುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದಲ್ಲಾಳಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೀಕರು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ೪೮ ಜನರು ಚಳ್ಳಕರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೪೮ರಷ್ಟು

ಜನರು ಹಮಾಲಿಗಳಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಇಳಿಸುವುದು, ರಾಶಿಗೆ ಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಯುವುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದಲ್ಲಾಳಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೀಕರು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ೪೩ ಜನರು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೪೩ರಷ್ಟು ಜನರು ಹಮಾಲಿಗಳಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಇಳಿಸುವುದು, ರಾಶಿಗೆ ಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಯುವುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದಲ್ಲಾಳಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೀಕರು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ೩೭ ಜನರು ಚಳ್ಳಕರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೩೭ರಷ್ಟು ಜನರು ಹಮಾಲಿಗಳಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಇಳಿಸುವುದು, ರಾಶಿಗೆ ಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಯುವುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದಲ್ಲಾಳಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೀಕರು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ನೋಟ ೨೦೧೬-೧೭ ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೫.೨

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಮಾಲರು

ಉಪಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಒಟ್ಟು	%
	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ		
ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಮಾಲರು	೨೦	೨೫	೧೮	೨೨.೫	೩೦	೩೭.೫	೩೩	೪೧.೨೫	೧೦೧	೬೩.೧೨
ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆಗಿರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಮಾಲರು	೧೫	೧೮.೭೫	೨೭	೩೩.೭೫	೦೪	೫	೧೩	೧೬.೨೫	೫೯	೩೬.೮೭
ಒಟ್ಟು	೩೫		೪೫		೩೪		೪೬		೧೬೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019-20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨ರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಮಾಲರು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಮಾಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೧೮ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೨.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆ ಗಿರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಇರುವುದನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೧೫ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಸುಮಾರು ೨೭ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೩.೭೫ರಷ್ಟು ಇವೆರಡಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೦ ಜನರು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೭.೫ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೩೩ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೪೧.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆ ಗಿರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಕೇವಲ ೪ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೧೩ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೬.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆ ಗಿರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ–೨೦೧೪ ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೫. ೩

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ದಿನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಒಟ್ಟು	%
	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ		
೧–೬ ಗಂಟೆ	೧೫	೧೮.೭೫	೧೯	೨೩.೭೫	೧೫	೧೮.೭೫	೧೫	೧೮.೭೫	೬೪	೪೦
೧–೭ ಗಂಟೆ	೦೬	೭.೫	೦೮	೧೦	೦೯	೧೧.೨೫	೦೬	೭.೫	೨೯	೧೮.೧೨
೧–೮ ಗಂಟೆ	೧೪	೧೭.೫	೧೮	೨೨.೫	೧೧	೧೩.೭೫	೨೪	೩೦	೬೭	೪೧.೮೮
ಒಟ್ಟು	೩೫	೪೩.೭೫	೪೫	೫೬.೨೫	೩೫	೪೩.೭೫	೪೫	೫೬.೨೫	೧೬೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಠಕ ೫.೩ರಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಮಾಲರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರು ಸುಮಾರು ೧೫ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ೬ ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೧೯ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ೭ ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೬ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸುಮಾರು ೮ ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರು ಸುಮಾರು ೮ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೮ ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಮಾಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೧೪ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೧೮ ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೨.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಮಾಲರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರು ಸುಮಾರು ೧೫ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ೬ ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೧೫ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ೭ ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೯ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೧.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸುಮಾರು ೬ ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಅಂದರೆ ಶೇ.೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರು ಸುಮಾರು ೧೧ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೮ ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಸುಮಾರು ೨೪ ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ–೨೦೧೪ ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೫.೪

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಒಟ್ಟು	%
	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ		
೩ ತಿಂಗಳು	೧೫	೧೮.೭೫	೧೨	೧೫	೦೭	೮.೭೫	೧೨	೧೫	೪೬	೨೮.೭೫
೬ ತಿಂಗಳು	೧೨	೧೫	೦೮	೧೦	೧೬	೨೦	೦೮	೧೦	೪೪	೨೭.೫
೯ ತಿಂಗಳು	೧೦	೧೨.೫	೧೪	೧೭.೫	೧೩	೧೬.೨೫	೧೩	೧೬.೨೫	೫೦	೩೧.೨೫
೧೨ ತಿಂಗಳು	೦೩	೩.೭೫	೦೬	೭.೫	೦೪	೫	೦೭	೮.೭೫	೨೦	೧೨.೫
ಒಟ್ಟು	**೪೦**	**೨೫**	**೪೦**	**೨೫**	**೪೦**	**೨೫**	**೪೦**	**೨೫**	**೧೬೦**	**೧೦೦**

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪ರಲ್ಲಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೧೫ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೨ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೧೨ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬ ತಿಂಗಳ

ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೮ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೧೦ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೨.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೯ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೪ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೯ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೦೩ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೨ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೬ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೨ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೦೭ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೨ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೧೬ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೮ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೧೩ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೬.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೯ ತಿಂಗಳ

ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೩ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೬.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೯ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೦೪ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೨ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೭ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೨ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ-೨೦೧೪ ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೫.೫

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಒಟ್ಟು	%
	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ		
೦-೧೦೦೦೦ ರೂ	೦೮	೧೦	೧೧	೧೩.೭೫	೦೫	೬.೨೫	೦೯	೧೧.೨೫	೩೩	೨೦.೬೨
೧೦೦೦೦ - ೨೦೦೦೦ ರೂ	೦೬	೭.೫	೦೩	೩.೭೫	೧೨	೧೫	೦೪	೫	೨೫	೧೫.೬೨
೨೦೦೦೦- ೩೦೦೦೦ ರೂ	೧೨	೧೫	೦೭	೮.೭೫	೦೬	೭.೫	೦೬	೭.೫	೩೧	೧೯.೩೭
೩೦೦೦೦- ೪೦೦೦೦ ರೂ	೦೫	೬.೨೫	೦೯	೧೧.೨೫	೦೩	೩.೭೫	೧೧	೧೩.೭೫	೨೮	೧೭.೫
೪೦೦೦೦- ೫೦೦೦೦ ರೂ	೦೩	೩.೭೫	೦೬	೭.೫	೦೬	೭.೫	೦೪	೫	೧೯	೧೧.೮೭
೫೦೦೦೦ ರೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೦೬	೭.೫	೦೪	೫	೦೮	೧೦	೦೬	೭.೫	೨೪	೧೫
ಒಟ್ಟು	೪೦	೨೫	೪೦	೨೫	೪೦	೨೫	೪೦	೨೫	೧೬೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019-20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೫ರಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಹಮಾಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೮ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ರೂ.೦-೧೦೦೦೦.ಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೧ ಜನರು ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ೧೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಳಿಯುವಂತಹದ್ದು, ಸುಮಾರು ರೂ.೦-೧೦೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೬ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ರೂ.೧೦೦೦೦ – ೨೦೦೦೦.ಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೩ ಜನರು ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಳಿಯುವಂತಹದ್ದು, ಸುಮಾರು ರೂ.೧೦೦೦೦ – ೨೦೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೨ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ರೂ.೨೦೦೦೦ – ೩೦೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೭ ಜನರು ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಳಿಯುವಂತಹದ್ದು, ಸುಮಾರು ರೂ.೨೦೦೦೦ – ೩೦೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೫ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೬.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ರೂ.೩೦೦೦೦ – ೪೦೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೯ ಜನರು ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ೧೧.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಳಿಯುವಂತಹದ್ದು, ಸುಮಾರು ರೂ.೩೦೦೦೦ – ೪೦೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೩ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ರೂ.೪೦೦೦೦ – ೫೦೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೬ ಜನರು

ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಳಿಯುವಂತಹದ್ದು, ಸುಮಾರು ರೂ.೪೦೦೦೦ – ೫೦೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೬ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ರೂ.೫೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೪ ಜನರು ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಶೇ.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಳಿಯುವಂತಹದ್ದು, ಸುಮಾರು ರೂ.೫೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ–೨೦೧೪ ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೫.೬

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಒಟ್ಟು	%
	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ		
ಬೋರ್ ನೀರು	೧೦	೧೨.೫	೧೫	೧೮.೭೫	೧೭	೨೧.೨೫	೧೩	೧೬.೨೫	೫೫	೩೪.೩೭
ಶುದ್ಧ ನೀರು	೨೫	೩೧.೨೫	೩೦	೩೭.೫	೨೩	೨೮.೭೫	೨೭	೩೩.೭೫	೧೦೫	೬೫.೬೩
ಒಟ್ಟು	**೩೫**	**೨೧.೮೮**	**೪೫**	**೨೮.೧೩**	**೪೦**	**೨೫**	**೪೦**	**೨೫**	**೧೬೦**	**೧೦೦**

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೬ರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದಾಗ, ಹಮಾಲರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೧೦ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೨.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಬೋರ್ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೧೫ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಬೋರ್ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೨೫ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೧.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಬೋರ್ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೩೦ ಪರಿಶಿಷ್ಟ

ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಬೋರ್ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೧೭ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೧.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಬೋರ್ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೧೩ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೬.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಬೋರ್ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೨೩ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಬೋರ್ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೨೭ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಬೋರ್ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ–೨೦೧೪ ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೫.೭

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆಯೇ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಒಟ್ಟು	%
	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ		
ಇದೆ	೩೦	೩೭.೫	೩೫	೪೩.೭೫	೨೫	೩೧.೨೫	೩೫	೪೩.೭೫	೧೨೫	೭೮.೧೩
ಇಲ್ಲ	೦೬	೭.೫	೯	೧೧.೨೫	೧೩	೧೬.೨೫	೦೭	೮.೭೫	೩೫	೨೧.೮೭
ಒಟ್ಟು	೩೬	೨೨.೫	೪೪	೨೭.೫	೩೮	೨೩.೭೫	೪೨	೨೬.೨೫	೧೬೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೭ರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ಹಮಾಲರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೩೦ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೩೫ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೪೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೬ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೯ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೧.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೨೫ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೧.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೩೫ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೪೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೩ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೬.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೭ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ–೨೦೧೪ ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೫.೮

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಇದೆಯೇ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಒಟ್ಟು	%
	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ		
ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ	೧೫	೧೮.೭೫	೨೦	೨೫	೨೩	೨೮.೭೫	೨೭	೩೩.೭೫	೮೫	೫೩.೧೩
ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ	೧೯	೨೩.೭೫	೨೬	೩೨.೫	೧೬	೨೦	೧೪	೧೭.೫	೭೫	೪೬.೮೭
ಒಟ್ಟು	೩೪	೨೧.೨೫	೪೬	೨೮.೭೫	೩೯	೨೪.೩೭	೪೧	೨೫.೬೨	೧೬೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೮ರಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ಹಮಾಲರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಹಮಾಲರಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ತುರ್ತಾಗಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ದಲ್ಲಾಳಿ ಅಂಗಡಿಯ ಮಾಲೀಕರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೫ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೩೦ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೯ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೨೬ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೨.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೨೩ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೨೭ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೩೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೬ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೪ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೫.೯

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲುಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಬೇರೆ ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ				ಒಟ್ಟು	%
	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ		
ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ	೧೭	೨೧.೨೫	೧೬	೨೦	೧೩	೧೬.೨೫	೧೮	೨೨.೫	೬೪	೪೦
ಗಾರೆ ಕೆಲಸ	೧೨	೧೫	೧೪	೧೭.೫	೧೨	೧೫	೦೯	೧೧.೨೫	೪೭	೨೯.೩೮
ಅಂಗಡಿ ಕೆಲಸ	೧೧	೧೩.೭೫	೧೦	೧೨.೫	೧೫	೧೮.೭೫	೧೩	೧೬.೨೫	೪೯	೩೦.೬೩
ಒಟ್ಟು	೪೦	೨೫	೪೦	೨೫	೪೦	೨೫	೪೦	೨೫	೧೬೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೯ರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಬೇರೆ ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಹಮಾಲರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ, ನಮಗೆ ಸುಗ್ಗಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದುಡಿದು ಕೂಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೭ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೧.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೬ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೨ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಗಾರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೪ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೭.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಗಾರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೧ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೩.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಅಂಗಡಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೦ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೨.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಅಂಗಡಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೩ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೬.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೮ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೨೨.೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೨ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಗಾರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೦೯ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೧.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಗಾರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೫ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೮.೭೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಅಂಗಡಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು ೧೩ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.೧೬.೨೫ರಷ್ಟು ಹಮಾಲರು ಅಂಗಡಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೫.೧೦

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಹಮಾಲರು ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿವರ

ಉಪಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%		
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	೨೨	೫೫	೩೨	೮೦	೩೩	೮೨.೫	೨೬	೬೫	೧೧೩	೭೦.೬೨
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ	೧೮	೪೫	೦೮	೨೦	೦೭	೧೭.೫	೧೪	೩೫	೪೭	೨೯.೩೮
ಒಟ್ಟು	೪೦	೧೦೦	೪೦	೧೦೦	೪೦	೧೦೦	೪೦	೧೦೦	೧೬೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ೨೦೧೯-೨೦

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೦ರಲ್ಲಿ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಎಪಿಎಂಸಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಅದರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ತನಿಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಡಾಲ್ ಅವರು (೧೯೭೪) ಎಪಿಎಂಸಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಂಬೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಕೊಪ್ರಾದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ ತಿಪಟೂರ್ ಮತ್ತು ಅರಸಿಕೇರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮಾರಾಟ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಾರಾಟದಿಂದ (೬೬%) ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದೆ ಮತ್ತು ನಂತರ ಕಮಿೋನ್ ಏಜೆಂಟರ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟವಾಗಿದೆ (೧೬%) ಮತ್ತು ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ (ಸುಮಾರು ೧೧%) ಮತ್ತು ಉಳಿದವು ನೇರವಾಗಿ ರೈತರಿಂದ (ಸುಮಾರು ೭%), (೧೯೮೨) ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಇದು ಎಪಿಎಂಸಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗ. ಅವರು ಕರಡು ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇೀ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕರಡು ಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಅವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ವಿಶೇೀ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಯಾಕಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೫]

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೫೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೮೦ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೮೨.೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೬೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೭೦.೬೨ರಷ್ಟಿದೆ.

ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೪೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಠ

ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೧೭.೫೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೩೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೨೯.೩೮ರಷ್ಟಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೬೦ ಜನರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರ ಶೇ.೨೩.೪೫ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೨೩.೯೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಂಡದವರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೧೬.೪೩ರಷ್ಟಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೨೨.೬೬ರಷ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಂಡದವರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೨೯.೪೩ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣವು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣವು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವೇತನದ ಮಹತ್ವ :

ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ವಿಧಾನ ವೇತನದ ರಚನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸಮಕಾಲೀನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮೂರು ಮೂಲಭೂತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿವೆ: ನಿಯೋಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಕೀನೇಸಿಯನ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಭಜನಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ನಿಯೋಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವೇತನವನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಏಕರೂಪವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಲೆ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಿಜವಾದ ವೇತನದ ದರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗಳಿಕೆಯು ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಯು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕನಿಷ್ಠ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪುವ ನೈಜ ವೇತನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಏಕೆಂದರೆ, ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಉದ್ಯೋಗ ವಿಸ್ತರಿಸಿದಂತೆ ಎರಡನೆಯದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆ ನಿಜವಾದ ವೇತನದ ಮಟ್ಟದಿಂದ

ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ನೈಜ ವೇತನವು ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ; ಅದು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅದರ ಪೂರೈಕೆ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವಾಗ ಆದರೆ ಅದರ ಬೇಡಿಕೆಯು ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ವೇತನ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಅವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಮೀರಿದರೆ, ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ವೇತನವು ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾನವಾಗುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಒಲವು ತೋರುತ್ತದೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಮತೋಲನ ಬಿಂದುವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರರ್ಥ ವೇತನವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹಾನಿಕಾರಕವಾಗಿದೆ. ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಅದೇ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಪಾವತಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದ ಕೆಲಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಪರಿಹಾರ ನಿಯಮವಾಗುತ್ತದೆ.[೬]

ಕೀನ್ಸಿಯನ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ನಿಜವಾದ ವೇತನವು ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ವೇತನ ಮಟ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ವೇತನ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಇದು ನಿಜವಾದ ವೇತನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ, ಆಧುನಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವೇತನವು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಲ್ಲ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಣದ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ವೇತನ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಅ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥೂಲ ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ, ವೇತನ ಕಡಿತವು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಜಾಗತಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ನಾಮಮಾತ್ರದ ವೇತನಗಳು ಎರಡೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ನವಕ್ಲಾಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳು ಅದನ್ನು ನೋಡಲು ಬಯಸಿದಂತೆ ವೇತನದ ನಿಜವಾದ ನಮ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅದು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.[೭]

ಕೀನೇಸಿಯನ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಅಂಶಗಳಿಂದ ವೇತನವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವೇತನ ರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಮರಳಿ ತರಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸುವ ನಿಜವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ವೇತನವಲ್ಲ ಆದರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಲಭ್ಯತೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ವಜಾಗೊಳಿಸುವ ಅಥವಾ ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಅಥವಾ ಕುಸಿಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕೇತಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗದ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪಿದ ನಂತರ, ವೇತನ ಹೆಚ್ಚಳವು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಂತರ ನಿಯೋಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ನಿಯಮಗಳು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಭಜನಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಆಂತರಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಏಕರೂಪದ ಭಾಗಗಳ ರಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ಅಗತ್ಯತೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಂಭಾವನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ವೇತನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅವರ ಕೆಲಸದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ, ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ವಿಭಿನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಒಂದೇ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನ ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ, ವಿಭಾಗಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ವಿಭಿನ್ನ ವೇತನ ಮಟ್ಟಗಳು ಉದ್ಯೋಗದ ಇತರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪುನರುಕ್ತಿ, ಬಡ್ತಿ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಯ ಅವಕಾಶಗಳು, ಕಠಿಣತೆ ಇತ್ಯಾದಿ.[೭]

ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವು ಹಲವಾರು ಇತರ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಆದರೆ ಕಡಿಮೆ ವೇತನವು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಭಾಗಗಳು ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡದಿರುವ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ವಿಭಜನಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಉಭಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ವೇತನ ರಚನೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಮಿಕ

ಸಂಘಗಳಿಂದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಚೌಕಾಶಿ ಮೂಲಕ ವೇತನಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸದ ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ, ಉದ್ಯೋಗದಾತ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಡುವೆ ವೇತನವನ್ನು ಸಮಾಲೋಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವೇತನ ರಚನೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಪರಿಹಾರಗಳ ಬಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಲಯಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನದ ಮಟ್ಟ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಅನ್ವಯಿಸುವಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ. ನವ-ಕೀನೇಸಿಯನ್ ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ರಚಿಸಲಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ದಕ್ಷತೆಯ ವೇತನ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ವೇತನ ರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತನಿಖೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.[೮]

ಇದರ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ವೇತನದ ನಿಧಾನ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾದ ವೇತನದ ಕೀನ್ಸಿಯನ್ ಬಿಗಿತವನ್ನು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ನೇರವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಠಿಣತೆಯಿಂದಾಗಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬಯಸುವ ಎಲ್ಲ ಜನರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉದ್ಯೋಗದಾತರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ.[೮]

ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರವೆಂದರೆ ಬಲವಂತದ ನಿರುದ್ಯೋಗವು ವೇತನದ ಅಸಮರ್ಥತೆಯಿಂದ ಸಮತೋಲನದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಪಾವತಿಸಲು ಒಲವು ತೋರಲು ಕಾರಣ ಅವರ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವು ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ಸಂಭಾವನೆ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮೇಲಿನ-ಸಮತೋಲನ ವೇತನವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಾವತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷತೆಯ ವೇತನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ, ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿರುವಾಗ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಾಗ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ನೇಮಕಾತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಭಾರವಾದಾಗ, ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಬದಲಿಸುವಾಗ ಗಣನೀಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವನ್ನು ಪಾವತಿಸಬೇಕು.[೯]

ದಕ್ಷತೆಯ ವೇತನ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯು ಅವರ ಅರ್ಹತೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಗಳಿಕೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವು ಕೆಲಸದ ಉತ್ತಮ ಶಿಸ್ತುಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದೆ, ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಅದರ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಆಯ್ಕೆಯ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ.[೧೦]

ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವನ್ನು ಪಾವತಿಸುವುದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಕೊನೆಯ ವಾದವು ಉದ್ಯೋಗದಾತ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಳತೆ ಮಾಡಲಾಗದ, ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಕೆಲಸಗಾರನು ಅವರ ವೇತನವನ್ನು ಅವರ ಕೆಲಸದ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು, ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಕಾರ್ಮಿಕರ ನ್ಯಾಯಯುತ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಅವರ ನಿಷ್ಠೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿ, ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾತ್ಮಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಸಮತೋಲನವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವು ಏಕ ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಕಡೆಗಣಿಸುವ ಅಡ್ಡಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮತೋಲನ ವೇತನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವನ್ನು ಪಾವತಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಉದ್ಯೋಗದಾತನು ಹಲವಾರು ಇತರ ಉದ್ಯೋಗದಾತರಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅದು ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಣ್ಣ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದಾಗ, ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷತೆ ವೇತನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.[೧೧]

ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಲವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಕಡಿಮೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿನ ವೇತನ ಕಡಿತವು ಅವರ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಕವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಸರಕುಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಕುಸಿಯುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಆಳವಾದ ಕುಸಿತವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯ ರೇಖೆಯು ಒಂದು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವೇತನ ರಚನೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತವೆ, ಇದು ವೇತನದ ನಮ್ಯತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರುದ್ಯೋಗ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವೇತನಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವನ್ನು

ನೀಡುವ ಅವರ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ತಂತ್ರಗಳು, ಇದು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉದ್ಯೋಗ ಅರ್ಜಿದಾರರನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹೇಗೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯ ವೇತನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಡುವಿನ ಮೂಲ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಉದ್ಯೋಗದಾತರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಲಾಭದಾಯಕತೆ ಪಾತ್ರದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷತೆಯ ವೇತನ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಕಾರ್ಮಿಕರ ತೃಪ್ತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ವೇತನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಅದರ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸುತ್ತದೆ.[೧೨]

ಬಾಡಿಗೆ-ಹಂಚಿಕೆ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅವರ ವೇತನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಯ ರಶೀದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಘಟನೆಯು ಬದುಕುಳಿಯಲು ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಡಿಮೆ ವೇತನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು, ಆದರೆ ಅದು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಅವರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ವೇತನಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಉತ್ತಮವಾದ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತವೆ.[೧೩]

ಬಾಡಿಗೆ ಹೊರತೆಗೆಯುವ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ರಚನೆಗೆ ಬಲವಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹೇಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯ ಬೆದರಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕೆಲವು ಆರ್ಥಿಕ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದಾಗ ಬಾಡಿಗೆ ಹೊರತೆಗೆಯುವಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ವೇತನ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳು ಅಥವಾ ಲಾಭದ ವಿತರಣೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನದ ವಿಭಾಗವು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಿಂದ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಅಂದರೆ ಅದರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬಯಸುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ವೇತನ ರಚನೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಯ ಪ್ರಮುಖ ತೀರ್ಮಾನವೆಂದರೆ ದಕ್ಷತೆ ವೇತನಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಉದ್ಯೋಗಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳ ಕ್ಯೂ ಅನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೇತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವೇತನ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೇತನದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.[೧೪]

ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿಭಜನೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಅರಸುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಕ್ಯೂ ಅನ್ನು ಕಾಯುವ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಡಿಮೆ ವೇತನ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಉದ್ಯೋಗ ಕೊಡುಗೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಯಸುವ ಜನರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ನಿರುದ್ಯೋಗವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರಗಳು :

ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ವೇತನದ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರದೊಂದಿಗಿನ ವ್ಯವಹಾರವು ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಆಳವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ. ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅಂದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಭೂಖಂಡದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸುವ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಏಕರೂಪದ ಜಾಗತಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಿಕೆ. ಸರಕು ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಲನಶೀಲತೆಯು ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಆಟದ ಎಲ್ಲ ಆಟಗಾರರು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.[೧೫]

ಸಂಶೋಧಕರ ಪ್ರಕಾರ, ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಂತವು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಾಜ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಪಾತ್ರದ ಸ್ಫೋಟದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಅನಾನುಕೂಲಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ವ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.[೧೬]

ಹಿಂದಿನ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಇಂದಿನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ, ಇದು ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕತೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಂತೆಯೇ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾನೂನನ್ನು ಉದ್ಯೋಗದಾತರ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ವೇತನ ರಚನೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ, ಅದು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಹೊಸದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು

ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು, ಇದು ಮಾಹಿತಿ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು, ರೋಬೋಟ್‌ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ತಂದ ಸಾಧನಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.[೧೭]

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ಸ್ಥಳಾಂತರ, ಅಂದರೆ ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯೊಂದರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಗಿಸಲು ಅಥವಾ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಎಲ್ಲರ ಪರಿವರ್ತನೆ ಅಥವಾ ಉತ್ಪಾದನೆ ಅಥವಾ ಸೇವಾ ವಿತರಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಒಂದು ಭಾಗವು ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಹೂಡಿಕೆಗಳಾಗಿ ಅಥವಾ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಉತ್ಪಾದನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಸ್ಥಳಾಂತರ, ಇದು ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೊಸ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಳಾಂತರವು ಅವರ ಹಿಂದಿನ ಮಹತ್ವದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ವೇತನ ಮಟ್ಟಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಿರ್ಧಾರಕಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸುವ ವೇತನದ ಪ್ರಮಾಣವು ದೇಶದ ಬಿ ಯಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕ ವೆಚ್ಚಗಳ ಮೇಲೆ ಬಲವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು ಸಾವಿರಾರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅದರಿಂದ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ನಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಅಗತ್ಯದಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕೆಲವು ಗುಂಪುಗಳ ವರ್ತನೆಯಿಂದಲೂ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲವು ಗುಂಪುಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.[೧೮]

ಸ್ಥಾಪಿತ ಬಹುತೇಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅನುಕ್ರಮ ಪ್ರಚಾರಗಳೊಂದಿಗೆ, ಮೇಲಾಗಿ ಒಂದೇ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗಡಿರೇಖೆಯಿಲ್ಲದ ವೃತ್ತಿಜೀವನದಿಂದ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಹಳ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಗಡಿರೇಖೆಯಿಲ್ಲದ ವೃತ್ತಿಜೀವನವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮಲ್ಟಿಡೈರೆಕ್ಷನಲ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಾರೆ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಪರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವೈವಿಧ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ವಉದ್ಯೋಗದ ಅವಧಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗದಾತರಿಗೆ ಸಂಬಳದ ಕೆಲಸದ ಅವಧಿಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.[೧೯]

ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ವೇತನದಿಂದ ಬದುಕುವವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಏಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಡಿಂಗ್ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗಣ್ಯರು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಸಂಬದ್ಧ ಶ್ರೀಮಂತ ಜಾಗತಿಕ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ, ಸಂಬಳ, ಇನ್ನೂ ಸ್ಥಿರವಾದ ಪೂರ್ಣ ಸಮಯದ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ, ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ವೃತ್ತಿಪರರು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಪದ, ಆದರೆ ಅವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಒಪ್ಪಂದದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ಸಲಹೆಗಾರರು ಅಥವಾ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವಂತ ಖಾತೆ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೈಪಿಡಿ ನೌಕರರು, ಹಳೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಮೂಲತತ್ವ, ಪೂರ್ವಭಾವಿ, ಅಂದರೆ ಆದಾಯದ ಸುರಕ್ಷತೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಉದ್ಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಭದ್ರತೆಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದ ಜನರು ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು, ವೇತನ ಸೂಚ್ಯಂಕ, ಸಮಗ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ, ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪ್ರಗತಿಪರ ತೆರಿಗೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಮಾಹಿತಿಯಾಗಿದೆ.[೨೦]

ಸಮಕಾಲೀನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ, ಸಂಬಳ ಮತ್ತು ಕೈಪಿಡಿ ನೌಕರರ ಗುಂಪುಗಳು ಕುಗ್ಗುತ್ತಿವೆ, ಆದರೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗವು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಸದಸ್ಯರು ಗುರುತಿಸಲಾಗದ ಅನಿಶ್ಚಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಪಾವತಿಸುವ ವಿಧಾನವು ಇನ್ನೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಉರ್ಬಾಸ್ಕಿ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗುಂಪನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಅನಿಶ್ಚಿತ ಗಳಿಸಿದ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಕ್ರಮಗಳ ಕೊರತೆಯಂತಹ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಶೋಷಣೆಯ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಿಕೆಯನ್ನು ಶಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ನಮ್ಯತೆಯ ಆದೇಶ. ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅನಿಶ್ಚಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ವೇತನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಇದು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದ ಇನ್ನೂ ವೇತನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಈ ಗುಂಪನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವಿವರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಡೇಟಾವನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧಕರು ಈ ಅಂತಿಮ ಸೂಚಕಗಳಾದ ಉದ್ಯೋಗ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸ್ಥಿರತೆ ಅಥವಾ ಆದಾಯದ ಅಪಾಯವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಗಳಿಕೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಅನಾನುಕೂಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಡಿಮೆ ಪಾಲಿನ ಜೊತೆಗೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆ, ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ, ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಡ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದಂತೆ, ಭಾರತದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಮಟ್ಟವು ಶೇಕಡಾ ೨.೭ ರಷ್ಟಿದೆ. ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪ್ರಸ್ತುತ ದೈನಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿ (ಸಿಡಿಎಸ್) ಅಳತೆಯು ಕೇವಲ ೫.೬ ಶೇಕಡಾವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತದೆ.ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ, ಸಮಸ್ಯೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿರುದ್ಯೋಗವಲ್ಲ ಆದರೆ ಉತ್ಪಾದಕ ಉದ್ಯೋಗದ ಕೊರತೆಯಾಗಿದೆ. ಸರಕು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎನ್ನುವುದು ಭೌತಿಕ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರಕು ಖರೀದಿದಾರರು ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಗಾರರು ವಹಿವಾಟಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಟ್ಟುಗೂಡುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಆ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಅಮೂರ್ತತೆಯಾಗಿದೆ. ಸರಕು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಂತಲ್ಲದೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಗಾರ ಮತ್ತು ಖರೀದಿದಾರರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸರಕು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಸರಕು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಂತಲ್ಲದೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಚಲನಶೀಲತೆಯ ಕೊರತೆಯಿದೆ, ಅದು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ವೇತನ ದರಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಒಲವು ತೋರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ವೇತನ ದರವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಅಪೂರ್ಣ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿದೆ.

ವೇತನ ನಿಗದಿ ಮಾಡುವುದು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಸರಕು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾರಾಟಗಾರರೇ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದವರೆಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ವೇತನ ದರಗಳು ಏರಿಳಿತಗೊಳ್ಳಲು ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸರಕು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಆಲೂಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೇ? ಎಂದು ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಮನುಷ್ಯನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಜವಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ವಿತ್ತೀಯ ಪ್ರತಿಫಲ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಅರ್ಹನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಘನತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು.

ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಬಹುಪಾಲು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿ ಅಥವಾ ಉದ್ಯೋಗ ಘಟಕಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ವೇತನ ಮಟ್ಟಗಳು, ಕೆಲಸದ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸರಾಸರಿ ಉದ್ಯೋಗ ಘಟಕವು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಅದರ ಚೌಕಾಶಿ ಶಕ್ತಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕೆಲಸಗಾರನ ಚೌಕಾಶಿ ಶಕ್ತಿಯು ಕುಗ್ಗಿದೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಹುತೇಕ ಅರ್ಥ ಹೀನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕೆಲಸಗಾರನು ಅವನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳಾದ ವೇತನ, ಅವನ ಕೆಲಸದ ಸಮಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗಾಗಿ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣವು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಖರೀದಿದಾರರು ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಗಾರರ ಚೌಕಾಶಿ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಬೆಳವಣಿಗೆಯೆಂದರೆ, ಪ್ರೊ. ಕೆರ್ ಅವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ 'ಬಾಲ್ಕನೈಸೇಶನ್' ಅಂದರೆ, ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಮಟ್ಟ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ನಿಯಮಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ಹಿರಿತನದ ನಿಯಮಗಳಂತಹ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ನಿಯಮಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಲನಶೀಲತೆ ನಿಧಾನವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಲ್ಲದ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವಿನ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಅಪೂರ್ಣತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವುದು 'ಬಾಲ್ಕನೈಸೇಶನ್'ನ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪರಿಣಾಮ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಖಿನ್ನತೆಯ ಅವಧಿಗಳಿಗಿಂತ ಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಅವಧಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ತೆರೆದಿರುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೇತನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಇದು ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಇತ್ತೀಚಿನ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಾಮೂಹಿಕ ಚೌಕಾಶಿಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದರ್ಜೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ದರಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸಲು ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ರೂಪದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಯಾವುದೇ ವೇತನವಿಲ್ಲ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಅಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ದ್ರವತೆಯ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಇದೇ ರೀತಿಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ದರಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ಯೋಗದಾತ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳವು ಕಡಿಮೆ ವೇತನವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ತೊರೆದು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನದ ಉದ್ಯೋಗದಾತರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ನೋಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಗಡಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ.

ಎಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ವೈದ್ಯರಂತಹ ಉನ್ನತ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ವೃತ್ತಿಪರರು ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅಂತಹ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ನೀಡುವ ಮತ್ತೊಂದು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ವಿಶೇಷ ಕೌಶಲ್ಯ ಗುಮಾಸ್ತರು, ಕೌಶಲ್ಯರಹಿತ ಕೆಲಸಗಾರರು ಇತ್ಯಾದಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ.

ಅವರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಚಲನಶೀಲತೆಗೆ ವಯಸ್ಸು ಸಹ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಯುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಸಹವರ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲೇಬರ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ರಚನೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ೬೬ ನೇ ಸುತ್ತಿನ (೨೦೧೧) ಯುನಿಟ್ ಮಟ್ಟದ ದಾಖಲೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನದಿಂದ ಅಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾರತೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೧ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದಿಂದ (೩೭ ಶೇಕಡಾ) ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದಲ್ಲಿ (೬೩ ಶೇಕಡಾ) ಅಲ್ಲ. ಇಡೀ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಶೇಕಡಾ ೩೬.೫ ರಷ್ಟು ಜನರು ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ, ಶೇಕಡಾ ೧ ರಷ್ಟು ಜನರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ, ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾ ೨೭ ರಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ನಿರುದ್ಯೋಗ ೬ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೩೬.೫, ೩೭.೪ ಮತ್ತು ೨.೫ ಶೇಕಡಾ. ಕೇವಲ ೬ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ನಿಯಮಿತ ಸಂಬಳ ಮತ್ತು ವೇತನ ಉದ್ಯೋಗದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ೧೮ ಪ್ರತಿಶತ ಮತ್ತು ೧೩ ಶೇಕಡಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿದೆ.

೧೫ ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೆ, ಡಬ್ಲ್ಯೂಪಿಆರ್, ಎಲ್.ಎಫ್.ಆರ್ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗ ದರವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡಾ ೫೨.೩, ೫೩.೬ ಮತ್ತು ೨.೪ ರಷ್ಟಿದೆ. ಭಾರತದ ದುಡಿಯುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾ ೯೪ ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ವಲಯ ಅಥವಾ ಔಪಚಾರಿಕ ವಲಯವು ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ನೋಂದಾಯಿತ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ, ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸುವವರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಕಂಪನಿಗಳು, ಸಂಘಟಿತ ಅಥವಾ ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿತ ಘಟಕಗಳು, ನಿಗಮಗಳು, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಶಾಪಿಂಗ್ ಮಾಲ್‌ಗಳು, ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯಮಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯ ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ ಖಾತೆ ಉದ್ಯಮಗಳು ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯವು ಮಾಲೀಕರಲ್ಲದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಳಿಗೆಗಳು, ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಕೈಮಗ್ಗ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಗ್ರಾಮೀಣ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ರೈತರು ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆಯದ, ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ನೋಂದಾಯಿಸದ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಚಿವಾಲಯ ತನ್ನ ೨೦೦೮ ರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಭಾರತದ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲವನ್ನು ಉದ್ಯೋಗ, ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ವರೂಪ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೊಂದರೆಗೀಡಾದ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದೆ. ಅಸಂಘಟಿತ ಉದ್ಯೋಗ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರು, ಭೂಹೀನ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಪಾಲು ಬೆಳೆಗಾರರು, ಮೀನುಗಾರರು, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರು, ಬೀಡಿ ರೋಲಿಂಗ್, ಲೇಬಲಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್, ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಚರ್ಮದ ಕೆಲಸಗಾರರು, ನೇಕಾರರು, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಉಪ್ಪು ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ಗೂಡುಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಕ್ವಾರಿಗಳು, ಗರಗಸದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಮತ್ತು ತೈಲ ಗಿರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು.

ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಲಗತ್ತಿಸಲಾದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಬಂಧಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಗುತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ.

ತೊಂದರೆಗೀಡಾದ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೊಗರಿ ಟ್ಯಾಪ್ಪರ್‌ಗಳು, ಸ್ಕ್ಯಾವೆಂಜರ್‌ಗಳು, ತಲೆ ಹೊರೆಗಳ ವಾಹಕಗಳು, ಪ್ರಾಣಿ ಚಾಲಿತ ವಾಹನಗಳ ಚಾಲಕರು, ಲೋಡರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇಳಿಸುವವರು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊನೆಯ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಾದ ಗೃಹ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣು ಮಾರಾಟಗಾರರು, ಪತ್ರಿಕೆ ಮಾರಾಟಗಾರರು, ಪಾದಚಾರಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು, ಹ್ಯಾಂಡ್ ಕಾರ್ಟ್ ಆಪರೇಟರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಅಸಂಘಟಿತ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಸೇರಿವೆ.

ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯವು ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಶೇಕಡಾ ೯೪ ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಭಾರತದ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯವು ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನದ ಕೇವಲ ೫೭ ಪ್ರತಿಶತವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು, ಅಥವಾ ಸಂಘಟಿತ ವಲಯಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರತಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸುಮಾರು ೯ ಪಟ್ಟು ಕಡಿಮೆ.

ಭಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯವನ್ನು ನಗರ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಅಂತರವು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹದಗೆಡುತ್ತದೆ, ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಅಂತರವು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ೨ ರಿಂದ ೪ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಕೆಲವು ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಎಲ್ಲಾ ದುಡಿಯುವ ವಯಸ್ಸಿನ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ಪ್ರಮಾಣವು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ, ಡೈರಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೫೨ ರಷ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಸುಮಾರು ೩೦ ಮಿಲಿಯನ್ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ಥಿರ ಉದ್ಯೋಗ ಅವರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಕಚೇರಿ ತನ್ನ ೬೭ ನೇ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಘಟಿತ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಅಸಂಘಟಿತ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಅಸಂಘಟಿತ ಸೇವೆಗಳು ೨೦೧೦ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಿ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೦ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದೆ. ಭಾರತವು ಸುಮಾರು ೫೮ ಮಿಲಿಯನ್ ಅಸಂಘಟಿತ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡಿದೆ ೨೦೧೦. ಪ್ರತಿ ಕಂಪನಿಗೆ ೧೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಘಟಿತ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ, ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಇದ್ದರು.

ಉತ್ಪಾದನೆ ೫ ಮಿಲಿಯನ್ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳು ೨.೨ ಮಿಲಿಯನ್, ಇದರಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್, ವಿಮೆ ಮತ್ತು ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಅನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ೧.೧ ಮಿಲಿಯನ್ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ೧ ಮಿಲಿಯನ್. ಎಲ್ಲಾ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಕಂಪನಿಗಳ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗಿಂತ ೨೦೦೮ ರಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಹೆಚ್ಚು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಅದರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸಾದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಭಾರತವು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸುಮಾರು ೧೩ ಮಿಲಿಯನ್ ಹೊಸ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂಲ್‌ಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸುಮಾರು ೮ ಮಿಲಿಯನ್ ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವೇತನ, ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದ ೫ ಮಿಲಿಯನ್ ಯುವಕರು ಕಡಿಮೆ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯುವ ಭಾಗಶಃ ಉದ್ಯೋಗ, ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ಕ್ಯಾಶುಯಲ್ ಲೇಬರ್ ಫೂಲ್ ಅಥವಾ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹಣಕಾಸಿನ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಂತರವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿರುವ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಉತ್ಪಾದನಾ ನೀತಿಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ (ಉದಾ. ಎನ್‌ಆರ್‌ಇಜಿಪಿ), ಸಿಎಜಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗುರುತಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತುರ್ತಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎನ್‌ಆರ್‌ಇಜಿಪಿಯಂತಹ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಕೇವಲ ಹಸ್ತಚಾಲಿತ ವೇತನ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ಮೀರಿರಬೇಕು.

ಸರ್ಕಾರದ ಇತರ ಬಡತನ ನಿವಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕೇತರ ಮಾನವಶಕ್ತಿ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅರೆ-ನುರಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು (ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಂತೆ) ಸೇರಿಸಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ವಿಕಸಿಸಬಹುದು. ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಮರುಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ವೇತನ ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇಕು.

ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ, ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕನಿಷ್ಠ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದಂತೆ ಎಸ್‌ಜೆಎಸ್‌ಆರ್‌ವೈ ಮತ್ತು ಎನ್.ಆರ್.ಇ.ಜಿ.ಪಿ.ಯ ವೇತನ ಉದ್ಯೋಗ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೇರಿಸಬಹುದು. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಅಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಸೋರಿಕೆಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು

ಸರಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರೋಡೀಕರಣ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶದ ಕಡೆಗೆ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು.

ದೇಶದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಔಪಚಾರಿಕ ಅಥವಾ ಅನೌಪಚಾರಿಕವಾದ ಎಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಬಂಡವಾಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಉನ್ನತೀಕರಣ ಘಟಕವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಕನಿಷ್ಠ ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತದವರೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಗೊಳಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ಸಂಭಾವ್ಯ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ನವೀಕರಣ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ನವೀಕರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಉದ್ಯೋಗ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಇವುಗಳು ಮತ್ತು ನೇರ ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಂತಹ ಇತರ ಘಟಕಗಳ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮ ಸಮನ್ವಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಈಗ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಗಣನೀಯ ಅನುಭವದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು ಇನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಮುಖ ಪಾಠವೆಂದರೆ ಸ್ಕೀಮ್ ಮೋಡ್ ತುಂಡು-ವಿಧಾನಗಳು, ವಿಶೇಷ ಯೋಜನೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳೆರಡೂ ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಬಹುತೇಕ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವಿಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಥೆ ಹಿಂಜರಿತವಾಗಿದೆ. ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ, ಈ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮೂರು ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಚುನಾವಣಾ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಏಜೆನ್ಸಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಂತಹ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸಂಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಒಮ್ಮುಖದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ನವ-ಉದಾರವಾದಿ ನೀತಿಗಳ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿವೇಚನೆಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವಿಕೆ 'ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸುವಿಕೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ತಳ್ಳಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳು ಅನೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿವೆ ನಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಅರ್ಥ ನೀತಿಗಳು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿಷ್ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ,

ಆಳವಾದ ಬೇರೂರಿರುವ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಬಡತನವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಕಳವಳಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು, ೧೯೭೦ ರ ದಶಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಡೀ ಶ್ರೇಣಿಯ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಬಡತನ ನಿವಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ೮೦ರ ದಶಕವು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ೧೯೯೦ರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ, ಸರ್ಕಾರವು ಹಲವಾರು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಹಿಂಜರಿತಗಳು ಮತ್ತು ಖರ್ಚು ಕಡಿತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.

ಕಳೆದ ಎರಡೂವರೆ ದಶಕಗಳು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡಿವೆ. ಹೇಗಾದರೂ, ಅಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿಲ್ಲ. ಅನೇಕರು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗಿದ್ದು, ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇದರ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಗಳಿಸುವವರು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಲಾಭದ ಪಾಲು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬೇಕೇ ಹೊರತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಏರಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಪಟ್ನಾಯಕ್ (೨೦೦೭) ಭಾರತದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುಭವ, ಲಾಭದ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪಾಲು ಯಾವುದೇ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುವವರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಳಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಹೂಡಿಕೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೂಡಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳು ಮೆಟ್ರೋ ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಹೊಸ ರೂಪದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ಲಾಭ ಗಳಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳು ಮಾಡುವ ಇಂತಹ ಖರ್ಚು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಬಹುಪಾಲು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊರಗುಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಈ ಕಾಗದದ ವಿಭಾಗದ ಮೊದಲ ಜೋಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ.

ಇದು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮೂಲ ಸನ್ನಿವೇಶವು ನಾಟಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಸವಾಲುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ವೈಟ್ ಕಾಲರ್ ಕಾರ್ಮಿಕರಾದ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್‌ಗಳು, ಟೈಪಿಸ್ಟ್‌ಗಳು ಮುಂತಾದವರ ಬೇಡಿಕೆ ಬಹುತೇಕ ಕುಸಿತದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನುರಿತ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯರಹಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಡುವೆ ಧ್ರುವೀಕರಣವಿದೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ನುರಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಹಿವಾಟಿನಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಡುವೆ ಧ್ರುವೀಕರಣವಿದೆ. ಜಾಗತಿಕ ಉದ್ಯೋಗಿಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಗಡಿಯಾಚೆಗಿನ ಏಕೀಕರಣ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಐಟಿ ಆಧಾರಿತ ಸೇವಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಧ್ರುವೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು, ನುರಿತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನುರಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು.

ಕೈಯಾರೆ ಕೌಶಲ್ಯರಹಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಾತ್ರವಿದೆ ಎಂದು ಅದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಕೆಲಸಗಾರನಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಎಎಲ್‌ಎಂಪಿಗಳ ಮೇಲಿನ ನೀತಿ ಚಿಂತನೆಯು ಕೆಲಸದ ಪ್ರಪಂಚದ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ನೆಲದ ವಾಸ್ತವತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅರಿವು ತೋರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಸಕ್ರಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳಂತೆ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ, ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಎಎಲ್‌ಎಂಪಿಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು, ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಎಎಲ್‌ಎಂಪಿಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಣದ ಹರಿವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಕುಸಿದಿದೆ.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಾಳಜಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಘೋಷಣೆ, ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊರೆ ಎಎಲ್ಎ.ಎಂಪಿಗಳ ಯಶಸ್ವಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಅಡಚಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ವಿಶಾಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಭಿನ್ನ ಘಟಕಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಏಕೀಕರಣವು ತುರ್ತಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ನಡುವೆ (ಉದಾ; ಕೇಂದ್ರ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು) ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಸಚಿವಾಲಯಗಳ ನಡುವೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಅನುಷ್ಠಾನ.

ಅಲ್ಲದೆ, ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಗತ್ಯವು ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರ ಸವಾಲಾಗಿದೆ, ಮತ್ತು ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು ಈ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದರಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒಬ್ಬರು ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಔಪಚಾರಿಕ- ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಔಪಚಾರಿಕ-ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಉದ್ಯೋಗವು ಎರಡು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ. ಸಂಘಟಿತ ಔಪಚಾರಿಕ ಮತ್ತು ಅಸಂಘಟಿತ ಅನೌಪಚಾರಿಕ. ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯಮಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗ (ಎನ್‌ಸಿಇಯುಎಸ್) ಅನೌಪಚಾರಿಕ / ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಥವಾ ಮನೆಗಳ ಒಡೆತನದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಘಟಿತ ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳು ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಅಥವಾ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದೆ.

ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎನ್‌ಸಿಇಯುಎಸ್ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸಹ ನೀಡಿತು. ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯ ಅಥವಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಒದಗಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಯಮಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಒದಗಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಔಪಚಾರಿಕ ವಲಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರು. ಸಂಘಟಿತ-ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಔಪಚಾರಿಕ / ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಉದ್ಯೋಗದ ಹರಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವು ಎನ್‌ಸಿಇಯುಎಸ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳು

೧. ಅಕರ್ಲೋರ್ಫ್, ಜಿ, ಯೆಲ್ಲೆನ್, ಜೆ. (ಸಂಪಾದಕರು) (೧೯೮೬). ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ದಕ್ಷತೆಯ ವೇತನ ಮಾದರಿಗಳು. ಕೇಂಬ್ರಿಜ್: ಕೇಂಬ್ರಿಜ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.

೨. ಆಚಾರ್ಯ, ಶಂಕರ್; ಅಹ್ಲುವಾಲಿಯಾ, ಇಶರ್; ಕೃಷ್ಣ ಕೆ.ಎಲ್ .; ಪಟ್ನಾಯಕ್ ಇಲಾ. ೨೦೦೨. ಗ್ಲೋಬಲ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್: ಇಂಡಿಯಾ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ (ನವದೆಹಲಿ, ಇಂಡಿಯನ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಫಾರ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಆನ್ ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ರಿಲೇಶನ್ಸ್).

೩. ಆಚಾರ್ಯ, ಶರತಿ; ಮಿತ್ರ, ಅರೂಪ್. –ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೆಲಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದತ್ತಾಂಶ ವಿಚಕ್ಷಣ– ಸಾಟ್ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್ಸ್ (ನವದೆಹಲಿ, ಸಾಟ್–ಐಎಲ್ಒ), ೨೦೦೦.

೪. ಆರ್. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ, ಅಲಖ್ ಎನ್. ಶರ್ಮಾ (ಸಂಪಾದಕರು): ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ: ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವಿಕೆ (ನವದೆಹಲಿ, ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ಡಿ), ೧೯೯೮.

೫. ಉಡಾಲ್, ಎ.ಟಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ಉದ್ಯೋಗದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತ ಏರಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು–ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ (ಚಿಕಾಗೊ, ದಿ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಚಿಕಾಗೊ ಪ್ರೆಸ್), ಸಂಪುಟ. ೨೪, ನಂ. ೪೧, ಸಂಖ್ಯೆ ೪, ೧೯೭೬.

೬. ಉನ್ನಿ, ಜೆ. ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಲೇಬರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ (ನವದೆಹಲಿ, ಇಂಡಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಲೇಬರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್), ಸಂಪುಟ. ೪೧, ಸಂಖ್ಯೆ ೪, ೧೯೯೮.

೭. ಕ್ಲುಂಡರ್ಟ್ ವ್ಯಾನ್ ಡಿ, ಥ. "ಕಾಯುವ ನಿರುದ್ಯೋಗ" ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳ ಮೇಲೆ. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ರಿವ್ಯೂ, ೩೪ (೫), ೧೦೧೧– ೧೦೨೨, ೧೯೯೦.

೮. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್ (ನವದೆಹಲಿ, ಐಎಲ್ಒ–ಸಾಟ್), ೧೯೯೬.

೯. ಗೋಲ್ಡರ್, ಬಿ.ಎನ್. ಕಾರ್ಮಿಕರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಟ್ರೇಡ್ ಉದಾರೀಕರಣ ಮತ್ತು ನೈಜ ವೇತನಗಳು; ಎಲ್.ಜಿ. ಬುರೆಂಜ್ (ಸಂಪಾದಕರು): ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಸನ್ನಿವೇಶ: ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸವಾಲುಗಳು (ಮುಂಬೈ, ಹಿಮಾಲಯ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್). ೨೦೦೪.

೧೦. ಘೋಸ್, ಎ.ಕೆ. "ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸವಾಲು", ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಮುಂಬೈ, ಇಪಿಡಬ್ಲ್ಯೂ ರಿಸರ್ಚ್ ಫೌಂಡೇಶನ್), ೨೭ ನವೆಂಬರ್, ೨೦೦೪.

೧೧. ಚಾಧಾ, ಜಿ.ಕೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ: ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಬಡತನದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಚರ್ಚಾ ಕಾಗದ ೭ (ಜಿನೀವಾ, ಚೇತರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಚೇರಿ), ೨೦೦೩.

೧೨. ಚೌಧುರಿ, ಸುದೀಪ್–ಇಕನಾಮಿಕ್ ಅಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ (ಮುಂಬೈ, ಇಪಿಡಬ್ಲ್ಯೂ ರಿಸರ್ಚ್ ಫೌಂಡೇಶನ್), ೧೨ ಜನವರಿ, ೨೦೦೨.

೧೩. ಡಿಕನ್ಸ್, ಡಬ್ಲ್ಯು.ಟಿ., ಲ್ಯಾಂಗ್, ಕೆ. (೧೯೯೩). ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಭಜನಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ: ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು. ಇನ್: ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಾರಿಟಿ, ಜೂನಿಯರ್ (ಸಂಪಾದಕರು), ಲೇಬರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್: ಲೇಬರ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಗಳು (ಪುಟಗಳು ೧೪೧–೧೮೦). ಬೋಸ್ಟನ್: ಕ್ಲುವರ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್. ಇತ್ತೀಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಿಂತನೆ ಸರಣಿ

೧೪. ಡೀಟನ್ ಜೀನ್. –ಪವರ್ಟಿ ಅಂಡ್ ಅಸಮಾನತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ: ಎ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಮುಂಬೈ, ಇಪಿಡಬ್ಲ್ಯೂ ರಿಸರ್ಚ್ ಫೌಂಡೇಶನ್), ೭ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್. ೨೦೦೨.

೧೫. ಡೋರಿಂಗರ್, ಪಿ.ಬಿ., ಪಿಯೋರ್, ಎಂ. (೧೯೭೧). ಆಂತರಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವಶಕ್ತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. ಲೆಕ್ಸಿಂಗ್ಟನ್, ಮಾಸ್, ಹೀತ್ ಲೆಕ್ಸಿಂಗ್ಟನ್ ಬುಕ್ಸ್, ಡಿ. ಸಿ. ಹೀತ್ ಮತ್ತು ಕಂಪನಿ.

೧೬. ತೆಂಡೂಲ್ಕರ್, ಸುರೇಶ್ ಡಿ, "ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ: ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಸುಧಾರಣೆ", ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಡತನ ವಿರೋಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ (ಅಲ್ವಾರ್), ೨–೪ ಜನವರಿ,೨೦೦೪

೧೭. ಪಪೋಲಾ, ಟಿ.ಎಸ್. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯ (ನವದೆಹಲಿ, ವಿಕಾಸ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್). ೧೯೮೧.

೧೮. ಪಪೋಲಾ, ಟಿ.ಎಸ್, ಶರ್ಮಾ, ಎ.ಎನ್. –ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಬಡತನ ಕಡಿತ: ಇತ್ತೀಚಿನ ಐಎಲ್‌ಒ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೀತಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು. ಪೇಪರ್, (ಜಿನೀವಾ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಚೇರಿ). ೨೦೦೪.

೧೯. ಬಾರ್ತ್, ಇ., ಜ್ವೆಮುಲ್ಲರ್, ಜೆ. (೧೯೯೨). ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವೇತನ ವಿತರಣೆ. ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾ, ನಾರ್ವೆ ಮತ್ತು ಯುಎಸ್ ನಿಂದ ಪುರಾವೆಗಳು. ಎಂಪಿರಿಕಾ, ೧೯, ೧೮೧-೨೦೧.

೨೦. ಬಾಲ್ಟೆಸ್, ಬಿ.ಬಿ, ಫಿಂಕೆಲ್‌ಸ್ಟೈನ್, ಎಲ್.ಎಂ., ಕೂಯಿಜ್, ಟಿ.ಎ.ಎಂ., ಡಿ ಲ್ಯಾಂಗ್, ಎ.ಎಚ್., ಜಾನ್ಸೆನ್, ಪಿ.ಜಿ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ. (೨೦೧೧). ವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ಕೆಲಸ-ಸಂಬಂಧಿತ ಉದ್ದೇಶಗಳು: ಮೆಟಾ-ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು. ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಗನೈಜೇಷನಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್, ೩೨ (೨), ೧೯೭-೨೨೫.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಆರು

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ಪೀಠಿಕೆ :

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅರ್ಥ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಉಗಮ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕುರಿತು, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಮುನ್ನ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತೀ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಅವುಗಳೆಂದರೆ. ೧) ಕೃಷಿ ೨) ಮಾರುಕಟ್ಟೆ.

ಕೃಷಿ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಸಾಕುವಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಅನುಭೋಗದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಅಂದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವ, ನೇಗಿಲ ಹೊಡೆಯುವ, ಬಿತ್ತುವ, ಉತ್ತುವ ಮುಂತಾದ ಮೂಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ನೀರು ಪೂರ್ವದ ಮತ್ತು ಕೊಯ್ಲಿನ ನಂತರ ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವೆಂದರೆ ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ನಂತರ ಬರುವ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರು ಸಾಕಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಉತ್ಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಥಾಮ್ಸನ್‌ರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅಧ್ಯಯನವು ವ್ಯವಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು, ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡಿರುವ ಜವಳಿ ಮುಂತಾದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹೊಲ-ಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ಅಂತಿಮ ಅನುಭೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ

ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಕರ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗಿಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.[೧]

ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಕಾರ "ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ನಿರ್ಣಯದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ರಚನೆ ಅಥವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯನುಗುಣ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಈ ಎರಡಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸುಗ್ಗಿಯ ಪೂರ್ವದ ಮತ್ತು ಸುಗ್ಗಿಯ ನಂತರದ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗಳನ್ನು, ಅಂದರೆ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವಿಕೆ ಗುಣದರ್ಜೆ ವಿಂಗಡಣೆ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ರೈತರಿಂದ ಬೇಸಾಯ ಹೂಡುವಳಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ಅನುಭೋಗಿಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ವಸ್ತುಗಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ವ್ಯವಸಾಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯೇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕರಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೃಷಿ ಕಚ್ಚಾ ಸರಕುಗಳ ಪೂರೈಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹೂಡುವಳಿಗಳ ಮತ್ತು ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯ ಅಂದಾಜು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಹಾಗೂ ಹೂಡುವಳಿಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೀತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ವಿನಿಮಯ ಮತ್ತು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ವಿನಿಮಯ ಕಾರ್ಯವು ಮಾರಾಟ ಅಂದರೆ ಬೇಡಿಕೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮತ್ತು ಖರೀದಿಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಕಾರ್ಯಗಳು ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಕಟ್ಟುವಿಕೆ, ಸಾಗಾಣಿಕೆ ವರ್ಗೀಕರಣ, ಹಣಕಾಸಿನ ಪೂರೈಕೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.[೨]

ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ಅನುಭೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸರಕುಗಳು ಪ್ರವಹನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ಒಂದು ಅಥವಾ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ವ್ಯಾಪಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ರೈತರು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಹೂಡುವಳಿಗಳ ಮಾರಾಟದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಹೂಡುವಳಿಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಹೂಡುವಳಿಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಇತ್ತೀಚಿನ ಹಾಗೂ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಹೊಸ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಸ್ಥಳೀಯ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಮೊದಲಾದ

ಹೂಡುವಳಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹೂಡುವಳಿಗಳು ರೈತರ ಬಳಿಯೇ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಖರೀದಿಯು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಆದ ಅಗಾಧ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಸುಧಾರಿಸಿದ ಬೀಜ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು, ಕೀಟನಾಶಕಗಳು, ಕಳೆನಾಶಕಗಳು, ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು, ಸಾಧನ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು, ಸಾಲ ಮೊದಲಾದ ಕೃಷಿ ಹೂಡುವಳಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಕೃಷಿಯ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಹೂಡುವಳಿಗೆ ಸ್ಪಂಧಿಸುವಂತಾಗಿದೆ.[೩]

ಹೀಗೆ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿಷಯವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಮಾರ್ಗಗಳು, ಮಾರಾಟ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳು, ಬೆಲೆಯ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಂಯೋಜನೆ, ಉತ್ಪಾದಕ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಉಗಮ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸ :

ಭಾರತವು ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಶೇ ೭೦ರಷ್ಟು ಜನ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಆಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ನಮ್ಮ ಮೂಲ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಹಲವಾರು ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಕಚ್ಚಾ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಅವುಗಳ ನಿರಂತರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿಯು ಭಾರತದ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮಾರಾಟವು ಅವುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅದರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಗಾತ್ರದಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗದು, ಯಾಕೆಂದರೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾದಗಲೂ, ಬೆಲೆಗಳು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿದ್ದರೆ ರೈತರು ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ರೈತರ ಫಸಲಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಬೆಲೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭರಿಸಿ ನಿವ್ವಳ ಲಾಭ ಹೊಂದುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ದೋಷರಹಿತ ಹಾಗೂ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿದ್ದು, ರೈತನ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಲ್ಲದಾಗಿರಬೇಕು, ಅಂದರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟದ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸೂಕ್ತವಾದ ಶಾಸನಗಳು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರಬೇಕು.[೪]

ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಗಂಭೀರ ದೋಷಗಳಿವೆ. ತೂಕ ಮತ್ತು ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಸ, ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೆಚ್ಚಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ರೈತರಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ

ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಸೂಕ್ತ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ತೆಯ ಕೊರತೆ, ಮಾರಲ್ಪಡುವ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವುದು. ಸಾಲಗಾರರ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು, ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನಾನುಕೂಲಕರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರೆಪಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪೇಟೆಗೆ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯನ್ನು ತಂದರೂ ಮಾರಾಟ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಶೋಷಣೆ, ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮೋಸ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ರೈತರು ಬಹಳ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಲವಾರು ಕಷ್ಟಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಸರಕಾರದ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸಿದವು.

ಉತ್ಪಾದಕ ಮಾರಾಟಗಾರರ ಚೌಕಾಸಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಿಕೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಮುಂಚೆಯೇ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ೧೯೨೬ ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರಕಾರವು ರಾಯಲ್ ಕೃಷಿ ಆಯೋಗವನ್ನು ರೈತರ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪರಿಹಾರದ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೇಮಿಸಿತು ಇದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ೧೮೮೬ ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರಕಾರವು ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಮ್ಯಾಂಚೆಸ್ಟರದ ಬಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಯೋಗ್ಯಬೆಲೆಗೆ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ “ಕರಾಂಜಿಯಾ ಹತ್ತಿಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಆದೇಶದ ಅನ್ವಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ೧೮೯೭ ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರಕಾರವು ಬರಾರ ಕಾಟನ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಗ್ರೇನ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಕಾನೂನನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಿತು. ಈ ಶಾಸನದ ಅನ್ವಯ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಮಾರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಘೋಷಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಸಮಿತಿ ನೇಮಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಿತು. ಈ ಕಾನೂನು ದೇಶದ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿ ಕಾನೂನಾಯಿತು. ೧೯೨೭ರ ಮುಂಬೈ ಕೃಷಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ‘ಬಾಂಬೆ ಹತ್ತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ’ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು ಇದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತ ವಹಿವಾಟುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಹೊಂದಿತ್ತು.[೫]

ಮುಂಬೈ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೩೯, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೩೩ ಪೆಸ್ಲಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೩೩, ಮೈಸೂರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೩೯ ಹಾಗೂ ಕೊಡಗು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೫೬ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸನಗಳು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟದ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು.

೧೯೨೬ ರಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿದ ರಾಯಲ್ ಕೃಷಿ ಆಯೋಗವು ತನ್ನ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ೧೯೨೮ರಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿತು ತನ್ನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟದ ದೋಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ 'ಹಗಲು ಕಳ್ಳತನ' ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಹಾರ ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ, ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಸ್ಕರಣ, ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಬೇಕು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸಾರಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಮಾರಾಟದ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುವುದು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ತೂಕ, ಅಳತೆ, ಮಾಪನಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆಯನ್ನು ತರುವುದು ಮತ್ತು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಸಹಕಾರಿ ಮಾರಾಟ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.

ಈ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಪೇಟೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಪೇಟೆಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು. ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು "ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯು ಸಹ ಅನುಮೋದಿಸಿತು.

ಈ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರವು ೧೯೩೫ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಮಾರಾಟ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಈ ಇಲಾಖೆಯ ೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ಥಾಪನೆ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳ ಕರಡನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳಿಗೆ ರವಾನಿಸಿತು. ತದನಂತರ, ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳು ದೇಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಜಾಲವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡವು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ, ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಅಸ್ಸಾ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾನೂನನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು.[೬]

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಪ್ರಗತಿ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ, ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೫೧ ರಲ್ಲಿ ೨೩೬ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆ, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೫೬ ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೭೦, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೬೧ ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭೧೫, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೬೬ ರಲ್ಲಿ ೧೦೧೨, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೭೩ ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೭೫೪, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೭೬ ರಲ್ಲಿ ೩೫೨೮, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೪೧೯೭೭ ರಲ್ಲಿ ೩೭೬೩, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೭೯ ರಲ್ಲಿ ೪೩೪೫ ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೮೦ ರಲ್ಲಿ ೪೪೪೬, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೮೧ ರಲ್ಲಿ ೫೫೭೯, ಮಾರ್ಚ್ ೪೬೦೫, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೮೨ ರಲ್ಲಿ ೪೭೯೨, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೮೪ ರಲ್ಲಿ ೫೫೭೯, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೮೮ ರಲ್ಲಿ ೬೦೬೨, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೯೦ ರಲ್ಲಿ ೬೨೧೭ ರಷ್ಟು ಒಟ್ಟು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಉಗಮ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ :

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ತಳಹದಿ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುವ ಮೊದಲು ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಂಬೆ ಹತ್ತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ. ೧೯೨೭ರ ಅನ್ವಯ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೈಲಹೊಂಗಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಮಾರಾಟ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ೧೯೩೬ರಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ೧೯೩೪ರಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹ್ಯದರಾಬಾದ್ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೩೩ರ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮದ್ರಾಸ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೩೩ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೩೯ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ೧೯೪೭ರವರೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದವು.[೭]

ಹೀಗೆ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಭಾಷಾವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳ ಪುನರ್ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐದು ಶಾಸನಗಳು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

೧) ಮುಂಬೈ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೩೯

೨) ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೩೩

೩) ಮದ್ರಾಸ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೩೩

೪) ಮೈಸೂರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೩೯ ಮತ್ತು

೫) ಕೊಡಗು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೫೬

ಈ ಐದು ಕಾಯಿದೆಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಏಕ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿದ್ದರು ಒಂದೇ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಅನೇಕ ತೊಡಕುಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಏಕರೂಪವಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟ (ನಿಯಂತ್ರಣ) ಶಾಸನವನ್ನು ೧೯೬೬ ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಈವರೆಗಿದ್ದ ಐದು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಅನೂರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕ್ರೋಢೀಕೃತ ೧೯೬೬ರ ಕಾನೂನನ್ನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರಾಟ (ನಿಯಂತ್ರಣ) ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ೧೯೬೮ರ ಮೇ ಮೊದಲ ದಿನದಂದು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು.

ಸದರಿ ಕಾನೂನನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಇದನ್ನು ೧೯೬೯ರ ೧೯ನೇ, ೧೯೭೦ರ ೩ನೇ, ೧೯೭೫ರ ೨೪ನೇ, ೧೯೭೬ರ ೨೫ನೇ, ೧೯೮೭ರ ೨೯ನೇ, ೧೯೮೮ರ ೬ನೇ ಹಾಗೂ ೧೯೯೧ರ ೧೬ನೇ ಕಲಂಗಳಿಗೆ ಶಾಸನಗಳನ್ವಯ ಒಟ್ಟು ೧೪ ಬಾರಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮುಖ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ ೧೧ ಇದ್ದುದು, ಭಾರತದ ರಜತೋತ್ಸವದ ವರ್ಷವಾದ ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ೬೨ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೩೫, ಉಪ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೩೨ ಇದೆ. ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೪೭ ಮುಖ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ೩೫೦ ಉಪಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ೭೫೦ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೌಲ್ಯ ೫೦೦೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ.[೮]

ನಿಯಂತ್ರಿತ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು :

ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಉತ್ಪಾದಕ–ಮಾರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ, ಅಕ್ರಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ಮುಖ್ಯಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಧ್ಯೇಯಗಳ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಸೂಕ್ತವಾದ ಶಾಸನವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿಬಂಧನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಸರಕಾರವೇ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯು ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತುವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುವುದು ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ಮಮದಿ ಕೊಳ್ಳುವವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮುಕ್ತ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಹರಾಜಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾದ ಬೆಲೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದೆ ಇಂತಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಒಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಮಿತಿಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳು :

ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಕೆಳಗಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಸ್ಪಧಾತ್ಮಕ ಬೆಲೆಗಳು ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಉತ್ಪಾದಕರ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗಿಗಳ ಬೆಲೆಯ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು. ಘೋಷಿತ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗಳ ಸರಿಯಾದ ತೂಕ, ಅಳತೆ ಮತ್ತು ಮಾಪನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುವುದು.

ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಮತ್ತು ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಶುಲ್ಕದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು, ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ, ಬಹಿರಂಗ ಹರಾಜು, ಟೆಂಡರ್ ಪದ್ಧತಿ ಅಥವಾ ಬಹಿರಂಗ ಒಪ್ಪಂದದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು, ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತರುವುದು, ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟದ ನಂತರ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡುವುದು, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವುದು, ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ತೀರ್ಮಾನ ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸುವಂತಹ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿದೆ.[೯]

ನಿಯಂತ್ರಿತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಶಬ್ಧಗಳ ಅರ್ಥ :

೧) ಕಲಂ ೨(೧) ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ : ೧೯೬೬ರ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶಾನದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವಂತೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆ ಕೋಳಿಗಳು, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕರಿಸದ, ವ್ಯವಸಾಯ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ಜೇನುಸಾಗಣಿಕೆ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನ ಇವುಗಳಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಯಾವುದೇ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಅದು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ಶಾಸನದನ್ವಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಮೂಲಕ ಘೋಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಇನ್ನಿತರ ಯಾವುದೇ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಸಹ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

೧೯೮೦ರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾದ ಶಾಸನದನ್ವಯ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಉತ್ಪನ್ನ ಅಥವಾ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾದ ಶಾಸನವು, ಯಾವುದೇ ಉತ್ಪನ್ನ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದೇ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ಪರಿಶಿಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಅ ಉತ್ಪನ್ನವು ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದರೆ ಅದು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವೆಂದೂ ಸೇರಿಸದಿದ್ದರೆ ಅದು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವಲ್ಲವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಕಲಂ ೨(೨) ವ್ಯವಸಾಯಗಾರ (ರೈತ): ಸ್ವಂತಾಗಿ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಮಾಲೀಕನ ಪರವಾಗಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಗೇಣಿದಾರನನ್ನು ವ್ಯವಸಾಯಗಾರ ಅಥವಾ ರೈತನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಲಂ ೨(೪) ಬ್ರೋಕರ್: ದಲ್ಲಾಳಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ರೀತಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ಯಜಮಾನರ ಪರವಾಗಿ ಘೋಷಿತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ, ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಏರ್ಪಡಿಸುವವನು. ಆದರೆ ಸದರಿ ಘೋಷಿತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ, ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ, ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಹಣ ಕೊಡುವುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ

ಮಾರಾಟದ ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ ಮಾಡದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬ್ರೋಕರ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಕಲಂ ೨(೫) ಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಖರೀದಿದಾರ : ಘೋಷಿತ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ ಅಥವಾ ಖರೀದಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಖರೀದಿದಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಕಲಂ ೨(೬-ಎ) ಜಾನುವಾರು : ಎಮ್ಮೆ, ಎತ್ತು, ಆಕಳು, ಹೋರಿ, ಕುರಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಕರು ಅಥವಾ ಮರಿಗಳನ್ನು ಜಾನುವಾರು ಶಬ್ದವು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಕಲಂ ೨(೮) ದಲ್ಲಾಳ : ತಾನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದಲಾಲಿ ಹಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮಾಲೀಕನ ಅಥವಾ ಮಾರಾಟಗಾರನ ಅಥವಾ ಖರೀದಿದಾರನ ಪರವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮಾರಾಟ ಅಥವಾ ಖರೀದಿ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ದಲ್ಲಾಳನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಲಂ ೨(೯) ಹುಟ್ಟುವಳಿ : ಮಾರಾಟಕ್ಕಿಟ್ಟಿರುವ ಯಾವುದೇ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಲಂ ೨(೧೨-ಎ) ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟ ನಿರ್ದೇಶಕರು : ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಸನ ಅಥವಾ ನಿಯಮಗಳ ಅನ್ವಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಈ ಶಬ್ದ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟ ನಿರ್ದೇಶಕರೆಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕಲಂ ೨(೧೩) ರಪ್ತುದಾರ : ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ಬಳಕೆ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ, ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ, ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ, ತಯಾರಿಸುವ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಅಥವಾ ಬೇರೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ರಫ್ತು ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ರಫ್ತು ಮಾಡಲು ಕಾರಣನಾಗುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆಗಾರ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಾಹನ ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಈ ರಫ್ತುದಾರ ಶಬ್ದದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಲಂ ೨(೧೪-ಎ) ಆಮದುದಾರ : ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಳಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ಬಳಕೆಗೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ, ತಯಾರಿಸುವ ಅಥವಾ

ಇನ್ನಿತರ ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಅಥವಾ ಬೇರೊಬ್ಬರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣನಾಗುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಮದುದಾರ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾರಾಟ : ೨೦೦೩ರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾದ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ, ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ, ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ, ಆಮದು ಮಾಡುವ, ರಫ್ತುಮಾಡುವ, ವರ್ಗೀಕರಿಸುವ, ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ, ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡುವ, ಸಾಗಣಿಕೆ ಮಾಡುವ, ಬ್ರಾಂಡ್ ಮಾಡುವ, ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡುವ, ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ವಿತರಣಾ ಮಾರ್ಗಗಳು ಹಾಗೂ ಘೋಷಿತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಸುಗ್ಗಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಅಂತಹ ಉತ್ಪನ್ನವು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಲುಪುವವರೆಗೆ ನಡೆಸುವ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಕಲಂ ೨(೩೨) ಸಂಸ್ಕರಣೆ : ೨೦೦೩ರ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂದರೆ ಘೋಷಿತ ಕಚ್ಚಾ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಬಳಕೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಪುಡಿಮಾಡುವ, ಶುದ್ಧ ಮಾಡುವ, ಮಾಗಿಸುವ, ಹೊಟ್ಟು ತೆಗೆಯುವ, ಅರೆಯುವ, ರುಬ್ಬುವ, ಅರೆ ಬೇಯಿಸುವ, ಪಾಲೀಶ್ ಮಾಡುವ, ಜಿನ್ ಮಾಡುವ, ಪ್ರೆಸ್ ಮಾಡುವ, ಒಣಗಿಸುವ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಇತರ ಕೈ ಕೆಲಸದ, ಯಾಂತ್ರಿಕ ರಸಾಯನಿಕ, ಅಥವಾ ಭೌತಿಕ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವಂತಹ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಕಲಂ ೨(೧೯) ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ : ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಸನದ ಕಲಂ(೪)ರ ಅನ್ವಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿರುವ ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಕಲಂ ೨(೧೯–ಎ) ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ರಿವಾಜುಗಳು : ದಲ್ಲಾಳಿ ಹಣ, ಬ್ರೋಕರೇಜ್, ತೂಕದ ಶುಲ್ಕ, ಏರಿಸುವ ಇಳಿಸುವ, ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ, ವಿಂಗಡಿಸುವ, ಎಣಿಸುವ, ಸಾರಿಗೆ ಹಾಕುವ, ಶುಚಿಗೊಳಿಸುವ, ಇವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಆಕರಿಸಲಾಗುವ ವಿವಿಧ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ರಿವಾಜುಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಕಲಂ ೨(೨೦) ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿ : ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಸನದನ್ವಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ರಚಿಸಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಲಂ ೨(೨೧) ಪೇಟೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು : ಬ್ರೋಕರ್, ದಲ್ಲಾಳಿ, ಆಮದುದಾರ, ರಫ್ತುದಾರ, ಅರಳಿ ಮಾಡುವವ, ಪ್ರೇಸ್ ಮಾಡುವವನು, ಸಂಸ್ಕರಣಕಾರ, ದಾಸ್ತಾನುಗಾರ, ವರ್ತಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ನಿಯಮ ಹಾಗೂ ಉಪನಿಯಮಗಳ ಅನ್ವಯ ಪೇಟೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೆಂದು ಘೋಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪೇಟೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕಲಂ ೨(೨೨) ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಉಪಪ್ರಾಂಗಣ : ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಸನದ ಕಲಂ ೬ರ ಎರಡನೆಯ ಉಪವಿಧಿಯನ್ವಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರಾಂಗಣ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ ಅಥವಾ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಉಪಪ್ರಾಂಗಣ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಕಲಂ ೨(೨೩) ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರಾಂಗಣ : ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಸನದನ್ವಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪ್ರಾಂಗಣವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿರುವ ಅಥವಾ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ ಸ್ಥಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರಾಂಗಣವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಕಲಂ ೨(೨೪) ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವರ್ಷ :ಏಪ್ರಿಲ್ ಒಂದನೇ ತಾರೀಖಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ವರ್ಷವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವರ್ಷ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಕಲಂ ೨(೨೮) ಘೋಷಿತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ :

ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಸನದ ಕಲಂ ೪ ಮತ್ತು ೫ ರ ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಕಟಣೆ ಮೂಲಕ ಘೋಷಿಸಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅದರ ಮಾರಾಟ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಘೋಷಿತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ವ್ಯಕ್ತಿ : ಕಲಂ ೨(೩೦) ರ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ, ನೋಂದಾಯಿತವಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ಆಗದೇ ಇರುವ ಕಂಪನಿ, ಸಂಘ, ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹ.

ಉತ್ಪಾದಕ : ಕಲಂ ೨(೩೪) ರ ಪ್ರಕಾರ, ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಯಾವುದೇ ಸದಸ್ಯರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೆ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಯಾವುದೇ ಸದಸ್ಯರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಯವರ ಮೂಲಕ ವಸ್ತಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವೇತನ ಪಡೆಯುವ ಸೇವಕರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಸ್ವಂತಕ್ಕಾಗಿ ಘೋಷಿತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಕನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟ : ಕಲಂ ೨(೩೭) ರ ಪ್ರಕಾರ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯು ಉಪನಿಯಮ ಅಥವಾ ಸ್ಥಾಯಿ ಆದೇಶಗಳನ್ವಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿರುವ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಿತಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಘೋಷಿತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಅವರ ಸ್ವಂತ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವಿಕೆಗೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಚಿಲ್ಲರೆ ವರ್ತಕ : ಕಲಂ ೨(೩೭-ಎ)ರ ಪ್ರಕಾರ, ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರಮಾಣವು ಆರು ಕ್ವಿಂಟಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಹಾಗೂ ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣವು ಹದಿನೈದು ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ವರ್ತಕನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂತೆ : ಕಲಂ ೨(೩೭-ಬಿ)ರ ಪ್ರಕಾರ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟ ನಿರ್ದೇಶಕರಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯ ಅಪರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಎಂದು ಈ ಶಾಸನದನ್ವಯ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು.

ಉಗ್ರಾಣ: ಕಲಂ ೨(೫೦)ರ ಪ್ರಕಾರ ದಾಸ್ತಾನುಗಾರರ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಥವಾ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಕಟ್ಟಡ ರಚನೆ ಅಥವಾ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆವರಣವನ್ನು ಉಗ್ರಾಣವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.[೧೦]

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ : ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅರ್ಥ– ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂಬ ಪದವು 'ಮಾರ್ಕಟಸ್' ಎಂಬ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಪದದಿಂದ ಉದ್ಭವವಾಗಿದೆ. ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಾರ್ಕಟಸ್' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ವ್ಯಾಪಾರ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸ್ಥಳ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಕೊಳ್ಳುವವರು ಮತ್ತು ಮಾರುವವರು ಸಂಧಿಸುವ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾರುವವರು ತಾವು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳುವವರ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವವರು ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡಿ ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತರಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಹಣ್ಣಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಮಾಂಸದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಹೂವಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಮೀನಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಳದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಮಾರುವವರು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವವರು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಧಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬಹುದೂರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಅಂಚೆ-ತಂತಿ ಮತ್ತು ದೂರವಾಣಿ ಮುಂತಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಹರಿಸಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕುದುರಿಸಬಹುದು.

ಹಾಗೆಯೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಾರುವ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳವಾಗಿರಬಹುದು. ಅದು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸರಕನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಜನರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ

ಅಥವಾ ದೇಶದ ಕೊಳ್ಳುವವರು ಮತ್ತು ಮಾರುವವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಸರಕುಗಳ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರಬಹುದಾಗಿದೆ.[೧೧]

ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂದರೆ ರೈತರಿಂದ ಬೇಸಾಯ ಹೂಡುವಳಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಹಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಾಗಾಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅದು ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ಅನುಭೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸರಕುಗಳ(ಉತ್ಪನ್ನಗಳ) ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಉದ್ಯಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಎರಡೂ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಖರೀದಿಸುವುದರ ವಿವರ :

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೧

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಖರೀದಿಸುವ ಇನ್‌ಪುಟ್‌ಗಳಾವುವು

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
ಬೀಜ	೨೩	೪೬	೨೬	೫೨	೨೧	೪೨	೨೪	೪೮	೯೪	೪೭
ರಸಗೊಬ್ಬರ	೧೨	೨೪	೦೮	೧೬	೧೫	೩೦	೧೪	೨೮	೪೯	೨೪.೫
ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ	೧೧	೨೨	೧೦	೨೦	೦೯	೧೮	೧೦	೨೦	೪೦	೨೦
ಇತರೆ	೦೪	೦೮	೦೬	೧೨	೦೫	೧೦	೦೨	೦೪	೧೭	೮.೫
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೧ರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಖರೀದಿಸುವುದರ ವಿವರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೪೭ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೨೪.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೨೦ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೮.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೪ ಜನರು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೬ ಜನರು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೫ ಜನರು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೨ ಜನ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬. ೨

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಖರೀದಿಸಿರುವ ಬೀಜಗಳ ಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೦೧–೧೦ ಕೆ.ಜಿ	೨೦	೪೦	೧೬	೩೨	೧೯	೩೮	೨೨	೪೪	೭೭	೩೮.೫
೧೦–೨೦ ಕೆ.ಜಿ	೧೨	೨೪	೧೪	೨೮	೧೩	೨೬	೧೩	೨೬	೫೨	೨೬
೨೦–೩೦ ಕೆ.ಜಿ	೦೮	೧೬	೧೦	೨೦	೦೯	೧೮	೦೫	೧೦	೩೨	೧೬
೩೦–೪೦ ಕೆ.ಜಿ	೦೬	೧೨	೦೭	೧೪	೦೭	೧೪	೦೬	೧೨	೨೬	೧೩
೪೦–೫೦ ಕೆ.ಜಿ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೦೪	೦೮	೦೩	೦೬	೦೨	೦೪	೦೪	೦೮	೧೩	೬.೫
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ೨೦೧೯–೨೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೨ ರಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಿರುವ ಬೀಜಗಳ ಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೦೧–೧೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೩೮.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೧೦–೨೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೨೬ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೨೦–೩೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೧೬ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೩೦–೪೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೧೩ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೪೦–೫೦ ಕೆ.ಜಿ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು

ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೬.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೦೧-೧೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೨೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೨೦-೩೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೩೦-೪೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೪೦-೫೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೦೧-೧೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೨೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೨೦-೩೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೩೦-೪೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೪೦-೫೦ಕೆ.ಜಿ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೦೧-೧೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೨೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೨೦-೩೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೩೦-೪೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೪೦-೫೦ ಕೆ.ಜಿ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೦೧-೧೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೨೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೨೦-೩೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೩೦-೪೦ ಕೆ.ಜಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೪೦-೫೦ ಕೆ.ಜಿ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೩

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಖರೀದಿಸಿರುವ ರಸಗೊಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇ ಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇ ಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೧-೫ ಚೀಲಗಳು	೨೨	೪೪	೨೪	೪೮	೨೧	೪೨	೧೬	೩೨	೮೩	೪೧.೫
೫-೧೦ ಚೀಲಗಳು	೧೨	೨೪	೧೪	೨೮	೧೫	೩೦	೧೪	೨೮	೫೫	೨೭.೫
೧೦-೧೫ ಚೀಲಗಳು	೧೧	೨೨	೧೦	೨೦	೦೮	೧೬	೧೫	೩೦	೪೪	೨೨
೧೫-೨೦ ಚೀಲಗಳು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೦೫	೧೦	೦೨	೦೪	೦೬	೧೨	೦೫	೧೦	೧೮	೯
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೩ ರಲ್ಲಿ ಖರಿದಿಸಿರುವ ರಸಗೊಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು ಎಂಬ ವಿವರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೧-೫ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೪೧.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೫-೧೦ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೨೭.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೧೦-೧೫ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೨೨ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೧೫-೨೦ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೦೯ ರಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೫ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫-೧೦ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೧೫ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೫-೨೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೫ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫-೧೦ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೧೫ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೫-೨೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೫ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫-೧೦ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೧೫ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೫-೨೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೫ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೩೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫-೧೦ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೧೫ ಚೀಲಗಳಷ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೩೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೫-೨೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೪

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ,

ಖರೀದಿಸಿರುವ ಕ್ರೀಮಿನಾಶಕಗಳ ಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು ?(ಲೀಟರ್)ಗಳಲ್ಲಿ (ಪ್ರತಿ ಸೆಟ್‌ಗೆ ೧೦೦೦ ರೂ.ಅಂತೆ)

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೧-೫ ಲೀಟರ್	೨೬	೫೨	೧೮	೩೬	೧೫	೩೦	೧೭	೩೪	೭೬	೩೮
೫-೧೦ ಲೀಟರ್	೧೦	೨೦	೧೨	೨೪	೧೪	೨೮	೧೩	೨೬	೪೯	೨೪.೫
೧೦-೧೫ ಲೀಟರ್	೦೮	೧೬	೧೫	೩೦	೧೫	೩೦	೧೨	೨೪	೫೦	೨೫
೧೫-೨೦ ಲೀಟರ್ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೦೬	೧೨	೦೫	೧೦	೦೬	೧೨	೦೮	೧೬	೨೫	೧೨.೫
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019-20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೪ ರಲ್ಲಿ ಖರಿದಿಸಿರುವ ರಸಗೊಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು ಎಂಬ ವಿವರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೧-೫ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೫-೧೦ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೨೪.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೧೦-೧೫ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೧೫-೨೦ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೧೨.೫ರಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೫ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೬

ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫-೧೦ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೧೫ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೫-೨೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೫ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫-೧೦ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೧೫ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೫-೨೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೫ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫-೧೦ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೧೫ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೫-೨೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೫ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫-೧೦ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦-೧೫ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೫-೨೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೫

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಏನು ಬೆಲೆ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೧೦೦೦-೫೦೦೦	೨೬	೫೨	೧೫	೩೦	೧೮	೩೬	೨೧	೪೨	೮೦	೪೦
೫೦೦೦-೧೦೦೦೦	೧೦	೨೦	೧೪	೨೮	೧೨	೨೪	೧೫	೩೦	೫೧	೨೫.೫
೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦	೦೮	೧೬	೧೫	೩೦	೧೫	೩೦	೦೮	೧೬	೪೬	೨೩
೧೫೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೦೬	೧೨	೦೬	೧೨	೦೫	೧೦	೦೬	೧೨	೨೩	೧೧.೫
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019-20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೫ ರಲ್ಲಿ ಏನು ಬೆಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೧೦೦೦-೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦-೧೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೨೫.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೨೩ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಖರೀದಿಸುವವರು ಶೇ.೧೧.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦-೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦-೧೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦-೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦-೧೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦-೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦-೧೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦-೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೨೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦-೧೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೬

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಖರೀದಿಸುವುದು ಹೌದಾದರೆ, ಏಕೆ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು	೩೫	೭೦	೩೨	೬೪	೨೮	೫೬	೪೦	೮೦	೧೩೫	೬೭.೫
ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆ	೧೫	೩೦	೧೮	೩೬	೨೨	೪೪	೧೦	೨೦	೬೫	೩೨.೫
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೬ ರಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಖರೀದಿಸುವುದು ಹೌದಾದರೆ ಏಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಶೇ.೬೭.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಶೇ.೩೨.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೩೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ೧೫ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೩೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ೧೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೨೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ಸುಮಾರು ೨೨ ಜನರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೪೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೭

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಖರೀದಿಸಿರುವ ಸರಕಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನುಹೇಗೆ ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
ಬೀಜವನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.	೪೪	೮೮	೪೧	೮೨	೩೯	೭೮	೪೩	೮೬	೧೬೭	೮೩.೩
ಬೀಜವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ	೦೬	೧೨	೦೯	೧೮	೧೧	೨೨	೦೭	೧೪	೩೩	೧೬.೫
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019-20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೭ ರಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಿರುವ ಸರಕಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೇಗೆ ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಬೀಜವನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಶೇ.೮೩.೭ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ಬೀಜವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ ಶೇ.೧೬.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜವನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೪೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಬೀಜವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜವನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೪೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಬೀಜವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೦೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜವನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೩೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಬೀಜವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೧೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜವನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೪೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಬೀಜವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೦೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೮

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಖರೀದಿಸುವ ಸರಕಿನ ತೂಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ಖಾತರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
ಬೀಜವನ್ನು ಕೆ.ಜಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂಲಕ ತೂಕ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇವೆ	೩೦	೬೦	೩೪	೬೮	೨೯	೫೮	೩೧	೬೨	೧೨೪	೬೨
ತೂಕದ ಮೆಷಿನ್ ಮೂಲಕ	೨೦	೪೦	೧೬	೩೨	೨೧	೪೨	೧೯	೩೮	೭೬	೩೮
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೮ ರಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸುವ ಸರಕಿನ ತೂಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ಖಾತರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಬೀಜವನ್ನು ಕೆ.ಜಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂಲಕ ತೂಕ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಶೇ.೬೨ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ತೂಕದ ಮೆಷಿನ್

ಮೂಲಕ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಶೇ.೩೮ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜವನ್ನು ಕೆ.ಜಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂಲಕ ತೂಕ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೩೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ತೂಕದ ಮೇಷಿನ್ ಮೂಲಕ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೨೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜವನ್ನು ಕೆ.ಜಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂಲಕ ತೂಕ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೩೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ತೂಕದ ಮೇಷಿನ್ ಮೂಲಕ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೧೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜವನ್ನು ಕೆ.ಜಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂಲಕ ತೂಕ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೨೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ತೂಕದ ಮೇಷಿನ್ ಮೂಲಕ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೨೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬೀಜವನ್ನು ಕೆ.ಜಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂಲಕ ತೂಕ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೩೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ತೂಕದ ಮೇಷಿನ್ ಮೂಲಕ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೧೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೧೯

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಖರೀದಿ ವೆಚ್ಚ ಹೇಗೆ ಸಂದಾಯ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
ನಗದು	೨೨	೪೪	೨೬	೫೨	೩೦	೬೦	೩೨	೬೪	೧೧೦	೫೫
ಸಾಲ	೨೮	೫೬	೨೪	೪೮	೨೦	೪೦	೧೮	೩೬	೯೦	೪೫
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೯ ರಲ್ಲಿ ಖರೀದಿ ವೆಚ್ಚ ಹೇಗೆ ಸಂದಾಯ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ನಗದು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಶೇ.೫೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ಸಾಲ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಶೇ.೪೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನಗದು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೨೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸಾಲ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೨೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನಗದು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೨೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸಾಲ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೨೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನಗದು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೩೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸಾಲ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೨೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನಗದು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೩೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸಾಲ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೧೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೧೦

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಲವಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೧ – ೬ ತಿಂಗಳು	೨೮	೫೬	೩೨	೬೪	೩೫	೭೦	೪೩	೮೬	೧೩೮	೬೯
೬ ತಿಂಗಳು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೨೨	೪೪	೧೮	೩೬	೧೫	೩೦	೦೭	೧೪	೬೨	೩೧
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೧೦ ರಲ್ಲಿ ಸಾಲವಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೧೦-೬ ತಿಂಗಳು ಶೇ.೬೯ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೬ ತಿಂಗಳು ಶೇ.೩೧ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೬ ತಿಂಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೨೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ೬ ತಿಂಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೨೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೬ ತಿಂಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೩೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ೬ ತಿಂಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೧೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೬ ತಿಂಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೩೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ೬ ತಿಂಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೬ ತಿಂಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೪೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ೬ ತಿಂಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ೦೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ :

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ವಿಧಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

೧) ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು

೨) ದ್ವಿತೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು

೩) ಅಂತಿಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಚಿಕ್ಕ ಮತ್ತು ಅತೀ ಚಿಕ್ಕ ರೈತರಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ದ್ವಿತೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ರಸ್ತೆಗಳ ಮತ್ತು ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಸುಮಾರು ೧೫ ರಿಂದ ೩೦ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಂದು ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷವಿಡೀ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕು ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಣಾಲಯಗಳ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಅಂತಿಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಂದರು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಯು ಒಂದು ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.[೧೨]

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಹತ್ತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ದವಸ-ಧಾನ್ಯಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಎಣ್ಣೆ-ಕಾಳುಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೌಲ್ಯ, ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಪಾವತಿಸುವ ಸುಂಕ (ಸೆಸ್)ಗಳನ್ನು ಆಧಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ

ಕೃಷಿ ಔಟ್‌ಪುಟ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ವಿವರ :

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೧೧

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಏನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
ಶೇಂಗಾ	೦೭	೧೪	೧೦	೨೦	೧೨	೨೪	೦೮	೧೬	೩೭	೧೮.೫
ರಾಗಿ	೦೬	೧೨	೦೮	೧೬	೦೮	೧೬	೦೬	೧೨	೨೮	೧೪
ನವಣೆ	೦೫	೧೦	೦೪	೦೮	೦೭	೧೪	೦೪	೦೮	೨೦	೧೦
ಜೋಳ	೦೫	೧೦	೦೨	೦೪	೦೬	೧೨	೦೫	೧೦	೧೮	೦೯
ಮೆಕ್ಕಜೋಳ	೦೩	೦೬	೦೭	೧೪	೦೫	೧೦	೦೩	೦೬	೧೮	೦೯
ಸಜ್ಜೆ	೦೪	೦೮	೦೩	೦೬	೦೩	೦೬	೦೮	೧೬	೧೮	೦೯
ಹೂವು	೧೨	೨೪	೧೦	೨೦	೦೪	೦೮	೧೦	೨೦	೩೬	೧೮
ಈರುಳ್ಳಿ	೦೮	೧೬	೦೬	೧೨	೦೫	೧೦	೦೬	೧೨	೨೫	೧೨.೫
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019-20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೧೧ ರಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಶೇಂಗಾ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೧೮.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ರಾಗಿ ಮರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ನವಣೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಜೋಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೦೯ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೦೯ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಸಜ್ಜೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೦೯ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಹೂವು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೧೮ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಈರುಳ್ಳಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೧೨.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಶೇಂಗಾ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ರಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ನವಣೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಜೋಳ ಮಾರಾಟ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸಜ್ಜೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಹೂವು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಈರುಳ್ಳಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಶೇಂಗಾ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ರಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ನವಣೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಜೋಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಮಾಡುವವರು ೦೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸಜ್ಜೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಹೂವು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಈರುಳ್ಳಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಶೇಂಗಾ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ರಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ನವಣೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಜೋಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸಜ್ಜೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಹೂವು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಈರುಳ್ಳಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಶೇಂಗಾ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು

೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ರಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ನವಣೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಜೋಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಮಾಡುವವರು ೦೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸಜ್ಜೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಹೂವು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಈರುಳ್ಳಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೧೨

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೧೦-೫೦ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ	೧೫	೩೦	೧೬	೩೨	೨೪	೪೮	೨೬	೫೨	೮೧	೪೦.೫
೫೦-೧೦೦ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ	೧೮	೩೬	೧೪	೨೮	೧೦	೨೦	೧೦	೨೦	೫೨	೨೬
೧೦೦-೧೫೦ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ	೧೦	೨೦	೧೫	೩೦	೧೪	೨೮	೦೮	೧೬	೪೭	೨೩.೫
೧೫೦-೨೦೦ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ	೦೭	೧೪	೦೫	೧೦	೦೨	೦೪	೦೬	೧೨	೨೦	೧೦
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019-20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೧೨ ರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೧೦-೫೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೪೦.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೫೦-೧೦೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವವರು

ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ೧೦೦-೧೫೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೨೩.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ೧೫೦-೨೦೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೧೦ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦-೫೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೫೦-೧೦೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವವರು ೧೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೧೦೦-೧೫೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೧೫೦-೨೦೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦-೫೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೫೦-೧೦೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವವರು ೧೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೧೦೦-೧೫೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೫೦-೨೦೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦-೫೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೨೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೫೦-೧೦೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೧೦೦-೧೫೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೧೫೦-೨೦೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦-೫೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೨೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೫೦-೧೦೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೧೦೦-೧೫೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೧೫೦-೨೦೦ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೧೩

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಏನು ಬೆಲೆ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ .ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ. ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ. ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೧೦೦೦-೫೦೦೦	೨೨	೪೪	೨೧	೪೨	೨೦	೪೦	೨೨	೪೪	೮೫	೪೨.೫
೫೦೦೦-೧೦೦೦೦	೧೩	೨೬	೧೫	೩೦	೧೨	೨೪	೧೨	೨೪	೫೨	೨೬
೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦	೦೫	೧೦	೦೯	೧೮	೦೮	೧೬	೧೧	೨೨	೩೩	೧೬.೫
ರೂ. ೧೫೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೧೦	೨೦	೦೫	೧೦	೧೦	೨೦	೦೫	೧೦	೩೦	೧೫
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019-20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೧೩ ರಲ್ಲಿ ಏನು ಬೆಲೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೧೦೦೦-೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೪೨.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ೫೦೦೦-೧೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೨೬ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೧೬.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ೧೫೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ಶೇ.೧೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦-೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೨೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦-೧೦೦೦೦ ರೂಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦-

೫೦೦೦ ರೂಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೨೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೫೦೦೦-೧೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦ ರೂಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦-೫೦೦೦ ರೂಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೨೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೫೦೦೦-೧೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦-೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೨೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೫೦೦೦-೧೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೧೦೦೦೦-೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೧೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೧೪

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾರಾಟ ಬೆಲೆ ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತೀರಿ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
ನಗದು	೩೨	೬೪	೪೪	೮೮	೨೯	೫೮	೨೬	೫೨	೧೩೧	೬೫.೫
ಸಾಲ ತೀರಿಸುತ್ತೇವೆ	೧೮	೩೬	೦೬	೧೨	೨೧	೪೨	೨೪	೪೮	೬೯	೩೪.೫
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019-20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೧೪ ರಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಬೆಲೆ ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತೀರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ನಗದು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೬೫.೫

ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಸಾಲ ತೀರಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೩೪.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನಗದು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಲ ತೀರಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನಗದು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಲ ತೀರಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನಗದು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಲ ತೀರಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನಗದು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಲ ತೀರಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೬.೧೫

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಲವಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ. ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ. ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ. ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೧ – ೬ ತಿಂಗಳು	೩೦	೬೦	೨೮	೫೬	೩೨	೬೪	೨೫	೫೦	೧೧೫	೫೭.೫
೬ – ೧ ವರ್ಷ	೧೫	೩೦	೧೨	೨೪	೧೨	೨೪	೧೫	೩೦	೫೪	೨೭
೧ ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೦೫	೧೦	೧೦	೨೦	೦೬	೧೨	೧೦	೨೦	೩೧	೧೫.೫
ಒಟ್ಟು	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೫೦	೧೦೦	೨೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೧೫ ರಲ್ಲಿ ಸಾಲವಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೧-೬ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ ಪಡೆದಿರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೫೭.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ೬-೧ ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೨೭ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ೧ ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೧೫.೫ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೬ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ ಪಡೆದಿರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೬-೧ ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧ ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೬ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ ಪಡೆದಿರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೬-೧ ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧ ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೬ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ ಪಡೆದಿರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೬-೧ ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧ ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧-೬ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ ಪಡೆದಿರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೬-೧ ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧ ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ರೈತನ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮ ಅನುಭೋಗಿಯ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಗಟು ವಿತರಣ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್.ನಾಗರಾಜ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು, ಒಟ್ಟು ಆವಕ, ಪ್ರಾಂಗಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂತೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಪೇಟೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆ, ಆವಕದ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಆವಕಾಗುತ್ತಿರುವ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಕೊಟ್ಟು ಎ, ಬಿ, ಸಿ, ಡಿ, ಇ, ಎಫ್, ಮತ್ತು ಎಚ್ ಎಂಬ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ಪೇಟೆಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ೨೦೦೮ ರ ವಿಶ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ, ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಾನಿಗಳಿಂದ ಕೃಷಿಯ ಬೆಂಬಲದ ಕುಸಿತ ಏಕೆ ಬಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬಡತನ ಕಡಿತದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಏಕೆ ಹಾನಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೪]

ಈ ವರದಿಯಿಂದ ಒಂದು ಹೆಗ್ಗುರುತು ದಾಖಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಸವಾಲಿನ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಆಹಾರ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ, ೨೦೦೭ ರ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವರದಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ನಂತರ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆಘಾತಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಆಹಾರದ ಅಭದ್ರತೆ ಹದಗೆಡುವುದು ಮತ್ತು ಬಡತನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಳವಳವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿಯ ಕುರಿತಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಇದು ಸೂಕ್ತ ಸಮಯವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಗದದ ಸಾಧಾರಣ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಾಗಿದ್ದು. ಮೊದಲ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಂಜಸವಾದ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬೦ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲವು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ: ಇದು ಜಿಡಿಪಿಯ ಶೇಕಡಾ ೨೫ ರಷ್ಟಿದೆ (ಆದರೆ ಮಧ್ಯಮ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೯ ಪ್ರತಿಶತ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ೧ ಪ್ರತಿಶತ). ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ೫.೫ ಬಿಲಿಯನ್ ಜನರಲ್ಲಿ ೩ ಬಿಲಿಯನ್ ಜನರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಾಮೀಣ ಶೇಕಡಾ ೮೭ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ

ಕೃಷಿ ಮುಖ್ಯ ಜೀವನೋಪಾಯವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೭೫ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಬಡ ಜನರು ಇನ್ನೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಆದಾಯದ ಬಹುಪಾಲು ಭಾಗವನ್ನು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿ ಆಹಾರ, ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಎಂಜಿನ್ ಆಗಿರಬಹುದಾಗಿದೆ.[೧೫]

ಮೂರನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ, ನಾವು ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಲಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಆದಾಯವನ್ನು ಏಕೆ ವೈವಿಧ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿವಿಧ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗವು ಬಡವರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಆದಾಯದ ಮೂಲವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಬಡತನದಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ, ಜೊತೆಗೆ ಕಾಣೆಯಾದ ವಿಮೆ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.[೧೬]

ಸಮುದಾಯ–ಚಾಲಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಂತಹ ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಮತಾವಾದಿ ಆದ್ಯತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಂಡವಾಳದ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ವಿಫಲಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಹಿಂದಿನ ಪಾಠ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕಾರ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಯಶಸ್ವಿ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೇ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ, ದೋಹಾ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿನ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತತೆ, ೨೦೦೮ ರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಆಹಾರದ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿನ ಚಂಚಲತೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಡಬ್ಲ್ಯುಟಿಒ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾತುಕತೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಬಡ ಜನರನ್ನು ವಿಶ್ವ ಆಹಾರ ಬೆಲೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶದ ಕೃಷಿ ರಫ್ತಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾವು ವಾದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ದೇಶಗಳ ರಫ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಈ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ದೇಶಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.[೧೭]

ಮಾತುಕತೆಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಇದು ಕೈಜೋಡಿಸಬೇಕು. ೨೦೦೮ ರ ಆಹಾರ ಬೆಲೆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದೇಶಗಳು ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವ ಬೆಲೆ ಚಂಚಲತೆ ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷುಕ ನಿನ್ನ ನೆರೆಹೊರೆಯ ನೀತಿಗಳು ದುರ್ಬಲ ಮತ್ತು ಬಡ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಜಾಗತಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕೆಲವು ಲಾಭಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿವೆ. ಕೃಷಿ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಲು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳು ವಿಫಲವಾಗಿವೆ ಅಥವಾ ಬಹಳ ಸೀಮಿತ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಿವೆ. ದೇಶೀಯ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಏಕಪಕ್ಷೀಯ ನೀತಿಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾದಾಗಲೂ, ಅವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬೆಲೆಗಳ ಚಂಚಲತೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ ಮತ್ತು ಇದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇತರ ದೇಶಗಳ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಕೆಟ್ಟ ವಲಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಪಾತ್ರ :

ಪ್ರಸ್ತುತ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಸಮುದಾಯದವರು ಅವರದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ದೇಶಕ್ಕೆ ಅವರು ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ೧೯೬೦ ಮತ್ತು ೧೯೭೦ ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳ ಸರ್ಕಾರಗಳು, ದಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಮುಖ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯಾಗಿರುವ ಕೃಷಿಯು ೧೯೮೦ ಮತ್ತು ೧೯೯೦ ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತು, ಕೇವಲ ೨೧ ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಹೂಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ಹೊಸ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆ-ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಲ, ೨೦೦೮ ರ ವಿಶ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಜಿ೮ ದೇಶಗಳು ೨೦೦೯ ರಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಯ ಅಕ್ವಿಲಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಲು ೨೨ ಬಿಲಿಯನ್ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.[೧೮]

ಕೃಷಿಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ವಲಯವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ, ಪ್ರಮುಖ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕೃಷಿಯು ಕೃಷಿಯೇತರ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಆಧುನಿಕ ವಲಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೆಯ ಒಳಹರಿವು ನೀಡಬಹುದು. ಬಳಕೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯು

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ದೇಶೀಯವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಪರ್ಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಬಂಡವಾಳ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಕೃಷಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡಬಹುದು.[೧೯]

ಕಡಿಮೆ ಆಹಾರದ ಬೆಲೆಗಳು ಬಡ ಗ್ರಾಹಕರ ಖರೀದಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ. ಬಡತನ ಕಡಿತಕ್ಕೆ ಈ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಗತಿಯು ಕಾರ್ಮಿಕ-ಉಳಿತಾಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೃಷಿ-ಉದ್ಯೋಗವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸಕ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ನೋಡಿದರೆ, ಕೆಲವು ಲೇಖಕರು ವಿಭಿನ್ನ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಲು ಒಟ್ಟಾರೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಎಡಿಎಲ್ಐ ಮಾದರಿಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ಆಧರಿಸಿರಬೇಕು ಎಂದು ತಕ್ಷಣ ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ.[೨೦]

ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವು ಒಂದು ದೇಶವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಸಣ್ಣ, ಮುಚ್ಚಿದ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದರೆ- ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಲಾಭವು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಸಂಪರ್ಕ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ- ಮುಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹಿಮ್ಮುಖಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ದೇಶವು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತತೆ ಆಧುನಿಕ ವಲಯದಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಕೃಷಿಯತ್ತ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಅದು ಉದ್ಯಮಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಕವಾಗಬಹುದು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೃಷಿಯ-ಮೊದಲ ವಿಧಾನಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ಒಂದು ದೇಶದ ಮುಕ್ತತೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಫೀ ಮತ್ತು ರಾಣಿಸ್ (೧೯೬೧) ಆಮದುಗಳು ದೇಶೀಯ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬದಲಿಯಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇನ್ನೂ ರಫ್ತು-ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಕಡಿಮೆ-ಆದಾಯದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಎಡಿಎಲ್ಐ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಡೆಲ್ಮನ್ (೧೯೮೪) ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೨೧]

ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ವಲಯದ ಸರಕುಗಳ ವಹಿವಾಟು ವಿಭಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮತೋಲನದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಲಾಭವು ವ್ಯಾಪಾರೇತರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ವಲಯದ ಮೇಲೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ

ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅನಿವಾರ್ಯ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಸರಕುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ವೇತನ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ, ಬಾಹ್ಯ ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾದ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ವಿವಿಧ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮಾದರಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆಯಾದರೂ, ಅವು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ (ಉದಾ., ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತತೆ). ಆದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ವಿಭಿನ್ನ ನೀತಿ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕೃಷಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮರು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬಹುದು.[೨೨]

ಇದು ೨೦೦೮ ರ ವಿಶ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯ ಸಂದೇಶಕ್ಕೆ (ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ೨೦೦೭) ಅನುಗುಣವಾಗಿದೆ, ಇದು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿಯು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮುಖ್ಯ ಎಂಜಿನ್ ಆಗಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ದೇಶಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿಯು ಈಗಾಗಲೇ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಚಟುವಟಿಕೆ ಆದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ನಗರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ, ಕೃಷಿಯು ಇತರ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಂತೆಯೇ ಅದೇ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತುಲನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಉಪವಿಭಾಗಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಚರ್ಚೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ನಾವು ಈಗ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ತನಿಖೆಗೆ ತಿರುಗುತ್ತೇವೆ, ಅದು ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕುಜ್ನೆಟ್, ಚೆನೆರಿ ಮತ್ತು ಇತರರ ಆರಂಭಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗಿನ ವಲಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ. ೧೯೬೬ ರಲ್ಲಿ, ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಪಾಲು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕುಜ್ನೆಟ್ ಗಮನಿಸಿದರು. ಇದು ನಂತರದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಪುನರ್ ದೃಢೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಆರಂಭಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನೆರಿ ಮತ್ತು ಸಿರ್ಕ್ವಿನ್ (೧೯೭೫) ಸೇರಿದ್ದಾರೆ.[೩] ಅವರು ೧೯೫೦ – ೧೯೭೦ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ-ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಸಮಯ-ಸರಣಿಯ ಡೇಟಾವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದರು. ತೀರಾ

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಕೃಷಿ ಜಿಡಿಪಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮಂದಗತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ಜಿಡಿಪಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನಡುವಿನ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ೧೯೬೦ – ೧೯೮೫ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ೬೫ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಫಲಕವನ್ನು ಬಳಸಿತು.

ಕಡಿಮೆ ಆಹಾರದ ಬೆಲೆಗಳು, ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯಿಂದ ಬಂಡವಾಳದ ಹರಿವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೊದಲ-ಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿತ ಪೌಷ್ಠಿಕಾಂಶದ ಸೇವನೆಯಂತಹ ಎರಡನೆಯ ಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಅವರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ, ಇದು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದಕತೆ. ಅಂತೆಯೇ, ದೇಶಗಳ ಅಡ್ಡ-ವಿಭಾಗಕ್ಕಾಗಿ ೧೯೬೦ – ೧೯೯೫ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ತಲಾವಾರು ನಿಜವಾದ ಜಿಡಿಪಿಯ ಸರಾಸರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನಡುವೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ೧೯೮೦-೨೦೦೧ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ೫೨ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳ ಫಲಕದ ಮಾಹಿತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ, ತಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಿಡಿಪಿಯಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿಂದೆ ಕೃಷಿಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೃಷಿ ಪ್ರಗತಿಯ ಪರಿಣಾಮವು ಹೆಚ್ಚು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮೆಲ್ಲರ್ (೨೦೦೧) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕೃಷಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನೇರ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಎಂದು ವಾದಿಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ೩೫ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಬಡತನದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಾಪೇಕ್ಷ ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.[೨೩]

ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ಈ ದೇಶಾದ್ಯಂತದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಇಥಿಯೋಪಿಯಾದ ೧೫ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಕರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಬಳಕೆಯು ೮.೫ ಶೇಕಡಾ ಪಾಯಿಂಟ್‌ಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ, ಮನೆಗಳು ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ, ಅಂದರೆ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಒಳಹರಿವು. ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತೊಂದು ಚಾನಲ್ ಕೃಷಿಯೇತರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಮೆಲ್ಲರ್ (೨೦೦೧) ಈ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಯ ಬೇಡಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಪರ್ಕಗಳಿಂದ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ದೇಶಾದ್ಯಂತದ ಅಧ್ಯಯನಗಳೊಂದಿಗೆ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನಡುವಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ

ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅನುಮತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತತೆಯಂತಹ ಅಂಶಗಳು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು. ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮೊದಲ-ಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿರಬಹುದು (ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಂಡವಾಳ ಹರಿವು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಆಮದುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ). ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧದ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಇದು ವಿವರಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಲೇಖಕರು ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೨೪]

೧೯೮೦ – ೨೦೦೧ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಚೀನಾಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಿದಂತೆ, ಶೇಕಡಾ ೧ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಒಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಶೇ. ೦.೪೫ ರಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು, ಆದರೆ ಕೃಷಿಯೇತರ ವಲಯದ ಮೂಲಕ ಪರೋಕ್ಷ ಪರಿಣಾಮವು ಈ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಮೆಲ್ಲರ್‌ನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಕೃಷಿಯಿಂದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಗುಣಾಕಾರಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯ ಸಂಪರ್ಕಗಳಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಬಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಮಾಡಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕೊಡುಗೆಯೆಂದರೆ, ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಅಂದರೆ, ವಿವಿಧ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊರತೆಗೆಯಲಾದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ-ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹೊರತೆಗೆಯುವಿಕೆಯನ್ನು ತರಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೯೬೦ – ೧೯೮೮ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ನೀತಿಗಳು ೧೮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಲಯದಿಂದ ಕೃಷಿ ಜಿಡಿಪಿಯ ಸರಾಸರಿ ೪೬ ಪ್ರತಿಶತವನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದವು. ಈ ಬೃಹತ್ ಅಧ್ಯಯನವು ಟಿ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಷುಲ್ಟ್ಜ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ೧೯೬೪ ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುಸ್ತಕ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಟ್ರೆಡಿಶನಲ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್‌ನಲ್ಲಿ, ಬಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ರೈತರು ಹಿಂದುಳಿದವರು ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕರಲ್ಲ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದರು, ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ತರ್ಕಬದ್ಧ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ತಮ್ಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಲಾಭವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹೊಸತನವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿರುವುದು ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಬೆಳೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೃತಕವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ರೈತರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಭಾರತದಂತಹ ಅನೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ಮುಂತಾದ ಕೃಷಿ ಒಳಹರಿವುಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ನೀತಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ (ಡಿ ಗೋರ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಸ್ವಿನ್ನೆನ್ ೨೦೦೨). ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಬೆಲೆ ಅಥವಾ ಬೆಂಬಲದಂತಹ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಗಳು ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪೂರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೈಫಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವಿರೂಪಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಉದಾರೀಕರಣವು ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ನೀಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಏಷ್ಯಾದ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಸರಕಾರದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳಿಂದ ಬೆಂಬಲಿತವಾಗಿದೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಯ ಶೇಕಡಾ ೨೫ ಕ್ಕೆ ಇಳಿದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ೧೯೭೦–೧೯೮೮ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾದ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಶೇಕಡಾ ೫ ರಷ್ಟಿದೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಬೆಲೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಭತ್ತದ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಹೂಡಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಬಜೆಟ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಯ ಉತ್ತಮ ಬಳಕೆಯಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೀಯವಲ್ಲ. ಅವು ಇತರ ಹಾನಿಕಾರಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬರದ ಸಬ್ಸಿಡಿ ದುರ್ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಮೂಲಕ ನಗರ ಪಕ್ಷಪಾತಗಳು ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹಾನಿಕಾರಕವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆಯಾದರೂ, ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳಾದ ಇನ್ಪುಟ್ ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳು ಅಥವಾ ಬೆಲೆ ಬೆಂಬಲವು ದುಬಾರಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ದುರುಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಉದಾರೀಕರಣ, ಅದು ಎರಡೂ ವಲಯದ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ಹೇರುವುದಿಲ್ಲ, ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯು ವಹಿಸಬಹುದಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ನಾವು, ಈಗ ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ, ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಡಿಪಾಯ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ರಚನೆ, ಪರಿಸರ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ಇರುವ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ.

ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಕೆ :

೧೯೮೦ ಮತ್ತು ೨೦೦೪ ರ ನಡುವೆ, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವು ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಸರಾಸರಿ ೨.೬ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂರನೇ ಎರಡರಷ್ಟು ಏಷ್ಯಾದ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಿಂದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ೧೯೬೧ ಮತ್ತು ೨೦೦೪ ರ ನಡುವೆ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಇಳುವರಿ ಸರಾಸರಿ ೨.೮ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿ ನೀಡುವ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಗೊಬ್ಬರದ ತೀವ್ರ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಈ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಬ್‌ಸಹರನ್ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ, ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸರಾಸರಿ ದರವು ೩ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟಿತ್ತು ಆದರೆ ಕೃಷಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ತಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ (ಕೃಷಿ ಆದಾಯದ ವಿಶಾಲ ಅಳತೆ) ೦.೯ ಶೇಕಡಾ, ಇದು ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರಕ್ಕಿಂತ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಭೂ-ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಉಪ-ಸಹಾರನ್ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಇಳುವರಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ. ಭೂ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಖಾಲಿಯಾಗುವುದರಿಂದ, ಹೆಚ್ಚಿದ ಇಳುವರಿಯಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ೭ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ, ಉಪ-ಸಹಾರನ್ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ? ಆಫ್ರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಅಗತ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಮ್ಮತವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಖಂಡದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಕೃಷಿಯ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕೆ ವಿಭಿನ್ನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತವೆ. ಏಷ್ಯಾಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಕೃಷಿ-ಪರಿಸರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ನೆಟ್ಟ ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿದೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೪ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಬೆಳೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ೩೪ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟಿದೆ. ಉಪ-ಸಹಾರನ್ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಇದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾರಿಗೆ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಪ-ಸಹಾರನ್ ಆಫ್ರಿಕಾದಾದ್ಯಂತದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಗೋಧಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಏಷ್ಯನ್ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿನ ಹಿಂದಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು, ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿಂದಿನ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಷುಲ್ಟ್ (೧೯೬೪) ರೈತರು ತರ್ಕಬದ್ಧ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯವನ್ನು ಗರಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಲೆಗಳು, ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ದುಬಾರಿಯಾಗುವ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಉಳಿಸುವತ್ತ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ, ಸರ್ಕಾರವು ಪರ್ಯಾಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಹಂಚುವ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಕೇತಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಶ ದತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಘಟಕವಾಗಿದೆ. ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ದುಬಾರಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ನಿರ್ಮಾಪಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಇದು ಭಾಗಶಃ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಸರ ಸವಾಲುಗಳಂತಹ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಹಾಯದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಜಪಾನೀಸ್ ಮತ್ತು ಯುಎಸ್ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿನ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ, ಹಯಾಮಿ ಮತ್ತು ರುಟ್ಟನ್, ಕಾರ್ಮಿಕ-ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಆದರೆ ಭೂ-ವಿರಳ ಜಪಾನ್‌ನಲ್ಲಿ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭೂ-ಉಳಿತಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದೆ. ಇದು ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಭೂಮಿಯ. ಯುನೈಟೆಡ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್‌ಲ್ಲಿ, ಭೂಮಿ ಹೇರಳವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಕೊರತೆಯಿತ್ತು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ-ಉಳಿತಾಯವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತ ಏರಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು :

ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರಿಂದ ಇಳುವರಿ ಏಕೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡು ವಿಶಾಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ದತ್ತು ಕೊರತೆ. ಹಿಂದಿನದು ಆಫ್ರಿಕನ್ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗುರಿ ನೀಡುವಂತೆ ಕರೆ ನೀಡಿದರೆ, ಎರಡನೆಯದು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ಇರುವ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪಾದಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹೃದಯಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದವು, ಮತ್ತು ಉಪ-ಸಹಾರನ್ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಭೂ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಸೀಮಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆಫ್ರಿಕನ್ ರೈತರಿಗೆ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಬಲವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ದೇಶಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಏಷ್ಯಾದ ದೇಶಗಳೊಂದಿಗಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಂದಾಗಿ, ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಬೆಳೆಗಳು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲದಿರಬಹುದು.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯದ ದೇಶಗಳಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಆಫ್ರಿಕನ್ ದೇಶಗಳಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸ್ಪಿಲ್‌ಓವರ್‌ಗಳು ಅಸಂಭವವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಖಂಡದೊಳಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆಫ್ರಿಕನ್ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ೧೯೮೦ ಮತ್ತು ೧೯೯೦ ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸುವುದರಿಂದ ಇಳುವರಿಯಲ್ಲಿನ ನಿಧಾನಗತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಭಾಗಶಃ ವಿವರಿಸಬಹುದು.

ಆಫ್ರಿಕನ್ ದೇಶಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೇಲೆ ಕಡಿಮೆ ಅವಲಂಬನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಇದು ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖರ್ಚು ೧೯೯೦ ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಕೆಲವು ದೇಶಗಳು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಹ ಕಂಡಿವೆ.

ಆದರೆ ಈ ಸಂಶೋಧಕರು ವಿಶ್ವದ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಖರ್ಚು ಭಾರತ ಅಥವಾ ಯುನೈಟೆಡ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್‌ಗಿಂತ ಉಪ-ಸಹಾರನ್ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ, ಮತ್ತು ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕಡಿಮೆ. ನೈಜವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇದು ಈಗ ೧೯೮೧ ರಲ್ಲಿ ಅದರ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ೫೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ ಸಿಜಿಐಎಆರ್ ನಂತಹ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ, ಆದರೂ ಅವರು ಇತರ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗಮನ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಅನೇಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಫ್ರಿಕನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹೊಸ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಕೃಷಿ ಆರ್ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕೀಕರಣದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ರೂಪವೆಂದರೆ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಸ್ಯ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ, ಇದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧಾನವು ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಸ್ಯ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗಿಂತ ಮೂರು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಬೀಜಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ರೈತರು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬಹುದು ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳು. ರೈತರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಹೊಸ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಫ್ರಿಕಾದ ಕೃಷಿಗೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಗತಿಗಳು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ಮತ್ತು ಇದು ಖಂಡದ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕೃಷಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಬಡ ರೈತರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜೀವಾಂತರ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೋಗ ನಿರೋಧಕಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಜೀವಾಂತರ ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಡ, ಜೀವನಾಧಾರ-ಆಧಾರಿತ ರೈತರು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಬಡ ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಜೀವಾಂತರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯಕವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ೨೦೦೬ ರಲ್ಲಿ ಜೀವಾಂತರ ಬಿಳಿ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳವು ಒಟ್ಟು ಬಿಳಿ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳದ ಪ್ರದೇಶದ ೪೪ ಪ್ರತಿಶತವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ (ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ೨೦೦೭).

ಆಫ್ರಿಕಾದ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹಿಂದೆ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಬಹುದೆಂಬ ವಿಶಾಲವಾದ ಒಮ್ಮತವಿದ್ದರೂ, ಹಲವಾರು ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಖಾಸಗಿ ವಲಯವು ಜೀವಾಂತರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಬಡ ರೈತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವಾಂತರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಖಾಸಗಿ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸೀಮಿತ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಈ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದು. ಮತ್ತೊಂದು ಅಡಚಣೆಯೆಂದರೆ ಜೈವಿಕ ಸುರಕ್ಷತಾ ನಿಯಮಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ದುರ್ಬಲ ನಿಯಂತ್ರಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಿಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ (ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ೨೦೦೭).

ಹೊಸ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪಾದಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ ಸಹ, ರೈತರು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಅನುಷ್ಠಾನ ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಸ್ತರಣೆ ಸೇವೆಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ, ಅದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಒದಗಿಸಲು, ರೈತರಿಗೆ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಲು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹರಡಲು ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಸ್ತರಣೆ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಸೇವೆಗಳಂತಹ ಸಂಬಂಧಿತ ಸೇವೆಗಳೂ ಸೇರಿವೆ.

ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಅವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ, ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ಪುಟ್ ಮತ್ತು ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಒದಗಿಸುವಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತಲುಪಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಅನುಭವವಿಲ್ಲ. ೧೯೭೦ ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ, ಹೊಸ ವಿಧಾನ–ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ–ಇದನ್ನು ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಭೇಟಿ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅವರು ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ಆಗ ಅಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕಿದ್ದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರವಾನಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಸ್ತರಣಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನಿಯಮಿತ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಂಪರ್ಕ ರೈತರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವೆಚ್ಚ, ಅದರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಕಾರಣ, ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು ಮತ್ತು ಇದು ಸಮರ್ಥನೀಯವಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಆಂಡರ್ಸನ್ ಮತ್ತು ಫೆಡರ್ (೨೦೦೭) ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬೆರೆಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳು ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಇತರವುಗಳು ಕೇವಲ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ರೈತ ಗುಂಪುಗಳು ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬಹುದು. ಬೇಡಿಕೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ, ಅವರು ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಬಹುದು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪೂರೈಕೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸಬಹುದು.[೨೫]

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಗುಂಪಿನ ರೈತರಿಗೆ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಒದಗಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ ಪರಿಹಾರವಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಖಾಸಗಿ–ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಧನಸಹಾಯ ಪಡೆದ ಆದರೆ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಇದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರೈತರ ಎಲ್ಲಾ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ರೈತರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ವಾತಾವರಣವು ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಐಸಿಟಿಗಳನ್ನು ದೂರದ–ಕಲಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಬಳಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹವಾಮಾನ, ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಲಾಭದಾಯಕ ಆದಾಯ

ವೈವಿಧ್ಯೀಕರಣದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು (ಚಾಪ್ಮನ್ ಮತ್ತು ಸ್ಲೇಮೇಕರ್ ೨೦೦೨).

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳ ಅಗತ್ಯವು ಹೊಸತಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಈ ಹಿಂದೆ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇಂದು ಯಾವುದೇ ಕೃಷಿ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗದ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯ ವಿಷಯವು ಈಗ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಗುವಳಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಅರಣ್ಯನಾಶ ಮತ್ತು ಭೂ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಅವನತಿ ಭೂಮಿಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮೇಲೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇಥಿಯೋಪಿಯಾದ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಈ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು ತುಂಬಾ ಪ್ರಬಲವಾಗಿವೆ. ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರವಾದ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಸುಸ್ಥಿರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಕೃಷಿ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಳಹರಿವಿನ ಹೆಚ್ಚಿದ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಬರಬೇಕು, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರೀಯವಾಗಿ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರತೆಯು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿರಬೇಕು. ಇತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ರೈತರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಆಫ್ರಿಕನ್ ರೈತರು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೆಳಮಟ್ಟಕ್ಕಿಳಿಸಿದರೆ, ರಸಗೊಬ್ಬರವು ನಿಷ್ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದರೂ, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ಇಳುವರಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಬದಲು ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಬಂಡವಾಳದ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಾರ್ಮಿಕೇತರ ಒಳಹರಿವುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು ಮಣ್ಣಿನ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇನೂ ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬಂಡವಾಳ-ನೇತೃತ್ವದ ತೀವ್ರತೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಸರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ಅಸಮರ್ಪಕ ಬಳಕೆಯು ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮಾನವರು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು, ಇದು ದೊಡ್ಡ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪರೋಕ್ಷ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದ ಅಕ್ಕಿ-ಗೋಧಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ (ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ೨೦೦೭). ಆದ್ದರಿಂದ, ಉತ್ತಮವಾಗಿ

ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಬಂಡವಾಳದ ನೇತೃತ್ವದ ಕೃಷಿಯನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುವುದು, ಕೃಷಿ–ಪರಿಸರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪರಿಸರ ಹಾನಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು.

ಜಾಗತಿಕ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸಹ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾಗತಿಕ ತಾಪಮಾನ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಷ್ಣವಲಯದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಇಳಿಯಬಹುದು; ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಯು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಹಾನಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃಷಿಯು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಉಪ–ಸಹಾರನ್ ಆಫ್ರಿಕಾಕ್ಕೆ ಇದು ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯು ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಪಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹವಾಮಾನ–ಬದಲಾವಣೆಯಿಲ್ಲದ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಉಪ–ಸಹಾರನ್ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಜಿಡಿಪಿ ಶೇಕಡಾ ೨ ರಿಂದ ೯ ರಷ್ಟು ಕುಸಿಯಬಹುದು. ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆಫ್ರಿಕನ್ ರೈತರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಬರ ನಿರೋಧಕ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡುವ ಹೊಸ ಬೆಳೆ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ (ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ೨೦೦೭). ಇಂತಹ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಭಾಗವಾಗಿರಬೇಕು.[೨೬]

ಕೃಷಿ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ; ಆದರೆ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಅನೇಕ ಮನೆಗಳು ತಮ್ಮ ನೆಟ್ಟ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸರಿಹೊಂದಿಸುವುದಿಲ್ಲ (ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ೨೦೦೭). ಇದು ದತ್ತು ಪಡೆಯಲು ವಿವಿಧ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಂದಾಗಿ, ನಾವು ಈಗ ಪರಿಹರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳು

೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಐ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಆವೃತ್ತಿ, ವಿಭಾಗ ೭೬ ಪು. ೯೮, ೧೯೯೨.

೨. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಐ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಆವೃತ್ತಿ, ವಿಭಾಗ ೮೪, ಪುಟಗಳು ೧೦೨–೧೦೩, ೧೯೯೨.

೩. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಜೆ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಆವೃತ್ತಿ ವಿಭಾಗ ೭೫, ಪುಟ ೯೮. ೧೯೯೨.

೪. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಜೆ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಎಡಿಟ್ಲಾನ್ ವಿಭಾಗ ೭೯, ಪುಟಗಳು ೯೯–೧೦೦, ೧೯೯೨.

೫. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕೆಲಸ, ಸಂಪುಟ II; ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ನಾಗಾಪುರ, ಪು ೧೧೫. ೧೯೬೮,

೬. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕೆಲಸ, ಸಂಪುಟ II; ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ನಾಗಾಪುರ, ಪು ೧೦೭, ೧೯೬೮.

೭. ರಾಯಲ್ ಕಮಿಸ್ಸಾನ್ ಆನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ (೧೯೨೮); ಸಮಿತಿ ವರದಿಯನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ, ಜೂನ್ ೧೯೨೮, ಪು ೪೦೩.

೮. ಸೊಂಟಾಕ್ಲ್, ಸಿ.ಎನ್. – ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಪಾತ್ರ ೧ ಎನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಎಲ್,ಎನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. VIII, ಸಂಖ್ಯೆ ೧೦, ಜೂನ್ ಪು ೧೨, ೧೯೭೮.

೯. ನಾಗರಾಜ, ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ದೀಪಿಕಾ ಪ್ರಕಾಶ, ಮೈಸೂರು.೨೦೧೧.

೧೦. ಅಡೆಲ್ಮನ್ ಮತ್ತು ಇರ್ಮಾ. ೧೯೮೪. –ಬಿಯಾಂಡ್ ರಫ್ತು–ನೇತೃತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವಿಶ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ೧೨ (೯): ೯೩೭ – ೯೪೯.

೧೧. ಚೆನೆರಿ, ಹೋಲಿಸ್ ಮತ್ತು ಮೊಯಿಸಸ್ ಸಿರ್ಕ್ವಿನ್. ೧೯೭೫. ಪ್ಯಾಟರ್ನ್ಸ್ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್, ೧೯೫೦-೧೯೭೦. ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.

೧೨. ಆಂಡರ್ಸನ್, ಕಿಮ್ ಮತ್ತು ವಿಲ್ ಮಾರ್ಟಿನ್. ೨೦೦೫.-ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ದೋಹಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ. ವಿಶ್ವ ಆರ್ಥಿಕತೆ ೨೮ (೯): ೧೩೦೧ - ೧೩೨೭.

೧೩. ಅಲೆಕ್ಸ್, ಗ್ಯಾರಿ, ವಿಲ್ಲೆಮ್ ಜಿಜ್ಪ್ ಮತ್ತು ಡೆರೆಕ್ ಬೈರ್ಲೀ. ೨೦೦೨. ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಸಲಹಾ ಸೇವೆಗಳು - ಹೊಸ ನಿರ್ದೇಶನಗಳು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕಾಗದ ಸಂಖ್ಯೆ ೯, ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್, ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್, ಡಿ.ಸಿ.

೧೪. ಕಾನ್ವೇ, ಗಾರ್ಡನ್ ಮತ್ತು ಗ್ಯಾರಿ ಟೋನ್ನಿಸೆನ್. ೨೦೦೩. -ಸೈನ್ಸ್ ಫಾರ್ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಫುಡ್ ಸೆಕ್ಯುರಿಟಿ. ಸೈನ್ಸ್ ೨೯೯ (೫೬೧೦): ೧೧೮೭ - ೧೧೮೮.

೧೫. ಎಚ್. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಗೌಡ, ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಪ್ರೇರಣಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೧೦, ೨೦೦೦.

೧೬. ಎಸ್.ಎಸ್. ಶಂಕರಮೂರ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಮಾರಾಟ(ನಿಯಂತ್ರಣ) ಶಾಸನ, ಪಾಂಡೆ ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೧-೨೦, ೧೯೯೪,

೧೭. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ. ೨೦೧೧-೧೨.

೧೮. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೧೯. ಎಸ್.ಸೆಲ್ವಕುಮಾರ, ಕೃಷಿ ಪೇಟೆ; ಕರ್ನಾಟಕ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಮಾರಾಟ(ನಿಯಂತ್ರಣ) ಶಾಸನ, ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ.೧೩, ೧೯೯೩,

೨೦. ಎಸ್.ಎಸ್. ಆಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಎನ್.ಎಲ್. ಅಗರವಾಲ, ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಆನಂದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ.೨೨೩, ೧೯೯೨,

೨೧. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೪-೧೫.

೨೨. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೬-೧೭.

೨೩. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೭-೧೮.

೨೪. ಅಕ್ಲೋಯ್ ಮತ್ತು ಎನ್.ಜಿ. ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಹರಿವಿನ ವಿಕಸನ. ನೀತಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಪತ್ರಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ ೫೩೦೮, ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್, ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿ.ಸಿ, ೨೦೧೦.

೨೫. ಡೀಟನ್, ಆಂಗಸ್ ಮತ್ತು ಗೈ ಲಾರೋಕ್. ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆಗಳ ವರ್ತನೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ, ೫೯(೧): ೧ – ೨೩, ೧೯೯೨.

೨೬. ಕ್ರಾಪ್ಪನ್‌ಸ್ಟೆಡ್, ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಅಡಾಪ್ಷನ್ ಇನ್ ದಿ ಪ್ರೆಸೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಕಂಟ್ರೈಂಟ್ಸ್: ದಿ ಕೇಸ್ ಆಫ್ ಫರ್ಟಿಲೈಸರ್ ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್ ಇನ್ ಇಥಿಯೋಪಿಯಾ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಮರ್ಶೆ ೭ (೧): ೫೮ – ೭೦, ೨೦೦೩.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಏಳು

ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ಪೀಠಿಕೆ :

ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡುವವರು ಮತ್ತು ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಜೊತೆಗೂಡಿಸುವ ಸ್ಥಳ ಹಣದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹಣ ಅಥವಾ ನಿಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬ್ಯಾಂಕು ಮತ್ತು ಇತರ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹಣವನ್ನು ಉಪಯುಕ್ತ ಅಥವಾ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹಣದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ನೆರವು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನೇರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವ ವಿಧಾನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ ನಾನು ಈಗ ಆಯ್ದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ರಚನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಣದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವರನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಸಂಧಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದು ರೈತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಣಕಾಸಿನ ಖರ್ಚುಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ರೈತರು ಬೆಳೆದಿರುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಖರೀದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ರೈತರ ಖರ್ಚುಗಳು ಮತ್ತು ಲಾಭ ನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಶೇಂಗಾ, ಹತ್ತಿ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳ, ನವಣೆ, ಸಜ್ಜೆ, ಹತ್ತಿ, ತೊಗರಿ, ಈರುಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ. ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಖರೀದಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು :

ಕ್ರೌಥರ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಹಣಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಮ್ಯಾಡನ್ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಟಲರ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಥವಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು ೪೦೦ ಜನರು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಜೊತೆಗಿನ ಹಣಕಾಸಿನ ಚಟುವಟಿಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದ ಪ್ರಮಾಣ ಎಪಿಎಂಸಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು:

ಈ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಹತ್ತಿ (ಡಿಸಿಎಚ್ ೩೨) ಮತ್ತು ನೆಲಗಡಲೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಎಪಿಎಂಸಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಗಳು ವರದಿ ಮಾಡಿದಂತೆ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಇತರ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಸಹ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ಜೋಳ, ತೊಗರಿ, ಈರುಳ್ಳಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ (ಒಣ), ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳ, ಗೋಧಿ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿವೆ. ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ (ಡಿಸಿಎಚ್ ೩೨) ಆಗಮನವು ನಿರಂತರ ಕುಸಿತವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೂ ೧೯೯೧-೯೨ ಮತ್ತು ೧೯೯೫-೯೬ರ ೫ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿತ್ತು. ೧೯೯೧-೯೨ರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯ (ಡಿಸಿಎಚ್ ೩೨) ಆಗಮನವು ೩,೨೯,೦೦೬ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಷ್ಟಿತ್ತು. ಶೇ.೮೭.೯೭ ಮತ್ತು ಶೇ.೯೭.೬೩ ಒಟ್ಟು ೬೮,೦೭,೪೨,೯೦೬ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಷ್ಟಿತ್ತು. ಖಾತೆಯೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕುಗಳ ಆಗಮನ. ಎಲ್ಲಾ ಸರಕುಗಳ ಆಗಮನದ ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯದ. ನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸರಕುಗಳ ಆಗಮನದ ಪ್ರಮಾಣವು ನಿರಂತರ ಕುಸಿತವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ರೂ.೩.೪೭೭.೮೯.೮೦೦

ಮೌಲ್ಯದೊಂದಿಗೆ ೨,೭೦,೭೧೮ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಇಳಿಯಿತು, ಇದು ಬಹುತೇಕ ೨,೭೨,೪೬೫ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಷ್ಟಿತ್ತು. ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ, ಇದರ ಮೌಲ್ಯ ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ರೂ.೪೦,೬೮,೨೦,೪೭೦ ರಷ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರ ಮೌಲ್ಯದೊಂದಿಗೆ ೨,೫೨,೬೯೫ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಇಳಿಯಿತು. ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ೫೨,೬೬,೦೪,೫೭೫ ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಮತ್ತು ೧೯೯೫-೯೬ರಲ್ಲಿ ಅದರ ವಮೌಲ್ಯ ರೂ.೪೮,೬೨,೬೭,೪೮೫ ರೊಂದಿಗೆ ರೂ.೨೧,೦೬,೨೫ ಕನ್ಗೆ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು.

ಶೇಂಗಾ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎಪಿಎಂಸಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳದ ನಂತರದ ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃಷಿ ಸರಕು. ೧೯೯೧-೯೨ರಲ್ಲಿ ನೆಲಗಡಲೆ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನ ೧೭,೯೭೯ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಆಗಿದ್ದು, ಇದು ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ೩೧,೯೮೩ ಶೇಕಡಾವಾರುಗೆ ಏರಿತು. ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೫೦,೪೮೧ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳಿಗೆ, ಶೇ.೪.೮ ಮತ್ತು ಶೇ.೮.೯೮ ಮತ್ತು ಶೇ.೧೪.೨೧ ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನದ ಕ್ರಮವಾಗಿ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ಶೇಂಗಾ ಆಗಮನದ ಪ್ರಮಾಣವು ೪೩,೯೬೩ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಷ್ಟಿದ್ದಾಗ ಶೇ.೧೨.೬೧ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕುಗಳ ಆಗಮನದ. ೧೯೯೫-೯೬ರಲ್ಲಿ ೪೭,೨೦೭ ಕ್ವಾಂಟಾಲ್ಗಳವರೆಗೆ ಈ ಅಂಕಿಅಂಶವಿದೆ. ಎಪಿಎಂಸಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಳದ ಆಗಮನವು ೧೯೯೧-೯೨ರಲ್ಲಿ ೧,೧,೧೪ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಿಂದ ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೩೮೨ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗೆ ಕುಸಿಯಿತು ಮತ್ತು ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೩,೧೩ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಸ್ಥಿರವಾಗಿತ್ತು. ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧೭೭ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ೧೯೯೫-೯೬ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧೫೨ ಕುಸಿತ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ರೈತರು ಬೆಳೆದ ಜೋಳದ ಬಹುಪಾಲು ಭಾಗವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಬೆಳೆದ ಪ್ರಮಾಣವು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎಪಿಎಂಸಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಳದ ಆಗಮನದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಮೊದಲ ೩ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ೧೯೯೧-೯೨ರಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದವರು ೩೧೦ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಆಗಿದ್ದು ಅದು ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ೪೩೫ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಿಗೆ ಏರಿತು ಮತ್ತು ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೩೧೫ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗೆ ಇಳಿಯಿತು. ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳವು ಎಪಿಎಂಸಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ೧೯೯೧-೯೨ರಲ್ಲಿ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳದ ಆಗಮನವು ೨೪೭೪೭ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಆಗಿದ್ದು, ಇದು ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ೫೧೩೫೮ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಿಗೆ ಏರಿತು ಆದರೆ ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೨೭೦೪೩ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಿಗೆ ಇಳಿಯಿತು. ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ೪೪೦೭೮ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳ ಉತ್ತಮ ಒಳಹರಿವು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಆಗಮನವು ೧೯೯೫-೯೬ರಲ್ಲಿ ೨೦೪೬೫ ಶೇಕಡಾವಾರುಗೆ ಇಳಿಯಿತು. ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತ ಪಾವತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳದ ದೊಡ್ಡ ಭಾಗವನ್ನು (ಸುಮಾರು ೯೦ ಶೇಕಡಾವಾರು) ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಎಪಿಎಂಸಿ ವರದಿ ಮಾಡಿದಂತೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ ಆಗಮನವು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮನದ ಪ್ರಮಾಣವು ೧೯೯೧-೯೨ರಲ್ಲಿ ೪೬ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳು, ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ೯೦ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳು, ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೯೩ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳು ಮತ್ತು ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ೪೬ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳು ಎಂದು ೪ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾವತಿಗಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರಕುಗಳ ಮಾರಾಟದಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಂಬಲಾಗದಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಗಮನವು ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೩೬೬೦ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಮತ್ತು ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ೬೮೬೮ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಆಗಿತ್ತು.

ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ: ಶೇಂಗಾ, ಹತ್ತಿ (ಡಿಸಿಎಚ್ ೩೨) ಈ ಎಪಿಎಂಸಿ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರದಲ್ಲಿ ೭೫ ಶೇಕಡಾವಾರುಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಪ್ರಮುಖ ಕೃಷಿ ಸರಕು. ೧೯೯೧-೯೨ ರಿಂದ ೧೯೯೫-೯೬ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನ. ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳವು ಈ ಎಪಿಎಂಸಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಎರಡನೇ ಪ್ರಮುಖ ಸರಕು, ನಂತರ ನೆಲಗಡಲೆ ಇವೆರಡೂ ಜೋಳ ಶೇ.೧ರಷ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ. ಈ ಎಪಿಎಂಸಿ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇತರ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನವಾಗಿವೆ. ತ್ವರಿತ ಪಾವತಿಗಾಗಿ ಈ ಕೆಲವು ಸರಕುಗಳ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರಾಟವು ಎಪಿಎಂಸಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಮನದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆಗಮನದಲ್ಲಿನ ಏರಿಳಿತಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರಾಟ, ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಮಳೆ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ) ಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದ ಪ್ರಮಾಣ :

ಎಪಿಎಂಸಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಹತ್ತಿ, ಶೇಂಗಾ, ಜೋಳ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ನವಣೆ, ತೊಗರಿ ಇನ್ನಿತರೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ೧೯೯೧-೯೨ರಲ್ಲಿ ಈ ಸರಕುಗಳಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರದ ಪ್ರಮಾಣ ೩೨೬೨೪೮ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಆಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯು ೩,೧೯,೬೯೮ ಕ್ವಿಂಟಲ್ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ೯೪.೯೩ ಶೇಕಡಾವಾರು ಒಟ್ಟು. ಶೇಂಗಾ ಆಗಮನ ೧೩,೬೫೯ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಅಥವಾ ೪.೧೯ ಶೇಕಡಾವಾರು, ಜೋಳ ೫೬೧ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಅಥವಾ ೦.೧೭ ಶೇಕಡಾವಾರು, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ೮೮೮ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಅಥವಾ ೦.೨೭ ಶೇಕಡಾವಾರು ಮತ್ತು ತೊಗರಿ ೧೪೪೨ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಅಥವಾ ೦.೪೪ ಶೇಕಡಾವಾರು ೧೯೯೧-೯೨ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನ. ಈ ಎಪಿಎಂಸಿಯಲ್ಲಿ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸಿದ ಹತ್ತಿಯ ಪ್ರಮಾಣ

೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ೩,೮೧,೬೮೫ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ವರೆಗೆ ಇತ್ತು ಆದರೆ ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೩೨೩೭೩೫ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗೆ ಕುಸಿಯಿತು. ಹತ್ತಿಯ ಆಗಮನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಎಪಿಎಂಸಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ಆಗಮನವು ೩,೧೨,೯೩೦ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಮತ್ತು ೧೯೯೫-೯೬ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನವು ೨,೬೬,೨೪೦ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗೆ ಕುಸಿಯಿತು. ನೆರೆಯ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಸಹ ಈ ಎಪಿಎಂಸಿಗೆ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ತರಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಮನದ ಕುಸಿತವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಲಾದ ೫ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನವು ೪೦೬೧೭೭ ಶೇಕಡಾವಾರುಗಳಷ್ಟಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯು ೯೩.೯೭ ಶೇಕಡಾವಾರು ನೆಲಗಡಲೆ ೫.೨೨ ಶೇಕಡಾವಾರು ಜೋಳ ೦.೧೪ ಶೇಕಡಾವಾರು ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ೦.೩೨ ಶೇಕಡಾವಾರು ಮತ್ತು ತೋಗರಿ ೦.೩೫ ಶೇಕಡಾವಾರು ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಎಪಿಎಂಸಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಲಗಡಲೆ ಆಗಮನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗಮನವು ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ೧೩೬೪೯ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಿಂದ ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ೨೧೧೯೯ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೨೨೮೮೩ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಿಗೆ ಏರಿತು, ಆದರೆ ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ೨೦೩೭೦ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ೧೯೯೫-೯೬ರಲ್ಲಿ ೧೬೭೪೮೧ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಿಗೆ ಕುಸಿಯಿತು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಗಡಲೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರಾಟ ಗಣನೀಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯವರು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೯೨-೯೪ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನವು ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ೪,೦೬,೧೭೭ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ೩೪೯೭೧ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹತ್ತಿ ಶೇ.೯೨.೫೦ ಒಟ್ಟು, ನೆಲಗಡಲೆ ಶೇ.೬.೫೪, ಜೋಳ ಶೇ.೦.೦೬, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಶೇ.೦.೩೬ ಮತ್ತು ತೊಗರಿ ಶೇ.೦.೫೪ರಷ್ಟು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜೋಳದ ಆಗಮನದ ವಾರ್ಷಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ೧೯೯೧-೯೨ ಮತ್ತು ೧೯೯೫-೯೬ರ ನಡುವೆ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ೧೯೯೧-೯೨ರಲ್ಲಿ ಆಗಮನವು ೫೬೧ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇದು ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ೫೬೫ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಿಗೆ ಏರಿತು, ಆದರೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೧೯೩ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಿಗೆ ತೀವ್ರ ಕುಸಿತ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಇದೆ. ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ೨೩೧ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳಿಗೆ, ೧೯೯೫-೯೬ರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ೪೧೩ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಗಮನಕ್ಕೆ. ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಸಿತ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇದು ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೩೪,೯೭ ಕ್ವಿಂಟಲ್‌ಗಳಿಂದ ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ೩,೩೬,೫೧ ಕ್ವಿಂಟಲ್‌ಗೆ ಇಳಿಯಿತು, ಅದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯು ಶೇ.೯೨.೯೯.

ನೆಲಗಡಲೆ ಶೇ.೬.೦೬, ಜೋಳ ಶೇ೦.೦೭, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಶೇ.೦.೩೬ ಮತ್ತು ತೊಗರಿ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನದ ಶೇ.೦.೫೨ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೫ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಳದ ಆಗಮನವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಆಗಮನ ೧೯೯೧-೯೨ರಲ್ಲಿ ೮,೮೮ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್, ೧೯೯೨-೯೩ರಲ್ಲಿ ೧,೩೧೨ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್, ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೧,೨೭೦ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್, ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ೧,೨೨೬ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಮತ್ತು ೧೩೦೯ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳು ೧೯೯೫-೯೬ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನವು ೨,೮೬,೫೬೭ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಹಿಂದಿನ ೪ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸರಕುಗಳ ಹತ್ತಿಯು ೯೨. ೯೧ ಶೇಕಡಾ ಒಟ್ಟು ನಂತರ ಶೇಂಗಾ (೫.೮೪ ಶೇಕಡಾ).

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ(ಎಪಿಎಂಸಿ)ಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯ ಆಗಮನವು ೧೯೯೧-೯೨ ಮತ್ತು ೧೯೯೨-೯೩ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧,೪೪೨ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಮತ್ತು ೧,೪೧೬ ಶೇಕಡಾವಾರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ೧೯೯೩-೯೪ರಲ್ಲಿ ೧,೫೯೦ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಏರಿಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ, ನಂತರ ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ೧,೭೫೪ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಮತ್ತು ೧೯೯೫-೯೬ರಲ್ಲಿ ೧,೮೬೪ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಎಪಿಎಂಸಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಆಗಮನದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಶಾಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹತ್ತಿಯು ಗರಿಷ್ಠ ೯೨.೫೦ ರ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ೯೪.೯೩ ಶೇಕಡಾವಾರು ೧೯೯೧-೯೨ ಮತ್ತು ೧೯೯೫-೯೬ರ ನಡುವಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ. ನೆಲಗಡಲೆ ಎರಡನೆಯ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ೧೯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಮತ್ತು ೬.೫೪ ಶೇಕಡಾವಾರು ೧೯೯೧-೯೨ ರಿಂದ ೧೯೯೫-೯೬ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನ ಶೇಂಗಾ, ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ಜೋಳ ಇತರ ಮೂರು ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಆಗಮನಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಶೇ.೧ರಷ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ೫ ಸರಕುಗಳ ಒಟ್ಟು ಆಗಮನ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶುಲ್ಕಗಳು, ಮಾರಾಟದ ವಿಧಾನ, ಮಾರಾಟದ ಆದಾಯವನ್ನು ಪಾವತಿಸುವುದು, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯ ರೈತರ ಆಯ್ಕೆ, ವಿವಾದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಸಾಹತುಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದವರು ಬೃಹತ್ ಉದ್ದಿಮೆ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಕೃಷಿಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡುವ ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾನೂನುಗಳು ಹೇಗೆ ಅಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳು

ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೊಂದಿರುವ ನಾವು ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡುವ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕಿತ್ತು.ಆದರೆ ಆ ರೀತಿ ಆಗಿಲ್ಲ. ಉದ್ದಿಮೆಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತುಬೃಹತ್ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲು ಬಳಸುವ ಮಾನದಂಡ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ವಿಂಗಡನೆ ಮತ್ತು ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ಸಿಗುವ ಸರಕಾರದ ಬೆಮಬಲದ ನಡುವೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸರಕಾರ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಭೂಮಿ, ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಹಣಕಾಸು, ನೀರು, ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ಪಡೆದಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಉದ್ದಿಮೆ, ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಹಿಡುವಳಿ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಅತೀ ಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಕೃಷಿಕರೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಲವು ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.ಇಲ್ಲೂ ಸರಕಾರದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಕೃಷಿಕರು ಪಡೆದಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಕೃಷಿಕರು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಾಪಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಪಾತ್ರ :

ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದವರು ಇರುವ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಉದ್ದಿಮೆ ಚಟುವಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಪಾತ್ರವು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೊಂದಿರುವ ನಮ್ಮಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದಿಮೆಯನ್ನು ಬಂಡವಾಳ ವಿನಿಯೋಜನೆಯ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸುವ ಬದಲು ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸಬೇಕಿತ್ತೆಂದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಇದೇ ವಾದವನ್ನು ಆಧ್ಯಾಯದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹೆಚ್ಚು ಸಂಘಟಿತ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸರಕಾರಿ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಕಡಿಮೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸುವವರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಬೇಕಿತ್ತು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಭೂಹಿಡುವಳಿ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸುವ ಬದಲು ಸಂಘಟಿತ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು.

ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಪಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ, ತಲೆಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮಾರುವ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಉತ್ಪಾದಕರು ಸಾವಿರ, ಲಕ್ಷ ಅಲ್ಲ ಮಿಲಿಯನ್‌ಗಟ್ಟಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಮಾರುವ ಸಣ್ಣ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಕೂಡ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿಯ ಸಂತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪೇಟೆ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ

ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಮಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಹಲವು ಸರಕುಗಳು ಇವೇ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂರು ವಲಯಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಲಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದರೆ ಇಂತಹ ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಮಿಲಿಯನ್‌ಗಟ್ಟಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ವಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇಂತಹ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರ, ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಮಾಲೀಕರೊಂದಿಗೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದರೆ ಶೇಕಡಾ ತೋಂಬತ್ತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಂದಿ ಇದೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಎಕನಾಮಿಕ್ ಸೆನ್ಸಸ್ ಪ್ರಕಾರ ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ೪೨.೧೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ಅಥವಾ ಅಸಂಘಟಿತ ಘಟಕಗಳಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಘಟಕಗಳು ೦.೫೮ ಮಿಲಿಯನ್ ಮತ್ತು ಹತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಕೆಲಸಗಾರರಿರುವ ಘಟಕಗಳು ೪೧.೫೪ ಮಿಲಿಯನ್ ಶೇಕಡಾ ತೊಂಬತ್ತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಘಟಕಗಳು ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಒಡೆತನದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು. ೧೯೯೮ ಮತ್ತು ೨೦೦೫ರ ನಡುವೆ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಉದ್ದಿಮೆಗಲ ಸಂಖ್ಯೆ ೪.೮ರ ದರದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಸಂಘಟಿತ ಘಟಕಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಲ್ಲಿವೆ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಬಹತೇಕ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ಶೇಕಡಾ.೯೪ ರಷ್ಟು ಅಸಂಘಟಿತ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಣ್ಣ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಮೂರನೇ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಕಾರ ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೦.೫೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಸಣ್ಣ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೪.೧೮ ಮಿಲಿಯನ್ ಘಟಕಗಳು ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ೧.೭೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಘಟಕಗಳು ರಪೇರಿ ಮತ್ತು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ೪.೬೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಸೇವಾ ವಲಯದ ಘಟಕಗಳು. ಶೇಕಡಾ ೯೦ ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಘಟಕಗಳು ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿರುವ ಘಟಕಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಕೆಲಸಗಾರರು ಕಡಿಮೆ. ಮನೆಮಮದಿ ಸೇರಿ ದುಡಿಯುವ ಉದ್ದಿಮೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ೫೫ನೇ ಸುತ್ತಿನ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸ್ಯಾಂಪಲ್ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಕಾರ ೨೦೦೦ ದಲ್ಲಿ ೪೪.೪೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಅಸಂಘಟಿತ ಅಥವಾ ಅನಧಿಕೃತ ಘಟಕಗಳಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೭೯.೭೯ ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರು ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹತೇಕ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರು ಕೆಲಸಗಾರಿದ್ದಾರೆ. ಎಕನಾಮಿಕ್ ಸೆನ್ಸಸ್, ಸಣ್ಣ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸ್ಯಾಂಪಲ್ ಸರ್ವೇಗಳು ನೀಡಿದ ಅಸಂಘಟಿತ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಮಿಷನ್ ಫಾರ್ ಎಂಟರ್ ಪ್ರೈಸಸ್ ಇನ್ ದಿ ಅನ್ ಆರ್ಗನೈಸ್ಡ್ ಸೆಕ್ಟರ್ ಸಮಿತಿ ೨೦೦೪-೦೫ ರಲ್ಲಿ ೫೪ ಮಿಲಿಯನ್, ೨೦೦೬-೦೭ರಲ್ಲಿ ೫೮ ಮಿಲಿಯನ್ ಮತ್ತು ೨೦೧೧-೧೨ರಲ್ಲಿ ೭೦.೬ ಮಿಲಿಯನ್ ಅಸಂಘಟಿತ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿವೆಯೆಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಸರಕುಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ (ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ.ಯಲ್ಲಿ) ಶೇ.೫೦.೬ರಷ್ಟು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಿಂದ ಬಂದರೆ ಶೇ.೪೯.೩೯ ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು, ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನೆರವು ಸಿಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರಿಗೊಂದು ವಿಳಾಸ ಬೇಕು, ವ್ಯಾಪಾರ, ಉದ್ದಿಮೆ ನಡೆಸುವ ಕಟ್ಟಡ ಬೇಕು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳು ಬೇಕು. ಇವು ಯಾವುವು ಇಲ್ಲದೆ ಇವರೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ದಿಮೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಹಣಕಾಸಿನ ಮೂಲ ಪ್ರತಿ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗೆ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಐದರಿಂದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಸಾಲ ಕೊಡುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಬಡ್ಡಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸಾಲ ಪಡೆದರೆ ಸಂಜೆ ಸಾಲ ತೀರಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ತೀರಿಸದಿದ್ದರೆ ಮರುದಿನ ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಬಡ್ಡಿ ಸೇರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಣಕಾಸು ಪೂರೈಕೆಯ ಮೂಲಗಳು :

ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ, ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ.ಗೆ ನೀಡುವ ಕೊಡುಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವರು ಸಂಘಟಿತ ವಲಯಕ್ಕಿಂತ ತುಂಬಾ ಮುಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಈ ಕೊಡುಗೆಗೆ ಸರಿಸಮಾನಾದ ಹಣಕಾಸು ಈ ವಲಯಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡಿದರೆ ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ಉತ್ತರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸಂಘಟಿತ ಹಾಗೂ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡಲು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಸ್ಮಾಲ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಫಾರ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಆ್ಯಂಡ್ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳಿವೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿದ್ದರೂ ಸಂಘಟಿತ ಹಾಗೂ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ ಇದೆ.

೨೦೦೫-೦೬ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ನೀಡಿದ ಒಟ್ಟು ಸಾಲದ ಶೇ.೩೧.೦೬ ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕೆ ಶೇಕಡಾ. ೫೦ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವ ಇದೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಶೇ.೭.೦೨ರಷ್ಟು ಸಾಲ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳುಎದುರಿಸುವ ಹಣಕಾಸು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು ಇವನ್ನು ಆದ್ಯತಾ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಂದು ಸರಕಾರ ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ನೀಡುವ ಒಟ್ಟು ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟನ್ನು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ಆಧ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ನೀಡಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಯಮ ರೋಪಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಬಹುತೇಖ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬಹುತೇಕ ಬ್ಯಾಂಕ್ಗಳು ಈ ನಿಯಮನುಸಾರ ಸಾಲ ವಿತರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ನೀಡುವ ಒಟ್ಟು ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತಾ ವಲಯದ ಶೇಕಡಾ ೪೦ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೮ನ್ನು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕು. ೨೦೧೮ರಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ್ ಸೇನ್ ಗುಪ್ತಾ ಸಮಿತಿ ಕ್ರಯೇಶನ್ ಆಫ್ ಫಂಡ್ ಫಾರ್ ದಿ ಅನ್‌ಆರ್ಗನೈಸ್ಡ್ ಸೆಕ್ಟರ್ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸುವವರೆಗೆ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ಶೇ.೧೮ರಾದ್ಯತಾ ವಲಯದ ಹಣಕಾಸನ್ನು ವಿವಿಧ ಭೂಹಿಡುವಳಿಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕೆನ್ನುವುದರ

ಕುರಿತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ಆದ್ಯತ ವಲಯದ ಹಣಕಾಸಿನ ಬಹುಭಾಗ ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರನ ಪಾಲಾಗಿ ಸಣ್ಣ, ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಕೃಷಿಕರೂ ಏನೇನೂ ಹಣಕಾಸು ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ನರಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದ್ಯತಾ ವಲಯದ ಹಣಕಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ಪಾಲನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಣ್ಣ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಹಣಕಾಸಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೪೦ನ್ನು ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ಐದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳ ಹೊಂದಿರುವ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಶೇಕಡಾ ೨೦ನ್ನು ಸಣ್ಣ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ಐದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ೨೫ ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳ ಹೊಂದಿರುವ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ೨೦೦೫-೦೬ರಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ನೀಡಿದ ಒಟ್ಟು ಸಾಲಗಳ ಶೇಕಡಾ ೩೫ ರಷ್ಟನ್ನು ಶೇಕಡಾ ೪೦ ನೀಡನೇಕಿತ್ತು ಆದ್ಯತಾ ವಲಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇಕಡಾ ೭ರಷ್ಟನ್ನು ಸಣ್ಣ ಉದ್ದಮೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ನೀಡಿದ ಒಟ್ಟು ಸಾಲದ ಕೇವಲ ೨.೨ ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿದೆ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಅರ್ಬನ್ ಕೋ-ಆಪರೇಟಿವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ನೀಡಿದ ಒಟ್ಟು ಸಾಲಗಳ ಶೇಕಡಾ ೩ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ಹೀಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಒಂದು ವಿಷಯದ ಕಡೆಗೆ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಹಣಕಾಸಿನ ಪಾಲು ಕೂಡ ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸಾಲದ ಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡ ಸಣ್ಣದಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ತಳಸ್ತರದ ಜನರಿಗೆ ತಲುಪುವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ತಳಸ್ತರದ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಮೇಲೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ನೀಡಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಯಮವಿದೆ.

ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಕೃಷಿಕರು, ಖಾದಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಸುಬುಗಳು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು, ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಇವೆಲ್ಲ ತಳಸ್ತರದ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬರುವ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು. ಆದ್ಯತಾ ವಲಯದ ಶೇ. ೪೦ರಷ್ಟು ಶೇ.೧೦ನ್ನು ಇವರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನಿಗದಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ವರ್ಷ ಯಾವುದೇ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಇದುವರೆಗೂ ಈಡೇರಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಖಾಸಗೀಕರಣ ಆರಂಭವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೧೯೯೦-೯೧ ರಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತಾ ವಲಯದ ಶೇ.೯.೫ರಷ್ಟು ಹಣಕಾಸು ತಳಸ್ತರದ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ

ಪೂರೈಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಖಾಸಗೀಕರಣ ನೀತಿಗಳು ಬಲಗೊಂಡಂತೆ ತಳಸ್ತರದ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುವ ಹಣಕಾಸು ಸೌಲಭ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ೨೦೦೫-೦೬ರ ವೇಳಿಗೆ ಅದು ಶೇ.೬.೫ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ.

ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹಣಕಾಸು (ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲ) ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯುಕ್ಕೆ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಮೇಲಿನ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಈ ವಲಯದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ತಮ್ಮ ಹಣಕಾಸು ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಸಾಂಸ್ಥಿಕ (ಲೇವಾದೇವಿ ಅಥವಾ ಬಡ್ಡಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು) ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಡೆಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮೂಲದ ಸಾಲ ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೭.೫ ಇದ್ದದ್ದು ೨೦೦೨ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇ.೨೯.೬ಕ್ಕೆ ಏರಿದೆ. ೫೯ನೇ ಸುತ್ತಿನ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸ್ಯಾಂಪಲ್ ಸರ್ವೇ (೨೦೦೩) ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೭ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರು ಅಧಿಕೃತ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದರೆ ಶೇ.೨೨ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಅನಧಿಕೃತ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಶೇ.೫೧ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಕೃಷಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಯಾವದೇ ಮೂಲದಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ ಸಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೫ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೪ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಸ್ವ-ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ಶೇ.೩೩ರಷ್ಟು ತಮ್ಮ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಸಾಂಸ್ಥಿಕ (ಲೇವಾದೇವಿ) ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮೂಲದ ಸಾಲಕ್ಕೆ ತೆರಬೇಕಾದ ಬಡ್ಡಿ ಶೇ.೩೦ರಿಂದ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಶೇಕಡಾ ೫ ರಿಂದ ೧೦ ರಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿ ನೀಡಿ ಹಣಕಾಸು ಪಡೆಯುವ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣ, ಕೆ. ಮೋಹನ್‌ಕೃಷ್ಣ ರೈ (೨೦೦೭), ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಕೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಂದಿನ ನಗರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೇಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿತ್ತು. ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ವಾಣಿಜ್ಯೀಕರಣಗೊಂಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಲೇಖಕರು ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದ ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಡ, ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗಾರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು

ಹೋಗುವವರು ಮತ್ತು ಮನೆ ಕಟ್ಟುವವರು ಹೀಗೆ ಪೇಟೆಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವರಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಗಾಯಗಳಾಗುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಆಯಾತಪ್ಪಿ ಕಾಲಿನ ಬೆರಳಿಗೆ ಏಟು ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ, ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡ ಮಾಲೀಕರು ತಕ್ಷಣ ತುರ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅ ದಿನದ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾತಪ್ಪಿ ಕಟ್ಟಡದಿಂದ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಿರುವುದು ಕೂಡ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟೇ ಜಾಗೃತಿಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಸಹ ಮೈ ಮರೆತರೆ ಸಾವು ಸಂಭವಿಸುವುದನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಡ ಮಾಲೀಕರು ಕೊಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಚಾರ್ಜ್‌ನ್ನು ಸಹ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದು ಮಾಲೀಕನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನದ ಕೂಲಿಯು ರೂ.೩೦೦ ರಿಂದ ೩೫೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟುವವನಿಗೆ ರೂ.೫೦೦ ರಿಂದ ೬೦೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಗಾರೆ ಮತ್ತು ಇಟ್ಟಿಗಿ ಕೊಡುವವರಿಗೆ ರೂ.೩೦೦ ರಿಂದ ೩೫೦ ರವರೆಗೆ ಕೂಲಿ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವಾರದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಬಟವಾಡೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು ಇಂದು ಒಂದು ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಕುಟುಂಬದವರು ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವರ್‌ಗಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಟ್ಟಾರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೮ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಸಂಜೆ ೪ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಊರುಗಳಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸುವವರು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಹೋಟೆಲ್ ಮಾಲೀಕರು ಇವರುಗಳಿಗೆ ಸಮವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದಸರಾ ಮತ್ತು ದೀಪಾವಳಿಗೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು

ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ರೂ.೮೦೦೦ ರಿಂದ ೯೦೦೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದು ಕೆಲಸಗಾರರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ದಿನಸಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ಅಂಗಡಿಗಳು ಫರ್ಟಿಲೈಸರ್ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಮೊಬೈಲ್ ಶಾಪ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವರು ಚಿಲ್ಲರೆ ಪಾನ್‌ಶಾಪ್ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದಿನಸಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೂ.೫೦೦೦ ದಿಂದ ೬೦೦೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕುಟುಂಬಗಳ ಒಟ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ಅದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಯ ರಚನೆ ಎಂದರೆ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ ಗಾತ್ರ, ಬೆಳೆಯ ತೀವ್ರತೆ, ನೀರಾವರಿ ಬಿತ್ತನೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆ, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯ ಮಾದರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರ ತಲಾದಾಯ ಹಂಚಿಕೆ ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ೨೦೦೯-೧೦ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಅಂದರೆ ರೂ.೪೩,೭೨೧ ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕು ಎಂದರೆ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ರೂ.೨೩,೮೭೬ ಗಳಷ್ಟಿದೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಆಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದವರಾಗಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಭೂಮಿ, ಬಂಡವಾಳದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ-೨೦೧೪ರ ಪ್ರಕಾರ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದರೆ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ತಲಾದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದರು ಸಹ ತಲಾದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ. ಯುವಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಸಿಗುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ದುಡಿದರೂ ಸಹ

ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯುವಕರಿಗೆ ಕಾಡುವುದರಿಮದ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೮ ಜನರು ರೂ.೧೦೦೦-೫೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವು ಸುಮಾರು ೫೩ ಜನರು ಅದೇರೀತಿಯಾಗಿ ರೂ.೧೦೦೦ ದಿಂದ ರೂ.೫೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರ ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸುವವರ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಯು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದೆ. ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಮನೆ ಕೆಲಸ, ಸ್ವ-ಉದ್ಯೋಗ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಉಳಿತಾಯ, ಸಂಬಳ ಮತ್ತು ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ-೨೦೧೪ರ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ವರದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ನಂತರ ಉಳಿದಂತಹ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ವಿವಿಧ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿವರವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸುಮಾರು ೪೩ ಜನರು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸುಮಾರು ೩೯ ಜನರು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರು ಯಾರು ಇಲ್ಲದಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇತರೆ ಸುಮಾರು ೧೮ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯವರು ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೪೩ ಜನರು ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೩೯ ಜನರು ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೪೦ ಜನರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಇರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೫೪ ಜನರು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ-೨೦೧೪ರ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಿಕೊಮಡು ಇರುವವರು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೂನಬೇವು ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೪ ಜನರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರದವರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸರಕಾರಗಳು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೧ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೫ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೬ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಎಕರೆಯಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದೇರೀತಿಯಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೨ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಎಕರೆಯಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ತೋರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ-೨೦೧೪ರ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಎಕರೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರದೇಶದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭೂ ಒಡುವಳಿದಾರರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಣವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಂಚುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಲು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೭.೧

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೧೦೦೦೦–೫೦೦೦೦	೫೩	೫೩	೮೩	೮೩	೬೨	೬೨	೭೦	೭೦	೨೬೮	೬೭
೫೦೦೦೦–೧೦೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೪೭	೪೭	೧೭	೧೭	೩೮	೩೮	೩೦	೩೦	೧೩೨	೩೩
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೭.೧ ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೧೦೦೦೦–೫೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೬೭ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೫೦೦೦೦–೧೦೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೩೩ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦–೫೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೫೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತು ೫೦೦೦೦–೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೭ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦–೫೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೮೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೫೦೦೦೦–೧೦೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೭ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ

ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦-೫೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೬೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತು ೫೦೦೦೦-೧೦೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೮ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦-೫೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೭೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೫೦೦೦೦-೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೦ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೭. ೨

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೀರಿ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
ಬ್ಯಾಂಕ್	೨೬	೨೬	೩೩	೩೩	೩೮	೩೮	೪೧	೪೧	೧೩೮	೩೪.೫
ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಜಿ	೦೪	೦೪	೦೮	೦೮	೦೩	೦೩	೧೦	೧೦	೨೫	೬.೨೫
ಸೊಸೈಟಿ	೧೯	೧೯	೨೦	೨೦	೨೪	೨೪	೧೨	೧೨	೭೫	೧೮.೭೫
ಸ್ನೇಹಿತರು	೨೦	೨೦	೨೧	೨೧	೧೬	೧೬	೨೧	೨೧	೭೮	೧೯.೫
ಲೇವಾದೇವಿ	೧೮	೧೮	೧೦	೧೦	೧೨	೧೨	೧೫	೧೫	೫೫	೧೩.೭೫
ಇತರೆ	೧೩	೧೩	೦೮	೦೮	೦೭	೦೭	೦೧	೦೧	೨೮	೭.೨೫
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೭.೨ ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಾಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೩೪.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಜಿ.ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೦೬.೨೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ಸೊಸೈಟಿಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೧೮.೭೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ,

ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೧೯.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ಲೇವಾದೇವಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೧೩.೭೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಣಕಾಸು ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೭.೨೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಜಿ.ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸೊಸೈಟಿಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಲೇವಾದೇವಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಣಕಾಸು ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಜಿ.ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸೊಸೈಟಿಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಲೇವಾದೇವಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಣಕಾಸು ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಜಿ.ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸೊಸೈಟಿಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಲೇವಾದೇವಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಣಕಾಸು ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ,

ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಜಿ.ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸೊಸೈಟಿಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಲೇವಾದೇವಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೫ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಣಕಾಸು ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೭.೩

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಎಷ್ಟು ಮೊತ್ತ ಸಾಲ ಇದೆ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೧೦೦೦೦-೫೦೦೦೦	೩೮	೩೮	೪೧	೪೧	೩೪	೩೪	೩೭	೩೭	೧೫೦	೩೭.೫
೫೦೦೦೦-೧೦೦೦೦೦	೪೨	೪೨	೩೨	೩೨	೪೬	೪೬	೨೬	೨೬	೧೪೬	೩೬.೫
೧೦೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೨೦	೨೦	೨೭	೨೭	೨೦	೨೦	೩೭	೩೭	೧೦೪	೨೬
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019-20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೭.೩ ರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮೊತ್ತ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೧೦೦೦೦-೫೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೩೭.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦೦-೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೩೬.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೧೦೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೨೬ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦-೫೦೦೦೦ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦೦-

೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦-೫೦೦೦೦ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦೦-೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦-೫೦೦೦೦ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦೦-೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦-೫೦೦೦೦ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦೦-೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧೦೦೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೭.೪

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ, ಬಡ್ಡಿದರ ಏನು

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೦ %	೨೮	೨೮	೩೮	೩೮	೨೩	೨೩	೨೭	೨೭	೧೧೬	೨೯
೦ – ೧ %	೨೩	೨೩	೨೩	೨೩	೪೧	೪೧	೪೦	೪೦	೧೨೭	೩೧.೭೫
೧ – ೨ %	೧೮	೧೮	೧೨	೧೨	೧೭	೧೭	೦೩	೦೩	೫೦	೧೨.೫
೨ – ೩ %	೨೧	೨೧	೧೯	೧೯	೦೯	೦೯	೧೮	೧೮	೬೭	೧೬.೭೫
೩ – ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೧೦	೧೦	೦೮	೦೮	೧೦	೧೦	೧೨	೧೨	೪೦	೧೦
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೭.೪ ರಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟಿದರ ಏನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೦ % ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೨೯ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೦-೧% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೩೧.೭೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೧-೨% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೧೨.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೨-೩% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೧೬.೭೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೩-% ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೧೦ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೦ % ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೦-೧% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧-೨% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೨-೩% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೩% ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೦ % ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೦-೧% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧-೨% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೨-೩% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೩-% ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೦ % ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೦-೧% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧-೨% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೨-೩% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೩-% ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೦ % ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೦–೧% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೧–೨% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೨–೩% ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೩–% ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೭.೫

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಏನನ್ನು ಅಡವು ಇಡಬೇಕು

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
ಭೂಮಿ	೭೨	೭೨	೬೩	೬೩	೫೨	೫೨	೪೭	೪೭	೨೩೪	೫೮.೫
ಚಿನ್ನ	೨೮	೨೮	೩೭	೩೭	೪೮	೪೮	೫೩	೫೩	೧೬೬	೪೧.೫
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೭.೫ ರಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಏನನ್ನು ಅಡವು ಇಡಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೫೮.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಅಡವು ಇಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೪೧.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೭೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಅಡವು ಇಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೬೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಅಡವು ಇಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೫೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಅಡವು ಇಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಅಡವು ಇಟ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೫೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೭.೬

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ ಎಷ್ಟು ದಿನದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೧ ವಾರ	೩೪	೩೪	೪೩	೪೩	೫೨	೫೨	೬೧	೬೧	೧೯೦	೪೭.೫
೧೫ ದಿನಗಳು	೬೬	೬೬	೫೭	೫೭	೪೮	೪೮	೩೯	೩೯	೨೧೦	೫೨.೫
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೭.೬ ರಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ ಎಷ್ಟು ದಿನದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೧ ವಾರ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೪೭.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫ ದಿನಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೫೩.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧ ವಾರ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫ ದಿನಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೬೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧ ವಾರ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫ ದಿನಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೫೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧ ವಾರ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೫೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫ ದಿನಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧ ವಾರ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೬೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೫ ದಿನಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೭.೭

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ತಗಲುವ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
ರೂ ೫೦೦ – ೧೦೦೦	೪೬	೪೬	೭೨	೭೨	೨೯	೨೯	೪೧	೪೧	೧೮೮	೪೭
ರೂ ೧೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೫೪	೫೪	೨೮	೨೮	೭೧	೭೧	೫೯	೫೯	೨೧೨	೫೩
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೭.೭ ರಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೫೦೦ -೧೦೦೦ ರೂಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೪೭ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೦೦೦ ರೂಗಳು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೫೩ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೫೦೦-೧೦೦೦ ರೂಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೦೦೦ ರೂಗಳು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೫೪ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೫೦೦-೧೦೦೦ ರೂಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೭೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೦೦೦ ರೂಗಳು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೫೦೦-೧೦೦೦ ರೂಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೦೦೦ ರೂಗಳು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೭೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೫೦೦-೧೦೦೦ ರೂಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೦೦೦ ರೂಗಳು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೫೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೭.೮

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಬಾಕಿ ಸಾಲದ ಮೊತ್ತ ಎಷ್ಟು

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
೧೦೦೦೦ – ೫೦೦೦೦ ರೂ	೩೮	೩೮	೩೧	೩೧	೨೬	೨೬	೨೭	೨೭	೧೨೨	೩೦.೫
೫೦೦೦೦ – ೧೦೦೦೦೦ ರೂ	೪೨	೪೨	೪೩	೪೩	೪೮	೪೮	೩೩	೩೩	೧೬೬	೪೧.೫
೧೦೦೦೦೦ – ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ರೂ	೨೦	೨೦	೨೬	೨೬	೨೬	೨೬	೪೦	೪೦	೧೧೨	೨೮
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೭.೮ ರಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಸಾಲದ ಮೊತ್ತ ಎಷ್ಟು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ೧೦೦೦೦–೫೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೩೦.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦೦–೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೪೧.೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೨೮ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦–೫೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦೦–೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೦

ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦-೫೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦೦-೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦-೫೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦೦-೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೬ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ೧೦೦೦೦-೫೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೨೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ೫೦೦೦೦-೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳಷ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೧೦೦೦೦೦ ರೂಗಳ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಬಾಕಿ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೭೯

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಬಾಕಿ ಇದ್ದಾಗ, ವಸೂಲಿ ಕ್ರಮ ಏನು

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾ		
ನೋಟಿಸ್	೪೮	೪೮	೩೭	೩೭	೮೩	೮೩	೯೧	೯೧	೨೫೯	೬೪.೭೫
ಸಾಲ ಪಾವತಿಸುವಂತೆ ಮಾಹಿತಿ	೫೨	೫೨	೬೩	೬೩	೧೭	೧೭	೦೯	೦೯	೧೪೧	೩೫.೨೫
ಒಟ್ಟು	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೧೦೦	೪೦೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ 2019–20

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೭.೯ರಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಇದ್ದಾಗ, ವಸೂಲಿ ಕ್ರಮ ಏನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ನೋಟಿಸ್ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೬೪.೭೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಪಾವತಿಸುವಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ಶೇ.೪೮.೨೫ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನೋಟಿಸ್ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೪೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಪಾವತಿಸುವಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೫೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನೋಟಿಸ್ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೩೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಪಾವತಿಸುವಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೬೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನೋಟಿಸ್ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೮೩ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಪಾವತಿಸುವಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೧೭ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ನೋಟಿಸ್ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೯೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಪಾವತಿಸುವಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು ೦೯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೭.೧೦

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಹಮಾಲರು ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿವರ

ಉಪ ಸೂಚಕಗಳು	ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು				ಒಟ್ಟು	%
	ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ನೇರ್ಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾ.ಪಂ.		ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾ. ಪಂ.			
	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%	ಸಂಖ್ಯೆ	%		
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	೨೨	೫೫	೩೨	೮೦	೩೩	೮೨.೫	೨೬	೬೫	೧೧೩	೭೦.೬೨
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ	೧೮	೪೫	೦೮	೨೦	೦೭	೧೭.೫	೧೪	೩೫	೪೭	೨೯.೩೮
ಒಟ್ಟು	೪೦	೧೦೦	೪೦	೧೦೦	೪೦	೧೦೦	೪೦	೧೦೦	೧೬೦	೧೦೦

ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ೨೦೧೯-೨೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೭.೧೦ ರಲ್ಲಿ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೬೦ ಜನರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿಯವರ ಶೇ.೨೩.೪೫ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೨೩.೯೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಂಡದವರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೧೬.೪೩ರಷ್ಟಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೨೨.೬೬ರಷ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಂಡದವರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೨೯.೪೩ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣವು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣವು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ತನಿಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗೋಪಾಲ್ ರಾವ್ (೧೯೭೪) ಎಪಿಎಂಸಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲೇಖಕ ತನ್ನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬಾಂಬೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ. ರವಿಯ (೧೯೭೫) ಕೃತಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಕೊಪ್ರಾದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ ತಿಪಟೂರ್ ಮತ್ತು ಅರಸಿಕೇರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮಾರಾಟ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಾರಾಟದಿಂದ (೬೬%) ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದೆ ಮತ್ತು ನಂತರ ಕಮಿೀನ್ ಏಜೆಂಟರ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟವಾಗಿದೆ (೧೬%) ಮತ್ತು ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ (ಸುಮಾರು ೧೧%) ಮತ್ತು ಉಳಿದವು ನೇರವಾಗಿ ರೈತರಿಂದ (ಸುಮಾರು ೭%). ಭೋಗಪ್ಪ (೧೯೮೨) "ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ" ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಇದು ಎಪಿಎಂಸಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗ. ಅವರು ಕರಡು ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕರಡು ಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಅವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ವಿಶೇಷ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು "ಅಯಾಕಟ್" ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೫೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೮೦ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ

ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೮೨.೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೬೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೭೦.೬೭ರಷ್ಟಿದೆ.

ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೪೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೧೭.೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೩೫ರಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೨೯.೩೮ರಷ್ಟಿದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶುಲ್ಕಗಳು:

ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ದೋಷವೆಂದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶುಲ್ಕಗಳ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಪಕ-ಮಾರಾಟಗಾರರ ಮೇಲೆ ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣ. ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಹೊರತಂದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೈಲೈಟ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅರ್ಹತ್ (ಕಮಿಷನ್), ದಲ್ಲಾಳಿ (ಬ್ರೋಕರೇಜ್), ಹಮಾಲಿ (ಶುಲ್ಕವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು) ತೂಕದವರು, ಚಲಾನಿ (ಜರಡಿ); ಗೌಶಾಲಾ, ಪಠಾಸಲ (ಶಾಲಾ ನಿಧಿ), ಬಾರ್ದನ್ (ಗೋಣಿ ಚೀಲಗಳಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆ), ಗೊಡಮ್ (ಗೊಡೌನ್ ಬಾಡಿಗೆ). ಆಯೋಗ, ಹಮಾಲಿ, ತೂಕ ಮತ್ತು ಜರಡಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೀಯ ಆರೋಪಗಳು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ದಾನದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಡಿತಗಳು ಅನಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.[೧]

ಶಾಸನಬದ್ಧ ನಿಬಂಧನೆಗಳು:

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧತೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಉಪ-ಕಾನೂನುಗಳು ಅನಧಿಕೃತ ಕಡಿತಗಳನ್ನು, ನಗದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ ಈ ಪ್ರಮುಖ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಹ ಹೇಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಆಯೋಗದ ದಳ್ಳಾಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಯಾವುದೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ವಿನಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿವೆ, ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವೆಂದು

ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಸಹ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶೇಂಗಾ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶುಲ್ಕಗಳು, ೧೯೯೫-೯೬ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ವಿವಿಧ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಖರೀದಿದಾರ ಅಥವಾ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾರಾಟಗಾರನು ಪಾವತಿಸಬೇಕಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶುಲ್ಕಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೂಚಿಸಿರುವ ವಿವರಗಳು ಈ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ: ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ನೆಲಗಡಲೆ ಎರಡಕ್ಕೂ ಆಯೋಗದ ಶುಲ್ಕಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೨ ರಷ್ಟಿದೆ. ಈ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ಖರೀದಿದಾರರು ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆದ ಕಮಿಷನ್ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಪಾವತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಯೋಗದ ಶುಲ್ಕಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಎಪಿಎಂಸಿಗಳಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕುಗಳಾಗಿದೆ.

ಬ್ರೋಕರೇಜ್ ಅನ್ನು ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆದ ಬ್ರೋಕರ್ ೦.೧೦ ಶೇಕಡಾವಾರು ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ. ಬ್ರೋಕರೇಜ್ ದರ ೦.೧೦ ಶೇಕಡಾವಾರು ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ನೆಲಗಡಲೆ ಎರಡಕ್ಕೂ. ತೂಕದ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಮಾರಾಟಗಾರರಿಂದ ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆದ ತೂಕದವರಿಗೆ ಪಾವತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಶುಲ್ಕದ ದರವು ರೂ.೦.೨೦ ರಿಂದ ರೂ.೪೦ ರವರೆಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ನೆಲಗಡಲೆ ಹತ್ತಿಗೆ ಸರಾಸರಿ ರೂ .೦.೩೩ ಮತ್ತು ಶೇಂಗಾಗಳಿಗೆ ರೂ.೩೫. ಎರಡೂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ತೂಕ ಶುಲ್ಕಗಳು ಚಳ್ಳಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ರೂ.೦.೨೦ ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ, ಹತ್ತಿಗೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ರೂ.೪೦ ಶುಲ್ಕ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶೇಂಗಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ರೂ.೦.೪೦ ಶುಲ್ಕ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾರಾಟಗಾರ ಪಾವತಿಸಿದ ಹಮಾಲಿ ಶುಲ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಏಕರೂಪತೆ ಇದೆ. ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ಶೇಂಗಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು. ಹಮಾಲಿ ದರಗಳು ಹತ್ತಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ರೂ.೨೦ (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ) ನಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ರೂ.೨.೦೦ (ಚಳ್ಳಕೆರೆ)ವರೆಗೆ ಬದಲಾಗಿದ್ದರೆ, ಹಮಾಲಿ ದರಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ರೂ.೧.೫೦ ಮತ್ತು ರೂ.೧.೬೫. ಹತ್ತಿಗೆ ಹಮಾಲಿಯ ಸರಾಸರಿ ದರ ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ರೂ.೧.೫೯ ಆಗಿದೆ. ಹತ್ತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಶೇಂಗಾ ಹಮಾಲಿ ದರಗಳು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ೧.೦೫ ಮತ್ತು ಇತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೦.೪೦. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಸರಾಸರಿ ಹಮಾಲಿ ಶುಲ್ಕಗಳು ೦.೫೬. ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳಿಗೆ ಕೆಎಪಿಎಂ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಿಗದಿತ ಕಮಿಷನ್ ಶುಲ್ಕದ ದರ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಖರೀದಿದಾರರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವುದು. ಖರೀದಿದಾರರು ಮಾಡಿದ ಈ ಪಾವತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಮಾರಾಟಗಾರರು ಕಮಿಷನ್ ಪಾವತಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಬೈಲಾಗಳು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಕಡಿತಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿವಾದಿ–ಮಾರಾಟಗಾರರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೇವಲ ಆಯ್ದ ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪ್ರತಿವಾದಿ–ಮಾರಾಟಗಾರರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಡಿತಗಳು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಉಪ–ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಗರಿಷ್ಠ ಶೇ.೬ರಷ್ಟು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಶೇ.೨ರಷ್ಟು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಡಿತಗಳು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಉಪ–ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು, ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಅದೇ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೇ.೯೦ಗಳಷ್ಟು ಬಹುಮತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿವಾದಿ–ನಿರ್ಮಾಪಕರು ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು. ಬೈ–ಕಾನೂನುಗಳು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ನಿಗದಿತ ನಿಯಮಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಅವರು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ೧೦೦ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ೯೪ ಶೇಕಡಾವಾರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ, ೮೦ ಜನರು ಚಳ್ಳಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಮತ್ತು ೮೦ ಜನರು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟಗಾರರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಇಂತಹ ಅಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.[೨]

ಮಾರಾಟದ ವಿಧಾನಗಳು:

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯ ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ ಉತ್ಪಾದಕ–ಮಾರಾಟಗಾರನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ತಂದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಉಪ–ಕಾನೂನುಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ನಡೆಯುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತವೆ.

ರೈತನು ತನ್ನ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಮಾರಾಟದ ವಿಧಾನ, ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳು ನಿರ್ವಹಕ–ಮಾರಾಟಗಾರರ ಚೌಕಾಶಿ ಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ರೈತ ತನ್ನ ಕೃಷಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಖರೀದಿದಾರರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ, ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅವನು ಅದನ್ನು ಕಮಿಷನ್ ಏಜೆಂಟ್ ಮೂಲಕ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಹಿವಾಟಿನಲ್ಲಿನ ಜಟಿಲತೆಗಳು ಈ ಏಜೆನ್ಸಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿವೆ.

ಮಾರಾಟದ ಅನೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಒಂದೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ವಿಭಿನ್ನ ಸರಕುಗಳಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ವಿಧಾನಗಳು ಅಥವಾ ಮಾರಾಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪ್ಯಾರಾಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹಟ್ಟಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆಯೋಗದ ದಲ್ಲಾಳಿ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯ ತುಂಡುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಖರೀದಿದಾರರಿಂದ ಬೆರಳುಗಳು ಮತ್ತು ಬೆರಳಿನ ಕೀಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ – ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮತ್ತು ಆಯೋಗದ ದಳ್ಳಾಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆ. ಮಾಡಿದ ಹಿಗ್ಲಿಸ್ಟ್ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಮಾರಾಟಗಾರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಒಪ್ಪಿದ ನಂತರ, ಬಿಡ್‌ನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಯ ಲಾಭ ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಇಲ್ಲ.

ಟೆಂಡರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಟಿಂಡಿವನಂ (ತಮಿಳುನಾಡು ರಾಜ್ಯ) ದಲ್ಲಿ ೧೯೪೦ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಲಾಟ್‌ವೈಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ತೆರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಟೆಂಡರ್‌ಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಮಯವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತ ಖರೀದಿದಾರರು ತಮ್ಮ ಬಿಡ್‌ಗಳನ್ನು ಟೆಂಡರ್ ಸ್ಲಿಪ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಟೆಂಡರ್ ಸ್ಲಿಪ್‌ಗಳನ್ನು ನಂತರ ಮೊಹರು ಮಾಡಿದ ಟೆಂಡರ್ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಟೆಂಡರ್ ಸ್ಲಿಪ್ ಅನ್ನು ಬಿಡುವ ಮೊದಲು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಟೆಂಡರ್ ಸ್ಲಿಪ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಮೂದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಖರೀದಿದಾರರು ಒಂದೇ ಬೆಲೆಗೆ ಒಂದೇ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಾಗ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಲಿಪ್ ಅನ್ನು ಮೊದಲು ಹಾಕಿದವರು ಯಾರು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಈ ರೀತಿಯ ಖಗೋಳವು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಟೆಂಡರ್ ಬಾಕ್ಸ್ ಅನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಟೆಂಡರ್ ಸ್ಲಿಪ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೋಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ ಉಗ್ರಾಣಗಳಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದ್ಧರಣವನ್ನು 'ಬಿಡ್ ಡಿಕ್ಲರೇಶನ್ ಸ್ಲಿಪ್' ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಗರಿಷ್ಠ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಧ್ವನಿವರ್ಧಕಗಳ ಮೂಲಕ ಘೋಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಮಾರಾಟಗಾರನು ಘೋಷಿಸಿದ ಬೆಲೆಗೆ ತನ್ನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳೊಂದಿಗೆ ಭಾಗ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ. ಅವರು ಉದ್ದೇಶಿತ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದೊಳಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ತಾವು ಖರೀದಿಸಲು ಬಯಸುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ನಿಖರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಖಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಈಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ರಾಯಲ್ ಕಮಿಷನ್ ಆನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ೩ ಹರಾಜು ಮಾರಾಟದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನ ಮಾರಾಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿ, ಎಣಿಕೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಲ್ಲದ ಇತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿವೆ, ಅವು ಫಾರ್ವರ್ಡ್ ಸೇಲ್, ಜಲಪ್ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಮೊಹಗಮ್ ಮಾರಾಟ.

ವಿಧಾನಗಳು :

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ ರ ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮ ರ ಪ್ರಕಾರ, "ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಅಧಿಸೂಚಿತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಟೆಂಡರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಟೆಂಡರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ, ಇದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ರೈತ-ಮಾರಾಟಗಾರರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬರುವ ದಿನದಂದು ನಿಯಮಿತ ಹರಾಜಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸರದಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಒಪ್ಪಂದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.[೩]

ಎಲ್ಲಾ ಆಯ್ದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ಶೇಂಗಾಗಳಂತಹ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಟೆಂಡರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಟೆಂಡರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತೆರೆದ ಹರಾಜು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ಸರಕುಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಆಯ್ದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ದನ, ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಂದದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆಯ್ದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ರೈತ-ಮಾರಾಟಗಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾರಾಟದ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅವರ ಆದ್ಯತೆಯಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾರಾಟದ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರೈತರ ಆದ್ಯತೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಗರಿಷ್ಠ ೪೩ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ರೈತರು ಮಾರಾಟದ ಆದ್ಯತೆಯ ಟೆಂಡರ್ ವಿಧಾನ, ನಂತರ ಶೇ.೩೯ರಷ್ಟು ಚಳ್ಳಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೭ರಷ್ಟು ಒಟ್ಟಾರೆ ಸರಾಸರಿ ಶೇ.೩೦.೫ಗಳಷ್ಟು ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರ ಮಾರಾಟದ ಟೆಂಡರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಗರಿಷ್ಠ ಶೇ.೬೦ರಷ್ಟು ರೈತರ ಓಪನ್ ಹರಾಜು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದು, ನಂತರ ಶೇ.೫೬ರಷ್ಟು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಓಪನ್

ಹರಾಜು' ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ರೈತರ ಸರಾಸರಿ ಶೇ.೫೦.೭೫ರಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಇತರ ಮಾರಾಟ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿದೆ.

ಮುಕ್ತ ಒಪ್ಪಂದದ ಮಾರಾಟ ವಿಧಾನವನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ೨೭ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ರೈತ- ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರ ನಂತರ ಶೇ.೨೧ರಷ್ಟು, ಚಳ್ಳಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೧ರಷ್ಟು ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವವರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸರಾಸರಿ ಶೇ.೧೮.೭೫ರಷ್ಟು ಬಂದಿದೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟದ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ರೈತರ ಆದ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತಂತ್ರದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾರಾಟದ ಆದಾಯದ ಪಾವತಿ:

ಭಾರತೀಯ ರೈತರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಬಡವರಾಗಿದ್ದು, ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ. ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ದಿನನಿತ್ಯದ ಕುಟುಂಬ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ತುರ್ತು ಹಣದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅವನ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಕೆ.ಎ.ಪಿ.ಎಂ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೬ ರ ಪ್ರಕಾರ, "ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಅಥವಾ ನಿಯಮಗಳು ಅಥವಾ ಖರೀದಿ-ಕಾನೂನುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿತಗೊಳ್ಳಲು ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ಕಡಿತಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಶುಲ್ಕಗಳು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶುಲ್ಕಗಳು, ತೆರಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂಗಡಗಳು, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಹೊರಗೆ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆ ಅಥವಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಸಬ್‌ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟಗಾರನಿಗೆ ಖರೀದಿದಾರನು ನಗದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸಬೇಕು, ಮಾರಾಟವಾದ ತಕ್ಷಣ ಒಂದು ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಯೋಗದ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳು ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ, ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೈ-ಕಾನೂನುಗಳಿಂದ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಒಂದು ಪದದ ಕ್ರೆಡಿಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಖರೀದಿದಾರರಿಗೆ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲು, ಅದು ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಗಳು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿಯನ್ನು ಮೀರಬಾರದು.

ಪಾವತಿ ವಿಳಂಬದ ಅವಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಸಂಶೋಧಕರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ರೈತರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟ. ಹತ್ತಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಪಾವತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸಮಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ರೈತರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಯಿತು. ರೈತರಿಂದ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿಯು ಶೇ೯೯.೫ರಷ್ಟು ರೈತರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮತ್ತು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ನಡುವೆ ಪಾವತಿ ಪಡೆದರೆ, ಕೇವಲ ಶೇ.೦.೫ರಷ್ಟು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಾವತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.[9]

ಇದಲ್ಲದೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು-ರೈತರು ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಮಾತ್ರ ಎರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇತರ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಹಣ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ರೈತರ ಅನುಭವವು ಹತ್ತಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಭಿನ್ನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶೇಕಡಾವಾರು ರೈತರು (ಶೇ.೯೮.೨೫) ಒಂದು ವಾರದೊಳಗೆ ಪಾವತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಕೇವಲ ಶೇ.೧.೭೫ರಷ್ಟು ರೈತರು ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾವತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.[೪]

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ (ಹತ್ತಿ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಒಂದು ವಾರದೊಳಗೆ ಪಾವತಿ ಪಡೆದರೆ, ಚಳ್ಳಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ೩ ಜನ ರೈತರು, ೩ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾವತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಹಿತಿಯು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾವತಿ ವಿಳಂಬವು ರೈತರ ಆದಾಯವು ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪೂರೈಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವು ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ತ್ವರಿತ ಮತ್ತು ಮುಂಚಿನ ಪಾವತಿಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯ ಆಯ್ಕೆ:

ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಕಮಿಷನ್ ಏಜೆಂಟರು, ಸಹಕಾರಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸೊಸೈಟಿ ಮತ್ತು ತೈಲ ಗಿರಣಿಗಳಂತಹ ಬಳಕೆದಾರ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಏಜೆನ್ಸಿಯ ಆಯ್ಕೆಯು ಅನುಕೂಲಕರ, ಹಣಕಾಸಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಾರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪ್ರಮಾಣ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಏಜೆನ್ಸಿಯ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು:

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ತಮ ಭಾಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊರಗೆ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುವುದು ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳನ್ನು ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲಕರ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ವೆಚ್ಚವು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ರೈತರು ತಮ್ಮ

ತುರ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಈ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಗಡವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ ತ್ವರಿತ ಪಾವತಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಈ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಹಕಾರಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸೊಸೈಟಿ:

ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಘಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅನಿಸಿಕೆ ಏನೆಂದರೆ, ಈ ಸಂಘಗಳು ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಅವು ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಸಂಘಗಳು ರೈತ–ಮಾರಾಟಗಾರರಿಗೆ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಪಾವತಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಳಕೆದಾರ ಘಟಕಗಳು:

ತೈಲ ಗಿರಣಿಗಳಂತಹ ಬಳಕೆದಾರ ಘಟಕಗಳನ್ನು ರೈತ–ಉತ್ಪಾದಕರು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ತೈಲ ಬೀಜಗಳು. ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಈ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವಾಗ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ, ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕಮಿಷನ್ ಅಕೌಂಟ್ಸ್, ಹಳ್ಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸೊಸೈಟಿಯಂತಹ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಏಜೆನ್ಸಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶೇಂಗಾ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ರೈತ–ಮಾರಾಟಗಾರರ ಆದ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರೈತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಯ್ಕೆ ಏಜೆನ್ಸಿ:

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ೩೪ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದರೆ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ರೈತರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೨೭ ಜನ ಮತ್ತು ೨೬ ಜನ ಆಗಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ೪ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಮತ್ತು ೨ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ತೋರಿಸಿದರು. ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ೨ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ಮಧ್ಯಮ ರೈತ ಮತ್ತು ೪ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಂದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕಮಿಷನ್ ಏಜೆಂಟರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರೈತರು ೩೧ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೨೪ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೨೬ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ೭ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೪ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ೨ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೨ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೩ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದಿ-ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಆಯೋಗದ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರೈತರು, ೨೬ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೧೯ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೨೬ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ ಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿದೆ. ೧೪ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೧೧ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೪ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ರೈತರು ಇತರ ೩ ಜನ ಕಮಿಷನ್ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೩೧ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ೨೮ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೨೫ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಆಯೋಗದ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಳ್ಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ೮ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಮತ್ತು ೨ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ ಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಗ್ರಾಮ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರದೇಶ. ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಸಣ್ಣ ರೈತ ಮತ್ತು ೫ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿಲ್ಲ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಸ್ಥಾನ:

ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆದ್ಯತೆಯ ಮಾದರಿಯು ವಿಭಿನ್ನ ಗಾತ್ರದ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ರೈತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಶೇ.೧೪.೨೫ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವಾದಿ-ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಗರಿಷ್ಠ ಶೇ.೮೦.೭೫ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವಾದಿ-ರೈತರು ಆಯೋಗದ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದರೆ, ಕೇವಲ ಶೇ.೫ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿವಾದಿ-ರೈತರು ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಭಿನ್ನ ಗಾತ್ರದ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ ಹೊಂದಿರುವ ರೈತರು ವಿಭಿನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿವೆ.

ಸಣ್ಣ ರೈತರು:

ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಶೇ.೮.೨೫ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವಾದಿ, ಸಣ್ಣರೈತರು ಹಳ್ಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಶೇ.೨೦.೬೨ರಷ್ಟು ಆಯ್ದ ಸಣ್ಣ ರೈತರಲ್ಲಿ. ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಂದ ಆಯೋಗದ

ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಶೇ.೩೦.೫೦ರಷ್ಟು ಎರಡು ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಇದು ಶೇ.೭೬.೨೫ರಷ್ಟು ಆಯ್ದ ಸಣ್ಣ ರೈತರಲ್ಲಿ, ಶೇ.೧.೨೫ರಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಶೇ.೩.೧೩ರಷ್ಟು ಆಯ್ದ ಸಣ್ಣ ರೈತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು:

ಆಯ್ದ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರಿಂದ ಗ್ರಾಮ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಶೇ.೪.೭೫ರಷ್ಟು ಎರಡು ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಇದು ಶೇ.೧೫.೮೩ರಷ್ಟು ಆಯ್ದ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರ. ಪ್ರತಿವಾದಿ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರಿಂದ ಆಯೋಗದ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಶೇ.೨೪.೫೦ರಷ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಇದು ಶೇ.೮೧.೬೬ರಷ್ಟು ಆಯ್ದ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರ. ಪ್ರತಿವಾದಿಯಿಂದ ಕೋ-ಆಪರೇಟಿವ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸೊಸೈಟಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರನ್ನು ಆಯ್ದ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ದೊಡ್ಡ ರೈತರು:

ಹತ್ತಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೇ.೧.೨೫ರಷ್ಟು ಎರಡು ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಮೊತ್ತದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಶೇ.೪.೧೬ರಷ್ಟು ಆಯ್ದ ದೊಡ್ಡ ರೈತರಲ್ಲಿ. ಕಮಿಷನ್ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಶೇ.೨೫.೭೫ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವಾದಿ ರೈತರಲ್ಲಿ ಶೇ.೮೫.೮೩ರಷ್ಟು ಆಯ್ದ ದೊಡ್ಡ ರೈತರಲ್ಲಿ. ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿವಾದಿ ರೈತರಲ್ಲಿ ೧೦ ಜನ ಆಯ್ದ ದೊಡ್ಡ ರೈತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶೇಂಗಾ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ರೈತರ ಆಯ್ಕೆ:

ಶೇಂಗಾ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಗಾಗಿ ರೈತರ ಆದ್ಯತೆಯ ಮಾದರಿಯು ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ.ಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ರೈತರು. ಪ್ರದೇಶವು ತಮ್ಮ ಶೇಂಗಾ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಣ್ಣೆ ಗಿರಣಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದೆ. ೧೯ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೨೪ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಎಣ್ಣೆಗಿರಣಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಯೋಗದ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ರೈತ-ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ೧೦ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೭ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೧ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದರೆ, ೧೧ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೪ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೫ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಆಯೋಗದ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶೇಂಗಾ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೈತ-ಪ್ರತಿವಾದಿ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೫]

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯ ಆಯ್ಕೆಗಾಗಿ ರೈತರು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಮಾದರಿಯು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ೭೦ ಜನ ರೈತ-ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯವರು ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು

ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಣ್ಣೆಗಿರಣಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ೨೭ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೨೦ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೨೩ ಜನದೊಡ್ಡ ರೈತರು. ಒಟ್ಟು ೭ ಜನ ರೈತರು ಕಮಿಷನ್ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ೬ ಜನ ತಲಾ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೫ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು. ಇನ್ನೂ ೭ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೪ ಜನ ರೈತರು, ಮತ್ತು ೨ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ, ಯಾವುದೇ ರೈತ–ಪ್ರತಿವಾದಿಯು ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿಲ್ಲ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೭೩ ಜನ ರೈತ–ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ತೈಲ ಗಿರಣಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ೩೦ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೨೨ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೨೧ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು. ಆಯೋಗದ ಏಜೆಂಟರನ್ನು ೧೪ ಜನ ರೈತ–ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ೩ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ೪ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೭ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು. ೧೩ ಜನ ರೈತರು ಗ್ರಾಮ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ೭ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೪ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೨ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು. ಯಾವುದೇ ರೈತ–ಪ್ರತಿವಾದಿಯು ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ತೋರಿಸಿಲ್ಲ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆಯ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೫೮ ಜನ ರೈತ–ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರು ಎಣ್ಣೆಗಿರಣಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ೨೬ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೧೬ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ೧೬ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು. ಹಳ್ಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ೧೩ ಜನ ರೈತರು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ೭ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೫ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ದೊಡ್ಡ ರೈತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ೨೪ ಜನರು ರೈತ–ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ೫ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ೮ ಜನ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಮತ್ತು ೧೧ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು. ಅದು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ. ೫ ಜನ ರೈತ–ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ೨ ಜನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ಒಬ್ಬರು ಮಧ್ಯಮ ರೈತ ಮತ್ತು ೨ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ದಲ್ಲಾಳಿ ಅಂಗಡಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಪಾತ್ರ :

ಸಣ್ಣ ರೈತರು:

ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಶೇ. ೭.೭೫ರಷ್ಟು ಒಟ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಶೇ.೧೯.೩೭ರಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ರೈತ–ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರ. ಮತ್ತೆ ಶೇ.೬.೨೫ ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೫.೬೨ ರಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ರೈತರಗಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತಷ್ಟು ಶೇ.೨೫.೫ರಷ್ಟು ರೈತರು

ತೈಲ ಗಿರಣಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದು ಅದು ಶೇ.೬೩.೭೫ರಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ರೈತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಶೇ.೦.೫೦ರಷ್ಟು, ಶೇ.೧.೨೫ರಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು:

ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಶೇ.೫ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೬.೬೬ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಹಳ್ಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದರೆ, ಶೇ.೫.೫೦ರಷ್ಟು ಶೇ.೧೮.೩೩ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಮ ರೈತರಲ್ಲಿ ಆಯೋಗದ ಏಜೆಂಟ್‌ಗಳಿವೆ. ಎಣ್ಣೆ ಗಿರಣಿಗಳನ್ನು ಶೇ.೧೯.೨೫ರಷ್ಟು, ಶೇ.೬೪.೧೬ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಮ ರೈತರಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೦.೨೫ರಷ್ಟು, ಶೇ.೦.೮೩ರಷ್ಟು. ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ದೊಡ್ಡ ರೈತರು:

ದೊಡ್ಡ ರೈತರಲ್ಲಿ ೪೦ ಜನ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹಳ್ಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು, ೪೦ ಜನ ರೈತ–ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೩.೩೩ರಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಆಯೋಗದ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ಗಿರಣಿಗಳಿಗೆ ೪೦ ಜನ ರೈತ–ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೦ರಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ರೈತರು, ಶೇ.೫೦ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಶೇ.೧.೬೬ರಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ರೈತರಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ಭಾರೀ ಏರಿಳಿತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಭಾರೀ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭದಾಯಕ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಭಾಗ. ಅವರು ಸಣ್ಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಉಳಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಎಪಿಎಂ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೬ (ಸೆಕ್ಷನ್ ೮೪) ನಿಯತಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಕೃಷಿಕರು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಯೋಗದ ಏಜೆಂಟರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ವಿವಾದ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಎಪಿಎಂ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೬ ರ ನಿಯಮ (೫೫) ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮ ವಿವಾದಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.[೬]

ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತಿವಾದಿ-ರೈತರು ಮಂಡಿಸಿದ ಕಾರಣಗಳು ಬೆಲೆ, ಗುಣಮಟ್ಟ, ತೂಕ, ಶ್ರೇಣಿ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಪಾವತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎರಡು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ರೈತ-ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕೋಷ್ಠಕದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ.

ಖರೀದಿದಾರ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಗಾರರ ನಡುವಿನ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿವಾದಿ-ರೈತರು (ಶೇ.೩೫.೭೫) ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾರೆ, ನಂತರ ಬೆಲೆ (ಶೇ.೨೫.೭೫), ಗುಣಮಟ್ಟ (ಶೇ.೮.೫೦), ತೂಕ (ಶೇ.೨.೫೦), ಗ್ರಾಡ್‌ಲ್ಯಾಂಗ್ (ಶೇ.೧.೭೫) ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಣೆ (ಶೇ.೧.೨೫). ಆದಾಗ್ಯೂ, ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರೈತರು (ಶೇ.೨೫.೦೦) ತಮ್ಮ ಮಾರಾಟದ ವಹಿವಾಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿವಾದಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗಮನಿಸುವುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ವಿವಾದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರೈತರು (ಶೇ.೩೩) ಬೆಲೆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧೦ ಜನ ರೈತರು ಮಾತ್ರ ಬೆಲೆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ೨೦ ಜನ ರೈತರು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನು ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೪ ಜನ ರೈತ-ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ಮಾತ್ರ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವಂತೆ ತೂಕದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ೭ ಜನ ರೈತರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೇಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿಲ್ಲ. ವಿವಾದಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಶೇಖರಣಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ೩ ಜನ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ಒಬ್ಬರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೫೦ ಜನ ಪ್ರತಿವಾದಿ-ರೈತರು ಪಾವತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಚಳ್ಳಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ೧೨ ಮಂದಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗರಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ೩೧ ಜನ ಮತ್ತು ೧೮ ಜನ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ಯಾವುದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳು ಅನುಸರಿಸಿದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವಿವಾದಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತಿವಾದಿ-ರೈತರಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ.

ಒಳಪಟ್ಟ ಎರಡು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ೧೬೦ ಜನ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಾದಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಸಂತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಒಟ್ಟು ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೮೮.೦೭ ಶೇಕಡಾವಾರು ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸಣ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆಯ ೩೬ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ೧೧.೯೩ ಶೇಕಡಾವಾರು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಲಿಲ್ಲ.[೧೦]

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ೮೦ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ೮೦ ಜನ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ತಮ್ಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಹಿವಾಟಿನಲ್ಲಿ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ೧೩ ಮಂದಿ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ೬ ಮಂದಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಲ್ಕು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿನ ವಿವಾದಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥದ ಬಗ್ಗೆ ಕಲೆಕ್ಷನ್ ಏಜೆಂಟರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕೋರಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ೯೨ ಆಯೋಗಗಳು ೧೦೦ ರಲ್ಲಿ ಏಜೆಂಟರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟದಿಂದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ವಿಧಾನವು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ದೃಢಪಡಿಸಿದರು, ಆದರೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ೮ ಜನ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಆಯೋಗದ ಏಜೆಂಟರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೨೫ ಮತ್ತು ೨೦ ಕಮಿಷನ್ ಏಜೆಂಟರು ವಸಾಹತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದು ಏಜೆಂಟ್ ತಮ್ಮ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಿವಾದಗಳು ಕಳೆದ ೮ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಲ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಂಡಿವೆ. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರನಾಗಿ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯಾಪಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ:

ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಿಂದಾಗಿ

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲಿನ ವಿವರಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಗರಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು (ಶೇ.೯೮.೫೦) ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳು ತೂಕದ ಮೇಲೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು, ಆದರೆ ನಗಣ್ಯ ಶೇ.೧.೫೦ರಷ್ಟು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಶೇ.೮೧ರಷ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು, ಆದರೆ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು (ಶೇ.೧೯) ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. 'ಪಾವತಿ' ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಶೇ.೫೪.೫೦ರಷ್ಟು ಪಾವತಿ ಕುರಿತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ (ಶೇ.೪೫.೫೦) ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ತೂಕ, ಶ್ರೇಣಿ, ಪಾವತಿ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಶೇ.೬೦.೫೦ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೯.೫೦ರಷ್ಟು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅದೇ ರೀತಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಶೇ.೬೫.೨೫ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು, ಶೇ.೩೪.೭೫ ರಷ್ಟು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಆಯಾ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ ೬೧ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಶೇ.೩೯ರಷ್ಟು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಆಯಾ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೫೭.೫೦ರಷ್ಟು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವಿಕೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ತೂಕದ ಮೇಲೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಶೇಕಡಾ ೯೮ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಶೇಕಡಾ ೯೬ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ(ಶೇ.೨೪), ಚಳ್ಳಕೆರೆ(ಶೇ.೨೨)ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದಂತೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಕುರಿತು ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ಸಮಿತಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಂತೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳ ಪಾವತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ, ಈ ಎರಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳ ಮಾರಾಟದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳು

೧. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ, ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ. ೨೦೧೧-೧೨.

೨. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೩. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೪-೧೫.

೪. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೬-೧೭.

೫. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೭-೧೮.

೬. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಐ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨ ಆವೃತ್ತಿ, ವಿಭಾಗ ೭೬ ಪು. ೯೮.

೭. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಐ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨ ಆವೃತ್ತಿ, ವಿಭಾಗ ೮೪, ಪುಟಗಳು ೧೦೨-೧೦೩.

೮. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಜೆ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨ ಆವೃತ್ತಿ ವಿಭಾಗ ೭೫, ಪುಟ ೯೮.

೯. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಜೆ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨ ಎಡಿಟ್ಲಾನ್ ವಿಭಾಗ ೭೯, ಪುಟಗಳು ೯೯-೧೦೦.

೧೦. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕೆಲಸ, ಸಂಪುಟ ೨; ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ನಾಗಾಪುರ, ೧೯೬೮, ಪು. ೧೧೫.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಎಂಟು

ಸಮಾರೋಪ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ, ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ, ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೭ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ೨೦೦ ಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದವರು ೨೦೦ ಜನರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ರೈತರು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು. ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ರೈತರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಇರುವ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ರೈತರು, ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು, ತಮಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಬಂದಂತಹ ಹಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ಈ ಹಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಅದರದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಜಾತಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಣವಿದ್ದವರು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಯಾವುದೇ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಥವಾ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಾಪಸ್ಸು

ಮನೆಗೆ ಬರಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಂದರೆ ಗ್ರಾಹಕನಾಗಿ ಹೋಗುವವನಾಗಿದ್ದು. ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ಭೇದಭಾವಗಳಿಲ್ಲದೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಪಿಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಾತಿಯು ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು, ತನ್ನ ಜಾತಿಯ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜಾತಿ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಾತಿಯು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಆದಿಯಿಂದ ಬಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಅಧಿಕಾರ, ಬಂಡವಾಳ, ಆದಾಯ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕ್ರೋಢಿಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಜೊತೆ ಜಾತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ ಬಂದು ಯಶಸ್ಸು ಗಳಿಸಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಲಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಮಾಣ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಈ ಎರಡು ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನತೆ ಇದ್ದು, ಆಗಾಗ ತನ್ನ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯಲ್ಲೇ ಸ್ಪೃಶ್ಯ–ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಗಳಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೦೧ ಜಾತಿಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪೃಶ್ಯ–ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆಂದು ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮುಂತಾದ ಜಾತಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕೆಳಸ್ತರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ವಸತಿಗಳಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಜನರನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೫೦ ಅಧಿಕೃತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿವೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡ ಅಥವಾ ನಾಯಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಮಾನ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಎರಡು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಸಶಕ್ತರಾಗಲು ಇರುವ ಏಕೈಕ ಸಾಧನವೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ. ದಲಿತರನ್ನು ಸಬಲೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಸರಕಾರದ ಅನುಕೂಲಗಳಿಂದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಶಿಕ್ಷಣ

ಕಲಿಯುವಂತಾಗಿದೆ. ೨೦೦೧ ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೬೬.೬೪ರಷ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೫೧.೦೦ರಷ್ಟಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೫೨.೯ರಷ್ಟು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೪೮.೩ರಷ್ಟಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣ ಒಂದು ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇದೆಯೆಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ಯಾವುದೇ ದ್ವೇಷ, ಅಸೂಯೆ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅದು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳು, ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಯಾರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂತವರನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಹೊರತು, ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಜಾತಿಗೆ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡವರು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ, ಲಾಭ ಅಥವಾ ನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಯಾವತ್ತಿಗೂ ಜವಾಬ್ಧಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಅದರಲ್ಲಿ ಲಾಭನಷ್ಟದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಜವಾಬ್ಧಾರಿಯನ್ನು ಹೋರುವವರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಜಾತಿಯು ಮರುಕಟ್ಟೆಯ ನಡುವೆ ಸಮ-ಸಮಾಜದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಳ್ಳವರು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲದವರ ಮಧ್ಯೆ ಸದಾ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಹಸಿವು, ಬಡತನ, ಮಾನವೀಯತೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯತೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಅದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲ, ಅದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವರೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯ ರೈತರನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಸೆಳೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅದು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಮತ್ತು ಮುಂದೆಯು ಸೆಳೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಯಾರ ತಪ್ಪು ಅಲ್ಲ, ಅದು ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿದ, ಮೇಲು-ಕೀಳುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಹವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆಯೋ ಹೊರತು, ಧೀನ-ದಲಿತರಿಗಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಎಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಬಹುದು ಹಾಗೆಯೇ ವ್ಯಾಪಾರ-ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು, ಆದರೆ ದಿನನಿತ್ಯದ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟ, ದಿನಸಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು, ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ತರಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಹೂವಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಬೆಲ್ಲದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಅಕ್ಕಿ ಮಂಡಿ, ಚಿನ್ನದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಶೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಕುರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ದನದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಊರ ಸಂತೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಪೇಟೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ರಾಜ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಮಾರುವವರು ಮತ್ತು ಖರೀದಿಸುವವರು ಸೇರುವ ಸ್ಥಳ ಎನ್ನುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಮಾರುವವರು ಮತ್ತು ಖರೀದಿಸುವವರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಸೇರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸೇರಬಹುದು. ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಖರೀದಿಸುವವರು ಸೇರುವುದು ಮುಖ್ಯ ಎಂದಾಗ ಇನ್ಯಾವುದೋ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರು ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ಓ.ಎಲ್.ಎಕ್ಸ್. ಮೂಲಕ ಮಾರಿ ಬಿಡಿ ಎನ್ನುವ ಜಾಹೀರಾತು ಇಂದು ತುಂಬಾ ಪರಿಚಿತವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾರುವವರು ಮತ್ತು ಖರೀದಿಸುವವರು ಮೊಬೈಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸೌಲಭ್ಯವಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಫ್ಲಿಪ್‌ಕಾರ್ಟ್, ಅಮೇಜಾನ್, ನಂತರ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಪನಿಗಳು ಅಂತರ್‌ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವುದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಪೋನ್ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮೂಲತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮೂಲತತ್ವಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ಥಳದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದೂರವಾಣಿ, ಮೊಬೈಲ್ ಮೂಲಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತತ್ವಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದರೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತತ್ವಗಳು ಜಾತಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ಅದರ ರೂಪುರೇಷೆಗಳು ಬೇರೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ನಡೆಸುವ ಹೋಟೆಲ್, ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ

ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಥವಾ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ನೈಪುಣ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದವರನ್ನು ಯಾವ ಉದ್ಯಮಿಯೂ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಂದು ಎಲ್ಲ ಉತ್ಪಾದಕರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸಿ ತನ್ನ ಲಾಭ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಲಾಭ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ತನ್ನ ವೆಚ್ಚದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದು ಇಂದಿನ ಮಂತ್ರ. ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಂತವರಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮಣೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಜಾತಿ ನೋಡಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಾದವು ಕೂಡ ಇದೆ. ಹಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳು ಎಂದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ, ಖರೀದಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕುವ ಈ ಭಾಗದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ರೈತರು ಕೃಷಿ ಇನ್‌ಪುಟ್‌ಗಳಾಗಿ ಹಲವಾರು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಸ್ವಂತ ಬೆಳೆದಂತಹ ಶೇಂಗಾ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಕೊಡುವ ಶೇಂಗಾ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ತಳಿಯ ಶೇಂಗಾ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಗಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಈ ಭಾಗದ ರೈತರು ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರವೆಂದರೆ ರಾಗಿ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿದೆ. ಜೋಳದ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಭಾಗದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ರಾಗಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರು ಬೆಳೆದಂತಹ ರಾಗಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಬೀಜಕ್ಕಾಗಿ ತೆಗೆದಿಡುವುದು ಕೂಡ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಸಜ್ಜೆಯನ್ನು ಸಹ ಬೆಳೆಯುವುದು ಕುಡ ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಜ್ಜೆ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಕೂಡ ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ನವಣೆಯು ಒಂದು ಅಕ್ಕಿಯ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಭಾಗದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೂಡ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಜೊತೆಗೆ ಹಲವು ರೋಗಗಲನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ

ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಈ ಭಾಗದ ರೈತರು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಜೋಳವುಒಂದು ಪ್ರಮುಕವಾದ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಕೂಡ ಮುದ್ದೆ ಮತ್ತು ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಜೋಳವು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇದು ಕೂಡ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದು ಉತ್ತಮವಾದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅಹಾರದ ಧಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳವು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಕೂಡ ಒಂದು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಭಾಗದ ಜನರು ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ರೈತರು ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳವನ್ನು ಕುರಿ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೇಕೆ ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಕ್ವಿಂಟಲ್‌ಗೆ ರೂ.೧೫೦೦ ರಿಂದ ೨೦೦೦ ದವರೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಂಪನಿಗಳಿಂದ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಬೀಜಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಸಿಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹೂವಿನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ತಳಿಯ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು, ಸೇವಂತಿಗೆ, ಪೂರ್ಣಿಮ, ಚಾಂದಿನಿ, ಚೆಂಡೆ ಹೂವು, ರೆಡ್ ರೂಬಿ, ವೈಟ್ ಮಿಲ್ಕ್, ಯೆಲ್ಲೊ ಇನ್ನು ಹಲವಾರು ಹೂವುಗಳನ್ನು ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹೂವಿನ ಬೆಳೆಗಾರರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ರೈತರು ಬೆಳೆಯುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದ ವಾಸಿಯಾದ ಜಿ.ಓ.ವಿಷ್ಣು ಅವರು ಹೂವಿನ ಸಸಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು. ಇವರು ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಗಳ ರೈತರ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಉತ್ತಮ ತಳಿಯ ಹೂವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅ ಹೂವಿನ ತಳಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪ್ಲಾಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರ ಮೂಲಕ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದ ಹೂವಿನ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಇವರ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ತಳಿಯನ್ನು ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತನ್ನದೇ ಆದ 'ಶ್ರೀ ಮಡ್ರಳ್ಳಿ ಚೌಡಮ್ಮ ಪ್ಲಾಂಟ್ ನರ್ಸರಿ'ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಯಶಸ್ಸು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಭಾಗದ ರೈತರಿಗೆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಇರುವ ರೈತರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು

ಉತ್ತಮವಾದ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಈ ಭಾಗದ ರೈತರಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಕೃಷಿ ಓಟ್‌ಪುಟ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸುಮಾರು ೪೦೦ ಜನರು ಸಹ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಸುಮಾರು ೨೦೦ ಜನರು ನಮಗೆ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದರಿಮದ ದಿನನಿತ್ಯದ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಸನ್ನ ರೈತರು ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ವಾರಪೂರ್ತಿ ಅದಾಯ ಸಿಗುವಂತಹ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ತರಕಾರಿಯನ್ನು ವಾರಕೊಮ್ಮೆ ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಮಗೆ ಸುಮಾರು ರೂ. ೨೦೦೦ ದಿಂದ ರೂ. ೩೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ಆದಾಯವನ್ನು ತರಕಾರಿಯು ಆದಾಯವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಂತೆಯ ವಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾವು ಬಿಡಿ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಊರಲ್ಲೇ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ದಿನ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು, ಹೂವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಹೂವಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೊಯ್ಯುವ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ದೊಡ್ಡವರೆಲ್ಲರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹೂವುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು, ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೊಯ್ಯುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಇನ್‌ಪುಟ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕೃಷಿ ಔಟ್‌ಪುಟ್ ಕೂಡ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಮಳೆಯ ಕೊರತೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಳೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಬೆಳೆ ಪರಿಹಾರಗಳು ಕೂಡ ಸಿಗುವುದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಬರಗಾಲವು ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ವರ್ಷಕೊಮ್ಮೆ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದ ಮಳೆಯನ್ನು ನಂಬಿ ಬದುಕುವ ಜನರಿಗೆ

ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಯಾವ ಸರ್ಕಾರವು ಕೂಡ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜನರು ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ವಾಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಂದು ಹೋಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಭಾಗದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ನೀರಾವರಿಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಕನಸಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಈ ಭಾಗದ ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜನರು ವಾಸಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗೆ ಯಾವ ಸರ್ಕಾರವು ಕೂಡ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮನವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಸಹ ಯಾವುದೇ ಉಪಯೋಗವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರೇನು ಬಿಟ್ಟರೇನು ನಾವು ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಳೆಯನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಜನರು ಅತಿಹೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಯಾವ ಸರ್ಕಾರವು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು, ಒಂದು ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಹ ಯಾವುದಾರೂ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೂಲಿ ಪಡೆದು ಬದುಕುವ ಪರಿಸಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಭೂಮಿ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ, ನೀರಾವರಿ ಇಲ್ಲ, ಕೆಲವರಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಇದ್ದರೂ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಇವೆರಡೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬದುಕುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೂ ಸಹ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮಾಲೀಕರು ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವುದುಂಟು ಹಾಗಾದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಶ್ರಮವನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಜನರಿಗೆ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಕೂಡ ಒಮದು ಹೋರಾಟವಾಗಿದೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರವು ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಮಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರೂ ಕೂಡ ನಿಜವಾದ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಲೇಬರ್ ಕಾರ್ಡನ್ನು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಯಾವ ಲೇಬರ್ ಕಾರ್ಡು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಹಿತಿ ಕೊರತೆ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಕೂಲಿಯು ಸಹ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಎಮಬ ಭೇದಭಾವವು ಇರುವುದನ್ನು ಕೂಲಿಯಲ್ಲೂ ಸಹ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದೆ? ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವರಾರು ಎಂಬುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ, ದಿನಗುಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಮನೆಗೆಲಸದವರು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಹಮಾಲರು ಕೂಡ ಪ್ರತಿದಿನ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆಯೋ ಹೊರತು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೂಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ನಿಜವಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಕೂಲಿ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಿಗುವ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಇನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಮಾಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಸುಗಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವುದು ಸಹ ಪೈಪೋಟಿಯಾಗಿದ್ದು. ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೋಟೆ ಹೋರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಅನಿವಾರ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ದುಡಿಯುವುದು ಕೂಡ ಕೂಲಿಗಾಗಿ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಕಠಿಣವಾದದ್ದು, ಮೂಟೆ ಹೋರುವುದು ಒಂದು ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಮಾಲರಾಗಿ ದುಡಿಯುವವರು ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರಾಗಿದ್ದು. ಇವರು ಕೂಡ ಹಮಾಲರ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ಕಾರ್ಮಿಕ ನೀತಿ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ಹಮಾಲರ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಬೆಳೆದಂತಹ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಹಮಾಲರಾಗಿ ತಂದಿರುವ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ತಂದು ರಾಶಿಗೆ ಹಾಕುವುದು ಇವರ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಟೆಂಡರ್ ಚೀಟಿ ಬಂದ ನಂತರ ೩೦ ಕೆ.ಜಿ.ಯಂತೆ ಪ್ರತಿ ಚೀಲಕ್ಕೆ ತೂಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಖರೀದಿಸಿದ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳಿಗೆ ಲೋಡ್ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ. ರೈತರಿಂದ ಹಮಾಲರಿಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಹಣವನವನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅ ಹಣದಿಂದ ದಲ್ಲಾಳಿ ಮಳಿಗೆಗಳ ಮಾಲೀಕರು ಅವರಿಗೆ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹಮಾಲರಿಗೆ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಮುಖವಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವಂತಹ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ. ಹಮಾಲರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಂದು ರಾಶಿಗೆ ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೋಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರು ಚೀಲಕ್ಕೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಯೆಂದು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಂದ ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಡ, ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗಾರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹೋಗುವವರು ಮತ್ತು ಮನೆ ಕಟ್ಟುವವರು ಹೀಗೆ ಪೇಟೆಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವರಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಗಾಯಗಳಾಗುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಆಯಾತಪ್ಪಿ ಕಾಲಿನ ಬೆರಳಿಗೆ ಏಟು ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ, ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡ ಮಾಲೀಕರು ತಕ್ಷಣ ತುರ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅ ದಿನದ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾತಪ್ಪಿ ಕಟ್ಟಡದಿಂದ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಿರುವುದು ಕೂಡ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟೇ ಜಾಗೃತಿಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಸಹ ಮೈ ಮರೆತರೆ ಸಾವು ಸಂಭವಿಸುವುದನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಡ ಮಾಲೀಕರು ಕೊಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಚಾರ್ಜ್‌ನ್ನು ಸಹ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದು ಮಾಲೀಕನ ಜವಾಬ್ಧಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನದ ಕೂಲಿಯು ರೂ.೩೦೦ ರಿಂದ ೩೫೦ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟುವವನಿಗೆ ರೂ.೫೦೦ ರಿಂದ ೬೦೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ನಿಗಧಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಗಾರೆ ಮತ್ತು ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಡುವವರಿಗೆ ರೂ.೩೦೦ ರಿಂದ ೩೫೦ ರವರೆಗೆ ಕೂಲಿ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವಾರದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಬಟವಾಡೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು ಇಂದು ಒಂದು ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಕುಟುಂಬದವರು ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವರ್‌ಗಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಟ್ಟಾರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೮ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಸಂಜೆ ೪ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಊರುಗಳಿಗೆ

ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸುವವರು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಹೋಟೆಲ್ ಮಾಲೀಕರು ಇವರುಗಳಿಗೆ ಸಮವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದಸರಾ ಮತ್ತು ದೀಪಾವಳಿಗೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ರೂ.೮೦೦೦ ರಿಂದ ೯೦೦೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದು ಕೆಲಸಗಾರರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ದಿನಸಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಕಾರಣವೇನೆಮದರೆ, ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ಅಂಗಡಿಗಳು ಫರ್ಟಿಲೈಸರ್ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಮೊಬೈಲ್ ಶಾಪ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವರು ಚಿಲ್ಲರೆ ಪಾನ್‌ಶಾಪ್ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದಿನಸಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೂ.೫೦೦೦ ದಿಂದ ೬೦೦೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕುಟುಂಬಗಳ ಒಟ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ಅದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಯ ರಚನೆ ಎಂದರೆ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ ಗಾತ್ರ, ಬೆಳೆಯ ತೀವ್ರತೆ, ನೀರಾವರಿ ಬಿತ್ತನೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆ, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯ ಮಾದರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರ ತಲಾದಾಯ ಹಂಚಿಕೆ ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ೨೦೦೯-೧೦ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಅಂದರೆ ರೂ.೪೩,೭೨೧ ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕು ಎಂದರೆ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ರೂ.೨೩,೮೭೬ ಗಳಷ್ಟಿದೆ.

ಈ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಾವು ಪಿರಮಿಡ್ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದಾಗ ಪಿರಮಿಡ್‌ನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪತ್ತು, ಆದಾಯ, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪಿರಮಿಡ್‌ನ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಮೇಲೆ ಇರುವವರಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಸಂಪತ್ತು,ಆದಾಯ, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು

ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಪಿರಮಿಡ್‌ನ ಕೆಳಗೆ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆದಾಯ, ಸಂಪತ್ತು, ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆಯಾಗಲಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲತೆ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಾನಮಾನವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಥಾಪಿತ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಾನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶವು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎರಡು ಗ್ರಾಮಗಳಾದ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದೇನೆ. ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಿಂದ ತಲಾ ೧೦೦ ಜನರನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೬,೯೧,೬೭೧ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಬ್ಬರ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ಎರಡು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿರುವ ಜಾತಿಗಳ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಒಂದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ, ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ, ಹೊಲೆಯರು ಮತ್ತು ವಡ್ಡರನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಡರು, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ತಳವಾರರು ಮತ್ತು ಬೇಡರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬರು, ಕಬ್ಬಲಿಗರು, ಅಂಬಿಗರು ಇನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆಯಾಯ ಜಾತಿಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಚರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹಲವಾರು ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಸರಕಾರವು ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಮೂರು– ಐದು ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಇನ್ನು ಜೀವಂತಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಅಧ್ಯಾಯನದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿಗಳಿಗಿಂತ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲ್‌ಸ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂದರೆ ಊರೊಳಗಡೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಊರ ಹೊರಗಡೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯಿಂದ ನೋಡುವುದು ಈಗಲೂ ಸಹ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಇಂದಿಗೂ ಊರ ಹೊರಗಡೆಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಸಹ ಊರಿನ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ, ಹೋಟೆಲ್ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಲೋಟ ಮತ್ತು ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಲೋಟಗಳು ಮತ್ತು ತಟ್ಟೆಗಳು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಅ ಸಮಸ್ಯೆ ಈಗ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿಯವರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಿಂದ ೧೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನರನ್ನು ಹಾಗೂ ೧೬೦ ಜನ ಹಮಾಲರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಜನರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿ ಇರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿಯವರು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದವರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದವರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ವಿಭಿನ್ನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟ ಯೋಜನೆಯ ಪರಿಚಯವು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇದರ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. (ಭಾಸ್ಕರನ್ ಜೆ. (೧೯೯೫).

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣವು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣವು ಚಿತ್ರದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ಅಂದರೆ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದವರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇ.೩.೭೫ರಷ್ಟು ಸುಧಾರಿಸಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಇರಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಕಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ. (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ-೨೦೧೪)

ಅದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ೧೬೦ ಹಮಾಲರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಮಾಲರ ಸಂಘಗಳಿವೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆಯ ಹಮಾಲರ ಸಂಘದಿಂದ ೮೦ ಜನ ಹಮಾಲರನ್ನು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಹಮಾಲರ ಸಂಘದಿಂದ ೮೦ ಜನ ಹಮಾಲರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಮಾಲರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಮಾಲರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಸ್ತಿಯು ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಹಮಾಲರ ಸಂಘದಿಂದ ೪೦ ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಹಮಾಲರನ್ನು ಮತ್ತು ೪೦ ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಹಮಾಲರ ಸಂಘದಿಂದ ೮೦ ಜನರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ

ಅದರಲ್ಲಿ ೪೦ ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ ೪೦ ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇವರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಭೂಮಿ ಇರುವವರು ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದವರು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹಮಾಲರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತಿಲ್ಲ ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮಿ ಇರುವವರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹಮಾಲರ ಶಿಕ್ಷಣವು ಹೆಚು ಇರುವುದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ತನಿಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗೋಪಾಲ್ ರಾವ್ (೧೯೭೪) ಎಪಿಎಂಸಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲೇಖಕ ತನ್ನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬಾಂಬೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ. ರವಿಯ (೧೯೭೫) ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ತಿಪಟೂರ್ ಮತ್ತು ಅರಸಿಕೇರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮಾರಾಟ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದೆ ಮತ್ತು ನಂತರ ಕಮಿ೦ನ್ ಏಜೆಂಟರ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಉಳಿದವು ನೇರವಾಗಿ ರೈತರಿಂದ, ಭೋಗಪ್ಪ (೧೯೮೨) "ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ" ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿ", ಇದು ಎಪಿಎಂಸಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗ. ಅವರು ಕರಡು ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕರಡು ಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಅವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ವಿಶೇಷ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಗಿರುವ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಂಗಾ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ನವಣೆ ಈರುಳ್ಳಿ ಇನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಂದು ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಬ್ಬರು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭಾಗದ ಜನರಿಗೆ ಉಪ ಕಸುಬು ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾಗಿ ಮಳೆಯಾಗಿ

ರೈತರಿಗೆ ಕೈಗೆ ಬೆಳೆಯು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ರೈತರು ಅತಿವೃಷ್ಠಿ ಮತ್ತು ಅನಾವೃಷ್ಠಯಿಂದ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜಗಳಿಂದ ಯಾವುದೇ ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ಆದಾಯವು ಸಿಗದೇ ಇರುವುದು ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ರೈತರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವಂತಹ ರೈತರು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೂವುಗಲಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸೇವಂತಿಗೆ, ಚೆಂಡೆ ಹೂವು, ಕುಪ್ಪಮ್ಮ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವು, ಕನಕಾಂಬರ ಹೂವು, ಸೂಜಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಚಾಂದಿನಿ, ಬಿಳಿ ಹೂವು ಇನ್ನು ಮುಂತಾದ ಜಾತಿಯ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕುರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಸಹ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮಾರುವುದು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಸೋಮವಾರ ಮತ್ತು ಗುರುವಾರ ಕುರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಕಸುಬಾಗಿದೆ. ದಲ್ಲಾಳಿಗಳು ಒಂದು ಕುರಿಮರಿಯನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಐವತ್ತರಿಂದ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಕುರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ತೂಕಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕುರಿ, ಮೇಕೆ, ಹೋತ, ಟಗರು, ಟಗರು ಮರಿಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ತೆಯು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಬೆಳೆಯೆಂದರೆ ಶೇಂಗಾ, ಜೋಳ, ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳ, ರಾಗಿ, ಸಜ್ಜೆ, ನವಣೆ, ತೋಗರಿ, ಕಡ್ಲೆ, ಹತ್ತಿ ಇನ್ನು ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು ಈ ಭಾಗದ ರೈತರ ಆಸಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಒಂದು ಘನ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡ ಒಂದು ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಗುರುತು. ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಅದರ ಸಮಾನತೆ, ಅಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ವರ್ಗವು ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಡೆಯಬೇಕು

ಎಂದು ಈ ವರ್ಗದ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಆ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ವಿಮರ್ಶಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ, ಆರು ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್. ಘುರಿಯವರು ನೀಡಿದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಿಂದೂ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಜಾತಿ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಿಸ್ಟಮ್ ಒಡೆಯಲು ಹೋಗುವುದು ನಿಜವೆಂದು ಸಾಬೀತಾಗಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ, ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಿಂದೂ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉನ್ನತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಈ ರೀತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಅದರ ಸದಸ್ಯರು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಯಸಿದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪ್ರತಿ ಉನ್ನತ ಅಥವಾ ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ಈ ಹೊಸ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರರ್ಥ ಆಧುನೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಸಮುದಾಯಗಳು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಅದರ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ, ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಟಿಪ್ಪಣಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಹೀಗೆ. ಅದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಹಿಂದೂ ಜಾತಿಗಳ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳಂತಹ ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು, ಉನ್ನತ ಜಾತಿಗಳು, ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇತರರು ತಮ್ಮ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ತಮ್ಮವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಪಂದ್ಯಗಳ ಆಯ್ಕೆಗಾಗಿ ಕೂಟಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜಾತಿಗಳು. ಇದು ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಜಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವರ್ಗಗಳು ಅಥವಾ ವರ್ಣಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ದೊಡ್ಡ ಉಪ-ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊರಗಿಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಗದೊಳಗೆ, ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜಾತಿಗಳು ಅಥವಾ ಜಾತಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ನಿಯಮವೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯೊಳಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಆನುವಂಶಿಕ ಪುರಾವೆಗಳು ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ೨,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯೊಳಗಿನ ಜಾತಿ ರೇಖೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ, ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಸಮೂಹಗಳು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳ ವಿವಾಹದ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೂಲಕ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ೭೦

ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಚಲನಶೀಲತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ನಿರಂತರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಚಲನಶೀಲತೆ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರಮಾನುಗತ ಅಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶೋಷಣೆ, ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯವು ಕೆಳಜಾತಿಯವರಲ್ಲಿ ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಮೊದಲ ಆಲೋಚನೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ಕೌಶಲ್ಯರಹಿತ, ಕಡಿಮೆ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯುವ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಖಂಡಿತ ನಿಜ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುವ ಪುರಾವೆಗಳೂ ಇವೆ, ಆದರೂ ಇದು ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ–ಅಂದರೆ, ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಮನಿಸದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಜಾತಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಡೆತಡೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮಾದರಿಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಪುರಾವೆಗಳು ಕಳೆದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಮ್ಮುಖವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಂತಹ ಕೃಷಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ತಳಪಾಯವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ, ಕೃಷಿ ಒಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ದರ, ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವೇಗವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವೇಗವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ಷಿಪ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಒಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ದೇಶದ ತಲಾ ಆದಾಯ, ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ ಜನರು ಉನ್ನತ ಮತ್ತು ಏರುತ್ತಿರುವ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಲು. ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ನೈಸರ್ಗಿಕ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಒಂದು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮಟ್ಟಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ.

ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಘಟಕ ಅಥವಾ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿಯು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದು ಮುಂದಿನ ಮಿಲಿಯನಿಯಂನಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸವಾಲುಗಳು. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸವಾಲುಗಳು ದೇಶದ ಕ್ಷೇತ್ರವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ, ಸ್ಥಳ–ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ

ಅದನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜಿಸಬೇಕು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮೂಲದ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದು ದೇಶದ ಅನುಸರಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಮರು-ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬೇಡಿಕೆ ಮಾಡಿ. ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಶಿಸ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಸರಕು ರೇಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಾಕಷ್ಟು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿಯ ಕೊರತೆಯಿದೆ ಸಿಸ್ಟಮ್ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ರೈತರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿಲ್ಲ.

ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮಟ್ಟವು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ರೈತರ ಆದಾಯ. ಆದರೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾತ್ರ ರೈತನಿಗೆ ಸಂಭಾವನೆ ನೀಡುವ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಆವೇಗ ಇದ್ದರೆ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದನ್ನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಬಹುದು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಎನ್ನುವುದು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ವೇಗಗೊಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ ಬಯಕೆ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಮಯ, ಸ್ಥಳ, ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪೀಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಮೇಲೆ. ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿಯಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಇತರ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಹಣದ ಬೇಡಿಕೆಯು ಸಾಪೇಕ್ಷ ಬೆಲೆಗಳ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ರೈತರ ಭಾಗ ಮತ್ತು ಆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ. ಇದು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ದೂರಸ್ಥ ಬರುವವರಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ದೇಶದ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಎರಡೂ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಬೆಲೆ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸುತ್ತದೆ, ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದೇಶದ ಲಾಭದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಸ್ಥೂಲ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ.

ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಸಂಘಟಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ. ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಿವೆ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಒದಗಿಸಲು ಶಾಸನಗಳನ್ನು (ಎಪಿಎಂಸಿ ಆಕ್ಟ್) ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು. ೧೯೫೦ ರ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ೨೮೬ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿದ್ದವು, ಇಂದು ಸಂಖ್ಯೆ ೭,೫೨೧. ಅಲ್ಲದೆ, ದೇಶ ೨೯,೧೯೧ ಗ್ರಾಮೀಣ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೫ ಪ್ರತಿಶತ ನಿಯಂತ್ರಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಯಂತ್ರಿತ ಆಗಮನ ಸಗಟು ಜೋಡಣೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಗಾರರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಂಗವಿಕಲತೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿವೆ. ಆದರೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಆವರ್ತಕ

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನೆರವು ಪಡೆಯಲು ಆಯಾ ಎಪಿಎಂಸಿ ಕಾನೂನುಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಇನ್ಫ್ರಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಭಾರತವು ಅಂತಹ ವಿಶಾಲ ದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯದ ಐವತ್ತು ಪ್ರತಿಶತವನ್ನು ಕೃಷಿಯಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಧಾನಗಳು ದೇಶದಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ, ರಾಜ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಇದು ದೇಶದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಕನ್ನಡ ರಕ್ಷಣೆ ವೇದಿಕೆಗಳು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿದೇಶಿ ಕಂಪನಿಗಳು ಸಹ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇಂತಿಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಮನವಿಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆಂದು ಅನೇಕ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಗಮನಹರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಬಂದು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದುಡಿದು, ವಾಸ ಮಾಡಿ, ಇಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವವರು ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶೇಕಡಾ ೩೬ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಜನರು ತೆಲಗು ಭಾಷೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದವರು ಮಾತ್ರ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಶೇಕಡಾ ೩೬ರಷ್ಟು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶೇಕಡಾ ೨೮ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಜನರು ತೆಲಗು ಭಾಷೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದವರು ಮಾತ್ರ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಜನರು ತೆಲಗು ಭಾಷೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದವರು ಮಾತ್ರ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಶೇಕಡಾ ೬೩ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಜನರು ತೆಲಗು ಭಾಷೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದವರು ಮಾತ್ರ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರು ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ತೆಲುಗು ಮಾತನಾಡುವವರು ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ ಮಾತನಾಡುವವರು ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಕುಟುಂಬವೆಂಬುದು ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕವೆಂದು ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯ ಆರಂಭವಾಗಬೇಕಾದರೂ, ಅದು ಕುಟುಂಬದ ಹಂತದಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವಾದರೆ, ಎರಡನೆಯದು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವಾಗಿದೆ. ೨೧ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಅಸಾಧ್ಯ ಆದರೂ ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ನೋಟ-೨೦೧೭-೧೮ರ ಪ್ರಕಾರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಶೋದನಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಧ್ಯಾಯನ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಾಗುತ್ತದೆ ಅಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ದೂರವಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಶೋಚನಿವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರತಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಜಾಗ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವು ಏಣಿ–ಶ್ರೇಣಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸೂರು ಇದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಸೂರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆಗೊಳಿಸಿದರೂ ಸಹ ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ– ೨೦೧೪).

ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಕೆಲವೇ ಜನ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ಆಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಯವರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಇನ್ನು ಮನೆಗಳು ಬಂದಿಲ್ಲ ಬಂದಾಗ ಕೋಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಕೇವಲ ಅಂದರೆ ೩೦ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಕೇವಲ ಅಂದರೆ ೨೨ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ. ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ೩೨ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ೨೦೧೧–೧೨ ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಸತಿರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ.೨೯.೩೩ರಷ್ಟು, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೩.೯೬ರಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ೨೦೧೪ರ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವಸತಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಲನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರೂ ಸಹ ಈ ಭಾಗದ ಕೆಲವು ಜನರಿಗೆ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಬಸವ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ್ ಮಂತ್ರಿ ಅವಾಸ್ ಯೋಜನಗೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಲು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದರೂ ಸಹ ಇನ್ನು ಗುಡಿಸಲುಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಿಗದೆ ಇರುವುದು ಶೋಚನಿಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳು, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಸುಗೂಸುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನೇಮಿಸುವುದು, ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹಚ್ಚಬಹುದು ಹಾಗೆಯೇ ಮನೆಯ ವರಮಾನಕ್ಕೆ ಕೊಂಚ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಅವರನ್ನು ದುಡಿಮೆಗೆ ಹಚ್ಚಲೂಬಹುದು. ೨೦೦೯-೧೦ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿತ್ತು ಶೇಕಡಾ ೬.೭೧ರಷ್ಟು, ಅದಾದ ನಂತರ ಹೊಸದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಣವೆಂದರೆ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಇವು ಜಿಲ್ಲಾ ಸರಾಸರಿಗಿಂತಲು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೦-೧೧ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಾದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಉಳಿದೆಲ್ಲ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಈ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ್ದು, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಹಿರಿಯೂರು, ಹೊಸದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೧-೧೨ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ-೨೦೧೪).

ನಾನು ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಂತಹ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಡತನ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಡತನ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಡತನ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ

ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಡತನ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕುಟುಂಬದ ಒಟ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದಾಯ ರಚನೆ ಎಂದರೆ, ಹಿಡುವಳಿ ಗಾತ್ರ, ಬೆಳೆಯ ತೀವ್ರತೆ, ನೀರಾವರಿ, ಬಿತ್ತನೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆ, ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯ ಮಾದರಿ, ಸವಕಳಿಯಾದ ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಬಿಪಿಎಲ್ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು ಎಂದರೆ ಬಡತನ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಅಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಜೊತೆಗೆ ಸದುದ್ದೇಶವುಳ್ಳ ವಿತರಣಾ ನಿಯಮಗಳು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೭೨ರಷ್ಟು ಜನರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ತಲಾದಾಯದ ಹಂಚಿಕೆ ೨೦೦೯-೧೦ ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಅಂದರೆ ರೂ.೪೩,೭೨೧ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಹೊಸದುರ್ಗ ಎರಡನೆಯ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ರೂ.೩೬,೮೫೮, ಅದರ ನಂತರ ಹಿರಿಯೂರು ರೂ.೩೪,೫೩೬, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ರೂ.೩೫,೫೧೬ ಮತ್ತು ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ರೂ.೩೧,೩೪೮ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ರೂ.೨೩,೮೭೬ರಷ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನಾದ ರೀತಿಯ ತಲಾದಾಯದ ಹಂಚಿಕೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ- ೨೦೧೪).

ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ತಲಾದಾಯದ ಹಂಚಿಕೆ ೨೦೦೯-೧೦ ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಅಂದರೆ ರೂ.೪೩,೭೨೧ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಹೊಸದುರ್ಗ ಎರಡನೆಯ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ರೂ.೩೬,೮೫೮, ಅದರ ನಂತರ ಹಿರಿಯೂರು ರೂ.೩೪,೫೩೬, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ರೂ.೩೫,೫೧೬ ಮತ್ತು ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ರೂ.೩೧,೩೪೮ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ತಲಾದಾಯವನ್ನು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ರೂ.೨೩,೮೭೬ರಷ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನಾದ ರೀತಿಯ ತಲಾದಾಯದ ಹಂಚಿಕೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ- ೨೦೧೪).

ಪ್ರಸ್ತುತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿವರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತ್ತಿಯವರು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪಂಚಾಯಿತ್ತಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಆಸ್ತಿ-ಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಭೂ-ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ೨.೫೪ರಷ್ಟು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು, ಸಣ್ಣ ರೈತರು ೨.೫೪-೫.೦೮ರಷ್ಟು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು, ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ೫.೦೮-೨೫.೪ರಷ್ಟು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ೨೫.೪ – ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದಂತಹ ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೪,೩೩,೫೭೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶೇಕಡಾ ೫೬.೭೯ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನದು, ಅಂದರೆ ೧,೧೨,೪೩೧ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಂದರೆ ೮೦,೭೧೬ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ. (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ- ೨೦೧೪).

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಒಣಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಬಾಡಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರೈತರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಒಣಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಬಾಡಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರೈತರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಒಣಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಬಾಡಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರೈತರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿನ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಒಣಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಬಾಡಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರೈತರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಸ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳೆಂದರೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಹೊಳಲ್ಕೆರೆಯಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ

ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಜಮೀನು ಇರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಜಾಸ್ತಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುವುದು ಈ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ– ೨೦೧೪). ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಭೂರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ೨೦೦೧ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ಭೂರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಇದ್ದು, ಇದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭೂರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿದೆ. ಇದರ ನಂತರ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ಹಬಳ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆಯಿದೆ ಮತ್ತು ಹೊಸದುರ್ಗ ಅತಿ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ ಭೂರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಾಗಿವೆ. ಹಿರಿಯೂರು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ೨೦೧೧ನೇ ಸಾಲಿನ ಪ್ರಕಾರ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು, ಹಿರಿಯೂರು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಭೂರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಕಂಡ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸರಕಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಅನಾವೃಷ್ಠಿಯಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲ ಭೂರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ- ೨೦೧೪).

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸರಾಸರಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದು ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತಮವಾದ ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಒಣಭೂಮಿ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಹ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದು ಕಂಡ ಬರುತ್ತದೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಭೂಮಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸರಕಾರ ಎಷ್ಟು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರದೇಶದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಪೈಕಿ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಇನ್ನುಳಿದ ಜನರು ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ-೨೦೧೪).

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಾವು ಪಿರಮಿಡ್ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದಾಗ ಪಿರಮಿಡ್‌ನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪತ್ತು, ಆದಾಯ, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪಿರಮಿಡ್‌ನ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಮೇಲೆ ಇರುವವರಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಸಂಪತ್ತು,ಆದಾಯ, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಪಿರಮಿಡ್‌ನ ಕೆಳಗೆ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆದಾಯ, ಸಂಪತ್ತು, ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆಯಾಗಲಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲತೆ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಾನಮಾನವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಚಿಬ್ಬರ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ಎರಡು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿರುವ ಜಾತಿಗಳ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಒಂದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ, ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ, ಹೊಲೆಯರು ಮತ್ತು ವಡ್ಡರನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಡರು, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ತಳವಾರರು ಮತ್ತು ಬೇಡರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬರು, ಕಬ್ಬಲಿಗರು, ಅಂಬಿಗರು ಇನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆಯಾಯ ಜಾತಿಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಚರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹಲವಾರು ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಸರಕಾರವು ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಮೂರು- ಐದು ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಆಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದವರಾಗಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಭೂಮಿ, ಬಂಡವಾಳದ ಕೊರೆತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ-೨೦೧೪ರ ಪ್ರಕಾರ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತದುರ್ಗ ಮೊದನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದರೆ, ಚಳ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲುಕು ತಲಾದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದರು ಸಹ ತಲಾದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನವನವನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ. ಯುವಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಸಿಗುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ದುಡಿದರೂ ಸಹ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯುವಕರಿಗೆ ಕಾಡುವುದರಿಮದ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೮ ಜನರು ರೂ.೧೦೦೦-೫೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವು ಸುಮಾರು ೫೩ ಜನರು ಅದೇರೀತಿಯಾಗಿ ರೂ.೧೦೦೦ ದಿಂದ ರೂ.೫೦೦೦ ಗಳವರೆಗೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರ ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸುವವರ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಯು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದೆ. ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಪರಿಸಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಮನೆ ಕೆಲಸ,ಸ್ವ-ಉದ್ಯೋಗ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಉಳಿತಾಯ, ಸಂಬಳ ಮತ್ತು ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ-೨೦೧೪ರ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ವರದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ನಂತರ ಉಳಿದಂತಹ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ವಿವಿಧ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿವರವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸುಮಾರು ೪೩ ಜನರು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸುಮಾರು ೩೯ ಜನರು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರು ಯಾರು ಇಲ್ಲದಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇತರೆ ಸುಮಾರು ೧೮ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯವರು ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೪೩ ಜನರು ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೩೯ ಜನರು ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೪೦ ಜನರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರು ಇರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಮಾರು ೫೪ ಜನರು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ-೨೦೧೪ರ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಿಕೊಮಡು ಇರುವವರು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೂನಬೇವು ಮತ್ತು ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ૩૪ ಜನರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸರಕಾರಗಳು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಲಗೇತನಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೧ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ನೇರಲಗುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೫ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಕೂನಬೇವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೬ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಎಕರೆಯಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದೇರೀತಿಯಾಗಿ ತುರುವನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೨ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಎಕರೆಯಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ತೋರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ–೨೦೧೪ರ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಎಕರೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರದೇಶದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಣವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಂಚುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಲು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು :

೧. ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ೪೦೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಸಮುದಾಯದವರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦೦ ಜನರು ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದು, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಈ ಎರಡು ಸಮುದಾಯದಗಳು ಈಗಲೂ ಸಹ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಇತರೆ ಜಾತಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಜನರು ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು, ಜೋಳ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ರಾಗಿ, ಈರುಳ್ಳಿ, ಹೂವು, ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನಿರಂತರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

೨. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಸಮುದಾಯದಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು, ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ದಿನಸಿ ಸಾಮಾನುಗಳಾದ ಅಕ್ಕಿ, ಬೆಳೆ, ರಾಗಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಗೋಧಿ ಇನ್ನು ಹಲವಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೩. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರು ಶೇ.೪೨ರಷ್ಟು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ, ಶೇಂಗಾ, ರಾಗಿ, ನವಣೆ, ಸಜ್ಜೆ, ಜೋಳ, ಹುರುಳಿ, ಆಲಸಂದಿ, ತೊಗರಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ಸುಗ್ಗಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

೪. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರು ಮಳೆ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ನೀರಾವರಿ ಹೆ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ದುಡಿಯುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕುಟುಂಬವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೫. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ೮ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲ ೫ ಗಂಟೆಗಳವರೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹಸನು ಮಾಡುವುದು, ಲಾರಿಗಳಿಂದ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಇಳಿಸುವುದು, ಲಾರಿಗಳಿಗೆ ಲೋಡ್ ಮಾಡುವುದು, ಚೀಲಗಳನ್ನು ಉಗ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಬರುವುದು, ಹೀಗೆ ಹಮಾಲರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಸಹ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೂಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೬. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆ ಗಿರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಮಾಲರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಹಮಾಲರು ಯುವಕರಾಗಿದ್ದಾಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುದುಕರಾಗುವವರೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದರೂ ಸಹ ಸೇವಾ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

೭. ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಬರುವ ಆದಾಯದಿಂದ ಹಮಾಲರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವುರಿಂದಾಗಿ ಹಮಾಲರು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಹೋರಬಾರದು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೮. ಹಮಾಲರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಹಮಾಲರು ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೆಲಸ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೯. ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಸಮುದಾಯದ ರೈತರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ೩೦ ಕೆ.ಜಿ. ತೂಕಕ್ಕೆ ೧.೨೦೦ಕೆ.ಜಿ.ಯಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ತೂಕ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಮಾಲರಿಗೆ ೨ ರಿಂದ ೩ ಕೆ.ಜಿ.ಯಷ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಹಮಾಲರಿಗೆ ಕಮೀಷನ್ ಕೂಡ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೇಲಿ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತೂಕದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮೋಸ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೧೦. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಸಮುದಾಯದ ರೈತರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ರೈತರು ಅನೇಕ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಸಹ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನೆ ರೈತರಿಗೆ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೧೧. ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಸನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೀಜಗಳು, ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು, ಕೀಟನಾಶಕಗಳು, ಕಳೆನಾಶಕಗಳು, ಬಿತ್ತನೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಟಾವಿನ ತನಕ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದಂತಹ ಬಂಡವಾಳ ಕೈಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ರೈತರು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳು ಸಧ್ಯಯಕ್ಕೆ ಕಂಡುಬುವ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆ ರೈತರಿಗೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರೈತರನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಒದಗಿ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಂಡುಬರುವುದು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೨. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಉಗ್ರಾಣಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ರೈತರಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಗ್ರಾಣದ ಸೌಲಭ್ಯವು ಒದಗಿಸಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಸೂಕ್ತ ಬೆಲೆ ಸಿಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಿಗದಿದ್ದರೂ ಸಹ ರೈತರು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ದಲ್ಲಾಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೧೩. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ೪೦೦ ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಚಟುವಟಿಗಳಾದ ಉಳಿತಾಯ, ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಸೌಲಭ್ಯ, ಗೋಲ್ಡ ಲೋನ್‌ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೧೪. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಸ್ವಂತ ವ್ಯಾಪಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ನೀಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಟ್ಟು ತೆರೆಯಲು ಹಣಕಾಸಿನ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಕಡಿಮೆ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅಂಗಡಿ, ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಂಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

೧೫. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಸಮುದಾಯದವರಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ತರಕಾರಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಒಂದು ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧೬. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸಮುದಾಯದ ರೈತರಿಗೆ, ಸ್ವ-ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತು ಮುಕ್ತವಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳು

೧. ಅಕರ್, ಜೆನ್ನಿ ಸಿ., ೨೦೧೦, ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಡಯಲ್, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧-೨ ರಂದು ಬರ್ಕ್ಲಿಯ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಮರುಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨. ಅಕರ್, ಜೆನ್ನಿ ಸಿ., ೨೦೧೦, ಹತ್ತಿರ ಮತ್ತು ದೂರದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ: ನೈಜರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು. ಅಮೇರಿಕನ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಜರ್ನಲ್: ಅಪ್ಲೈಡ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ೨: ೪೬ – ೫೯.

೩. ಅಕರ್ಲೋಫ್, ಜಿ., ಯೆಲ್ಲೆನ್, ಜೆ. (ಸಂಪಾದಕರು) (೧೯೮೬). ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ದಕ್ಷತೆಯ ವೇತನ ಮಾದರಿಗಳು. ಕೇಂಬ್ರಿಜ್: ಕೇಂಬ್ರಿಜ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್. ಅಕ್ಸೋಯ್ ಮತ್ತು ಎನ್.ಜಿ., ೨೦೧೦, ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಹರಿವಿನ ವಿಕಸನ. ನೀತಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಪತ್ರಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ ೫೩೦೮, ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್, ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿ.ಸಿ.

೪. ಅಡೆಲ್ಮನ್ ಮತ್ತು ಇರ್ಮಾ. ೧೯೮೪. -ಬಿಯಾಂಡ್ ರಫ್ತು-ನೇತೃತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವಿಶ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ೧೨ (೯): ೯೩೭-೯೪೯.

೫. ಅಲೆಕ್ಸ್, ಗ್ಯಾರಿ, ವಿಲ್ಲೆಮ್ ಜಿಜ್ಪ್ ಮತ್ತು ಡೆರೆಕ್ ಬೈರ್ಲೀ. ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಸಲಹಾ ಸೇವೆಗಳು – ಹೊಸ ನಿರ್ದೇಶನಗಳು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕಾಗದ ಸಂಖ್ಯೆ ೯, ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್, ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್, ಡಿ.ಸಿ, ೨೦೦೨.

೬. ಅದೃಷ್ಟ, ಡೇವಿಡ್. "ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು – ತುಂಬಾ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ," ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೩ ಪುಟಗಳು ೫೩-೫೪; ಜುಲೈ, ೧೯೬೯.

೭. ಅನಿತಿತ ಸೆನ್ಗುಪ್ತಾ, ಪಂಚಾನಾನ್ ದಾಸ್, ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುಂಪುಗಳಾದ್ಯಂತ ಲಿಂಗ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ. ೪೯, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೨೧, ೨೪ ಮೇ, ೨೦೦೪.

೮. ಅಮರ್ ಕುಮಾರ್‌ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಸ್ಥಿತಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾರತ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ, ಸಂಪುಟ-೨೩, ಪು.೩-೧೮, ೧೯೯೩.

೯. ಅಮೀರ್ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಅಜಾಮಿ. ಪ್ರೆಸೆಂಟ್ ಟು ಫಾರ್ಮರ್: ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಇರಾನಿನ ವಿಲೇಜ್, ೧೯೬೭-೨೦೦೨, ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ವ್ಯವಸಾಯ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ಮೇಷನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಿಡಲ್ ಈಸ್ಟ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ಸಂ.೩೭, ೨೦೦೫.

೧೦. ಅಶ್ವಿನಿ ದೇಶಪಾಂಡೆ, ಕ್ಯಾಥರೀನ್ ನ್ಯೂಮನ್, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ತಾರತಮ್ಯ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೪೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೪೧, ೧೩ ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೨೦೦೭.

೧೧. ಆಂಡರ್ಸನ್, ಕಿಮ್, ಜಾನ್ ಕಾಕ್‌ಬರ್ನ್ ಮತ್ತು ವಿಲ್ ಮಾರ್ಟಿನ್. ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು ಬಡತನ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ? ಕೃಷಿ ವಿರೂಪಗಳ ಉಲ್ಬಣಗೊಂಡ ಪಾತ್ರ ಮುಂಬರುವ. ೨೦೧೦.

೧೨. ಆಂಡರ್ಸನ್, ಕಿಮ್ ಮತ್ತು ವಿಲ್ ಮಾರ್ಟಿನ್. ೨೦೦೫.–ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ದೋಹಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ. ವಿಶ್ವ ಆರ್ಥಿಕತೆ ೨೮ (೯): ೧೩೦೧ – ೧೩೨೭.

೧೩. ಆಂಡರ್ಸನ್, ಕಿಮ್, ಸಂಪಾದಕ. ೨೦೦೯. ಕೃಷಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳಿಗೆ ವಿರೂಪಗಳು. ಎ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಪರ್ಸ್ಪೆಕ್ಟಿವ್, ೧೯೫೫ – ೨೦೦೭. ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಮತ್ತು ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿ.ಸಿ.: ಪಾಲ್ಗ್ರೇವ್ ಮ್ಯಾಕ್ಮಿಲನ್ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್.

೧೪. ಆಂಡರ್ಸನ್, ಜಾಕ್ ಆರ್. ಮತ್ತು ಫೆಡರ್, ಗೆರ್ಶೋನ್. ೨೦೦೭.–ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣೆ. ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಬುಕ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ಸಂಪುಟ. ೩, ಸಂ. ರಾಬರ್ಟ್ ಈವನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಭು ಪಿಂಗಲಿ. ಆಮ್ಸ್ಟರ್‌ಡ್ಯಾಮ್: ಉತ್ತರ ಹಾಲೆಂಡ್.

೧೫. ಆಚಾರ್ಯ, ಶಂಕರ್; ಅಹ್ಲುವಾಲಿಯಾ, ಇಶರ್; ಕೃಷ್ಣ, ಕೆ.ಎಲ್ .; ಪಟ್ನಾಯಕ್ ಇಲಾ. ೨೦೦೨. ಗ್ಲೋಬಲ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್: ಇಂಡಿಯಾ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ (ನವದೆಹಲಿ, ಇಂಡಿಯನ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಫಾರ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಆನ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷಿನಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ರಿಲೇಶನ್ಸ್).

೧೬. ಆಚಾರ್ಯ, ಶರತಿ; ಮಿತ್ರ, ಅರೂಪ್. –ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೆಲಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದತ್ತಾಂಶ ವಿಚಕ್ಷಣ– ಸಾಟ್ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್ಸ್ (ನವದೆಹಲಿ, ಸಾಟ್–ಐಎಲ್‌ಒ), ೨೦೦೦.

೧೭. ಆನಂದ್ ತೇಲ್ತುಂಬ್ಡೆ, ಕೋಮುವಾದಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಪ್ರತಿ ಸ್ಪಂದನೆ ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೧೮. ಆನಂದ್ ತೇಲ್ತುಂಬ್ಡೆ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ದಲಿತರು, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ಪು. ೧೪೭, ೨೦೧೩.

೧೯. ಆನಂದ್ ತೇಲ್ತುಂಬ್ಡೆ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೧, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೪೭, ೧೯ ನವೆಂಬರ್, ೨೦೧೬.

೨೦. ಆನಂದ್ ತೇಲ್ತುಂಬ್ಡೆ, ದಲಿತರು ಭೂತ-ಭವಿಷ್ಯ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೨೧. ಆರ್.ಎಂ. ಮೂಗಿ, ರಜತ ರಶ್ಮಿ; ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಸೃಜನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭, ಪು.ಸಂ.೪

೨೨. ಆಲ್ಡರ್ಮನ್, ಹೆರಾಲ್ಡ್. ೨೦೦೭.-ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಅಪಾಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ವಿಶ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ೨೦೦೮ ರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕಾಗದ.

೨೩. ಇರ್ಫಾನ್ ಹಬೀಬ್, ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳ ಉಗಮ, ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫.

೨೪. ಇಮ್ಯಾನ್ಯುಲ್ ಕಾಂಟ್, "ಎನ್ ಆನ್ಸರ್ ಟು ದಿ ಕ್ವಶ್ಚನ್:ವಾಟ್ ಈಸ್ ಎನ್‌ಲೈಟನ್‌ಮೆಂಟ್?" ಇನ್‌ಲಾರೆನ್ಸ್ ಕಹೂನ್ (ಸಂ), ಫ್ರೂಮ್ ಮೋಡರ್ನಿಸಂ ಟು ಪೋಸ್ಟ್ ಮೋಡರ್ನಿಸಂ: ಎನ್.ಎಂಥ್ರಾಪಲಾಜಿ, ಆಕ್ಸಫರ್ಡ್ ಬ್ಲಾಕ್‌ವೆಲ್, ೧೯೯೬.

೨೫. ಉಡಾಲ್, ಎ.ಟಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ಉದ್ಯೋಗದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತ ಏರಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು-ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ (ಚಿಕಾಗೊ, ದಿ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಚಿಕಾಗೊ ಪ್ರೆಸ್), ಸಂಪುಟ. ೨೪, ನಂ. ೪೧, ಸಂಖ್ಯೆ ೪, ೧೯೭೬.

೨೬. ಉನ್ನಿ, ಜೆ. ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಲೇಬರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ (ನವದೆಹಲಿ, ಇಂಡಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಲೇಬರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್), ಸಂಪುಟ. ೪೧, ಸಂಖ್ಯೆ ೪, ೧೯೯೮.

೨೭. ಎಚ್. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಗೌಡ, ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಪ್ರೇರಣಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೦೦-೦೧, ಪು.ಸಂ.೧

೨೮. ಎಡ್ಡಿಂಗ್ಟನ್, ಸರ್ ಆರ್ಥರ್. ದಿ ನೇಚರ್ ಆಫ್ ದಿ ಫಿಸಿಕಲ್ ವರ್ಲ್ಡ್ (ಆನ್ ಅರ್ಬರ್, ಮಿಚ್, ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಮಿಚಿಗನ್ ಪ್ರೆಸ್), ಪುಟಗಳು ೧೦೩-೧೦೪, ೧೯೫೮.

೨೯. ಎನಿಸ್ ಬೆನ್. ಎಮ್., "ಡೀಪನಿಂಗ್ ದಿ ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್," ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೭ ಪುಟಗಳು ೫೭-೬೨, ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೧೯೭೩.

೩೦. ಎಸ್.ಎಸ್. ಆಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಎನ್.ಎಲ್. ಅಗರವಾಲ, ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಆನಂದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨, ಪು.ಸಂ.೨೨೩

೩೧. ಎಸ್.ಎಸ್. ಶಂಕರಮೂರ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಮಾರಾಟ(ನಿಯಂತ್ರಣ) ಶಾಸನ, ಪಾಂಡೆ ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೯೪, ಪು.ಸಂ.೧

೩೨. ಎಸ್.ಸೆಲ್ವಕುಮಾರ, ಕೃಷಿ ಪೇಟೆ; ಕರ್ನಾಟಕ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಮಾರಾಟ(ನಿಯಂತ್ರಣ) ಶಾಸನ, ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೯೩, ಪು.ಸಂ.೧೩.

೩೩. ಐಜಾಜ಼ಾ ಅಹ್ಮದ್, ಆಧುನಿಕೋತ್ತರವಾದ, ಚಿಂತನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೭.

೩೪. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ, ಜಾತಿ ವಿನಾಶ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೩೫. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ, ದಲಿತತ್ವ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೩೬. ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ, ತಿಗುರಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೇಗಿಲು ಉಳು, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೩೭. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಐ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨ ಆವೃತ್ತಿ, ವಿಭಾಗ ೭೬ ಪು. ೯೮.

೩೮. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಐ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨ ಆವೃತ್ತಿ, ವಿಭಾಗ ೮೪, ಪುಟಗಳು ೧೦೨–೧೦೩.

೩೯. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಜೆ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨ ಆವೃತ್ತಿ ವಿಭಾಗ ೭೫, ಪುಟ ೯೮.

೪೦. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಆರ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೬ (ನಿಯಮಗಳು ೧೯೬೮), ಕೆ.ಎಲ್.ಜೆ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨ ಎಡಿಟ್ಲಾನ್ ವಿಭಾಗ ೭೯, ಪುಟಗಳು ೯೯–೧೦೦.

೪೧. ಕಾನ್ವರ್ಸ್, ಪಾಲ್ ಡಿ. "ದಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ದಿ ಸೈನ್ಸ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಆನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲೋರೇಟರಿ ಸರ್ವೆ," ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೧೦, ಪುಟಗಳು ೧೪–೨೩, ಜುಲೈ, ೧೯೪೫.

೪೨. ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಶೋಷಣೆಯ ಮೂಲ ಮೌಲ್ಯ, ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಲಾಭ, ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩

೪೩. ಕಾರ್ಟರ್, ಮೈಕೆಲ್. ೧೯೮೬.–ದಿ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಪ್ರೈಸ್ ಸಿಜರ್ಸ್: ಕಾಮೆಂಟ್, ದಿ ಅಮೆರಿಕನ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ರಿವ್ಯೂ, ಸಂಪುಟ. ೭೬, ಸಂಖ್ಯೆ ೫, ಡಿಸೆಂಬರ್, ೧೯೮೬, ಪುಟ ೧೧೯೩ ಆಫ್ ೧೧೯೨–೧೧೯೪

೪೪. ಕಾನಿಂಗ್, ಜೊನಾಥನ್ ಮತ್ತು ಮೈಕೆಲ್ ಕೆವಾನೆ. ೨೦೦೨– ಸಮಾನಿಟಿ–ಬೇಸ್ಡ್ ಟಾರ್ಗೆಟಿಂಗ್ ಮೆಕ್ಯಾನಿಸಮ್ಸ್ ಫಾರ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸೇಫ್ಟಿ ನೆಟ್ಸ್: ಎ ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ರಿವ್ಯೂ. ವರ್ಲ್ಡ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್ ೩೦ (೩): ೩೭೫ – ೩೯೪.

೪೫. ಕಾನ್ವೇ, ಗಾರ್ಡನ್ ಮತ್ತು ಗ್ಯಾರಿ ಟೊನ್ನಿಸೆನ್. ೨೦೦೩. –ಸೈನ್ಸ್ ಫಾರ್ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಫುಡ್ ಸೆಕ್ಯುರಿಟಿ. ಸೈನ್ಸ್ ೨೯೯ (೫೬೧೦): ೧೧೮೭ – ೧೧೮೮.

೪೬. ಕ್ರಾಪ್ಪನ್‌ಸ್ಟೆಡ್, ಆಂಡ್ರೆ, ಮುಲಾತ್ ಡೆಮೆಕೆ ಮತ್ತು ಮೆಲೋರಿಯಾ ಎಂ. ಮೆಸ್ಚಿ. ೨೦೦೩. ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಅಡಾಪ್ಷನ್ ಇನ್ ದಿ ಪ್ರೆಸೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಕಂಟ್ರೈಂಟ್ಸ್: ದಿ ಕೇಸ್ ಆಫ್ ಫರ್ಟಿಲೈಸರ್ ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್ ಇನ್ ಇಥಿಯೋಪಿಯಾ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಮರ್ಶೆ ೭ (೧): ೫೮ – ೭೦.

೪೭. ಕ್ರಿಸ್ಟಿಯಾನ್ಸೆನ್, ಲುಕ್ ಜೆ. ಮತ್ತು ಲಿಯೋನೆಲ್ ಡೆಮೆರಿ. ೨೦೦೭. ಡೌನ್ ಟು ಅರ್ಥ್: ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಬಡತನ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ. ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿ.ಸಿ.: ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್.

೪೮. ಕ್ಲುಂಡರ್ಟ್ ವ್ಯಾನ್ ಡಿ, ಥ. "ಕಾಯುವ ನಿರುದ್ಯೋಗ" ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳ ಮೇಲೆ. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ರಿವ್ಯೂ, ೩೪ (೫), ೧೦೧೧– ೧೦೨೨, ೧೯೯೦.

೪೯. ಕುಹ್ನ್, ಥಾಮಸ್, ದಿ ಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಆಫ್ ಸೈಂಟಿಫಿಕ್ ರೆವಲ್ಯೂನ್ ಚಿಕಾಗೊ: ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಚಿಕಾಗೊ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೫೨.

೫೦. ಕೋಟ್ಲರ್, ಫಿಲಿಪ್ ಮತ್ತು ಸಿಡ್ನಿ ಜೆ. ಲೆವಿ, "ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು," ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೩ ಪುಟಗಳು ೧೦–೧೫, ಜನವರಿ, ೧೯೬೯.

೫೧. ಕೋಟ್ಲರ್, ಫಿಲಿಪ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ನಿರ್ಧಾರ ನಿರ್ಧಾರ: ಎ ಮಾಡೆಲ್ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಅಪ್ರೋಚ್ (ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಹಾಲ್ಟ್, ರೈನ್ಹಾರ್ಟ್ ಮತ್ತು ವಿನ್ಸನ್,), ಪು. ೭, ೧೯೭೧.

೫೨. ಕೋಟ್ಲರ್, ಫಿಲಿಪ್. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ನಿರ್ವಹಣೆ: ವಿಶ್ಲೇಣೆ, ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ (ಎಂಗಲ್ವುಡ್ ಕ್ಲಿಫ್ಸ್, ನ್ಯೂಜೆರ್ಸಿ: ಪ್ರೆಂಟಿಸ್–ಹಾಲ್, ಇಂಕ್.), ಪು. ನಾನು, ೧೯೬೭.

೫೩. ಕೋಟ್ಲರ್ ಮತ್ತು ಲೆವಿ, ಮೇಲಿನ ಉಲ್ಲೇಖ; ಡೇನಿಯಲ್ ಜೆ. ಸ್ವೀನೀ, "ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್: ಮ್ಯಾನೇಜ್ಮೆಂಟ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ?" ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೬ ಪುಟಗಳು ೩–೧೦; ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೧೯೭೨.

೫೪. ಕೋಡಿ, ಡೇವಿಡ್, ಮಾರ್ಗರೇಟ್ ಇ. ಗ್ರೋಶ್ ಮತ್ತು ಜಾನ್ ಹೊಡ್ಡಿನೋಟ್. ೨೦೦೩. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಗುರಿ: ಪಾಠ ಮತ್ತು ಅನುಭವದ ವಿಮರ್ಶೆ. ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿ.ಸಿ.: ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್.

೫೫. ಗ್ರೆಗೊರಿ ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಉಡುಗೊರೆಗಳು ಮತ್ತು ದಿನಸಿ, ಲಂಡನ್ : ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್, ಲಂಡನ್, (೧೯೮೨).

೫೬. ಗೋಪಾಲ್ ಗುರು, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೧, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೪೭, ೧೯ ನವೆಂಬರ್, ೨೦೧೬.

೫೭. ಗೋಲ್ಡರ್, ಬಿ.ಎನ್. ಕಾರ್ಮಿಕರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಟ್ರೇಡ್ ಉದಾರೀಕರಣ ಮತ್ತು ನೈಜ ವೇತನಗಳು; ಎಲ್.ಜಿ. ಬುರೆಂಜ್ (ಸಂಪಾದಕರು): ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಸನ್ನಿವೇಶ: ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸವಾಲುಗಳು (ಮುಂಬೈ, ಹಿಮಾಲಯ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್). ೨೦೦೪.

೫೮. ಘೋಸ್ ಎ.ಕೆ., "ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸವಾಲು", ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಮುಂಬೈ, ಇಪಿಡಬ್ಲ್ಯೂ ರಿಸರ್ಚ್ ಫೌಂಡೇಶನ್), ೨೭ ನವೆಂಬರ್, ೨೦೦೪.

೫೯. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ, ದಲಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಚಿಂತನ ರಂಗ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ೨೦೧೬.

೬೦. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ. ಎಂ, ನಿಯೋಲಿಬರಲ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೭.

೬೧. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, ಸಂಶೋಧನಾ ಪರಿಭಾಷೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೭.

೬೨. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್.ಟಿ.ಆರ್, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ಸಂಪುಟ-೭, ಸಂ-೧, ೨೦೦೯.

೬೩. ಚವಾಸ್, ಜೀನ್-ಪಾಲ್. ೨೦೦೧. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ರಚನಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆ: ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನೀತಿ. ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಬುಕ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ಸಂಪುಟ. ೧ ಎ, ಸಂ. ಬ್ರೂಸ್ ಎಲ್. ಗಾರ್ಡ್ನರ್ ಮತ್ತು ಗಾರ್ಡನ್ ಸಿ. ರೌಸರ್. ಆಮ್ಸರ್‌ಡ್ಯಾಮ್: ಉತ್ತರ ಹಾಲೆಂಡ್

೬೪. ಜಾಧಾ, ಜಿ.ಕೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ: ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಬಡತನದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಚರ್ಚಾ ಕಾಗದ ೭ (ಜಿನೀವಾ, ಚೇತರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಚೇರಿ), ೨೦೦೩.

೬೫. ಚಾಪ್ಮನ್, ರಾಬರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಟಾಪ್ ಸ್ಲೇಮೇಕರ್, ೨೦೦೨.- ಐಸಿಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ: ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಮರ್ಶೆ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಯ ಅವಕಾಶಗಳು, ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೯೨, ಸಾಗರೋತ್ತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಲಂಡನ್.

೬೬. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ೨೦೧೧-೧೨.

೬೭. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೬೮. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೪-೧೫.

೬೯. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೬-೧೭.

೭೦. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೋಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೭-೧೮.

೭೧. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ ಎಂ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೭೨. ಚಿನ್ನಯ್ಯ ಜಂಗಮ್, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗ, ೨೦೧೫ ರ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾವಣೆಗಳು, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೧, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೪೭, ೧೯ ನವೆಂಬರ್, ೨೦೧೬.

೭೩. ಚೆನೆರಿ, ಹೋಲಿಸ್ ಮತ್ತು ಮೊಯಿಸಸ್ ಸಿರ್ಕ್ವಿನ್. ೧೯೭೫. ಪ್ಯಾಟರ್ನ್ಸ್ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್, ೧೯೫೦-೧೯೭೦. ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.

೭೪. ಚೌಧುರಿ, ಸುದೀಪ್-ಇಕನಾಮಿಕ್ ಅಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ (ಮುಂಬೈ, ಇಪಿಡಬ್ಲ್ಯೂ ರಿಸರ್ಚ್ ಫೌಂಡೇಶನ್), ೧೨ ಜನವರಿ, ೨೦೦೨.

೭೫. ಜಾಲ್ಟ್‌ಮ್ಯಾನ್, ಜೆರಾಲ್ಡ್, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಆರ್. ಎ. ಪಿನ್ಸನ್, ಮತ್ತು ರೀನ್‌ಹಾರ್ಡ್ ಏಂಜೆಲ್ಮಾರ್, ಮೆಟಾಥಿಯರಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಶೋಧನೆ (ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಹಾಲ್ಟ್, ರೈನ್ಹಾರ್ಟ್ ಮತ್ತು ವಿನ್‌ಸ್ಟನ್, ಇಂಕ್.,), ಪು. ೧೯, ೧೯೭೩.

೭೬. ಜಿಯಾಲಾಲ ಆರ್ಯ, ದಲಿತ ಸಮಾಜ : ಇಂದಿನ ಸವಾಲುಗಳು, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೪.

೭೭. ಜೂಲಿಟೇಟ್-ಲಿಬ್ಬಿ. ಎ ಲಿವಿಂಗ್ ಕಂಟ್ರಿಸೈಡ್? ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಗ್ರಾಮೀಣ ಐರ್ಲೆಂಡ್, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮ್ಯಾನೇಜ್ಮೆಂಟ್ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಪುಟ-೩೨, ೨೦೧೧.

೭೮. ಜೆರಾಲ್ಡ್ ಬಥೌಡ್, "ಮಾರುಕಟ್ಟೆ", ಇನ್ ವೂಲ್ಫಾಂಗ್ ಸಾಸ್ (ಸಂ), ದಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಡಿಕ್ಷನರಿ ಎ ಗೈಡ್ ಟು ನೋಲೆಡ್ಜ್ ಎಸ್ ಪವರ್, ಹೈದರಾಬಾದ್: ಓರಿಯಂಟ್ ಲಾಂಗೆಮೆನ್, , ಪು. ೧೩೭-೧೫೪, ೨೦೦೦.

೭೯. ಜೆಲ್ಲೆ ಜೆ.ಪಿ. ವೌಟರ್ಸ್, ವಂಶವಾಹಿನಿಗಳು ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್ 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರು' ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೩, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೪, ೧೬ ಜೂನ್, ೨೦೧೪.

೮೦. ಜೋಧಾ ಸುಂದರ್ ಎಸ್, ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಕಾಂಟೆಂಪರರಿ ಇಂಡಿಯಾ, ನವದೆಹಲಿ, ರೌಟ್ಲೆಡ್ಜ್ ೨೫೨ ಪುಟಗಳು, ೨೦೧೫.

೮೧. ಜೋಶಿ ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್; ದಲಿತ: ಇತ್ರ ಕೇಸ್ ದಲಿತನ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸ್ವಪ್ನ ಎಚ್. ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸಮಾನತೆಯ ನಡುವೆ ಅಸಮತೋಲನದ ಅರೆ ಬೆಂದೆ, ಧಾರವಾಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ದೆಹಲಿ, ಪು.೧–೧೪, ೨೦೦೬.

೮೨. ಝೆುಯ್ನೆಪ್ ಹುರುಳಿ ಜೊನಾಥನ್. ಟೇಸ್ಟ್ ಮೆಥೆಡ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಜರ್ನಲ್ ಕನ್ಸ್ಯೂಮರ್ ರಿಸರ್ಚ್ ೩೯ (ಫೆಬ್ರವರಿ) ೮೯೯–೯೧೬, ೨೦೧೩.

೮೩. ಟಾಟನ್, ರೆನೆ. ಆವೃತ್ತಿ., ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್: ದಿ ಬಿಗಿನಿಂಗ್ಸ್ ಆಫ್ ಮಾಡರ್ನ್ ಸೈನ್ಸ್ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಬೇಸಿಕ್ ಬುಕ್ಸ್, ೧೯೫೮.

೮೪. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಟಿ. ಟಕರ್, "ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಥಿಯರಿಯಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯದ ನಿರ್ದೇಶನಗಳು," ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೮ ಪುಟಗಳು ೩೦–೩೫, ಏಪ್ರಿಲ್, ೧೯೭೪.

೮೫. ಡಿಕನ್ಸ್, ಡಬ್ಲ್ಯು.ಟಿ., ಲ್ಯಾಂಗ್, ಕೆ. (೧೯೯೩). ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಭಜನಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ: ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು. ಇನ್: ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಾರಿಟಿ, ಜೂನಿಯರ್ (ಸಂಪಾದಕರು), ಲೇಬರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್: ಲೇಬರ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಗಳು (ಪುಟಗಳು ೧೪೧–೧೮೦). ಬೋಸ್ಟನ್: ಕ್ಲುವರ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಪಬ್ಲಿರ್ಸ್. ಇತ್ತೀಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಿಂತನೆ ಸರಣಿ.

೮೬. ಡಿ ಗೋರ್ಟರ್, ಹ್ಯಾರಿ ಮತ್ತು ಜೋಹಾನ್ ಸ್ವಿನ್ನೆನ್. ೨೦೦೨. –ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಎಕಾನಮಿ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಪಾಲಿಸಿ. ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಬುಕ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ಸಂಪುಟ. ೨ ಬಿ, ಸಂ. ಬ್ರೂಸ್ ಎಲ್. ಗಾರ್ಡ್ನರ್ ಮತ್ತು ಗಾರ್ಡನ್ ಸಿ. ರೌಸರ್. ಆಮ್ಸ್ಟರ್‌ಡ್ಯಾಮ್: ಉತ್ತರ ಹಾಲೆಂಡ್

೮೭. ಡಿ ಜಾನ್ವಿ ಅಲೈನ್. ೧೯೮೧. ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಯ ಪಾತ್ರ: ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ, ಅಮೇರಿಕನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ೬೩ (೨): ೩೮೪–೯೨.

೮೮. ಡಿ ಜಾನ್ವಿ ಅಲೈನ್. ೨೦೧೦.–ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್ – ರಿವಿಸಿಟೆಡ್. ಡಿ ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್–ರಿವಿಸಿಟೆಡ್, ಬರ್ಕ್ಲಿಯ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಿ. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧–೨.

೮೯. ಡೀಟನ್, ಆಂಗಸ್ ಮತ್ತು ಗೈ ಲಾರೋಕ್. ೧೯೯೨. ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆಗಳ ವರ್ತನೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ ೫೯ (೧): ೧ – ೨೩.

೯೦. ಡೀಟನ್ ಜೀನ್. –ಪವರ್ಟಿ ಅಂಡ್ ಅಸಮಾನತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ: ಎ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಮುಂಬೈ, ಇಪಿಡಬ್ಲ್ಯೂ ರಿಸರ್ಚ್ ಫೌಂಡೇಶನ್), ೭ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್. ೨೦೦೨.

೯೧. ಡೀನಿಂಜರ್, ಕ್ಲಾಸ್ ಮತ್ತು ಡೆರೆಕ್ ಬೈರ್ಲೀ. ೨೦೧೦. ಭೂ–ಸಮೃದ್ಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾಕಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಏರಿಕೆ: ಇದು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೇ? ಬರ್ಕ್ಲಿಯ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್–ರಿವಿಸಿಟೆಡ್ ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ ಕಾಗದ. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧–೨.

೯೨. ಡುಬಿನ್, ರಾಬರ್ಟ್, ಥಿಯರಿ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ (ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ದಿ ಫ್ರೀ ಪ್ರೆಸ್), ಪು. ೨೬, ೧೯೬೯.

೯೩. ಡುಮೊಂಟ್ ಲೂಯಿಸ್.ಹೋಮೋ ಹಿರಾಪಿಯಸ್: ದಿ ಕಾಸ್ಟ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ ಅಂಡ್ ಇಟ್ಸ್ ಇಂಪ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರಿಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ದೆಹಲಿ, ೧೯೭೦.

೯೪. ಡೇವ್, ಡೇವಿಡ್. ೨೦೦೮. ದೇಶೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಹರಡಿದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕದಳ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ಹೆಚ್ಚಳ? ಏಳು ದೊಡ್ಡ ಏಷ್ಯನ್ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಅನುಭವ. ಇಎಸ್‌ಎ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ೦೮–೦೩, ಎಫ್‌ಎಒ, ಇಎಸ್‌ಎ, ರೋಮ್.

೯೫. ಡೋರಿಂಗರ್, ಪಿ.ಬಿ., ಪಿಯೋರ್, ಎಂ. (೧೯೭೧). ಆಂತರಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವಶಕ್ತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. ಲೆಕ್ಸಿಂಗ್ಟನ್, ಮಾಸ್, ಹೀತ್ ಲೆಕ್ಸಿಂಗ್ಟನ್ ಬುಕ್ಸ್, ಡಿ. ಸಿ. ಹೀತ್ ಮತ್ತು ಕಂಪನಿ.

೯೬. ಥೋರಟಂ. ಭಾರತದ ದಲಿತರು : ಎ ಕಾಮನ್ ಡೆಸ್ಟಿನಿ, ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್ ಇಂಡಿಯಂ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ನವದೆಹಲಿ, ೨೦೦೯.

೯೭. ತೆಂಡೂಲ್ಕರ್, ಸುರೇಶ್ ಡಿ. “ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ: ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಸುಧಾರಣೆ”, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಡತನ ವಿರೋಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ (ಅಲ್ವಾರ್), ೨–೪ ಜನವರಿ, ೨೦೦೪.

೯೮. ದತ್, ಗೌರವ್ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಟಿನ್ ರಾವಲಿಯನ್. ೧೯೯೬. ಭಾರತದ ಬಡವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವಲಯ ಸಂಯೋಜನೆ ಹೇಗೆ? ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ ೧೦ (೧): ೧ – ೨೫.

೯೯. ದತ್, ಗೌರವ್ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಟಿನ್ ರಾವಲಿಯನ್, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡತನ. ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ೩೪ (೪): ೬೨ – ೮೫, ೧೯೯೮.

೧೦೦. ದರ್ಶನ್ ಸಿಂಗ್, ಶೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಡೆವಲ್ಪ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ : ಎ ರಿವ್ಯೂ, ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸಂಪುಟ–೨೮, ೨೦೦೯.

೧೦೧. ದ್ರಾಯಿಸ್ವಾಮಿ.ಪಿ., ಮಾಲಾತಿ ದುರಾಸಾಯಿ, ಎಕನಾಮಿಕ್ & ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಭಾರತೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತು ಮತ್ತು ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ, ಸಂಪುಟ.೫೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ ೪, ೨೮, ಜನವರಿ, ೨೦೧೭.

೧೦೨. ಥೋರಟ್, ಮತ್ತು ನ್ಯೂಮನ್, ಕ್ಯಾಥರೀನ್ ಎಸ್ ದಿ ಕಾಸ್ಟ್, ಇನ್ ಮಾಡ್ರನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್ ದೆಹಲಿ, ೨೦೧೦.

೧೦೩. ನಂದೂರಾಮ್, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಗಳು: ಎ ಪರ್ಸ್ಪೆಕ್ಟಿವ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಸೋಷಿಯಲ್‌ವರ್ಕ್, ಸಂಪುಟ ೫೯ ನಂ೧, ಪಿಪಿ ೯೯–೧೨೩, ೧೯೯೮.

೧೦೪. ನಾ ದಿವಾಕರ, ನೋಟುರದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ನವ ಉದಾರವಾದಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೭.

೧೦೫. ನಾರ್ಲ.ವಿ.ಆರ್, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜಾತಿ ಲಕ್ಷಣ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ.

೧೦೬. ನಿರೂಪಮ ಪ್ರಕಾಶ್: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ: ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಚುಗ್ ಪಬ್ಲಿಕೆಶನ್ಸ್ ಅಲಹಾಬಾದ್,

೧೦೭. ಪಣ್ಣಿಕರ್.ಕೆ.ಎಂ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೭.

೧೦೮. ಪಪೋಲಾ, ಟಿ.ಎಸ್. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯ (ನವದೆಹಲಿ, ವಿಕಾಸ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್). ೧೯೮೧.

೧೦೯. ಪಪೋಲಾ, ಟಿ.ಎಸ್, ಶರ್ಮಾ, ಎ.ಎನ್. –ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಬಡತನ ಕಡಿತ: ಇತ್ತೀಚಿನ ಐಎಲ್ಒ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೀತಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು, ಪೇಪರ್, (ಜಿನೀವಾ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಚೇರಿ). ೨೦೦೪.

೧೧೦. ಪರಿಲ್ ಅಟೆವೆಲ್, ಸುಖದೇವ್ ಥೋರಟ್, ಎಕನಾಮಿಕ್ & ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ತಾರತಮ್ಯ : ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಸಂಪುಟ.೪೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ : ೪೧,೧೨, ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೨೦೦೭.

೧೧೧. ಪ್ರಭಾತ್ ಪಟ್ನಾಯಕ್, ನೋಟು ರದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಜಿ.ಎಸ್.ಟಿ. ಕ್ರಿಯಾ ಪುಸ್ತಕ, ಡಿಸೆಂಬರ್, ೨೦೧೭.

೧೧೨. ಪ್ರವೀಣ ಪಿ, ಮಾಪನ ಲಿಂಗ ಇಕ್ವಿಟಿ: ಜರ್ನಲ್ ಎ ಕಂಪರೇಟಿವ್ ಅನಾಲಿಸಿಸ್. ಎಸ್ಸಿ ಮತ್ತು ಎಸ್ಟಿ, ಐಯುಪಿ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್.

೧೧೩. ಪಾಲ್ ಅಟೆವೆಲ್, ಎಸ್. ಮಾಧೇಶ್ವರನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಅರ್ಬನ್ ಲೇಬರ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಎವಿಡೆನ್ಸ್ (ಸಂಪುಟ-೪೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ : ೪೧, ೧೩ ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೨೦೦೭).

೧೧೪. ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಸಿ, ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವಿಭಾಗಗಳು: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬುಲಿಟಿನ್, ಸಂಪುಟ ೩೦, ನಂ ೧, ಪುಟಗಳು ೫೪-೭೨.

೧೧೫. ಪಿನ್ಸನ್, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಆರ್.ಎ., ರೀನ್ಹಾರ್ಡ್ ಏಂಜೆಲ್ಮಾರ್ ಮತ್ತು ಎಡ್ವರ್ಡೋ ಎಲ್. ರಾಬರ್ಟೋ, “ಆನ್ ಎವಲ್ಯೂಷನ್ ಆಫ್ ದಿ ಜನರಲ್ ಥಿಯರಿ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್,” ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೬ ಪುಟಗಳು ೬೬-೬೯. ಜುಲೈ, ೧೯೭೨.

೧೧೬. ಪ್ರಿಬಿಸ್ಕ್.ಆರ್ ದಿ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಲ್ಯಾಟೀನ್ ಅಮೇರಿಕಾ ಅಂಡ್ ಇಟ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ಪ್ರೊಬ್ಲೆಮ್ಸ್, ೧೯೫೦.

೧೧೭. ಪೌಲ್ ಅಟೆವೆಲ್, ಎಸ್. ಮಾಧೇಶ್ವರನ್, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ತಾರತಮ್ಯ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೪೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೪೧, ೧೨ ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೨೦೦೭.

೧೧೮. ಫ್ರಾಂಕ್.ಎ.ಜೆ, ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅಂಡರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲಾಜಿ, ಲಂಡನ್: ಪ್ಲುಟೋ, ೧೯೭೧.

೧೧೯. ಬರ್ಧನ್, ಪ್ರಣಬ್ ಮತ್ತು ದಿಲೀಪ್ ಮೊಖರ್ಜಿ, ಸಂಪಾದಕರು. ೨೦೦೬. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ. ಕೇಂಬ್ರಿಜ್: ದಿ ಎಂಐಟಿ ಪ್ರೆಸ್.

೧೨೦. ಬಲ್ವಂತ್ ಸಿಂಗ್ ಮೆಹ್ತಾ, ಮೇಘಾ ಶ್ರೀ, ಅಸಮಾನತೆ, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುಂಪುಗಳು, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೮, ೨೫ ಫೆಬ್ರವರಿ, ೨೦೧೭.

೧೨೧. ಬಾರ್ಟೆಲ್ಸ್, ರಾಬರ್ಟ್. “ದಿ ಜನರಲ್ ಥಿಯರಿ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್,” ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೨, ಪುಟಗಳು ೨೯-೩೩, ಜನವರಿ, ೧೯೬೮.

೧೨೨. ಬಾರ್ಥ್, ಇ., ಜ್ವೆಮುಲ್ಲರ್, ಜೆ. (೧೯೯೨). ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವೇತನ ವಿತರಣೆ. ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾ, ನಾರ್ವೆ ಮತ್ತು ಯುಎಸ್ ನಿಂದ ಪುರಾವೆಗಳು. ಎಂಪಿರಿಕಾ, ೧೯, ೧೮೧-೨೦೧.

೧೨೩. ಬಾಫೇಸ್, ಜಾನ್ ಮತ್ತು ಬ್ರೂಸ್ ಗಾರ್ಡ್ನರ್. ೨೦೦೩. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವ ಸರಕು ಬೆಲೆಗಳ ರವಾನೆ. ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಪಾಲಿಸಿ ರಿಫಾರ್ಮ್ ೬ (೩): ೧೫೯ – ೧೮೦.

೧೨೪. ಬಾಫೇಸ್, ಜಾನ್ ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಸ್ಲೋಸ್ ಹನಿಯೊಟಿಸ್. ೨೦೧೦. –೨೦೦೬ / ೦೮ ಸರಕು ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ಇಡುವುದು. ಪಾಲಿಸಿ ರಿಸರ್ಚ್ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ೫೩೭೧, ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್, ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿ.ಸಿ.

೧೨೫. ಬಾಲ್ವೆಸ್, ಬಿ.ಬಿ., ಫಿಂಕೆಲ್‌ಸ್ಟೈನ್, ಎಲ್.ಎಂ., ಕೂಯಿಜ್, ಟಿ.ಎ.ಎಂ., ಡಿ ಲ್ಯಾಂಗ್, ಎ.ಎಚ್., ಜಾನ್ಸೆನ್, ಪಿ.ಜಿ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ. (೨೦೧೧). ವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ಕೆಲಸ–ಸಂಬಂಧಿತ ಉದ್ದೇಶಗಳು: ಮೆಟಾ–ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು. ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಗನೈಜೇಷನಲ್ ಬಿಹೇವಿಯರ್, ೩೨ (೨), ೧೯೭–೨೨೫.

೧೨೬. ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ಅಭಿಜಿತ್ ಮತ್ತು ಕೈವಾನ್ ಮುನ್ಶಿ. ೨೦೦೪. –ಹೌ ಎಫೆಕ್ಟಿವ್ ಈಸ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ಅಲೋಕೇಟೆಡ್? ತಿರುಪುರದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದ ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ ಉದ್ಯಮದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿ. ಆರ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ ೭೧ (೧): ೧೯೪೨.

೧೨೭. ಬ್ಯಾರೆಟ್ ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಬಿ., ಥಾಮಸ್ ರಿಯರ್ಡನ್ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ವೆಬ್. ೨೦೦೧. –ನಾನ್ಫಾರ್ಮ್ ಆದಾಯ ವೈವಿಧ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಜೀವನೋಪಾಯ ತಂತ್ರಗಳು: ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಡೈನಾಮಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ನೀತಿ ಪರಿಣಾಮಗಳು. ಆಹಾರ ನೀತಿ ೨೬: ೩೧೫೧ – ೩೩೧.

೧೨೮. ಬ್ಯಾರೆಟ್, ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಬಿ. ೨೦೦೨. –ಫುಡ್ ಸೆಕ್ಯುರಿಟಿ ಅಂಡ್ ಫುಡ್ ಅಸಿಸ್ಟೆನ್ಸ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂಸ್. ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಬುಕ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ಸಂಪುಟ. ೧ ಬಿ, ಸಂ. ಬ್ರೂಸ್ ಎಲ್. ಗಾರ್ಡ್ನರ್ ಮತ್ತು ಗಾರ್ಡನ್ ಸಿ. ರೌಸರ್. ಆಮ್ಸ್ಟರ್‌ಡ್ಯಾಮ್: ಉತ್ತರ ಹಾಲೆಂಡ್.

೧೨೯. ಬ್ಯಾರೆಟ್, ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಬಿ, ಮೈಕೆಲ್ ಆರ್. ಕಾರ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಸಿ. ಪೀಟರ್ ಟಿಮ್ಮರ್. ೨೦೧೦. ಎ ಸೆಂಚುರಿ–ಲಾಂಗ್ ಪರ್ಸ್ಪೆಕ್ಟಿವ್ ಆನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್. ಅಮೇರಿಕನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ೯೨ (೨): ೪೪೭ – ೪೬೮.

೧೩೦. ಬ್ರಾವರ್ಮನ್, ಅವಿಶೆ ಮತ್ತು ಜೋಸೆಫ್ ಇ. ಸ್ಟಿಗ್ಲಿಟ್ಜ್. ೧೯೮೨. ಶೇರ್‌ಕ್ರಾಪಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಇಂಟರ್ಲಿಂಕಿಂಗ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರೇರಿಯನ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಸ್. ದಿ ಅಮೆರಿಕನ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ರಿವ್ಯೂ ೭೨ (೪): ೬೯೫ – ೭೧೫.

೧೩೧. ಬ್ರಾವೋ-ಒರ್ಟೆಗಾ, ಕ್ಲಾಡಿಯೊ ಮತ್ತು ಡೇನಿಯಲ್ ಲೆಡೆರ್ಮನ್. – ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲ್ಯಾಣ: ೧೯೬೦ ರಿಂದ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆ. ಪಾಲಿಸಿ ರಿಸರ್ಚ್ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೪೯೯, ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್, ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿ.ಸಿ., ೨೦೦೫.

೧೩೨. ಬ್ಲಾನ್‌ಚಾರ್ಡ್, ಒ.ಜೆ., ಸಮ್ಮರ್ಸ್, ಎಲ್.ಎಚ್., ಹಿಸ್ಟರೆಸಿಸ್ ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿಯನ್ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆ. ಇನ್: ಆರ್.ಬಿ. ಕ್ರಾಸ್ (ಸಂಪಾದಕರು), ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಹಿಸ್ಟರೆಸಿಸ್, ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ದರ ಕಲ್ಪನೆ (ಪುಟಗಳು ೩೦೬–೩೬೪). ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಬೆಸಿಲ್ ಬ್ಲ್ಯಾಕ್‌ವೆಲ್, ೧೯೮೮.

೧೩೩. ಬಿರ್ಕೌಸರ್, ಡೀನ್, ರಾಬರ್ಟ್ ಈವನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗೆರ್ಶೋನ್ ಫೆಡರ್. ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮ: ಒಂದು ವಿಮರ್ಶೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ೩೯ (೩): ೬೦೭ – ೬೫೦, ೧೯೯೧.

೧೩೪. ಬಿನ್ಸ್‌ವಾಂಗರ್-ಮೈಜ್, ಹ್ಯಾನ್ಸ್, ಮತ್ತು ಅಲೆಕ್ಸ್ ಎಫ್. ಮೆಕಲ್ಲಾ. –ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯ. ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಬುಕ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ಸಂಪುಟ. ೪, ಸಂ. ರಾಬರ್ಟ್ ಈವನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಭು ಪಿಂಗಲಿ. ಆಮ್ಸ್ಟರ್‌ಡ್ಯಾಮ್: ಉತ್ತರ ಹಾಲೆಂಡ್, ೨೦೧೦.

೧೩೫. ಬಿನ್ಸ್‌ವಾಂಗರ್, ಹ್ಯಾನ್ಸ್ ಪಿ., ಕ್ಲಾಸ್ ಡೀನಿಂಗರ್ ಮತ್ತು ಗೆರ್ಶೋನ್ ಫೆಡರ್. ೧೯೯೫. – ಪವರ್, ಡಿಸ್ಟಾರ್ಶನ್ಸ್, ರಿವೋಲ್ಟ್ ಅಂಡ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ ಇನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಿಲೇಶನ್ಸ್. ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಬುಕ್ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ಸಂಪುಟ. ೩ಬಿ,ಸಂ. ಜೆರೆ ಬೆಹ್ರ್ಮನ್ ಮತ್ತು ಟಿ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್. ಆಮ್ಸ್ಟರ್‌ಡ್ಯಾಮ್: ಉತ್ತರ ಹಾಲೆಂಡ್.

೧೩೬. ಬಿನ್ಸ್‌ವಾಂಗರ್, ಹ್ಯಾನ್ಸ್ ಪಿ. ೧೯೯೮.–ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ: ನೋವಿನ ಪಾಠಗಳು. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೂರನೇ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂ. ಕಾರ್ಲ್ ಕೆ. ಐಷರ್ ಮತ್ತು ಜಾನ್ ಎಮ್. ಸ್ಟಾಟ್ಜ್. ಬಾಲ್ಟಿಮೋರ್ ಮತ್ತು ಲಂಡನ್: ದಿ ಜಾನ್ ಹಾಪ್ಕಿನ್ಸ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.

೧೩೭. ಬಿನಾ ಅಗರ್ವಾಲ್, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಕಲೆಕ್ಟಿವಿಟಿಗಳನ್ನು ಮರು ಪರೀಶೀಲಿಸುವುದು, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೪೫, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೦೯, ೨೭ ಫೆಬ್ರವರಿ, ೨೦೧೦.

೧೩೮. ಜೀಂಟೆಮಾ, ನೀಂಕೆ ಎಂ. ಮತ್ತು ಗೆರ್ಟ್–ಜಾನ್ ಸ್ಟ್ಯಾಡ್ಸ್. ೨೦೦೬. –ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಇನ್ ಸಬ್–ಸಹಾರನ್ ಆಫ್ರಿಕಾ: ಆನ್ ಎರಾ ಆಫ್ ಸ್ಟಾಗ್ನೇಷನ್. ಹಿನ್ನೆಲೆ ವರದಿ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ನೀತಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿ.ಸಿ.

೧೩೯. ಬುರ್ಡಾ, ಎಮ್. (೧೯೮೮). ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ. ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ, ೭, ೩೯೧-೪೨೫. ಡಯಾಗ್ನೋಜಾ ಸ್ಪೊಸೆಕ್ನಾ ೨೦೧೫.

೧೪೦. ಬ್ರೂಕ್ಸ್, ಕರೆನ್. ೨೦೧೦. -ಆಫ್ರಿಕನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ - ನಮಗೆ ಏನು ಗೊತ್ತು? ನಾವು ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧-೨ ರಂದು ಬರ್ಕ್ಲಿಯ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಪುನರ್‌ವಿಮರ್ಶೆಯ ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಿ.

೧೪೧. ಬೆಂಜಮಿನ್, ಕಾರ್ನೆಲಿಯಸ್ ಎ. ಆನ್ ಇಂಟ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಟು ದಿ ಫಿಲಾಸಫಿ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ದಿ ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್ ಕಂ, ೧೯೩೭.

೧೪೨. ಬೆದರ್‌ಮರ್, ಡಿರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಡೆರೆಕ್ ಹೆಡೆಟ್. ೨೦೦೮.-ಕೃಷಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಗರ ಪಕ್ಷಪಾತ. ವಿಶ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ೩೬ (೮): ೧೩೪೨ - ೧೩೬೪.

೧೪೩. ಬೆಸ್ಲೆ, ತಿಮೋತಿ ಮತ್ತು ರಾಬಿನ್ ಬರ್ಗೆಸ್. ೨೦೦೦. -ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಿಫಾರ್ಮ್, ಪಾವರ್ಟಿ ರಿಡಕ್ಷನ್, ಅಂಡ್ ಗ್ರೋತ್: ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಫ್ರಮ್ ಇಂಡಿಯಾ. ದಿ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಲಿ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ೧೧೫ (೨): ೩೮೯ - ೪೩೦.

೧೪೪. ಬೇಲ್, ಮಾಲ್ಕಮ್ ಮತ್ತು ಅರ್ನ್ಸ್ ಲುಟ್ಜ್. ೧೯೭೯. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬೆಲೆ ಅಸ್ಥಿರತೆಯ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಪರಿಣಾಮಗಳು. ಅಮೇರಿಕನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ೬೧ (೩): ೫೧೨ - ೫೧೬.

೧೪೫. ಬೈರ್ಲೀ, ಡೆರೆಕ್, ಅಲೈನ್ ಡಿ ಜಾನ್ವಿ ಮತ್ತು ಎಲಿಸಬೆತ್ ಸದೌಲೆಟ್. ೨೦೦೯.-ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್: ಟುವರ್ಡ್ ಎ ನ್ಯೂ ಪ್ಯಾರಡಿಗ್ಮ್. ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಾರ್ಷಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ ೧ (೧): ೧೫ - ೩೧.

೧೪೬. ಬೈರ್ಲೀ, ಡೆರೆಕ್, ಅಲೈನ್ ಡಿ ಜಾನ್ವಿ ಮತ್ತು ಎಲಿಸಬೆತ್ ಸದೌಲೆಟ್. ೨೦೧೦.-ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ - ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬರ್ಕ್ಲಿ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಕಲಿತ ಪಾಠಗಳು. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧-೨ ರಂದು ಬರ್ಕ್ಲಿಯ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಮರುಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್-ರಿವಿಸಿಟೆಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ ಕಾಗದ.

೧೪೭. ಬೊಜ್ಜಾ ತಾರಕಂ, ಜಾತಿ ವಿನಾಶ, ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ೨೦೧೨.

೧೪೮. ಭಲ್ಲಾ, ಎಸ್. ನಯಾರ್ನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಾರ್ಯಪಡೆಯ ವೈವಿಧ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯ ಉದ್ಯಮಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ; ಶರ್ಮಾ (ಸಂಪಾದಕರು): ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿವರ್ತನೆ: ಕೃಷಿಯೇತರ ವಲಯದ ಪಾತ್ರ (ನವದೆಹಲಿ, ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ), ಪುಟಗಳು: ೭೫-೧೦೪. ೨೦೦೫.

೧೪೯. ಭಾರತೀಯ ಜನಗಣತಿ ವರದಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ, ೨೦೧೧.

೧೫೦. ಮಂದರ್ ಜೈನಂ, ಹ್ಯೂಮನ್ ರೈಟ್ಸ್ ಅಂಡ್ ವಾಂಟ್ಸ್, ಆಕ್ಸ್ ಪರ್ಡ್ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ೨೦೧೨.

೧೫೧. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕೆಲಸ, ಸಂಪುಟ II; ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ನಾಗಾಪುರ, ೧೯೬೮, ಪು ೧೧೫.

೧೫೨. ಮಾರ್ಟೆನ್ಸನ್, ಡಿ., ಪಿಸ್ಸರೈಡ್ಸ್, ಸಿಎಚ್. (೧೯೯೪). ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ನಾಶ. ಆರ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ, ೬೧ (೩), ೩೯೭–೪೧೫.

೧೫೩. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕೆಲಸ, ಸಂಪುಟ II; ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ನಾಗಾಪುರ, ೧೯೬೮, ಪು ೧೦೭.

೧೫೪. ಮುರಳಿ ಮನೋಹರ್.ಕೆ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೭.

೧೫೫. ಮುಜಾಫರ್ ಅಸ್ಸಂದಿ. ಅಗ್ರೆರಿಯನ್ ಕ್ರೈಸಿಸ್ ಮತ್ತು ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಯಾಮ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಜರ್ನಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪುಟ–೪೯, ೨೦೦೬.

೧೫೬. ಮೋಹನ್. ಮಾರ್ಡ್ರನ್ ಆಂಧ್ರ ದಲಿತ್ ಎಜ್ಯುಕೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ: ಸೋಷಿಯಲ್ ಇನ್ ಇಕ್ವಾಲಿಟಿ ಅಂಡ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ಚೇಂಜ್ ಪಾಸ್ಟ್ ಎಂಡ್ ಪ್ರೆಸಂಟ್ ಧಾರವಾಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ, ನವದೆಹಲಿ, ೨೦೦೬.

೧೫೭. ರಮೇಶ್ ಚಂದ್ ಎಸ್.ಕೆ, ಶ್ರೀವಾಸ್ತವ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಅವರ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೪೯, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೧೦, ೦೮ ಮಾರ್ಚ್, ೨೦೧೪.

೧೫೮. ರವಿಚಂದ್ರನ್ ಬಥ್ರಾನ್, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೧, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೪೭, ೧೯ ನವೆಂಬರ್, ೨೦೧೬.

೧೫೯. ರವಿಚಂದ್ರನ್, ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಚಿಂತರೆ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೧೬೦. ರಾಮ್ ಪುನಿಯಾನಿ, ದಲಿತ ರಾಜಕೀಯ ಒಂದು ಸಚಿತ್ರ ದರ್ಶನ ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ. ೨೦೧೬.

೧೬೧. ರಾಮರಾವ್.ಡಿ, ಯು. ಮುರಳೀಧರ: ಜಗದೀಶ್ ಸಿ. ಕಲ್ಲಾ. ಯೋಜನಾ ಭಾರತ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೃಷಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆ ಸಂಪುಟ–೪. ೧೯೯೭.

೧೬೨. ರಾಯಲ್ ಕಮಿಸ್ಲಾನ್ ಆನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ (೧೯೨೮); ಸಮಿತಿ ವರದಿಯನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ, ಜೂನ್ ೧೯೨೮, ಪು ೪೦೩.

೧೬೩. ರಿಚಾ ಕುಮಾರ್, ಮಂಡಿ ಟ್ರೇಡರ್ಸ್ ಮತ್ತು ದಬ್ಬ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆನ್ಲೈನ್ ಸರಕು ಫ್ಯೂಚರ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಸ್, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೪೫, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೩೧, ೩೧ ಜುಲೈ, ೨೦೧೦.

೧೬೪. ರೋಸ್, ಎಮ್. ಅರ್ನಾಲ್ಡ್, ಥಿಯರಿ ಅಂಡ್ ಮೆಥಡ್ ಇನ್ ದಿ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸೈನ್ಸಸ್ (ಮಿನ್ನಿಯಾಪೋಲಿಸ್: ದಿ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಮಿನ್ನೇಸೋಟ ಪ್ರೆಸ್), ಪುಟಗಳು ೩೪, ೧೯೫೪.

೧೬೫. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್.ಜೆ.ಆರ್, ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೧೬೬. ಲಾಚ್ಮನ್, ಶೆಲ್ಡನ್ ಜೆ. ದಿ ಫೌಂಡೇಶನ್ಸ್ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್ (ಡೆಟ್ರಾಯಿಟ್: ದಿ ಹ್ಯಾಮಿಲ್ಟನ್ ಪ್ರೆಸ್,) ಪು. ೬೦, ೧೯೫೬.

೧೬೭. ಲಾರ್ಷ್, ಜೇ ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಮತ್ತು ಪಾಲ್ ಆರ್. ಲಾರೆನ್ಸ್, ಸ್ಟಡೀಸ್ ಇನ್ ಆರ್ಗನೈಜೇಶನಲ್ ಡಿಸೈನ್ (ಹೋಮ್‌ವುಡ್, ಇಲ್ .: ಇರ್ವಿನ್–ಡಾರ್ಸೆ), ೧೯೭೦.

೧೬೮. ಲೆನಿನ್.ವಿ.ಐ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ ಎಂದರೇನು?, ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೧೬೯. ಲೆಸ್ಲಿ ಡಾವೊನ್, "ಅಕ್ವೇರಿಯಸ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸೈನ್ಸ್," ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೫ ಪುಟಗಳು ೬೬–೭೨. ಜುಲೈ, ೧೯೭೧.

೧೭೦. ಲೇಯರ್ಡ್, ಆರ್., ನಿಕಲ್, ಎಸ್., ಜಾಕ್ಮನ್, ಆರ್. (೧೯೯೧). ನಿರುದ್ಯೋಗ: ಸ್ಥೂಲ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ. ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.

೧೭೧. ವರ್ಜಿಯಸ್ ಕ್ಸಾಕ್ಸ, ಸಂರಕ್ಷಿತ ತಾರತಮ್ಯ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಏಕೆ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೩೬, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೨೯, ೨೧ ಜುಲೈ, ೨೦೦೧.

೧೭೨. ವರಲಕ್ಷ್ಮೀ. ಎಸ್. ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಮಂಡನೆ, ಮೈಸೂರು, ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೫, ನವೆಂಬರ್, ೨೦೧೭.

೧೭೩. ವರುಂಕಿ ಐ ಜಕೊ ಸೈಸಿಯಾ ಪೋಲಾಕಾವ್ (೨೦೧೫). ಜೆ. ಕ್ಜಾಪಿಸ್ಕಿ, ಟಿ. ಪ್ಯಾನೆಕ್ (ಸಂಪಾದಕರು). ವಾರ್ಸ್ಜಾವಾ: ರಾಡಾ ಮಾನಿಟರಿಂಗ್ ಸ್ಪೊಸೆಕ್ನೆಗೊ.

೧೭೪. ವಾಚರ್, ಮೈಕೆಲ್ –ಪ್ರೀಮರಿ ಮತ್ತು ಸೆಕೆಂಡರಿ ಲೇಬರ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಸ್: ಎ ಕ್ರಿಟಿಕ್ ಆಫ್ ದಿ ಡ್ಯುಯಲ್ ಅಪ್ರೋಚ್. ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬ್ರೂಕಿಂಗ್ಸ್ ಪೇಪರ್ಸ್ ೧೯೭೪ ३: ೬೩೭–೬೮೦, ೧೯೭೪.

೧೭೫. ವಾನಿ ಕಾಂಟ್ ಬೋರುಹಾ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೩, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೧೦, ೧೦ ಮಾರ್ಚ್, ೨೦೧೮.

೧೭೬. ವಿಜಯ, ರಾಬರ್ಟ್. ೧೯೮೭. ದಿ ಹಾರ್ವೆಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಸೊರೊ: ಸೋವಿಯತ್ ಕಲೆಕ್ಟಿವೈಸೇಶನ್ ಅಂಡ್ ದಿ ಟೆರರ್–ಫ್ಯಾಮಿನ್. ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.

೧೭೭. ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಅನೌಪಚಾರಿಕತೆ: ನಿರ್ಗಮನ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿಡುವಿಕೆ. (ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್: ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್), ೨೦೦೭.

೧೭೮. ವುಡ್ಬಿಡ್ಜ್, ರಿಲೆ. ಫ್ರಮ್ ಮಿಥ್ ಟು ರೀಸನ್ (ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಡಿ. ಆಪಲ್ಟನ್ ಮತ್ತು ಕಂ, ೧೯೨೯).

೧೭೯. ವೂಲ್ಫಾಂಗ್ ಸಾಸ್, "ಒನ್‌ವರ್ಲ್ಡ್", ಇನ್ ವೂಲ್ಫಾಂಗ್ ಸಾಸ್ (ಸಂ), ದಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಡಿಕ್ಸನರಿ–ಎ ಗೈಡ್ ಟು ನೋಲೆಡ್ಜ್ ಎಸ್.ಪವರ್, ಹೈದರಾಬಾದ್: ಓರಿಯಂಟ್ ಲಾಂಗ್‌ಮೆನ್, ಪು. ೧೩೭–೧೫೪, ೨೦೦೦.

೧೮೦. ವೈಸ್, ಆಂಡ್ರ್ಯೂ ದಕ್ಷತೆಯ ವೇತನಗಳು: ನಿರುದ್ಯೋಗ, ವಜಾಗಳು ಮತ್ತು ವೇತನ ಪ್ರಸರಣದ ಮಾದರಿಗಳು. (ಪ್ರಿನ್ಸನ್, ಎನ್ಜೆ: ಪ್ರಿನ್ಸನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್), ೧೯೯೦.

೧೮೧. ಶರ್ಮ.ಆರ್.ಎಸ್. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರರು, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨.

೧೮೨. ಶಂಕರರಾವ್– ಎಕನಾಮಿಕ್ & ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಾಧನೆ, ಸಂಪುಟ.೫೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೨೫–೨೬, ೨೪ ಜೂನ್, ೨೦೧೭.

೧೮೩. ಶಾ, ಎ, ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ, ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸಂಪರ್ಕಗಳು: ಆರ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಥಾಣೆಬೆಲಾಪುರ ಅಧ್ಯಯನ, ೧೯೯೦.

೧೮೪. ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎನ್.ಎಸ್..ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಬಡತನವನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು, ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ, ನವದೆಹಲಿ, ಯುಎನ್‌ಡಿ. .೨೦೦೪

೧೮೫. ಶಿವಕುಮಾರ್.ಎ.ಕೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆಗಳು: ಜಾತಿ, ವರ್ಗ ಮತ್ತು ವಲಯ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೪೮, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೩೮, ೧೮ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, ೨೦೧೦.

೧೮೬. ಶೇಕರ್.ಸಿ.ಎಸ್, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತ ಯುನೈಟೆಡ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್ ಫಾರ್ಮ್ ನೀತಿ ಹೇಗೆ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೩, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೧೦, ೧೦ ಮಾರ್ಚ್, ೨೦೧೮.

೧೮೭. ಶ್ಯಾಮ್ ಸುಂದರ್.ಕೆ.ಆರ್, ಲೇಬರ್ ಲಾ, ಗವರ್ನೆನ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟ್, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೩೮, ೨೮ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, ೨೦೧೭.

೧೮೮. ಸ್ಪರ್ಶಾಟ್, ಎಫ್.ಇ. ದಿ ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟ್ ಆಫ್ ಕ್ರಿಟಿಕಿಸಮ್: ಆನ್ ಎಸ್ಸೆ (ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ದಿ ಕ್ಲಾರ್‌ಂಡನ್ ಪ್ರೆಸ್), ಪುಟಗಳು ೨-೪, ೧೯೬೭.

೧೮೯. ಸಿರೀಶ್.ಸಿ ನಾಯ್ದು, ದೇಶೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೨, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೩೮, ೨೮ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, ೨೦೧೭.

೧೯೦. ಸಿಂಹಾದ್ರಿ ಎಸ್, ಜಾತಿಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಜಕೀಯ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೮.

೧೯೧. ಸಿಂಗ್.ಎ.ಪಿ. ಮನೋಜ್ ಅಹುಜಾ ಜಮೀನು ಗಣಕೀಕರಣ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್: ಎ. ಸ್ಟಡಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವೀಕ್ಲಿ, ೨೦೦೬.

೧೯೨. ಸಿದ್ಧಗಂಗಮ್ಮ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ಸಂಪುಟ-೮ ಸಂ.-೨, ೨೦೧೦.

೧೯೩. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಮುಖರ್ಜಿ, ೨೦೧೫ ರ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾವಣೆಗಳು, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೩, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೨೪, ೧೬ ಜೂನ್, ೨೦೧೮.

೧೯೪. ಸುಂದರಂ ಕೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಅವಕಾಶಗಳು: ೧೯೮೩-೧೯೯೯-೨೦೦೦, ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೩೧ (ದೆಹಲಿ , ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪ್ಮೆಂಟ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ದೆಹಲಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್). ೨೦೦೪.

೧೯೫. ಸುಂದರಂ ಕೆ, ಸಚಿನ್, ಸುರೇಶ್ ಡಿ. ೨೦೦೩. ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ: ೧೫ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ– ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಮುಂಬೈ, ಇಪಿಡಬ್ಲ್ಯೂ ರಿಸರ್ಚ್ ಫೌಂಡೇಶನ್), ೫ ಏಪ್ರಿಲ್. ೧೯೯೦.

೧೯೬. ಸುಖದೇವ್ ಥೋರಟ್ – ಜಾತಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

೧೯೭. ಸುರೀಂದರ್ ಎಸ್. ಜೋಧಾ, ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿನ ದಲಿತರು: ನಾರ್ತ್ ವೆಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ–ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೪೫, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೧೧, ೧೩ ಮಾರ್ಚ್, ೨೦೧೦.

೧೯೮. ೧೯೯. ಸುರೀಂದರ್ ಎಸ್. ಜೋಧಾ, ೨೧ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುನರ್ಜೀವನ, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೧, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೨೬–೨೭, ೨೫ ಜೂನ್, ೨೦೧೬.

೧೯೯. ಸುಮಂತ ಬ್ಯಾನಜಿ, ವೀಲ್ಸ್ ಒಳಗೆ ವೀಲ್ಸ್, ಕಾಸ್ಟ್ಸ್ ಒಳಗೆ ಜಾತಿಗಳು, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೩೬, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೩೬, ೦೮ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, ೨೦೦೧.

೨೦೦. ಸೆಕರೆಲ್ಲಿ, ಸಾಲ್ವಟೋರ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟೆಫಾನಿಯಾ ಗ್ರ್ಯಾಂಡೊ. ೨೦೦೭. –ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ– ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಸಸ್ಯ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ: ಬೇಡಿಕೆಯ ಚಾಲಿತ ಸಂಶೋಧನೆ ಯುಫಿಟಿಕಾ ೧೫೫ (೩): ೩೪೯ – ೩೬೦.

೨೦೧. ಸೈಫರ್, ಜೇಮ್ಸ್ ಎಮ್. ಮತ್ತು ಜೇಮ್ಸ್ ಎಲ್. ಡಯೆಟ್ಜ್. ೨೦೦೮. ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಆಕ್ಸಾನ್: ರೂಟ್‌ಲೆಡ್ಜ್.

೨೦೨. ಸೊಂಟಾಕ್ಲ್, ಸಿ.ಎನ್. – ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಪಾತ್ರ ೧ ಎನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಎಲ್,ಎನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. VIII, ಸಂಖ್ಯೆ ೧೦, ಜೂನ್ ೧೯೭೮, ಪು ೧೨.

೨೦೩. ಹಂಟ್, ಶೆಲ್ಬಿ ಡಿ. "ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ," ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೭ ಪುಟಗಳು ೬೯–೭೦, ಜುಲೈ, ೧೯೭೩.

೨೦೪. ಹಂಟ್, ಶೆಲ್ಬಿ ಡಿ. "ದಿ ಮಾರ್ಫಾಲಜಿ ಆಫ್ ಥಿಯರಿ ಅಂಡ್ ದಿ ಜನರಲ್ ಥಿಯರಿ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್," ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಸಂಪುಟ. ೩೫ ಏಪ್ರಿಲ್, ೧೯೭೧.

೨೦೫. ಹಾಕ್. ಓ, ಪಿ.ಕೆ. ಜೋಶಿ, ಬೆಲೆ ಕೊರತೆ ಪಾವತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆಗಳು, ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ.೫೩, ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ. ೨೦, ೧೯ ಮೇ, ೨೦೧೮.

೨೦೬. ಹಾರ್ನ್, ಎಂ.ಎಸ್., ವಿಲಿಯಮ್ಸನ್, ಟಿ.ಎಸ್., ಹರ್ಮನ್, ಎ. (೨೦೦೫). ಅನಿಶ್ಚಿತ ಕಾರ್ಯಪಡೆ: ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ತಂತ್ರಗಳು. ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಲಾ ಜರ್ನಲ್ ಪ್ರೆಸ್.

೨೦೭. ಹಾಲ್ಬರ್ಟ್, ಮೈಕೆಲ್ ಹೆಚ್. "ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಥಿಯರಿ ಅಂಡ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಸೈನ್ಸ್," ಜೆರೋಮ್ ಬಿ. ಕೆರ್ನಾನ್ ಮತ್ತು ಮಾಂಟ್ರೋಸ್ ಎಸ್. ಸೋಮರ್ಸ್, ಸಂಪಾದಕರು, ಪರ್ಸ್ಪೆಕ್ಟಿವ್ಸ್ ಇನ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಥಿಯರಿ (ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಆಪಲ್ಟನ್‌ಸೆಂಚುರಿ–ಕ್ರಾಫ್ಟ್ಸ್), ಪು. ೬೩, ೧೯೬೮.

೨೦೮. ಹಿಕ್ಸ್, ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಜಿ. ಮತ್ತು ಫ್ರೀಡ್ಹೆಲ್ಮ್ ಗೊರೊಂಜಿ, "ಆನ್ ಮೆಥಡಾಲಜಿ ಇನ್ ದಿ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್ಮೆಂಟ್ ಅಂಡ್ ಆರ್ಗನೈಸೇಶನ್," ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್ಮೆಂಟ್, ಪುಟಗಳು ೩೭೧–೩೮೪, ಡಿಸೆಂಬರ್, ೧೯೬೭.

೨೦೯. ಹ್ಯೂಸ್, ಜೆ.ಜೆ., ಪರ್ಲ್ಮನ್, ಆರ್. (೧೯೮೪). ದಿ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ನಿರುದ್ಯೋಗ: ಬ್ರಿಟನ್ ಮತ್ತು ಯುನೈಟೆಡ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್ ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. ಕೇಂಬ್ರಿಜ್: ಕೇಂಬ್ರಿಜ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.

೨೧೦. ಹೊವಾರ್ಡ್, ಜಾನ್ ಎ. ಮತ್ತು ಜಗದೀಶ್ ಎನ್. ಶೆತ್, "ಎ ಥಿಯರಿ ಆಫ್ ಖರೀದಿದಾರ ವರ್ತನೆ," ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಎ. ಕಸ್ಸಾರ್ಜಿಯಾನ್ ಮತ್ತು ಥಾಮಸ್ ಎಸ್., ಪು. ೪೭೧, ೧೯೬೮.

* * * *

ಅನುಬಂಧಗಳು

೧. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಕಾಶೆ

೨. ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ

ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ – ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

ಹೆಸರು:............................ ಜಾತಿ:................ ಧರ್ಮ:............... ಭಾಷೆ:..................

ಗ್ರಾಮ:............................... ತಾಲ್ಲೂಕು:........... ಜಿಲ್ಲೆ:...................... ಕುಟುಂಬದ ವಿವರಗಳು :..

ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ:........ ಗಂಡು:................ ಹೆಣ್ಣು:.................... ವಯಸ್ಸು :..............

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ:......... ಅಂಗನವಾಡಿ :....... ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವವರು:.. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವವರು:......

ಓದಿದವರು:................ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಓದಿದವರು:. ಓದದವರು:.... ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ:....

ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳು:... ಒಣ ಭೂಮಿ:.......... ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ:....

ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿ:........... ಬಾಡಿಗೆ ಭೂಮಿ:................

ಕೃಷಿ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಖರೀದಿ :

ಕ್ರ.ಸಂ	ಕೃಷಿ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಖರೀದಿ	ಬೀಜ	ರಸಗೊಬ್ಬರ	ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ	ಇತರೆ
೧.	ಖರೀದಿಸುವ ಇನ್‌ಪುಟ್‌ಗಳು?				
೨.	ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಖರೀದಿ?				
೩.	ಏನು ಬೆಲೆ?				
೪.	ಬೆಲೆ ನಿಮ್ಮ ಊಹೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಖರೀದಿಸುವುದು / ಖರೀದಿಯನ್ನು ಮುಂದೂಡುವುದು?				
೫.	ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಖರೀದಿಸುವುದು ಹೌದಾದರೆ, ಏಕೆ?				
೬.	ಖರೀದಿಯನ್ನು ಮುಂದೂಡುವುದು ಹೌದಾದರೆ, ಏಕೆ?				
೭.	ಖರೀದಿಸುವ ಸರಕಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೇಗೆ ಖಾತರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ?				
೮.	ಖರೀದಿಸುವ ಸರಕಿನ ತೂಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ಖಾತರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ?				

೯. ಖರೀದಿ ವೆಚ್ಚ ಹೇಗೆ ಸಂದಾಯ? (ನಗದು / ಸಾಲ)

೧೦. ಸಾಲವಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ?

೧೧. ಸಾಲ ಸಂದಾಯ ಹೇಗೆ?

೧೨. ಎಲ್ಲೀಂದ ಖರೀದಿ? (ಲೋಕಲ್ / ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ / ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ)

೧೩. ಒಂದು ವೇಳೆ ಲೋಕಲ್ / ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ / ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದಾದರೆ, ಕಾರಣವೇನು?

೧೪. ಮಾರಾಟಗಾರರು? (ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು / ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು)

೧೫. ಒಂದು ವೇಳೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಾದರೆ, ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದ ಏಕೆ ಖರೀದಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

೧೬. ಎಲ್ಲಿಂದ ಖರೀದಿಸಿದರೂ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಗುಣಮಟ್ಟ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ

೧೭. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಏಕೆ ನೀವು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಖರೀದಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

೧೮. ಎಲ್ಲಿಂದ ಖರೀದಿಸಿದರೂ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಬೆಲೆ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ

೧೯. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಏಕೆ ನೀವು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಖರೀದಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

೨೦. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಿದರೂ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಬೆಲೆ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ

೨೧. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಏಕೆ ನೀವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

೨೨. ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಖರೀದಿಸಿದರೂ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಬೆಲೆ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ

೨೩. ಒಂದೇ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ ಖರೀದಿ? (ಒಂದೇ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದ / ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ)

೨೪. ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಂದೇ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದಾದರೆ, ಕಾರಣವೇನು?

೨೫. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದಾದರೆ, ಕಾರಣವೇನು?

೨೬. ಸಾಗಾಟ ಹೇಗೆ?

೨೭. ಸಾಗಾಟ ವೆಚ್ಚ ಎಷ್ಟು?

೨೮. ಇನ್‌ಪುಟ್ ವ್ಯಾಪರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಿಗುತ್ತದೆ?

ಕೃಷಿ ಔಟ್‌ಪುಟ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ :

ಕ್ರಸಂ ಕೃಷಿ ಔಟ್‌ಪುಟ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶೇಂಗಾ, ರಾಗಿ, ನವಣೆ, ಜೋಳ, ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳ, ಇತರೆ

೧. ಏನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ?

೨. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾರಾಟ?

೩. ಏನು ಬೆಲೆ?

೪. ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀವು ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಬೆಲೆ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? (ಸಿಕ್ಕಿದ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರುವುದು / ಬೆಲೆ ಬರುವ ತನಕ ಕಾಯುವುದು)

೫. ಸಿಕ್ಕಿದ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರುವುದು ಹೌದಾದರೆ, ಏಕೆ?

೬. ಮಾರಾಟ ಬೆಲೆ ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತೀರಿ? (ನಗದು / ಸಾಲ)

೭. ಸಾಲವಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ?

೮. ಸಾಲ ಸಂದಾಯ ಹೇಗೆ?

೯. ನೀವು ಮಾರುವ ಸರಕಿನ ತೂಕವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಯಾರು? ನೀವು / ಖರೀದಿದಾರರು

೧೦. ಒಂದು ವೇಳೆ ಖರೀದಿದಾರರು ತೂಕ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಾದರೆ, ಅದು ಸರಿ ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಗೆ ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ?

೧೧. ನೀವು ಮಾರುವ ಸರಕಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವವರು ಯಾರು? ನೀವು / ಖರೀದಿದಾರರು

೧೨. ಒಂದು ವೇಳೆ ಖರೀದಿಸುವವರು ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಾದರೆ. ಅದು ಸರಿ ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಗೆ ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ?

೧೩. ಎಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ? (ಲೋಕಲ್ / ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ / ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ)

೧೪. ಒಂದು ವೇಳೆ ಲೋಕಲ್ / ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ / ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದಾದರೆ, ಕಾರಣವೇನು?

೧೫. ಖರೀದಿದಾರರು? ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು / ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು

೧೬. ಒಂದು ವೇಳೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪರಿಯಾದರೆ, ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗೆ ಏಕೆ ಮಾರುವುದಿಲ್ಲ?

೧೭. ಎಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರೂ (ಲೋಕಲ್ / ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ / ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ) ಔಟ್ ಪುಟ್ ಬೆಲೆ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ

೧೮. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಏಕೆ ನೀವು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಮಾರುವುದಿಲ್ಲ?

೧೯. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾರಿದರೂ ಔಟ್ ಪುಟ್ ಬೆಲೆ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ

೨೦. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಏಕೆ ನೀವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾರುವುದಿಲ್ಲ?

೨೧. ಒಂದೇ ಔಟ್‌ಪುಟ್‌ನ್ನು ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರುತ್ತೀರಿ? (ಒಂದೇ ವ್ಯಾಪಾರಿಗೆ / ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ)

೨೨. ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಂದೇ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದಾದರೆ, ಕಾರಣವೇನು?

೨೩. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದಾದರೆ, ಕಾರಣವೇನು?

೨೪. ಸಾಗಾಟ ಹೇಗೆ?

೨೫. ಸಾಗಾಟ ವೆಚ್ಚ ಎಷ್ಟು?

೨೬. ಔಟ್‌ಪುಟ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಿಗುತ್ತದೆ?

ಕೃಷಿಯೇತರ ಖರೀದಿಗಳು :

ಕ್ರಸಂ ಕೃಷಿಯೇತರ ಖರೀದಿಗಳು ಬಟ್ಟೆ, ಮನೆಬಳಕೆ ಸರಕುಗಳು, ಅಡುಗೆ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಇತರೆ

೧. ಖರೀದಿಸುವ ಸರಕುಗಳು?

೨. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಖರೀದಿ?

೩. ಏನು ಬೆಲೆ?

೪. ಬೆಲೆ ನಿಮ್ಮ ಊಹೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಖರೀದಿಸುವುದು / ಖರೀದಿಯನ್ನು ಮುಂದೂಡುವುದು?

೫. ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಖರೀದಿಸುವುದು ಹೌದಾದರೆ, ಏಕೆ?

೬. ಖರೀದಿಯನ್ನು ಮುಂದೂಡುವುದು ಹೌದಾದರೆ, ಏಕೆ?

೭. ಖರೀದಿಸುವ ಸರಕಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೇಗೆ ಖಾತರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ?

೮. ಖರೀದಿಸುವ ಸರಕಿನ ತೂಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ಖಾತರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ?

೯. ಖರೀದಿ ವೆಚ್ಚ ಹೇಗೆ ಸಂದಾಯ? (ನಗದು / ಸಾಲ)

೧೦. ಸಾಲವಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ?

೧೧. ಸಾಲ ಸಂದಾಯ ಹೇಗೆ?

೧೨. ಎಲ್ಲಿಂದ ಖರೀದಿ? (ಲೋಕಲ್ / ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ / ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ)

೧೩. ಒಂದು ವೇಳೆ ಲೋಕಲ್ / ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ / ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದಾದರೆ, ಕಾರಣವೇನು?

೧೪. ಮಾರಾಟಗಾರರು? (ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು / ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು)

೧೫. ಒಂದು ವೇಳೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಾದರೆ, ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದಏಕೆ ಖರೀದಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

೧೬. ಎಲ್ಲಿಂದ ಖರೀದಿಸಿದರೂ ಸರಕಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ / ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೧೭. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಏಕೆ ನೀವು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಖರೀದಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

೧೮. ಎಲ್ಲಿಂದ ಖರೀದಿಸಿದರೂ ಸರಕಿನ ಬೆಲೆ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ / ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೧೯. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಏಕೆ ನೀವು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಖರೀದಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

೨೦. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಿದರೂ ಸರಕಿನ ಬೆಲೆ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ / ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೨೧. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಏಕೆ ನೀವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

೨೨. ಎಲ್ಲಿಂದ ಖರೀದಿಸಿದರೂ ಸರಕಿನ ಬೆಲೆ ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ / ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೨೩. ಸಾಗಾಟ ಹೇಗೆ?

೨೪. ಸಾಗಾಟ ವೆಚ್ಚ ಎಷ್ಟು?

೨೫. ಸರಕಿನ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಿಗುತ್ತದೆ?

ಕ್ರಸಂ ಶ್ರಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಕೃಷಿ, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ, ಹೋಟೆಲ್, ಅಂಗಡಿ, ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿ, ಇತರೆ

೧. ಎಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ? ಊರಲ್ಲೇ / ಹೊರಗೆ

೨. ಹೊರಗಡೆಯಾದರೆ, ಎಲ್ಲಿ?

೩. ಏನು ಕೆಲಸ? ಕೃಷಿ / ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ / ಹೋಟೆಲ್ / ಅಂಗಡಿ / ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿ / ಇತರೆ

೪. ಎಷ್ಟು ಕೂಲಿ?

೫. ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀವು ಬಯಸಿದ ಕೂಲಿ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೂಲಿಗೆ ದುಡಿಯುವುದು / ಬಯಸಿದ ಕೂಲಿ ಸಿಗುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು

೬. ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೂಲಿಗೆ ದುಡಿಯುವುದು ಹೌದಾದರೆ, ಏಕೆ?

೭. ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಸಂದಾಯ?

೮. ಯಾವಾಗ ಕೂಲಿ ಸಂದಾಯ?

೯. ವಾರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಕೆಲಸ ಇದೆ?

೧೦. ಕೆಲಸ ಕೊಡುವವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ? ಬಹುವಚನದಿಂದ / ಏಕವಚನದಿಂದ

೧೧. ಕೆಲಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಾಯವಾದರೆ ಖರ್ಚು ಭರಿಸುವುದು ಯಾರು?

೧೨. ದಿನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ?

೧೩. ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಮತ್ತು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ?

ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ :

ಕ್ರಸಂ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಎಸ್‌ಹೆಚ್‌ಜಿ, ಸೊಸೈಟಿ, ಸ್ನೇಹಿತರು, ಲೇವಾದೇವಿ, ಇತರೆ

೧. ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ಸಾಲ ಇದೆ?

೨. ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಾಲ?

೩. ಎಷ್ಟು ಮೊತ್ತ?

೪. ಬಡ್ಡಿದರ ಏನು?

೫. ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಭೂಮಿ / ಚಿನ್ನ / ಅಡವು ಇಡಬೇಕೆ?

೬. ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ ಎಷ್ಟು ದಿನದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ?

೭. ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ತಗಲುವ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ

ಅ) ಅರ್ಜಿ ತುಂಬಲು

ಆ) ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು

ಇ) ಸಾಕ್ಷಿದಾರರನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಿಸಲು

ಈ) ಸಾಲದ ಓಡಾಟಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ದಿನಗಳು

ಉ) ಇತರ ಖರ್ಚುಗಳು

೮. ಬಾಕಿ ಸಾಲದ ಮೊತ್ತ ಎಷ್ಟು?

೯. ಬಾಕಿ ಇದ್ದಾಗ, ವಸೂಲಿ ಕ್ರಮ ಏನು?

ಆರೋಗ್ಯ :

೧. ಮೇಜರ್ ಮತ್ತು ಮೈನರ್ ಖಾಯಿಲೆಗಳು?

೨. ಖಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತೀರಿ? ಸರಕಾರಿ / ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ

೩. ಸರಕಾರಿಯಾದರೆ ಎಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರಿದ್ದಾರೆ?

೪. ಪ್ರಯಾಣ ಹೇಗೆ?

೫. ವೈದ್ಯರ ಫೀಸು ಎಷ್ಟು?

೬. ಔಷಧಿ ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟು?

೭. ಖಾಸಗಿಯಾದರೆ ಎಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರಿದ್ದಾರೆ?

೮. ಎಷ್ಟು ಫೀಸು?

೯. ಔಷಧಿ ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟು?

೧೦. ವಾರ್ಷಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟು?

೧೧. ಔಷಧಿ ಜೊತೆಗೆ ವೈದ್ಯರು ಸೂಚಿಸುವ ಆಹಾರ (ಹಾಲು, ಮೊಟ್ಟೆ, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು, ಇತ್ಯಾದಿ) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಾ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ

೧೨. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಏಕಿಲ್ಲ?

೧೩. ಆರೋಗ್ಯದ ಖರ್ಚು ಭರಿಸಲು ಸಾಲ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ? ಹೌದು / ಇಲ್ಲ

೧೪. ಹೌದಾದರೆ, ಎಷ್ಟು?

ಶಿಕ್ಷಣ :

೧. ಓದುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ?

೨. ಓದುವ ಮಕ್ಕಳ ತರಗತಿ?

೩. ಶಾಲೆ? ಸರಕಾರಿ / ಖಾಸಗಿ

೪. ಶಾಲಾ ಫೀಸು?

೫. ಪುಸ್ತಕ ಖರೀದಿ ಮೊತ್ತ?

೬. ಯೂನಿಫಾರಂ ಖರೀದಿ ಮೊತ್ತ?

೭. ಶೂಗಳು / ಚಪ್ಪಲಿ ಖರ್ಚು?

೮. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು? ನಡೆದುಕೊಂಡು / ವಾಹನದಲ್ಲಿ

೯. ವಾಹನದಲ್ಲಾದರೆ, ಫೀಸು ಎಷ್ಟು?

೧೦. ಇತರೆ ಖರ್ಚುಗಳು?

ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯತ್ವ :

೧. ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪು – ಸದಸ್ಯರು / ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು

೨. ಹಣಕಾಸು ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಸದಸ್ಯರು / ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು

೩. ಉತ್ಪನ್ನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಸದಸ್ಯರು / ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು

೪. ಗ್ರಾಹಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಸದಸ್ಯರು / ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು

೫. ಚಿಟ್ ಫಂಡ್

೬. ಇತರ ಸಂಘಟನೆಗಳು

* * * *

URKUND

Document Information

Analyzed document	KUH-PhD-DDS-Bommaiah K.docx (D97049698)
Submitted	3/3/2021 8:32:00 AM
Submitted by	Shankaragouda S G
Submitter email	shankargoudas.mailbox@gmail.com
Similarity	8%
Analysis address	shankargoudas.mailbox.kanuni@analysis.urkund.com

Sources included in the report

W	URL: https://www.mahonnathi.com/kannada/featured/coronavirus-has-spread-to-more-than-on ... Fetched: 11/11/2020 2:51:11 PM	91
W	URL: https://www.socialworkfootprints.org/kannada-articles/-2 Fetched: 7/20/2020 1:19:13 PM	12
W	URL: https://www.udayavani.com/district-news/chitradurga-news/chitradurga-progress-revi ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM	7
W	URL: https://kn.vikaspedia.in/agriculture/c85ca7cbfca8cbfcafcaec97cb3cc1/c95cb0ccdca8cb ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM	191
W	URL: https://www.socialworkfootprints.org/kannada-articles/6465590 Fetched: 8/18/2020 7:11:36 AM	18
W	URL: https://watershed.karnataka.gov.in/new-page/PRODUCTION%20SYSTEM%20AND%20MICRO%20EN ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM	16
W	URL: https://www.prajavani.net/op-ed/market-analysis/reservation-is-a-constitutional-ri ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM	11
W	URL: http://samaajakkaagi.blogspot.com/2013/ Fetched: 12/22/2020 5:12:00 AM	202
W	URL: https://www.kmvstdcl.karnataka.gov.in/page/Govt%252B%252BOrders%252B%2526%252BCirc ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM	48
W	URL: https://ik-ptz.ru/kn/obschestvoznanie/eto-prosto-migraciya-ili-novoe-velikoe-peres Fetched: 1/12/2021 6:48:08 AM	25
W	URL: https://kn.wikipedia.org/wiki/%E0%B2%90%E0%B2%B0%E0%B3%8D%E0%B2%B2%E0%B3%86%E0%B2% ... Fetched: 10/25/2019 2:24:48 PM	3

W	URL: https://shimoga.nic.in/%E0%B2%95%E0%B3%83%E0%B2%B7%E0%B2%BF-%E0%B2%89%E0%B2%A4%E0% ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		26
W	URL: https://rems.blog/2018/05/25/%E0%B2%8E%E0%B2%AA%E0%B2%BF%E0%B2%8E%E0%B2%82%E0%B2%B ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		2
W	URL: https://kn.wikipedia.org/wiki/%E0%B2%85%E0%B2%B0%E0%B3%8D%E0%B2%A5%E0%B2%B6%E0%B2% ... Fetched: 12/11/2020 7:00:05 AM		21
W	URL: https://github.com/ajinkyakulkarni14/TED-Multilingual-Parallel-Corpus/blob/master/ ... Fetched: 11/4/2020 10:39:01 AM		24
W	URL: http://www.karnatakadht.org/handlooms-schemes.php Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		10
W	URL: https://www.scsptsp.kar.nic.in/SchemeByDepartmentK.html Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		6
W	URL: https://forumshoes.ru/kn/socialnaya-mobilnost-migracionnaya-mobilnost-v-rossii-oce ... Fetched: 1/12/2021 6:48:08 AM		74
W	URL: https://rcub.ac.in/scstcell.html Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		8
W	URL: https://archive.org/stream/hosatuMarch2013/Hosathu%2BMar%2B2013_djvu.txt Fetched: 12/11/2020 7:00:04 AM		11
W	URL: https://sbk03.ru/kn/eticheskii-kodeks-sotrudnika-organizacii-sberbank-kodeks/ Fetched: 12/16/2020 12:11:53 PM		62
W	URL: http://teachersofindia.org/kn/article/%E0%B2%AD%E0%B2%BE%E0%B2%B0%E0%B2%A4%E0%B3%8 ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		8
W	URL: https://kn.wikipedia.org/wiki/%E0%B2%95%E0%B2%BE%E0%B2%B0%E0%B3%8D%E0%B2%AE%E0%B2% ... Fetched: 7/21/2020 10:32:52 AM		29
W	URL: https://www.socialworkfootprints.org/kannada-articles/9558278 Fetched: 7/20/2020 1:19:36 PM		7
W	URL: http://sadhanaacademy.blogspot.com/2018/09/blog-post_12.html Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		2
W	URL: https://www.prajavani.net/chitradurga Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		17

W	URL: https://chitradurga.nic.in/%E0%B2%87%E0%B2%B2%E0%B2%BE%E0%B2%96%E0%B3%86%E0%B2%97%E0%B2%97% ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		3
W	URL: https://batut-emotions.ru/kn/kollegam-po-rabote/sample-survey-sociological-researc ... Fetched: 12/11/2020 7:00:05 AM		22
W	URL: https://www.socialworkfootprints.org/kannada-articles/6637477 Fetched: 3/1/2021 7:53:34 AM		64
W	URL: https://kanaja.karnataka.gov.in/%E0%B2%92%E0%B2%A1%E0%B3%8D%E0%B2%A1%E0%B2%B0%E0%B ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		1
W	URL: https://gist.github.com/loretoparisi/4bab6bfa3336bb7804b3bc6e396495aa Fetched: 1/29/2021 10:34:12 AM		18
W	URL: https://tumkurzillapanchayat.gov.in/agriculturek.html Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		4
W	URL: https://atimysore.gov.in/wp-content/uploads/research-proposal-mysore-dist-sep-to-d ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		2
W	URL: https://kanaja.karnataka.gov.in/%E0%B2%86%E0%B2%A6%E0%B2%BF%E0%B2%B5%E0%B2%BE%E0%B ... Fetched: 2/6/2021 6:47:59 AM		8
W	URL: https://www.udayavani.com/homepage-karnataka-edition/tab-karnataka-edition/tab-kar ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		5
W	URL: https://vijaykarnataka.com/news/chitradurga/2-90-lakh-sheep-for-taluk/articleshow/ ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		4
W	URL: https://www.vokal.in/question-kannada/12FEV-%E0%B2%AA%E0%B2%B0%E0%B2%BF%E0%B2%B6%E ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		4
W	URL: https://www.vokal.in/question-kannada/3GM4G-%E0%B2%97%E0%B3%8D%E0%B2%B0%E0%B2%BE%E ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		5
W	URL: https://chitradurga.nic.in/%E0%B2%85%E0%B2%82%E0%B2%95%E0%B2%BF-%E0%B2%85%E0%B2%82 ... Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		1
W	URL: https://kalpa.news/category/district/chitradurga/page/20/ Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM		3
W	URL: https://kn.wikipedia.org/wiki/%E0%B2%A1%E0%B3%86%E0%B2%A8%E0%B3%8D%E0%B2%AE%E0%B2%		12

Fetched: 2/8/2021 4:22:05 PM

W URL: https://archive.org/stream/in.gazette.karnataka_new.2010-10-21.Part-3/Part-3_djvu.txt
Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM 9

W URL: https://tumkurzillapanchayat.gov.in/triblewelfarek.html
Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM 2

W URL: http://sahakara.kar.gov.in/yojanegalu.html
Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM 2

W URL: https://www.pratidhvani.com/national/2020/04/26/supreme-court-notice-to-revise-sch ...
Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM 5

W URL: https://konemane.com/vk-focus-labour-life/
Fetched: 1/12/2021 6:48:07 AM 3

W URL: https://www.epw.in/kn/journal/2019/25/editorials/fixed-fate-free-will.html
Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM 6

W URL: https://vijaykarnataka.com/news/kodagu/-/articleshow/37094724.cms
Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM 1

W URL: https://www.krishimaratavahini.kar.nic.in/
Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM 1

W URL: http://vijayateacherscollege.org/vtc-kannada/scholarships.html
Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM 6

W URL: https://www.udayavani.com/district-news/chitradurga-news/chithradurga-challekere
Fetched: 3/3/2021 8:34:00 AM 4

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ